

Шепетівський калейдоскоп

Літературно-мистецький журнал
1/2017

**Журнал «Шепетівський калейдоскоп» виходить, завдячуючи ГО
«Громадянська ініціатива Романа Мацоли «Інститут солідарності
громад».**

ГРОМАДЯНСЬКА ІНІЦІАТИВА
РОМАНА МАЦОЛИ
«ІНСТИТУТ СОЛІДАРНОСТІ ГРОМАД»

Літературно-мистецький журнал

Шепетівський калейдоскоп

№ 1/2017

Видається з 2017 року

Періодичність: двічі на рік

Засновники:

ХОГО «Стара Волинь»

Шепетівська літературно-мистецька студія «Доля»

Бібліотека ім. М.Коцюбинського

Головний редактор

Володимир Ковальчук

Заст. гол. редактора

Віра Кухарук

Відповідальний секретар

Людмила Везюк

Літературний редактор

Сергій Доскач

Редакційна колегія

Надія Елеон

Леонід Жмурко

Олексій Тарасенко

Галина Олійник

Світлана Столяр

Зінаїда Русняк

*Обкладинка ілюстрована художніми роботами
Надії Елеон*

Зміст

ЯМБИ І ХОРЕЇ - 7

Леонід Жмурко - 7

Олена Іськова - 13

Сергій Доскач - 19

Поетичний калейдоскоп - вірші: - 22

1. Валентина Генсицька
2. Олександр Костюк
3. Анатолій Малюк
4. Олена Сущенко
5. Катерина Дяченко
6. Ольга Білик
7. Марія Карнаух
8. Яна Перегоєдова
9. Алла Гайдай
10. Іванна Ліщук
11. Галя Олійник
12. Олена Поліщук-Ладнік
13. Катя Кучерук
14. Ніла Кравчук
15. Ольга Васьковська
16. Лера Щербак
17. Петрова Людмила
18. Тетяна Василик
19. Алла Львова
20. Співаковський
21. Кравчук Олена
22. Лукаревський
23. Любов Хмиз
24. Харчук Сергій
25. ЗінаРусняк
26. Герасименко Олена
27. Світлана Осипчук
28. Антоніна Осецька
29. Ольга Личик
30. Царик Олександр
31. Віктор Гусаров
32. Кушнірук Таня
33. Сондей Надя
34. Ірина Кобилянська
35. Валентина Мельник
36. Ольга Тихонюк

37. Світлана Юхимович
 38. Аня Боева
 39. Дар'я Голуб
 40. Валентина Мельник

ПРОЗА ЖИТТЯ - 34

- Микола Сас - 34**
 Сповідь на камені - 38
Леонид Жмурко - 40
 Я рисую тебе - 40
 Гусениця - 41
 Вот и не верь гадалке - 43
Зінаїда Русняк 46
 Звіробій - 46
 Зозулині черевички - 47
 Родинка - 48
Ольга Яцишина - 51
 У пошуках планети - 51
 Я – європеець - 54
 Моє майбутнє - з рідною землею - 56
Світлана Столяр - 58
 Путеводная звезда - 59
 Найди в себе источник сил - 59
 Выпусти птичку из клетки - 60

ВІД ДУШІ – Нові імена - 61

- Володимир Артерчук - 61**
Дмитро Воронюк - 63
Світлана Столяр - 68
Майя Палій - 70

ПАРАЛЕЛІ І МЕРЕДІАНИ – вісті з-за кордону - 71

- Тимофій Синицький - 71**
Геннадій Сівак - 73
Григорій Кіпніс - 76
Анатолій Сердюков - 79

ПІСНЯ – НАША ДОЛЯ - 81

- Анатолій Огарєв - 81**
Олег Буркацький - 83
Майя Палій - 84
Людмила Петрова - 85

ВІЙНА - 86**Віра Кухарук - 86**

Храм людської душі - 86

Лідія Юхимович - 88

Їх імена безсмертні - 88

Василь Кашлаков - 91

Володимир Шевчук - 94

Вірші про війну - 97

АРТ-ТЕРАПІЯ - 101**Віра Кухарук - 101**

Нелегкий шлях Ольги Лукащук до визнання - 101

Віктор Гусаров – поет і бард - 104

Леонід Жмурко - 106

Над шляхом чаєчка кигиче (про Катерину Дяченко) - 106

І поет, і живописець (про Олексія Тарасенко) - 114

Наталія Никонова - 116

Слово про людину (про Олексія Тарасенко) - 116

Майстер скульптури (про Андрія Никитюка) - 118

Віра Кухарук - 120

Надія Елеон у творчості і в житті - 120

Зінаїда Русняк - 124

Анкета (інтерв'ю з Надією Елеон) - 124

Віра Кухарук - 126

Графіка Максима Елеона - 126

ПРИЧИНА ЗГАДАТИ - 130**Віра Кухарук - 130**

Літературно-мистецькій студії «Доля» – 16 років - 130

П'ять сезонів «Всеукраїнської школи Майстерності» - 132

І СМІХ, І ГРІХ - 136**Василь Ющенко - 136**

На біса мені ваша праска - 137

Віра Кухарук - 140**Катерина Дяченко - 142****МАЛЕНЬКИМ ЧИТАЧАМ - 144**

Ольга Білик - 144

Катерина Дяченко - 146

Віра Кухарук - 147

Марія Карнаух - 148

РУКОПИСИ НЕ ГОРЯТЬ - 150

Анатолій Слободенюк - 150

Людмила Харчук - 152

Лідія Бабич - 154

Василь Кушперук - 156

Лариса Крута-Сахненко - 157

Микола Ковальчук - 160

Чорна свиня - 160

Радощі спілкування - 161

Зустріч - 162

В президії - 163

Обман досвідом - 163

Ділові люди - 164

Ринкові відносини - 164

Кандидатська недоторканність - 165

Нові проблеми в старих головах - 166

У ЗАКУТКАХ ПАМ'ЯТІ - 167

Олександр Лукащук - 167

Як отаман Йосип Біденко українізацію на Шепетівщині проводив - 167

Наталія Никонова - 172

Голгофа отця Григорія - 172

Марія Юзлова - 177

Минуле - через світогляд пересічних людей - 177

Володимир Ковальчук - 180

Як Борух Вальбе з Шепетівки став відомим літературознавцем - 180

Молдавський слід «рейкової війни» 1943 року на Шепетівщині - 183

1944-й на Шепетівщині: війна в тилу, яку засекретили - 185

Як Шепетівка оговтувалася після Перемоги: нові сюжети - 186

У Хальмер-Ю (епізод з життя кулеметника УПА Володимира Мацишина) - 188

Інна Слесаренко - 190

1991 рік: вияв політичної волі шепетівчан на Всеукраїнському референдумі 1 грудня та на виборах Президента України - 190

НАШІ В НАУЦІ - 195

Віра Кухарук - 195

Дорога смертельного холоду, дикої безмовності і білої смерті (про академіка Віктора Бабича) - 195

ЦІКАВІ КНИГИ - 213

Віра Кухарук - 213

Листи з України - 213

Бібліотечний блок - 217

Шепетівська районна книгозбірня: робота в 2016 році - 217

ЛЕОНІД ЖМУРКО

Леонід Валерійович Жмурко народився 29 лютого 1968 року в Шепетівці. Освіта середня спеціальна, за фахом – бухгалтер-економіст. Трудову діяльність почав у 1987 р. Працював у в/частині нормувальником, інженером з нормування та майстром ВТК до 1997 року. З 1997 по 2006 рік жив і працював у Сибіру, в місті Сургут (продавець, сторож, будівельник, вихователь, репититор, старший менеджер харчового оптового складу...).

Зі 2006 року Леонід Жмурко мешкає в рідній Шепетівці. Шість років (до 2012-го) займався ремонтами

квартир. У зв'язку з погіршенням здоров'я нині не працює, майже весь час перебуває вдома. Інвалід другої групи (з дитинства) – 2-а неробоча група.

Вірші пише з 1986 року. Деякі з них увійшли до колективних збірок, виданих в Україні, Росії, Англії та США.

Автор поетичних збірок: «Приозёрная стынь», «Небесный странник», «Первопутье», «Талица», «Горлинка», «Ростани», «Шестое чувство», «Лірика з присмаком пороху», «Простые слова».

Відповіді на запитання Вікторії Сафарян.

– **Леоніде, ви – активний учасник, навіть, так би мовити, ветеран школи майстерності, яку щороку організовує в Шепетівці місцевий музей Миколи Островського. Що дає вам ця участь?**

– Школа майстерності для людей з обмеженими фізичними можливостями – це зустрічі з цікавими людьми, які самі творять свою долю. Мені до вподоби тамтешня дружня атмосфера, знайомство з талановитими учасниками. Хочу зауважити, що всі роки нас навчали і з нами ділилися досвідом викладачі, які мали високий рівень знань і майстерності. Там дійсно є в кого і чому навчитися.

– **Без сумніву, ви самий талановитий поет школи – це не тільки моя думка. Я пам'ятаю нашу першу зустріч... Тоді у вас ще не було жодного збірника поезій, а сьогодні ви автор,**

якщо не помиляюся, семи збірок. І це всього за п'ять років! Поділіться, що дало поштовх до такого вдалого, майже феєричного старту?

– Коли я вперше завітав на заняття школи, познайомився з керівником літературно-мистецької студії «Доля» Вірою Кухарук, яка запросила мене приєднатися до студійців. Через місяць вони набрали і надрукували першу збірку «Приозёрная стынь». Це стало поштовхом для праці над другою збіркою «Небесный странник», на яку отримав кошти від нардепа (знову ж таки – за сприяння студійців). А потім знайшлися спонсори, які допомагали видавати наступні збірки. Нині маю сім поетичних збірників – «Приозёрная стынь», «Небесный странник», «Первопутье», «Талица», «Горлинка», «Росстани», «Шестое чувство».

– Я зараз тримаю в руках вашу останню збірку «Шестое чувство». Чому саме така назва?

Відповім віршем *«Шестое чувство»*:

*Все стихи – проталина, не боле,
в изнурённом теле и душе.
И попытка к бегству... не от боли,
от того, что не болит уже.
От того, что позже отслоилось –
как туман над жидетью земли.
От того, что бесконечно снилось –
наважденьем канувшей любви.
От того, что слезло, как личина, –
с пяти чувств, как кожа со змеи,
став шестому вескою причиной
плоть и дух внезапно обрести.
Я пишу, а ты... взапой читаешь,
ритм стиха смакуя, как вино,
удивляясь – ну откуда знает
автор то, что кануло давно.
Все стихи – лишь робкая попытка
всё забыть, изжечь в душе, изжить.
Если б знала ты – какая пытка
из шести, одним лишь чувством жить.*

– Леоніде, в кожному вірші відчуваєш частинку вашої душі. Читачі розуміють і люблять творчість, яка йде від серця.

– Це дійсно так. Намагаюся вкласти частинку душі в кожний твір. Але краще скажу віршем *«Як білий хліб, як чорний»*:

*По скибці душу роздаю, як хліб,
допоки ще на камінь не зчерствіла...
Не знаю, скільки ще років чи діб
відведено для неї та для тіла.
Та без жалю́ й печалю роздаю*

*птаха́м і лю́дям, ві́тру, сні́гу, но́чі...
Як чо́рний хлі́б, як бі́лий – ви́цент, у́сю,
допо́ки є до крихт її охочі.*

– Коли переглядала книгу «Шестое чувство», була у захваті від ваших поезій. Ось знайшла вірш «Дыши», яким хочу своє захоплення передати:

*Как возду́ху, воде, цве́там,
как хло́пьям, невесо́мым, сне́га,
как голу́бому всплеску неба,
я ра́дуюсь твои́м стиха́м.
Их пью́, как во́ду, из ручья́,
вкушаю́, как просви́ру в храме,
они́, как ду́х свято́й в орга́не –
косни́сь лишь́ клави́ш – зазвуча́т.
Не те́ла сы́тость, но ду́ши,
они́ тепло́м ото́грева́ют,
когда́ она́ уже́ на гра́ни,
и тя́готы́, как сне́ги таю́т,
и го́лос слы́шится – ды́ши.*

Над чим працюєте зараз?

– Нещодавно завершив збірку віршів рідною мовою «Лірика з присмаком порошу» і відіслав у видавництво. Нині допрацьовую і готую до друку книгу «Простые слова».

– А чи пишеться вам проза?

– Так, мені вдаються невеличкі замальовки та оповідання. Планував видати їх окремою збіркою, але поки що фізичний стан не дозволяє цим зайнятися.

– Якими ви бачите інших людей?

– А давайте відповім знову ж таки віршем «*Поверь, послушай*»:

*Быва́ют
непо́нятные́ нам ду́ши,
как сне́ги непо́дступны́, холо́дны,
но дре́млют в них цве́ты...
поверь́, послу́шай –
в них спя́т цве́ты, спаса́ясь, до весны́.
Быва́ют,
как руче́й, до дна́ проме́рзший, –
прозра́чные,
как сте́клышко́, чисты́.
Но ми́р в них неживо́й,
как взгя́д поблёкший,
исполне́нный сте́рильной пу́стоты́.
Быва́ют,*

как ветра и вьюговеи,
 врываються и сердце отберут,
 и так же улетят, как в сказки, феи,
 а сказки, как известно, часто врут.
 Но есть такие, как объятъя, души,
 исполнены любви нежнейших рук.
 Не веришь мне?
 Прислушайся, послушай
 и различишь их невесомый звук.

Мені зручніше віршем свою думку виражати, бо поезія – це викристалізована думка автора.

– Де саме в інтернеті можна ознайомитися з вашими віршами? З якими сайтами найкраще співпрацюється?

– Оскільки розмістив вірші на багатьох сайтах, запрошень про співпрацю надійшло багато. Відгукнулися з більш ніж 30-ти сайтів. Я фізично не встигаю і не маю стільки вільного часу, щоб його витрачати на сайти. Основні сайти такі: «Стихи.ру», «Парнас», «ХайВей», «Клуб поезії», «Мої вірші», сайт «Літературний», «Стихи.про», «Поембук», «Фабула»... А повністю всіх і не пригадаю.

Волошки на столі...

Волошки на столі у білім глеку,
 У хаті пахне хлібом із печі.
 Пригадую з дитинства
 мить далеку,
 як хліб пекла бабуня уночі.

Як коровай духмяний діставала
 і накривала чистим рушником,
 молитовку до Господа читала...
 А ніч згасала тихо за вікном.

Волошки на столі і за віконцем.
 Давно бабуні нашої нема...
 Лише рушник
 із вишиванням сонцем
 з волошками її напомина.

* * *

Куліса неба в листі клена.
 Пюпітри ліхтарів для нот
 магічних – музики Шопена,
 що лине тихо із висот,

тендітно бовваніють всюди.
 Вечірнього оркестру гра...

Лунають вітрові етюди,
 летить мелодія з-за ґрат

гілля у серце, підсвідомість
 мою та осіні... Бринить...
 Здається, світ у невагомість
 майне, від музики, за мить.

Вмирає дім

Вмирає дім. Дві весноньки – нічий,
 а вже примітне око руйнування:
 садок здичавів,
 двір стоїть пустий...
 лиш бур'яну
 й сміття нашарування.

Підсліпувато дивиться на світ,
 примружив очі стомлені старечі;
 В саду буяє здичавілий цвіт,
 і долинають клекоти лелечі.

Та бачить він не квітів перелив,
 та чує мову – тиху, не пташину,
 а всіх отих, кого він пережив...
 як дід старий усю свою родину.

Вмирає дім. Один... На самоті...
 Приліг в саду
 під розпростерті віти.
 Ніхто й не зна,
 лиш пелюстки оті,
 що їх зронили яблуневі квіти.

Мати (Соловей)

Ти знову плачеш осторонь вікна –
 змарніла від очікування жінка.
 В твоїм волоссі пасмо-сивина,
 як з крил моїх зронена пір'їнка.

Ти тихо плачеш, слухаючи спів
 з моїх грудей, і стискуючи руки,
 шепочеш до небес багато слів...
 А я дарую дивовижні звуки,

Я – непримітна птаха. Соловей,
 пташина перед Божим
 світом квола,
 та із душі, та із моїх грудей
 спів лине так, що завмира довкола

усе, усе, усюди, навкруги...
 А ти не відаєш, чужинська мати,
 що ми з тобою люті вороги...
 Прохаєш ще і ще мене співати,

щоб біль розрадить у душі свої.
 Та разом...
 Наче стала прозрівати,
 що тая птаха в гіллі золотім
 убитого, твоїм синочком, мати.

А ніч така...

А ніч така, неначе та – остання
 з-понад усіх відпущених ночей,
 коли безодні стомлених очей
 не досягне проміння цнота рання.
 Не доторкнеться вранішніх – роси,
 й квіток, не пригорне
 й не приголубить,
 рожеві перли у траві не згубить

з розплетеної мимохіть коси.

І мимохіть усе земне погубить.

Та що мені з того, що ця мить
 остання може із буття земного,
 коли в обіймах місяця блідого
 на тілі білім пелюсток тремтить
 Кружляє вир зірок як в заметілі,
 І всесвіт в тартарі
 шалено мчить...
 А поруч мене дівчина лежить
 з рожевою трояндою на тілі.

І що мені отії заметілі?..

Я п'ю із вуст, з очей до забуття
 духмяний мед –
 отой пекельний трунок,
 який всі називають поцілунок...
 А ми удвох зevamo його – життя.

Скажи мені

Не вір мені, не вір, не вір, не вір,
 я сам себе не знаю достеменно,
 душа неначе дикий, хижий звір,
 в очах якого нездоланно темно.

Коли приходжу зі своїх доріг,
 я не спроможний
 сам себе збагнути:
 чому вертаюсь я на твій поріг,
 коли хотів його навік забути.

О, що ти бачиш в темряві зіниць,
 що зір, назустріч – ніжно променіє,
 невже той смуток,
 (як з глибин криниць вогонь зірок),
 що ледве пломеніє?

Що із грудей... До тебе долуна,
 коли до них обличчям припадаєш,
 скажи мені, моя любов земна,
 що ти про мене більш
 за мене знаєш.

...і ти не вір словам

Словам не вірю...

Й ти не вір словам,
(говорим несенітниці ми часто),
а вір очам і трепетним вустам,
і серцю вір – воно йще не згасло.

В словах омана, страх, маяття.
Вони – отрута, діюча повільно.
І лише очі (промені життя)
й уста лікують душі божевільно.

І серцю серце годі обманути,
ми кажем – «ні»,
а думаєм – інакше,
ми кажем – «йди»,
а хочем повернути
і залишить коханого назавше.

Довкілля спить

Довкілля спить, лиш осокори
розгойдують своє гілля.
Небесні хмари – як собори,
в дрімоті річка та земля.
У небі зоряні перлини,
і місяць, як ловець перлин,
пірнає в чорнії глибини –
за ними із дахів хатин.

Ступають коні в млу до броду
нічній чари з річки пить,
ріка дарує прохолоду,
ріка світлішає що мить.
В передранковій млі зростає
тендітний сонях дня, але
його ще вітер колисає,
неначе дитячко мале.

Туман низинний, як верета*,
накрив яруги та лани,
та гострі вістря очерета,
гаї принишклі навкруги...
У цій передранковій тиші
тривоги мить, і щастя мить.

І просяться у серце вірші,
та у душі́ до сліз щемить.
верета* – рядно

Наснився дощ

Наснився дощ і сад квітучий в нім,
і громове гудіння басовите;
сплетіння блискавок несамовите,
і напад тиші мертвої потім.
Та ні, не мертвої,
з биттям перлин
об дзеркало калюж,
траву, цеглини;
І обрій наче розсип журавлини;
І ти у сукні мокрій від краплин.

П'ять колосків

Перетираю зерна на долоні
від остюків – червоні, наливні;
Важезний джміль
кружляє біля скроні,
село, неначе квіти, вдалині.
Така краса. Лягаю у колосся,
дивлюсь у небо синє... До сльози,
куйовдить вітер стебла
і волосся –
я чую стогін дальньої грози.
Чомусь на мить одну мені здалося,
що я хлопчак, збираю на землі
оте зерно, що в полі зосталося
опісля жнив останніх у стерні.
І жадно їм, не здмухуючи ості,
забувши все... І не почув – ні грім...
Ні навіть те,
як трощить мої кості
свинцева куля. Тільки лет потім...
П'ять колосків
тримаю на долонях,
задумливо у далечинь дивлюсь.
Відлуння грому.
Стугоніє в скронях,
а я за тих – розтріляних, молюсь.

ОЛЕНА ІСЬКОВА

19 квітня 2016 року в квітучий сонячний весняний день, в музеї ім. Миколи Островського зібралися ті, хто любить під музику поезій відпочити душею, пережити приємні хвилини спілкування, серцем доторкнутися до світлих поетичних рядків.

На черговій зустрічі літературно-мистецької студії «Доля» чарівна талановита Олена Іськова (Миклащук) презентувала нову збірку поезій «Небо в окопах».

Цього разу гостями студії були: Василь Горбатюк – голова Хмельницької обласної Спілки письменників України та Анатолій Ненцінський – поет, член Спілки письменників України.

Кошти на видання книжки дав депутат міської ради Олександр Пустовойт.

Хочу сказати, що стало доброю традицією збиратися студійцям та любителям поезії на зустріч із поетичним словом. Вже не вперше студійці радо приймають талановитих особистостей, проводять презентації нових поетичних збірок. Здається зовсім недавно презентували збірку Олени Іської «Рветься душа у небо», яку було представлено з особливою теплотою, бо магія її поетичного слова не залишає нікого байдужим. Вірші Олени Володимирівни позначені глибоким змістом, у них яскраво проявляється самотність та неповторність, щира любов до своєї малої Батьківщини, до мальовничих Вербівців, де народилася авторка. Чудова лірика, ніби сплелась у віночок і помістилась на сторінках на перший погляд, ніби невеличкої, але водночас такої глибокої за змістом збірки «Рветься душа у небо».

Але давайте познайомимося з нашою героїнею ближче: Іськова-Миклащук Олена Володимирівна народилася 12 квітня 1983 року в мальовничому селі Вербівцях нашого району. За освітою – філолог, закінчила Рівненський державний гуманітарний університет. Працює вчителем та завучем рідної Вербопецької школи. Слова в душі зазвучали ще в ранній юності. Все почалося із захоплення неймовірною красою рідного краю. Ще у школі мала перемоги у літературних конкурсах.

До листопада 2013 року творчістю Олени Володимирівни керувала любов: до коханого, до України, до людей та природи. Далі

почали переважати майданні настрої, біль за долю України. А, коли у серпні 2014 року мобілізували чоловіка, основною темою стала війна зі скромною назвою АТО та життя донечки без тата.

Публікувалася в журналах: «Дніпро», «Чорнильна Хвиля», в Міжнародному журналі «Склянка Часу / Zeitglas» (Україна–Росія–Німеччина), в газетах: «Подільські вісті», «Життя», «Шепетівський вісник», «Дошкілля. Уа», альманахах і колективних збірках. Добірки віршів представлено на кількох мистецьких Інтернет-сайтах. У співавторстві з композиторами Іваном Пустовим, Миколою Ведмедерею, Віктором Охріменком та Сергієм Голоскевичем створено близько 20 пісень.

Лауреат III міжнародного поетичного конкурсу «Чатує в століттях Чернеча Гора». За підсумками конкурсу «Поетичні таланти української освіти» здобула 1 місце у номінації «Романтичні вірші» та 2 місце у номінації «Вірші на виховну тему». Переможець конкурсу авторських літературних творів у жанрі гумористична мініатюра «А Василя купала», а також конкурсу віршів, що проводила газета «Життя».

У 2014 році побачила світ поетична збірка «Рветься душа у небо».

«Небо в окопах» – це друга збірка авторки, у якій більшість віршів була написана протягом останнього року. У кожного з них – своя емоційна історія, бо писалися з розповідей чоловіка Андрія, учасника бойових дій, який нещодавно повернувся додому.

Збірка складається з трьох розділів:

1 розділ «Смак війни». Це схоже на проходження пекельних кіл, під час якого ліричний герой пригадує картинки життя з мирного минулого, попадаючи у страшний вир воєнних дій.

2 розділ «Тільки душа не зігріта» включає поезії на різні теми.

3 розділ «Його доторкнулись щокі» – вірші про кохання.

Олена тонко відчуває те, про що варто говорити і вміє знаходити потрібні слова. Її поезії являють собою переплетіння вражень і передчуттів, гнучких метафор і ясних образів.

Наведу слова Анатолія Ненцінського, які надруковані у цій збірці: «Прочитав рукопис один раз. Потім другий раз. Іще. Так на серце лягло... «Це ж яка велика душа в цієї невеличкої жіночки! І яка талановита вона!» – це я собі отак подумав, А Вам, шановний Читачу, кажу: коли читав, то на полях майже біля кожного вірша, щоб і авторка бачила, писав: «Аплодую». Біля деяких: «Браво!»... Головне ж – з появою двох книжок Хмельниччина збагатилася на дві світлі, пронизливо ліричні, поетичні сповіді-перлини».

До цих слів вимогливого пана Анатолія просто не можу нічого додати. Це вища похвала з його уст нашої талановитої землячки.

На часі прийняття Олени Іської до Спілки письменників України. Віримо, що її книжечки будуть бажаними у кожному домі не тільки шепетівчан, але з часом розійдуться по всій Україні.

Під час заходу прозвучали у запису пісня «Не осуди» (слова Олени Іської, музика Івана Пустового), яку виконує хмельницька співачка Олена Мишляковська.

Ще одну пісню Олени Іської «Про маму» виконала Ольга Лукашук.

Потім Олена читала свої вірші. А молодь (в залі були пристуні студенти медичного училища і старшокласники шкіл міста) захоплено слухала.

*Я говорила з тишею і Богом
На грані, де кінчається свідомість.
Змивали гіркі сльози на підлогу
Усі гріхи, що лиш мені відомі.
І суєта лишалась за порогом,
Душі подарувавши невагомість.
Спинився час у мареві безсоння.
Відплакали і мовчки згасли свічі.
І, падаючи в мороку бездоння,
Молитви з уст зривалися одвічні.
Сів ангел промінцем на підвіконня,
Новий світанок заглядав у вічі.*

З вітальним словом до Олени звернулися Василь Горбатюк та Анатолій Ненцінський, члени Спілки письменників України, Валентина Мазур – начальник методичного відділу управління освіти районної державної адміністрації, керівник літературно-мистецької студії «Доля», директор музею В'ячеслав Сміховський.

Ведучою заходу була Галина Олійник, а Ольга Лукашук подарувала Олені та слухачам свої пісні «Батьківська молитва» та «Помолимося за Вкраїну».

Віра Кухарук.

P.S. У жовтні 2016 року Олена Іськова (Миклашук) була прийнята у Спілку письменників України.

***Свою любов кладу тобі
до ніг...***

*Свою любов кладу тобі до ніг
І не питаю, що чекає завтра.
Ти весь тремтиш,
так мною занеміг,
А я за ніч згораю, ніби ватра.
Спини мене, а хочеш... прожени,
Не дай впиватись*

*тілом до знемоги.
І я піду, та повернуся в сні,
Шукаючи з безвиході дороги.
Уста в уста,
а крила в небеса...
Бурлила кров
і дико рвала вени.
Ти мною помирав і воскресав
У місяць травень
пристрасно-шалений.*

Сонце в каві

Полиново-цукатне спіткання.
Ллється кров, ніби лезо, по венах.
Сонце в каві горнятком ізрання
Тобі в ліжко носила.

Шалена.

Розплітала кульбабові коси
Й лоскотала ще заспане тіло.
Проливавсь фонтанами: досить!
Пили каву, а сонце...

Жовтіло.

І досягнувши, падало в будні –
Від любові лишивши світлини...
Якось зимно –
зустрітись у грудні,
Якщо досі в житті ти
Єдиний.

Зачаруй зорепадом

Замилуй, зачаруй зорепадом
Карамельно-цукатних світил.
Хай із неба обтрусяться градом
І в суєтності зникнуть, мов пил.
Лиш єдину впіймаєм... вустами.
Стане солодко й млосно на мить.
Розімлію.

Розкрилюсь.

Розтану –
В бірюзовий стечу оксамит.
Буду пити тебе, мов причастя,
Буду дихати голосно в такт...
Зачаруй, зацілуй своє щастя
До ванільно-шербетного «Так!»

Замело наші ночі образами...

Замело наші ночі обра́зами,
Почуття притрусило сніжком.
Тільки спогади
зблискують стразами,
І, як діти, все ходять слідком
День і ніч.
Ну ніяк не відчепляться.
Грають серцем, неначе м'ячем.

Може, й в тебе надії
ще тепляться...
То давай ми удвоє втечем
В снігопади розбурхані мріями.
І в потоку людських веремій
Зблисне щастя
сльозою під віями:
Ти – Єдиний. Коханий. Ти – мій!

Подаруй мені сонце...

Подаруй мені сонце, напоєне
сяйвом любові,
Розпашілі вітри загнуждай і у дім
приведи.
Дай пірнути на дно в диво-очі
твої волошкові,
І джерельної спити із уст
найрідніших води.

Запали в мені поглядом
пристрасть:
Я – криця, ти – креміль,
І розплавиться ніч лиш від
доторку спрагнених рук.
Мандариновий місяць гаптує
серпанками теміль –
Освітити дорогу для наших з
тобою розлук.

Залишусь, щоб будив поцілунком
і чашкою кави,
І за руку у сад мене вів
по росі босоні́ж.
Ми, як діти малі, упадемо в
нефритові трави.
Тільки ти подолай в мою душу
досвітній рубіж.

Попелюшка

Розбуди мене подихом вітру,
Поцілунком весняного сонця.
Почуттів веселкову палітру
Замість квітів посій край
віконця.

Принеси мені пригорищу світла,
Білим пухом розсип по кімнаті.
Хай стривожать
весною повітря
Із верби котенята пухнаті.

Шепочи «Прокидайся...»
на вушко
І цілуй мої заспані очі.
Я сьогодні твоя попелюшка,
Що не зникла в туман
серед ночі.

Осіння пісня для мами

Спинися, осене, коло воріт!
Не треба йти в святе
подвір'я мами.
Життя її, як липа у дворі,
Хоч пахло медом –
спечене громами.

Не заплітай їй в косу сивину
І не вибілюй очі волошкові.
Не раз лишали ми її одну,
Вона ж взамін нічого,
крім любові.

Присядь на лавку,
трохи відпочинь.
Всміхнися сонцем –
хай побуде літо.
Допоки в мами
сяє щастям синь,
Ми, хоч в душі,
такі ж наївні діти.

Струси додолу золото із віт
І вдаль іди розкішною ходою.
Лиш не заходь
до маминих воріт,
Дозволь їй ще побути молодю.

ЧиЯ?

Хіба не байдуже: чия?
Я стала іншою без тебе.
Чия ж я, справді?!
І
чи
Я?
Де те, що рвалося з-за гребель
За обрій вітром в небеса.
Де те, що роздирало груди?
Мій біль, мов Фенікс, воскресав
Від уст твоїх. Бо так Іуда,
Напевно, цілував Христа...
І відрікався до третіх півнів.
Я – нічия, та вже не та.
Лиш почуття такі ж наївні.

Ніч

Гаптує місяць росами стежину,
З подолу трусить
на траву буришин,
Карміном підфарбовують
жоржини
П'янки уста, спираючись на тин.
І мліють мальви
в сутінках цнотливо
Від доторку гульвіси-споришу.
В долонях липи зорі мерехтливо
Вистрибують із крапельок дощу.
Навпочіпки присівши біля хати,
Барвінок пне листочки в небеса.
І лиш будяк самотньо-волохатий
Свої голки у сутінках чесав.

Заметіль

Вітер густою щетиною
Сколює шкіру дерев.
В Бога сховавшись за спиною,
Хмари за кінці дере.
І розсипає правицею
Пух на поснуле село.
Квітами, лісом, травицею
Знов заросло моє скло.

Дах, посірілий від холоду,
Гуглю напне мимовіль.
Тільки димар поміж бороду
Пхикає люльку в метіль.

Як потоне село в білосніжнім вбранні...

Як потоне село
в білосніжнім вбранні,
Мов до шлюбу одягнутих вишень,
Принесу у долонях небесні вогні
І піду, не сполохавши тиші.
Виграє у волоссі, лоскоче уста
Промінцем місяченько уповні.
Ти прокинешся раптом –
кімната пуста,
Тільки зорі в небесній жаровні.
Зазирне у відриту
квартирку вітрець
І потягне за руку до саду.
Серед трав роздухмянився
трунко чебрець,
Виглядає шпориш з-за фасаду.
І озветься мінорно
завмерла струна,
Сльози щастя
сполохають сушу –
Це крадеться навшпиньки
красуня-весна
У твою переболену душу.

Скільки треба тепла...

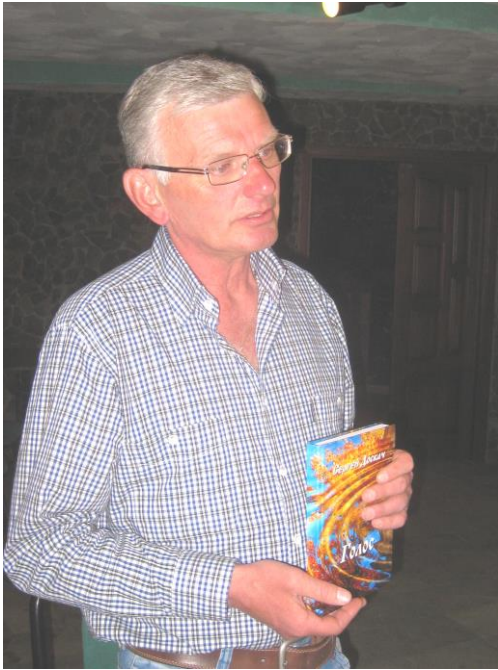
Скільки треба тепла щоби
серце твоє завесніло?
Щоби пам'ять змогла
відпустити минуле навек?
Хочеш, стану навшпиньки
і в сон прокрадуся несміло
Чи грайливим промінням зігрію
тебе звіддалік?
Полуничні вуста поцілую
нестримно-бурхливо
І зага́дкою зникну в серпанку
шафранових зір.

Ти мене не шукай. Хіба мрію
зловити можливо?
Я піду, лиш наповню осяйним
коханням ефір.
А коли ти відчуєш, як в тебе
звільняються груди,
Стане дихати легко,
всміхнеться веселкою світ –
Я сама повернусь крізь замети
й людські пересуди,
Щоб, торкнувшись долонь,
прошептати, як вперше:
«Привіт»...
Скільки треба тепла?

Небо в окопах

А небо теж ховається в окопи,
Тремтить від страху загнаним
зайчам:
Коли на нього бризкають
окропом –
Цілує небо руки копачам.
І наливає їм по квартирі чаю,
Байдуже, що без цукру,
мов полин:
Коктейль із віри з присмаком
одчаю,
Коли під Градом тиснеш Ф-1...
А за спиною посивіле небо
Лежить в болоті
мокре
долілиць.
Йому би сонця пригорщу хто-
небудь
Приніс тихцем...
Та перебір дзвіниць
Його покличе знову на роботу:
Приймати нових ангелів увись.
Завиєш вовком.
Біль здереш із плоттю.
Поплеце небо по плечу:
«Держись!»

СЕРГІЙ ДОСКАЧ

Доскач Сергей Петрович – народився 18 серпня 1964 року в м. Норільську, Росія.

В 1972 році сім'я переїхала на Україну в місто Олевськ, Житомирської області.

Після аварії на ЧАЕС родина осіла в місті Шепетівка, Хмельницької області.

Поетичний талант проявився у Сергія ще в юні роки.

Після школи він поступив в Житомирський на філологічний факультет (спеціальність «Російська мова і література») державний педагогічний інститут ім. І. Франко.

В роки навчання приймав участь у написанні сценаріїв і віршів до юморин, вечорів, присвячених Дню факультету.

Сергій був активний учасником військово-патріотичних міроприємств, «Зіркових походів». Знає напам'ять і чудово читає вірші Є. Євтушенко, Р. Рождественського, А. Вознесенського, Л. Філатова.

Після закінчення інституту служив в армії, писав вірші, а деякі були навіть покладені на музику і зайняли перше місце в конкурсі військово-патріотичної пісні.

У 80-90 роках вірші Сергія друкувалися в журналі «Смена» і газеті «Комсомольская правда».

Десять років Сергій Петрович віддав педагогічній діяльності, мав вищу категорію, блискуче проводив уроки літератури, ставив зі старшокласниками п'єси і спектаклі.

Моноспектакль, який готував Доскач С. П. «Сказка про Федота-стрельца, молодого удальца» Леоніда Філатова зайняв перше місце в конкурсі любительських театральних колективів в місті Житомирі.

Видав три збірники віршів Доскача «Живой отклик души», «Голос», «На кончиках пальцев». До першого збірника увійшли, як ранні вірші, так і громадянська лірика, яка яскраво відображає активну життєву позицію автора, високу ступінь відповідальності, громадянської свідомості і патріотизму, також багато ліричних віршів, присвячених кохання, які вийшли з-під пера автора в зрілому віці, після багатолітньої перерви.

Друга і третя книги об'єднали вірші різних жанрів – любовної і пейзажної.

Вірші Сергія запрошують нас задуматися про головне призначення Людини: любити щиро, красиво, чесно, жити в ладу зі своєю совістю.

Кохайте жінку...

Сьогодні хочу говорити
Я тет-а-тет з чоловіками –
Щоб вам було для чого жити,
Кохайте жінку до нестями.
Ви зрозуміти це повинні,
Це не бравада і не жарти,
Кохайте жінку, як Богиню,
Кохайте! Вона того варта!
Нехай вона життя полюбить,
І від самотності не плаче,
Цілуйте очі, руки, губи,
Цілуйте... Вам вона віддячить.
На все у світі Божя воля,
У кожного своє на плечах,
Кохати жінку – ваша доля,
І ваш обов'язок, до речі.
Несіть троянди і цукерки
Їх не буває забагато,
Даруйте їй слова відверті,
Влаштовуйте щоденне свято.
Буває смуток свій без краю
Вона упертістю рятує,
Але я точно, хлопці, знаю –
Жінок «холодних» не існує.
Це все дурня для ідіотів,
Що мозок живлять свій байками,
Але не про таких сьогодні,
Я говорю з ЧОЛОВІКАМИ!
Де б не були – кохайте жінку,
Вона багато чого вміє,
А самі ліпші – українки!
Ну це і дурень розуміє...
Ви від кохання без зупинки
Не відмовляйтеся нізащо...
Брати мої, кохайте жінку,
Що може бути в світі краще?!

Бентежить гірким запахом полин

Бентежить гірким запахом
полн,
Вітри холодні над землею віють,
Сини ідуть в далеку далечинь,
А матері від сліз гірких німіють.
Війна ввійшла в домівки,
наче грім,
Сердець торкнувшись
диханням холодним,
І випало вмирати молодим,
Тим, хто найбільш
потрібен нам сьогодні.
Лишилось у минулому життя,
І яблуневий сад, що біля хати,
Пішов солдат
за обрій майбуття,
Щоб журавлем
за хмарами літати.
Кому була потрібна ця війна?
Колись ми все
дізнаємось напевно,
В серця людей вселився сатана,
І кинув наших кращих
хлопців в пекло.
Ми всі молились,
щоб прийшли живі
Ви – наша гордість,
слава та надія,
І щоб ніколи ваші матері
Не падали на свіжії могили.
І що тепер? Кого спитати нам?
Які від цього допоможуть ліки?
І як дивитись в очі матерям,
Що без синів залишились навіки?

Я тебе не віддам

Я тебе не віддам
 вже ніколи й нікому,
 Ні на день, ні на мить
 я не втрачу тебе,
 Ти про це ще не знаєш,
 і тобі невідомо,
 Що то Божя зоря
 нас назустріч веде.
 Я тобі розповім, тільки
 трішечки потім,
 То не є випадковість,
 і звичайно, не сон,
 Те що сіли ми разом тоді
 в швидкісний потяг,
 На сусідні місця
 у десятій вагон.
 Ти згадаєш усе...
 Як пили ми з тобою
 Найсмачніший у світі,
 найсолодкіший чай,
 Я торкався тебе
 час від часу рукою,
 І світилася ніч
 в твоїх синіх очах.
 Ми тоді говорили
 до самого світанку,
 Я читав тобі тихо
 різнобарвні вірші,
 І під стукіт коліс в теплім
 затишку ранку
 Серцем ти пригорнулась
 до моєї душі.
 Я не знаю, що далі...
 Може з півночі вітер
 Раптом схоче серця
 заморозити нам.
 Я не втрачу тебе...
 Хай все крається в світі,
 Хай все згине навік...
 Я тебе не віддам.

Вибір

Краще мати у руках синицю,
 Чим у синім небі журавля...
 Як на мене – більшої дурниці
 У всім світі взагалі нема.
 Той, хто хоче мати лиш осяжне,
 В землю погляд, мрії і думки,
 Той не здатен
 полум'ям звитяжним
 Прокладати в темряві стежки.
 І для кого небо – це повітря,
 Дощ осінній – це води потік,
 Хто тримає у руках синицю,
 Тому не збагнути і вовік,
 Що цей світ тримається на мрії,
 І на божевіллі диваків,
 Хто з дитинства думкою радіє,
 Хоч за це не чує добрих слів.
 Нам «розумним», «чемним»,
 «сильним», «здібним»
 Їх надії, мрії і слова
 Видаються чимось непотрібним,
 Ми не поважаємо дива.
 І не може нам вночі наснитись
 В синім небі згряя журавлів,
 Ми тримаєм у руках синицю,
 Журавлі – це доля диваків.

Я і ти

Я – осінь в серці, тихий смуток,
 Дощі холодні і тумани,
 Я – пілігрим, всіма забутий,
 Втікач від вічного обману.
 Ти – золоте весни цвітіння,
 Легкий цілунок на порозі,
 Ти – кольорове божевілля,
 Що в терпких снах бентежить
 розум.
 Я – цілий арсенал помилок,
 Що не дає спокійно жити,
 Я – той, що не знайде зупинку,
 Де б можна просто відпочити.
 Ти – райдуга за небокраєм,
 Голубка в небі, свіжий вітер,

Ти – зірка світлого кохання,
Найвищого у всьому світі.
І ми зустрілися з тобою,
Що далі? То ніхто не знає...
Ти можеш знехтувати мною,
Але ж я так тебе кохаю.

Панна

В тобі щось є, чого нема ні в кого,
Твоя душа – то є чарівний світ,
З тобою квітне
все живе навколо,
Там, де здається,
квітнути не слід.
Ти таємниця всіх країн планети,
Таких, як ти, немає і в раю,
І стане кожний чоловік поетом,
Коли побачить посмішку твою.
Тебе не покохати неможливо,
В твоїх очах всесвітня глибина,
Ти чарівна, привітна, особлива,
І байдуже, весела чи сумна.
Твої вуста солодкі до нестями,
Твій погляд наймиліший від усіх,
Не розповім я звичними словами,
Як тішить серце
твій веселий сміх.
Велична Панна,
світла і іскриста,
Кохання найтаємніше моє...
Якби не знав тебе я особисто,
Ніколи б не повірив, що ти є.

Відверто...

Якщо я роблю часом щось таке,
Що неприємно
декому сприймати,
І настрій несподівано псує –
На це уваги прошу не звертати.
Нікому я не обіцяв в житті,
Що стану
поміркованим настільки,
Щоб бути до вподоби геть усім...
Я все ж таки не золота копійка.
Не буду я робити справ таких,
Які моему серцю ні до чого,
Лукавити в душі – великий гріх,
Навіщо стану я гнівити Бога?
Не хочу жити й думати про те,
Що прошепочуть
люди за спиною,
У кожного життя лише одне,
З єдиною на плечах головою.
І я завжди такий, який я є,
Кому не до вподоби... Вибачайте,
Все, що на серці маю – то моє,
Якщо незрозуміло –
прощавайте...

ПОЕТИЧНИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Це земля моїх предків

Це земля моїх предків.
Тут з прадіда-діда,
з тих давен, що підняті
на щит Богуном,
оселилась свідомість моя

несповита,
колобродить думок
п'янок-тьм'яне вино.
І на тлі суперечок,
розбрату й примарень,
коли кожен, хто голосом взяв –

патріот,
 я – тутешній до турків
 й монголо-татарів –
 закликаю навпіл
 не ділити народ!
 Бо земля не тому,
 що ти скіф, українська,
 не тому, що дуліб
 тут орав лемешем,
 а тому, що вселенська
 любов ісполинська,
 переходить в серця,
 у невимовний щем,
 і стає вже еством,
 і стає твоїм святом!
 Хоч би ти вишиванку
 повік не носив, –
 ти до болю у грудях
 тремтливо і свято
 бережеш кожну п'ядь
 України-Руси.
 Це земля моїх предків,
 колиска нащадків,
 а тому тут не буде
 безглуздох порядків.
 Віктор Гусаров

Україно моя

Україно моя,
 Спів пташиний звучить,
 Золотисті поля,
 Неба ніжна блакить.
 Годувала мене
 Святим хлібом своїм
 І водою з джерел напоїла.
 Все болюче мине,
 А у серці моїм
 Край, де мама мене народила.
 Україно моя,
 Сміх дитячий дзвенить,
 Благодатна земля,
 Що навчила любить.
 Годувала мене
 Святим хлібом своїм
 І водою з джерел напоїла.

Все болюче мине,
 А у серці моїм
 Край, де мама мене народила.
 Валентина Генцицька

Наша пісня

Наша пісня не вмере, не загине,
 Буде жити віки і віки,
 Як не згине, не вмере Україна
 Від ворожої злої руки.
 Над горами, лісами і ріками
 Наша пісня постійно лунатиме.
 Для вкраїнців була й буде ліками
 І За волю народ підніматиме.
 Наша після найкраща у світі.
 Тільки ми не найкращі, бо в нас
 Скільки тих,
 що паскудством облиті,
 Але вірю й для них прийде час
 Час сумління,
 прозріння, неспокою,
 Коли зраджене батькове Слово
 Стане раною в серці глибокою.
 І це станеться о-бов'яз-ко-во.
 Нашу пісню шанують пташки:
 Ластівки, соловейки, зорянки.
 Зачаровані нею шпаки
 Й навіть вивільги на світанку.
 Та коли наша молодь почне
 На позиченій мові співати
 Наше птаство
 здійметься й гайне
 І не буде до нас прилітати.
 Ось тому наша пісня не вмере,
 Бо чужу не сприймає й природа.
 Це для нгас не нове й не старе,
 Як у кожній країні й народі.
 Анатолій Малюк

Моя Вкраїна

Моя, моя Вкраїнонька, моя,
 Зплюндрована царями і катями.
 Моя від камінця, від ручая,
 Від теплих слів Онисі –
 Мої мамі.

Моя, моя Вкраїнонька, моя,
Моя вона і іншої не хочу,
Моя від зірки, пісня солов'я...
Зачепиш – пожалкуєш,
бо зурочу.

Моя, моя Вкраїнонька, моя,
Від Кримських гір до синіх гір
Карпатських,
Від байки, що серця нам звеселя
Й пісень – веселих,
щирих, не кріпацьких.
Моя, моя Вкраїнонька, моя,
Калина з нею і вогні досвітні.
Моя Вкраїна – рідная земля,
Моя від слів Тараса заповітних.
Багато на землі таких, як я,
Підпишуться під кожним
моїм словом:
– Моя, моя Вкраїнонька, моя!
Ми рідну захищати всі готові.
Катерина Дяченко

Доки?

Кругом імла.
А хочеться світанку.
До щему хочеться ранкової зорі.
Вже досить зла.
Спинімося наостанку,
Бо про майбутнє думать на порі.
Куди прийшли
За галасом про волю?
Кому себе здали за срібняки?
Знов постолі
Взуваємо поволи
І в найми продаємось навіки.
Ми знову тінь
На трон коронували.
І тінь принесла ніч у кожен дім.
Бо думки лінь
У душах панувала,
Коли прозріть
було потрібно всім.
Чи довго ще
На світі животіти
Збираєтесь, козацькі сину?

Оमितь дощем
Калин українських віти
Без вас гроза не зможе навесні.
Олександр Костюк

У пошуках правди

І знову душа розтерзана болем,
І знов босоніж по стерні, по полю
Вкраїна іде шукати правду,
Прямо в столицю,
до Святої Лаври...
Щоб душу очистить
від скверни й неправди.
Бо гнів закипів
за наругу й образу,
Щоб Богу молитву
вознести відразу.
І батьку Тарасу клятву дати,
Що будем за волю
і гідність стояти.
Що вже піднялися
з колін і поклону,
Що голову більше
не схилим нікому.
Що хочемо жити
достойно і гідно,
Що будем Вкраїні служити вірно!
Марія Карнаух

Зізнання

Я люблю тебе, чуєш?
Кожен крок твій
підтримати хочу...
Погляд завжди –
на тебе, знаєш? –
Із-за тебе – безсоннії ночі...
Кожен зойк твій –
в житті аритмія,
Кожна рана, як вирва в душі,
І образи від недругів – змій, в
Мов колючки підступні в куці....
Крізь страждання
прийшла до любові,
Сльози втрат огранили її,
Й закодовані в рідному Слові

Слава й гідність, народе, твої!
 Я люблю тебе – знаю!
 Як дитя своїх любить батьків,
 Український нескорений краю,
 Батьківщина моя – від дідів.
 Алла Гайдай

Згоріти при великому вогні
 Згоріти при великому вогні,
 Згоріти за життя свого народу.
 У цій страшній,
 жорстокій боротьбі,
 Я вірю, ми здобудемо свободу!
 У цей нелегкий для країни час,
 Допоки йде війна на сході,
 У мене сльози на очах,
 Я вже втомилась від війни...
 Я прошу, годі!
 Достатньо материнських сліз,
 Достатньо крові,
 яку ви пролили.
 Ви – вороги тепер для нас навек,
 Ви нашу дружбу у вогні спалили.
 Ми не впадемо на коліна й не
 здамось,
 У нас іще достатньо сили.
 Ми – нація! Ми цілий український
 народ!
 Нас нищили усі, але не вбили.
 Ми вистояли всі страшні бої.
 Ми згуртувалися, тепер ми одне
 ціле!
 Нас захищає сам Господь,
 Ми мужні й захистить себе
 зуміли.
 Олена Сущенко

Я повернусь
 Блукаючи стежинами чужими,
 Я повернусь до плину тих річок,
 Які нагадують мені
 про Батьківщину,
 Де я зробила
 свій найперший крок.
 Я повертатимусь широкими

стежками
 Туди, де б'є прозоре джерело.
 В моє найкраще на землі село,
 Пропахле перестиглими хлібами.
 Я повернусь до отчого порогу,
 Де пам'ять вічно душу окриля.
 Спориш, мов килим,
 стелиться під ноги,
 Де світлим миром дихає земля.
 Ольга Білик

Згадай, сину, Україну
 Коли будеш далеко, мій сину,
 Від країни своєї колись,
 Ти згадай,
 ти згадай Батьківщину,
 У блакитне небо вдивись.
 Ти побачиш птахів сизокрилих,
 Що у вирій із дому летять,
 І хоч серце
 затужить, заквилить,
 І від болю вуста затремтять,
 Не журись, не тужи, ти мій
 сину!
 Лиш ти любиш всім серцем її.
 У душі ти не зрадь Україну –
 Вона завжди з тобою у сні.
 Іванна Ліщук

Весну в Україні з нетерпінням чекають
 Весну в Україні
 з нетерпінням чекають
 Всі українці землі,
 Бо стомилися люди
 сльозами вмиватися
 Благати про мир на землі.
 Весну в Україні
 з нетерпінням чекають,
 Вона нам мир принесе,
 Щоб матері наші
 знов посміхались
 Та очі світилися ясні.
 Весну в Україні
 з нетерпінням чекають,

*І серце від болю щемить,
 Бо юнії діти в бою помирають,
 І світ на колінах стоїть...
 Катерина Кучерук*

Діти незалежності

*А ми сліпі у вічності
 І каємось, не каємось.
 Ми боїмося зрілості,
 Від давніх ран ховаємось.
 Кадруємо на radoцax,
 Живем німими знімками.
 Ми боїмося труднощів,
 І п'ємо лише з пінками.
 Ми діти незалежності,
 Яким диктують правила.
 Ми хочемо, щоб не війна
 А пісня нас прославила.
 А ми сліпі у дійсності,
 Що Богом нам дароване.
 Не вкрадене, не віддане,
 А кров'ю відвойоване.
 Чому ж сліпі? – Прозріємо!
 Нам долею так випало.
 Бо ж скільки можна, щоб у очі
 Нам піском тим сипали.
 Ми діти незалежності,
 І каємось, не каємось.
 Та наші очі вже відкриті,
 Ми вже не злякаємось.
 Яна Перегоєдова*

Україно лебідко моя

*Україно, лебідко моя,
 розправ крила свої, й піднімайся
 До небес, і проміння торкнись
 сонця ясного, та повертайся
 Знову з липовим цвітом в саду,
 із росою прозорою зрання,
 В чистих водах скупайся до снаги,
 змий усі свої болі й страждання.
 Не спиняйся, лебідко, лети,
 Бог тебе не полишить в дорозі,
 Та на крилах надію неси
 добрим людям,*

*що ждуть на порозі
 Коли ти, білокрила й жива,
 із ворожої вирвешся клітки...
 Україно, так хочу, щоб знов,
 посміхались, не плакали, дітки.
 Як би важко тобі не було,
 шлях долай свій,
 увись піднімайся,
 Ворогам всім своїм покажи,
 що ти сильна,
 лише не здавайся!..
 Україно, лебідко моя,
 хай зміцніють поранені крила,
 Молю Бога, щоб підла війна
 нашу землю назавжди лишила!..
 Галина Олійник*

Єднайтеся під прапором України

*Голубінь безхмарного неба,
 І жовті пшеничні поля –
 Це все, людино, для тебе,
 Щось краще бажає душа?
 Під прапором України –
 Символом миру й добра.
 У всі часи так і нині
 До єдності заклик луна.
 Велика в цьому є сила,
 На нашій Господь стороні.
 Не переможуть Україну,
 Кінець настане цій війні.
 Ніла Кравчук*

Міць душі

*Яка велика міць душі!
 Морозом і вогнем не спалиш.
 І ми побачили усі,
 Як українці згуртувались.
 І як стояли матері,
 І на колінах всіх просили,
 Хто носить зброю на плечі,
 Щоб кров'ю сніг не покропили.
 То скорб людини – це життя.
 У казці, у піснях, в любові,
 І хай не буде воротя
 До люті, гніву і до зброї.
 Ольга Васьковська*

Подарував мені крила

Подарував мені крила,
Показав як літати,
Я душу відкрила,
Змогла покохати.
Щасливою стати,
Дрібничкам радіти,
Себе всю віддати,
Діток народити.
Сміятися дзвінко,
Вставати раненько,
Ти моя половинка!
Мій самий рідненький.
Олена Поліщук

**Я хочу, щоб життя було,
як пісня**

Давайте в очі глянемо життю.
Ось сядемо і просто так заглянем.
Побачимо ми щастя там і сум,
А ще – любові море й біль безкраю.
Давайте в душу глянемо людині.
Що бачим там?
Той самий сум і гріх.
А хто в житті те зло і горе сіє?
Ніхто крім нас. Ніхто!
Лиш чоловік.
Давайте ж спробуємо по життю
йти, друзі,
Так, щоб не соромно було самим.
Давайте будем чесні, добрі, мужні
І світ наш стане
світлим, не сумним.
Якщо за цим законом будем жити:
"Творить добро
і знищувати зло", –
То біль і смуток
назавжди нас кине
І запанує в світі щастя і любов.
Я – життєтворча особистість!
Я знаю це, і я життя творю.
Я хочу, щоб життя було як пісня
Щасливе, радісне, без хмар і бур.
Людмила Петрова

А що коли...

А що? Коли ... усе життя – це сон
А ми у ньому всі лише примари
А що? Коли... вірші – це гра
Що злітає до мене з-під хмар
А що?... як Скрибін не помер
Лише.. дуєтом разом з Цоєм..
Пішов на небеса,
давать концерт
Загнблм на війні героям...
А може... все це не дарма
І правду має кожен знати
Пишу я на папері ці слова
Адже, Господь підказує писати...
Валерія Щербак

Подорож

Нежданий серед степу
кущ калини
Тривожить дивом,
шепче потайне,
Зове на неторовані стежини,
У подорож, що миттю промайне.
Полину понад хатами у білих,
Мережаних квітками сорочках,
Над солов'ями,
що в вишневім сілі, –
Над долею України у віках.
Зметнуся до небес і помолюся
За землю, не обернену на рай.
Мені далеко до Шевченка
й Стуса,
Але калина шепче: уставай!
І рушу у незвідані дороги,
З хрестом на плечах,
словом на вустах.
Додай, калино, сили на пороги,
Щоб їх здолати
не дозволив страх.
Тетяна Василюк

Україна в душі розквітала...

Україна в душі розквітала,
Розплітала русяву косу.
Маками душу її завітчала,

А птахи пили ранкову росу.
 Деся далеко кричали ворони,
 Солов'ї співали пісень.
 В полі працювали робочі,
 Швидко закінчився день...
 На небі зійшли перші зорі,
 Зачарували душу мою.
 Сонце сховалось у морі.
 Україно, тебе я люблю!
 Алла Львова

Я запросила в гості пам'ять
 Її з рушниками не просять,
 Вона завітає сама,
 Щоночі вона тривожить,
 Дедалі керує життям.
 І ти вже не в силах сховати
 Ні правди, ані брехню,
 І будеш удень уникати
 А вечір, немов інтерв'ю:
 Вона ніби спомин, дитинство,
 Як совість чи правда прийде,
 Звичайним відлунням у серці,
 По грудях вогнем промайне.
 То цвяхом іржавим б'ється,
 То крутиться хробаком,
 А інколи потом холодним
 І може прийти жебраком.
 Її з рушниками не просять,
 Увірветься вихром сама.
 Тоді, коли не чекаєш,
 Зненацька питає вона.
 І допит влаштує і зустріч,
 І навіть спати не дасть, –
 Тоді вже справжній екзамен,
 Ревізію цілу завдасть.
 Прийдуть справедливність
 у поміч,
 І совість, і сором, і честь.
 В душі не даватимуть спокою
 Палкі суперечки за все.
 А ще у пам'яті право є
 Нагадувати, щоб пам'ятали,
 Велична пам'яті місія –
 Навчити не забувати.

Запрошуйте її до господи,
 Запрошуйте її до серця,
 Щоб ті, про кого забули,
 Не турбували зненацька.
 Щоб душу вам не ятрило,
 Живіть по законам буття,
 З добром і любов'ю до Бога,
 Бо пам'ять не прийме каяття.
 Олена Кравчук

Ми – Україна

Якою б не була
 І як би нас не молотила, –
 Є в нашій нації жила,
 Така є незборима сила,
 Що навіть мертві ми встаєм,
 Спочатку, правда, на коліна.
 І чи до смерті знову п'єм,
 А чи, як б'ємо, то вже б'єм,
 На те і є ми – Україна.
 Олександр Царик

Ранок

Розкинувся туман
 холодними руками,
 Закутав місто все
 у свої білі шати.
 І проблиском ясним
 прокинулося сонце.
 І кинуло промінням
 у заспане віконце.
 На землю прийшов ранок –
 пробудження живого.
 Почався новий день
 знайомого й нового.
 Мій розум іще спить,
 а тіло вже у русі
 Пробуджувати ясність у моїх
 думках мусить.
 Комусь важкий цей час неясності
 й незнання,
 А я люблю цей стан смирення
 в починаннях.
 Недаром, кажуть, вранці –
 ще свіжа наша думка,

Без зайвих нам дрібниць,
надуманого смутку.
Нехай у нас у всіх,
пробуджених зарання,
Почнеться вдалий день,
весь повний сподівання.
Всі задуми і мрії здійсняться
вже сьогодні.
Прокинемося просто кохання
й щастя повні.
Олександр Співаковський

Чого це так буває

Чого це так буває,
що часто у житті
В гонитві за багатством
лишаєм в забутті
Кохання, совість, чесність,
юнацький романтизм,
А в нас панує черствість,
байдужість і цинізм.
Коли ж літа минають
і скроні вкриє сніг,
То ми вже нарікаєм
на діточок своїх.
Чому, мовляв, бездушні?
Чи ж не хотіли ми,
Щоб стали наші діти такі,
як ми були!
Щоб всього було вдосталь,
щоб вирости людьми?
Зізнаймося: самі ми цей вклад
в життя внесли.
Сергій Харчук

Мої роки

Мої роки як рівнокрилі птахи,
Минають швидко
нема їм вороття.
Одна за одною неначе
в грі у шахи
Летять вони минуя забуття...
Дитинство має жовте,
ніжне пір'ячко,
Яке від дотику стороннього

тремтить.
Воно, як на берізці
перше листячко,
До Сонця тягнеться,
а у гаю шумить...
Як гусенята сірі,
що шукають долю
І силу власного крила
у перше пізнають,
Роки протуберанцем
вирвались на волю,
Промчались зграйкою,
наступні вже ідуть.
То юність, наче та
лебідка біла
Із неба синього
Венерою зійшла...
В ній схована краси велика сила
Всіх вразила, але й вона
нажаль пройшла.
Як ластівки політ
роки у зрілості
З звінкоголосим співом
від гнізда зліта,
І віражі,
на блискавичній швидкості
Вони усе ж долають, тільки
глянь – пройшли літа....
Той мудрий чорний ворон,
це роки у старості,
Він перешкоди, з зламанним
крилом, вже обминає...
Комусь життя дарує ще
хвилини радості,
Але мудрець сказав: що все
пройде і все на жаль минає...
Мої роки,
ви бистрокрилі птахи,
Летіть у далечінь та
повертайтеся вмиль
Гра не закінчена
у пресловуті шахи,
Немає забуття,
є відпочинку мить.
Олена Герасименко

Любим і страждаєм

Я не жалкую, з часом все минає
 Проходить день
 і чорним круком ніч
 На землю свої крила опускає,
 А вслід за нею ранок прилітає,
 Як символ
 нескінченних протиріч.
 А далі день
 і знову все спочатку,
 І знову не уникнути проблем,
 Нехай у когось є всьог
 в достатку,
 А ми чіпляємо до латки латку
 Та любим і страждаєм,
 тож живем!
 Олексій Тарасенко

Сину мій

Сину мій рідний, надія єдина
 Молитиму Бога за тебе завжди,
 Щоб зріс ти щасливий
 й життєва стежина
 Стелилася легко,
 й не знав ти біди.
 Я Янгола з неба проситиму Бога
 Оберегом тобі,
 щоб він був у житті.
 Моя ти підтримка
 й надійна підмога
 В життєвій нелегкій,
 земній суєті.
 Куди не підеш ти
 і де ти не будеш,
 Матінка рідна з тобою завжди.
 Я знаю, що рідний свій дім
 не забудеш,
 Дорога ж від нього
 пішла у світи.
 Сину мій рідний,
 тебе пригортаю,
 Горджуся тобою, що ти в мене є.
 Щаслива я мати, що сина я маю.
 Дякую, Боже, за щастя моє.
 Ольга Личик

Живи по справжньому

Радій теплу та сонцю.
 Живи по справжньому.
 Зірви кохання сунцю
 В саду життєвому.
 Відчуй різницю відтінків
 В багатому смаку
 Із власних вчинків
 Зрости радості квітку
 Прекрасну ніжну без шипів,
 Без колючих днів.
 Вирву суху хвилинку
 Серед емоцій пелюстків
 Посмішкою день полий,
 Живи, твори, кохай.
 Прошу, не будь сумний,
 Не розчаровуйся, шукай.
 І знайдеш плід жаданий.
 Життя стане, як рай.
 Адже світ чарівний,
 Лише осмислюй, то обирай.
 Павло Лукаревський

Як я тишу люблю загадкову

Як я тишу люблю загадкову!
 Я складаю у тиші вірші,
 З нею в мандри злітаю зіркові,
 Щоб солодко було на душі.
 На світанку,
 з промінням ранковим,
 Ледве чую – комп'ютер гуде.
 Як я тишу люблю загадкову,
 Що у мрії казкові веде!
 Фантазую... не знаю, про кого?
 Серце тьохкає в грудях моїх.
 Це так тиша вплива загадкова,
 Що потайки чаклує на гріх.
 Про кохання думки не залишу!
 Як же жити без нього, скажи?
 І все рівно люблю тую тишу,
 Хоч насправді – одні міражі!
 Ось і вечір з'явився шовковий,
 Павутиння зникають вночі...
 Як я тишу люблю загадкову,
 Та від нею сховаю ключі!

Надто сумно!
 Й життя не вирує.
 Важко нести у тиші хреста.
 Я собі кращі дні подарую,
 Лиш у тиші сховаю літа.
 Тетяна Кушнірук

Міс Незалежність

Міс Незалежність –
 мого серця дама.
 Ворогам на заздрість,
 що мені кохана.
 Всі думки про тебе
 таку незрівняну,
 Незалежну Україну
 любиму й жадану.
 Ти – сама чарівність,
 подарунок Бога.
 Вірю в справедливість.
 З нами – Перемога!
 Ольга Тихонюк

День Незалежності

Є багато свят у нас в державі.
 Найдорожче тільки лиш одне –
 Свято Незалежності, свободи
 У житті народу головне.
 Ми здолаєм труднощі і чвари,
 Лад у рідній хаті наведем.
 І до всіх, хто миру з нами прагне,
 З дружбою
 братерською прийдем.
 Нас ніхто ніколи вже не зможе
 Підкорить, свободу
 в нас забратъ.
 Тільки зло зробити хто посміє,
 Можемо й по шапці добре дати.
 Так живи, квітуй, моя країно!
 Вибір свій зробили я і ти.
 Тризуб наш
 і прапор жовто-синій
 Будем гідно у віках нести.
 Анатолій Огарєв

Струмок життя

Струмок життя усе тече,
 Усе так швидко проминає.
 Від мене щастя не втече,
 Хоча його мені не вистачає.
 І щастя і невдачі мить
 Час летить, життя триває
 Та головне себе не загубить
 А інколи так важко не вагатись
 І бути сильною між перешкод.
 Несила інколи змагатись
 Та страшно
 залишатись між незгод.
 Душею й серцем треба жити
 І щиро вірити в дива,
 І до безтями
 все ж когось любити,
 Бо залишається ця істина жива.
 Любов Хмиз

Пам'ятай...

Якщо сили тебе залишають,
 І від болю рветься душа
 Серед хмар, молитовно чекають
 На твої звернення небеса.
 Якщо страшно тобі, й
 густішають ночі,
 Ти на пару хвилин
 подивись в небеса.
 Там чатують на тебе
 рідні Господа очі.
 Ти довірся,
 лиш у вірі Йому – чудеса...
 Якщо гірко тобі,
 твоє серце закрите,
 І весь світ відвернувся,
 і знов самота...
 Там, де в космосі творять
 планетарні орбіти,
 І для тебе досяжна
 Творця доброта...
 Зінаїда Русняк

Дивний сад

Мій дивний сад –
 мелодія життя!
 Як я тебе люблю,
 коли до тебе тихою ходою
 осінь непомітно підступає,
 і ранішня роса ліниво
 мокрі коси розплітає,
 купаючись у шовковій траві.
 Дивлюсь,
 як пишні яблуні стоять,
 притомлені, соромливо
 милуються плодами,
 і руки-гілки, спрацьовані роками,
 до неба простягають:
 завдячують таке багатство
 добрій силі,
 що світ наповнює весною
 і ретельно береже,
 втаївшись у себе.
 Навколо тихо, чисто і спокійно,
 з високих синіх плесів
 златава злива легко летіє,
 щедро землю напуває –
 хай живиться соками
 і сили набуває,
 готуючись до довгого
 спочинку-сну,
 занурившись у хвилясті
 снігопади.
 І подих ледь помітного ручаю,
 затаїного в лузі прохолодному
 очеретом-м'ято,
 як сповідь дівчини про перше
 і сумне кохання,
 або – як верхня нота
 в гармонії земного раю...
 ...це диво-дивне –
 мій стиглий сад надій і сподівань!
 Ти тисячу спокус
 у мареві бажань
 щодня комусь даруєш щиро.
 Валентина Мельник

Серед днів,**таких схожих до болю**

Серед днів, таких схожих
 до болю,
 Що складаються в тижні й роки,
 Як знайти в собі силу і волю
 Жити далі і хрест свій нести?
 Як навчитись любити неволю,
 Тісні грати невидимих стін?
 Все плисти течією поволі,
 Не чекати, не прагнути змін?
 Майже байдуже –
 в злиднях, чи в долі,
 Серед тиші чи гриманні злив...
 Вже давно розібрали всі ролі,
 І когось знову хтось обдував...
 Світлана Осипчук

Літо

Рожеві мальви
 квітнуть біля хати,
 І лине дивна пісня солов'я.
 Слова кохання теплі, благодатні,
 Бадьорать ранок...
 чути запах трав.
 Проснулася, не сплю,
 думки ще сонні,
 Зелене листя виграє в росі.
 В рожевого світанку у полоні,
 Пташок веселі чую голоси.
 Замріялась... небесная блакить
 Цнотлива, недосяжна і бездонна.
 Налякана осичина тремтить
 І миготить листочками
 синхронно.
 Яка ж то мила серцю благодать!
 Яка ти щира,
 землянько барвиста!
 Допоки будуть солов'ї співать
 І виграватиме
 у кольорах намистом,
 Ще закружляє цвіт,
 проллється злива,
 А після світла стане темнота.
 То ніч прийде

зворушлива на диво,
Чаклунка, неприборкана така.
Антоніна Осецька

Життя прожити

Цвістимуть сфери
переливом літ,
І будуть поїзди
незмінно гуркотіти.
А я і ти –
така коротка мить,
Яка загубиться
в пісках пустелі світу.
Та буде поле
розмаїттям трав
Встеляти шлях,
або колоти ноги,
А хтось ітиме,
і співатимуть віки
Усюдисущому
й невидимому Богу.
Світлана Юхимович

Яке це щастя – просто жити!

Яке це щастя – просто жити!
Яке це щастя – життя любити!
З радістю ранки
завжди зустрічати,
З теплом у душі
до людей поспішати!
Навколо бачити тільки любов,
Музику природи чути
І до людей байдужою не бути.
Яке це щастя людей любити,
Яке це щастя людям служити,
Яке це щастя
їм потрібною бути,
Інколи можна за себе забути.
Яке буде майбутнє – незнаю,
Я радію тому, що маю,
Я радію дітям своїм і друзям,
Я радію, що сонце бачу,
Я радію дощу,
бо він омиває душу мою,

Я радію, коли ніч наступає,
Бо вночі радість теж не минає.
Ніч нам зорі являє і серпанком
мене обіймає,
Колискову стиха мені співає.
Я радію, тому що вас я маю
І до серця місток
я вам відкриваю.
Я радію всьому,
я радію тому, що живу!
Надія Сондей

Попроси у неба

Пропроси у неба трохи ласки,
Попроси спасіння й каяття.
Попроси, невже тобі не ясно,
Віра – це і є наше життя.
Попроси пробачити й простити,
Запали свічу за тих людей,
Які прислані тебе любити,
І за тих, яких нема уже.
Помолись за мир і за удачу,
За тернистий шлях й
широкий путь.
І якщо я щось для тебе значу,
За кохання помолитись
не забудь.
Ірина Кобилянська

Україна

Україна – кохана моя
Батьківщина,
Любов в серці палає,
неначе жарина.
Рідна серцю вкраїнців земля.
Ліси, гори, луги і поля –
Над усе люблю я.

* * *

Соловейко на калині,
Гарні маки при долині.
Україна – найкраща земля,
Усім серцем люблю її я.
Дар'я Голуб

Час

За чужими очима не стежать,
 Не звертають уваги на біль,
 Нас чужі думки не бентежать,
 Нам кажуть:
 «над чужою душею не стій».
 Хай проллються усі наші сльози,
 Хай змішаються
 з чистим дощем,

Головне, не здаватись ворожим,
 Не задіти чужого плечем.
 Ми живемо, щоб знищити час,
 Ми дорогою йдемо бездумно,
 А натомість, час знищує нас.
 Я скажу, що вчиняє розумно.

Аня Боева

ПРОЗА ЖИТТЯ

МИКОЛА САС

Про Миколу Миколайовича Саса я вперше дізналася, коли працювала в Хмельницькій обласній громадській організації «Стара Волинь», яка на той час за підтримки USAID (Агенства США з міжнародного розвитку) реалізовувала проект «Створення Корпусу волонтерів для сільських громад України». Хтось з

дунаєвецьких волонтерів розповів про цікаву людину, яка живе на дереві біля села Великий Карабчіїв, що у Городоцькому районі.

За деякий час поїхали до Миколи в гості. Вражень було дуже багато! Уявіть собі, в лісовій гушавині на розлогому ясені на висоті приблизно шостого поверху – справжня хатинка з колод, над якою майорить синьо-жовтий прапор, щоб видно було, що тут живе українець. Це ще років шість тому!

Самі сміливі залізли у його будиночок на дереві на 17-метрову висоту, яку змайстрував краєзнавець у заповіднику «Подільські Товтри». Висота 120-річного дерева сягала 30 метрів. Волонтери з саморобної драбини перебиралися на дерев'яні щаблі, з'єднані мотузкою, потім попали у будиночок, де були облаштовані кімната з ліжком, книжковою полицею і навіть грубкою (на випадок морозної

погоди) та літня веранда зі столом та стільцями. Сама хатинка розміром приблизно 2,5 на 3,5 м була збудована на балках і розтяжках, щілини замазані глиною з соломою. Тобто, абсолютно екологічне житло.

На стіні плакат зі словами Євангелія від Івана: «І пізнаєте істину, і вона зробить вас вільними...». Отак і жив деякий час Микола Сас у повній гармонії зі світом. Він не боявся відбитися від стада і прокладав свою власну стежку в житті, якою б божевільною вона всім іншим не здавалася. Любив усамітнитися в своїй хатині, щоб почитати Аристотеля чи Ніцше, а вечорами споглядати зоряне небо, як це робив німецький філософ Кант.

Німецьке телебачення зняло про неординарного українця документальний фільм, а норвежці подарували біотуалет (на той час велика рідкість у такій глушині). До будиночка натураліста приїздили багато українців та зарубіжних гостей, з якими Микола вільно спілкувався англійською. Він зустрічав їх на узліссі і поки вів до помешкання, багато цікавого розповідав про рослини, тварин, і одночасно підбирав пластиківі бутилки та інший непотріб, що траплявся по дорозі. Багато хто з селян вважав Миколу диваком. Журналісти писали про нього, називаючи українським Діогеном, лісовим філософом. Але мало хто відчував глибину знань і духовності цієї людини.

Микола Сас закінчив природно-географічний факультет Мелітопольського педінституту. Вісім років працював учителем біології, географії та хімії у сільській школі, потім – у Кам'янці-Подільському. Любив предмети, які викладав і дітей, але непотрібна писанина його дратувала. Усе його єство протестувало проти одноманіття, тому не зміг порозумітися з керівництвом, залишив школу і зайнявся самовдосконаленням.

Що ж змусило молоду людину піти жити в ліс? В той час він, а це був 1996 рік, він гостро відчував, що не може жити в суспільстві. Спочатку жив у землянці, але її зруйнували. Потім, задля безпеки, побудував собі хатинку на дереві, куди підіймався по мотузяній драбині. В ній він прожив два роки – читав книжки, насолоджувався природою, купався, навіть взимку, в лісовій річці. Ідилія тривала, поки люди не побачили цей будиночок на дереві та безжалісно зруйнували його. Нині це уже третя його хатинка. Щоб збудувати таке житло, то потрібно бути ще й неабияким інженером-конструктором. А скільки потрібно було фізичних зусиль, впертості і наполегливості, щоб зробити помешкання на такій висоті.

Сас чотири літа їздив на Кавказ і побував у Приельбруссі, Кабардино-Балкарії. Двічі самотійно долав Кавказький хребет. Мандрував Кавказькими горами, але розпочалася війна і довелося повернутися додому. Отой альпіністський досвід йому знадобився під час спорудження лісового житла.

Довгі роки люди вважали його диваком, не сприймали, а влада навіть переслідувала – традиційний сценарій для особистості радянських часів, яка вирішила жити не так, як всі.

Він захоплювався історією і міг багато розповісти про минуле свого краю. Микола відчував натхнення від того, що живе на землі колишньої Трипільської потужної цивілізації, гордився, що в ньому тече кров далеких славних предків. Він розповідав історію слав'ян людям, щоб вони знали своїх предків і пишалися ними. Це була така собі місія лісового філософа.

А потім з'явилося взаємопорозуміння і він пішов на контакт з людьми. Певно сталися зміни в ньому самому. Щось змінилося у внутрішній філософії цього непризнаного лісового філософа, і Микола повернувся у суспільство.

Першими прийшли до Миколи Саса колишні колеги, далі школярі в супроводі вчителів. Волонтери, туристи йшли в ліс групами на екскурсію, щоб почути цікаві розповіді філософа-одинака про минуле рідної землі. Гості з-за кордону теж були у захваті від спілкування з диваком, який жив між небом і землею і досить вільно спілкувався з ними англійською. Навіть сільська рада пронувала створити в цій місцевості офіційну туристичну зону, де Микола Сас міг би працювати гідом.

У той час з радістю на серці він пише вірші:

*Небо єдине – синє, безкрайне,
зоряне, ясне сонцем яскравим,
Боги могутні, духи присутні,
чарами дивними, як світ солодкими,
смуток розвійте!*

*Літніми ранками з росами свіжими
омолодять нас подихом вічності,
смерть одгонять!*

*А як прийде час, так кінчиться все,
тихо, безболісно нас проводіте
в царство підземне,*

*Щоб після нас в цьому світі
прекрасному іншим радіти.*

Всі ці роки він жив, час від часу заробляючи на життя репетиторством. Навчав хімії, фізики, алгебри, геометрії, англійської, філософії, астрономії, географії, природознавства.

А згодом життя повернулося так, що Микола переїхав жити до Грицева і зараз виховує з молодією дружиною двох маленьких синочків трирічного Дмитра і однорічного Святослава.

Микола веде здоровий спосіб життя, займається моржуванням і є категоричним противником алкоголю та куріння. А ще любить слухати класичну музику. Знає напам'ять майже всю «Енеїду» Івана

Котляревського, багато творів Тараса Шевченка. У нього поетична душа і дуже образна та красива мова.

І дома у матері, і в лісовій хатинці повно книжок з астрономії, біохімії, палеонтології, лікарських рослин, міфології. На полицях світова та вітчизняна класика, філософи – від Платона і до мислителів ХХ століття, наукові монографії з біології, історії, фізики. Згодом зрозумів, що хотів би бути фізиком, особливо його цікавить квантова фізика. Зараз нове захоплення – англійською. Читає вільно, а от з вимовою важкувато – потрібна щоденна практика. Перекладає Шекспіра з оригіналу. Розуміє, що перекладати Шекспіра вважали за честь відомі поети і на сьогодні є багато перекладів відомого британця рідною мовою (твори Шекспіра перекладали Іван Франко, Юрій Федькович, Павло Грабовський, Тодось Осьмачка, Максим Рильський, Іван Кочерга, Юрій Клен, Григорій Кочура, Микола Лукаш, Яр Славутич), а ще більше російською. Проте вважає, що кожен відчуває знаменитого драматурга по своєму. Хочу сказати, що не часто в студії звучить Шекспір в оригіналі. Цього разу було саме так, тому що засідання літературно-мистецької студії «Доля», до якої приєднався Микола, проходило під гаслом – «Знайомство з Миколою Сасом». Чому знайомство? Та тому, що студійці ще мало знають цього скромного, доброго і на перший погляд простого чоловіка. Є люди, у яких зовсім непримітна зовнішність, але міцна внутрішня сила духу та глибокі знання.

Миколу досі вражає непатріотичність деяких українців (бо є такі багато серед нас тих, яким однаково, куди прямує країна), байдужість і отой принцип «моя хата скраю». І ще одна жахлива звичка: засмічувати свою землю. Немає цьому ради. Переїхавши жити в Гриців, Микола уподобав чудове місце – озеро в кар'єрі за селищем. Спільно з друзями зі «Старої Волині» навіть назву йому придумали – озеро Глора. Запрошували туди музикантів, поетів, художників і хотіли, щоб воно стало культурним центром та місцем проведення мистецьких фестивалів. Скільки зусиль потратив Микола, щоб вичисти від сміттєзвалищ, що поробили люди на березі. Допомогали школярі та небайдужі мешканці. Навіть хатинку збудував. А зараз руки опустилися – нікому це не потрібно, немає підтримки ні від влади, ні від громади. Приїздять туди відпочивати грицівчани та з сусідньої Полонщини люди не бідні на авто, але залишають після себе купи сміття. Немає у нас культури. Не привили їм цього з дитинства. – Але попри всі негаразди, я оптиміст і вважаю, що цей світ прекрасний і має майбутнє, – каже пан Микола.

Віра Кухарук

Сповідь на камені

Чи ми брудні від народження? Чи ми брудними стали. Чи можемо ми когось запросити у гості і не соромитися місця де ми живемо? Чи можемо ми дітям нашим говорити «Будьте, як ми. Беріть від нас краще і йдіть далі»?

У навчальних закладах безліч гарних чудових малюнків, сувенірів, декори, соняшники, мальви, ясне сонечко, ставки, мальовничі хатки, стрункі тополі... А за вікном – Гриців. Селище біля двох величезних замулених забруднених сміттям, побутовими стоками калюж – ставків.

Центр села, пам'ятка природи Хоморські граніти. Помиляєтеся, мийка автомобілів. Якась дивна прачечна, де сиплеться примітивний пральний порошок у річку. Дітям, які купаються і тисячам тисячам людей, які живуть вниз по течії. Дивна манія чистоти.

І ще застолья (пікніки) після яких не треба прибирати, навіть мити посуд, просто все залишається там. Чомусь селищна рада окрім турботи про багатодітних сімей, пристарілих жителів ще й дитсадок, лікарня, повинна прибирати за бенкетами. За здоровими, повнолітніми, досить сильними дядьками у яких радісне життя: пиво, горілка, шампанське, шашлики...

Може я видумую? Гляньте у куші, а то просто під ноги. І що, дитячі іграшки?...

А ще у селі популярні вогнища, в яких палять пластик. Та все це дрібниці у порівнянні з хімізацією навколишніх полів. І все це в річку, ставки, калюжі, в ґрунтові води, колодязі, в борщ та дитячу кашу. Ви голосували за політичну силу, яка і надалі обіцяє вас отруювати не фекаліями якимись, а витонченою хімією, яка викручує ДНК.

Не об'їзну дорогу роблять, а у центрі поремонтували, щоб далі ту ж дорогу товкти, шумлячи, димлячи, пилячи людей, які нічого не мають до їх хімічних бізнесів. Спочатку землю хитро, нишком видурили в селян, а після її отруюють разом з водами наземними і підземними. І ще створюють образ успішних, багатих і великодушних, лізучи у політику. Хоча уже і горобцям відомо: політика і бізнес, – це суміш огидна.

Справжні політики повинні витягувати, вискубувати із великого нахабного бізнесу кошти для людей. Бізнес повинен жахатися політиків. Бізнес і політика це різне, протилежне. Бізнес – це егоїзм. Політика в демократіях – це служити середнім людям. Тим, хто не маніпулює, не робить оборудок з землею, майном, грошима, а своєю працею, творчістю створює матеріальні блага. Тих, хто закладає основу добробуту та високої якості життя.

І ви думаєте, що це усі жахи? Є дещо гірше, – це пасивність людей. Навіть освічених, навіть інтелігенції. Не бажають організовуватися в громадські організації, ні на які збори не збереш.

Усі такі скептики, усі такі терті. Чи може їх витончені смаки не терплять якихось провінційних самопальних лідерів? Тут я згоден – усі ми не столичні люди. Там відбір кращих із мільйона, а тут що є, те є. Та все ж нам потрібно організовуватися, вислуховувати один одного, вчитися один в одного, вникати у справи, проблеми. Бо ми можемо стати гіршими ніж провінціали, – ми можемо перетворитися в темне бидло, якому все рівно. Ознаки якого уже спостерігаються зараз.

Настає час. Якщо ви собі не потрібні, то ви нікому не потрібні. Самі робіть собі владу. Або, як колись, що подадуть зверху. Або як зараз. Де більше зомбуючої реклами, присмаченої подачками. Це легко. Лежимо, чи сидимо і пасивно приймаємо щось, що ласкає уяву. А потрібно активно йти, діяти, дискутувати, вислуховувати, самому захищати свій погляд на проблему і у напрузі виборювати своє. Якщо ж усе буде як є, світ піде далі вперед, і нам залишиться тільки нарікати на владу в Києві, на місцях, на всесвітню змову, подружню зраду, тільки не на себе. Усе, що в світі напрацьовано, буде проходити мимо, бо кому потрібні ті, хто сам собі не потрібний. Багато сіл на Україні виглядають уже не «по-українськи», а «по-європейськи». А ми застрягли совдепівськими пенсіонерами у часах брежнєвських між розваленим Леніним і якимось дебелим танком у центрі села.

Маленький приклад – лісове озеро. Ми отримали невеликий тендер з умовою розвитку. Ми ж левову частку зусиль тратимо на підтримку чистоти. Хто захоче нам допомагати? Якщо усе йде на прибирання за здоровими дядечками, які везуть на свої гулянки масу скла, пластику і не просто, а в перемішку зі смердячими об'їдками. З владою важко мати справу, це як граніт сірій і непохитний... В документах числиться «кар'єр». Та насправді зараз це не кар'єр – це справжнісіньке озеро. Вода сягає родючого ґрунту. Є маленький струмок, що витікає з озера. Це не кар'єр, де вода десь там, внизу, над якою нависає десятиметрова товща каміння... Там відпочивають усі школярі, там жінки з малюками плескаються. Це громадське місце. Де не палять, не п'ють спиртне, де неприпустима нецензурна лайка і зеківський шансон не горланить з хриплих динаміків. Лісове озеро – це храм природи і поводитися тут треба, як у храмі.

Владу заклинило на віки-вічні. Кар'єр. Не підлягає, не дозволяє... Копошиться далі, хробаки... Може б ми взялися. Є багато людей, які раді добру справу підтримати. Та з однієї сторони – темне бидло зі своїми мензурками, а з другої – імпотентна влада. Бидло треба наказувати. Владу ж треба розумно вибирати. І усією громадою контролювати та наглядати. Як відповідальні батьки наглядають за дітьми і добрий господар контролює нанятих працівників.

Микола Сас

ЛЕОНИД ЖМУРКО

Я рисую тебя

Я рисую тебя. Не портрет, но моё представление о тебе, моё ощущение тебя, твоё отношение ко мне. На бумаге для пастели размыт контур фигуры, но ты, смеясь, узнаёшь себя, хотя это только линии, обозначившие движение. Лица не видно, на него падают тени от кустов сирени и деревьев, высящихся над ними. Ты радуешься сходству, шепчешь: как похожа. Прижимаешься ко мне, обняв, но нисколько не мешая.

Я рисую тебя. Волосы послушные ветру развиваются и спадают на лицо, рука плавным движением отбрасывает их. Угадывается то, что ты улыбнулась, вполоборота смотря на цветущую сирень. Вот бабочки несколькими лепестками пронеслись мимо, едва не задев твоё платье, красивое красное платье, так подчёркивающее плавность изгибов тела.

Ты целуешь меня в висок, еле уловимо прикасаясь, но это касание, едва уловимое, почти невесомое, так прекрасно. Оно нежнее слов, которые ты мне шепчешь. Я замираю на миг; пастельный мел не нанёс тебе белый лепесток в волосах, подаренный сиреневой ветвью. Я рисую тебя. Я рисую мир вокруг тебя. Я рисую ту радость в душе и сердце, что переполняет меня. На картине нет меня, но ты говоришь, что я угадываюсь в ней: бабочкой, лепестком, воздухом, струящимся и играющим светом и тенями, бликом на плече и щеке.

Ты плачешь. Я знаю: картина тебе нравится... очень-очень... Ты целуешь меня тёплыми, мокрыми от слёз губами. Комочек в горле, от нарастающего тепла в груди, мешает мне говорить, и я просто отвечаю тебе...

Гусеница

Солнечный зайчик, проскользнув между листьями Антоновки, плеснул в лицо и скрылся. Слеплённый, я зажмурился. Но это мало помогло: множество таких же зайчиков плясало под веками глаз, и они то были искрами электросварки – яркие на чёрно-красном фоне, то какими-то тёмными, но на светлом...

А гусеница не сдавалась. Всем своим жирным, перетянутым в волосках телом, отбивалась от атакующих муравьёв. Некоторых, ей удавалось сбросить, но их было много, и помощь к ним прибывала и прибывала.

Я крепился и не вмешивался, хотя не любил, когда все на одного – так не честно. Воробей, неизвестно откуда взявшийся, покрутив головой в разные стороны, рассматривая бой между Гулливером и лилипутами, вмешиваться не стал. Чирикнув, взлетел, ловко проскальзывая между веток и листьев, и исчез.

За забором послышались шаги, пыхтение, и вот показалась загоревшая крепкая мальчишеская рука. Это был соседский Валька. Над забором возникла голова в неизменной синей пионерской пилотке, с вышитой звёздочкой, повод зависти многих мальчишек и девчонок нашей, и не только нашей улицы. Пилотка была артековская, Вальке подарила её двоюродная сестра, приехавшая из Москвы всего на недельку.

Сестра была рыжая, конопатая-конопатая, с какими-то сине-зелёно-карими глазищами, огромными на её тонком лице. Волосы не желали принимать форму тугих косичек. Через минуту, как только её заплетали, они выскальзывали из косичек, постепенно бант ослаблялся, Зина пробовала их приводить в порядок на ходу, от чего они ещё больше рассыпались. Она срывала банты, прятала их где-нибудь и бегала с нами не хуже мальчишек, обгоняя многих своими длинными ногами и задорно смеясь. Волосы принимали форму огненного шара. Казалось, прикоснись к ним и обожжёшься. Мальчишки недовольные тем, что проигрывали ей, ворчали: мы поддаёмся, девчонка всё-таки. Но вид у них был при этом несчастный. Зину никто ни разу не назвал Зинкой, рыжей, или дылдой. А она как раз такой и была, с точки зрения мальчишек.

Сопение возле забора усилилось, Валька влез-таки всем своим жиртрестом на забор, отёр лоб и заорал в окна моего дома: Женька! Женька-а-а-а! Кричал он долго, не решаясь перелезть через забор, все знали "добрый нрав" Бархана. Невзирая на то, что он являлся самым настоящим дворовым, но его размеры, голос и преданность были известны всем. Когда он видел кого-нибудь из хозяев во дворе, его не интересовали ни кошки, ни воробьи, ворующие даже из его миски, ни кто входит или выходит, просто ходит во дворе. Но когда он оставался старшим...

Однажды почтальон, зашедший с газетами и письмом для бабушки, прошёл к дому и застав запертую дверь и развернувшись раздосадовано, прошёл несколько метров к калитке, вдруг обнаружил на своём пути Бархана. По виду пса он сразу понял, что ни припасённый из дому бутерброд, ни ласковые (заискивающие) слова, ни никакие просьбы не помогут. Замерев на месте, он надеялся на то, что пёс отвлечётся и убежит. Но у Бархана было своё мнение. Удобно усевшись в тени, он с явным удовольствием наслаждался видом задержанного почтальона. На пробежавшую по ограде кошку он рывкнул так, что та с диким «мя-я-уууу» едва не свалилась со штакетин. Бедный Иванович понял: стоять ему долго.

Августовское солнце жарило немилосердно, оплывающий потом почтальон молился, чтобы хоть кто-нибудь его освободил, и когда через два с половиной часа увидел входящую во двор бабушку, чуть было не расплакался от радости. Грозный Бархан моментально превратился в симпатичного дворового пса, мирно позёвывающего и наивно взирающего на стоящего Ивановича: стоит себе и стоит, мне-то какое дело... После этого случая к нам во двор, не убедившись в том, что в нём кто-то есть, не входил никто.

Вот и Валька, невзирая на то, что Бархан позволял ему играть и давать косточки, побоялся перелазить через штакетник. Мне было смешно смотреть сверху, как он добросовестно старался докричаться. Он знал, что я не выходил на улицу, в доме кроме меня никого. А я сидел почти над ним и старался не рассмеяться. Валька не сдавался, голосом с нотками отчаянья он орал так, что в ушах закладывало: Женькаааа, ну выходи же, я мириться пришёл! Ну, Женька! Но я не хотел сдаваться.

Он напомнил мне, своим "мириться", как вчера подкравшись ко мне со спины, подбил мне коленки и я, не удержавшись, рухнул в грязную жижу, оставшуюся после ночного дождя. Возможно, он бы отделался тумачами, но больше чем его проделка меня убил смех Зины, которая видела произошедшее с окна мансарды. Она хохотала так, что бантики сами послетали с её рыжей гривы...

Я ушёл, ничего не сказав ни Вальке, который суетился виновато подле меня, ни Зине, хотя в тот момент был очень зол на них.

И вот сегодня он пришёл мириться. Пусть поорет, с него станет. Обида ещё не прошла и мстительные нотки проскальзывали в моей голове.

Голос Вальки стал совсем уж просительный: Женьяяя, ну выходи же, ну выходи!.. Зина едет домой, в Москву, и хочет помирится с тобой... И я.

В голосе слышались слёзы. Схватив на ходу обречённую гусеницу, я с шумом свалился с дерева, ловко хватаясь одной рукой за ветки.

Бархан рывкнул, скакнул было к перепуганному моим явлением Вальке, но признав меня, зевнул и рухнул в тень от дома. Валька надулся: я мириться пришёл, а ты...

Не утерпев, я показал ему гусеницу, и по дороге к их дому рассказывал, какая прекрасная бабочка может из неё появиться на свет. Валька недоверчиво кивал, но не перечил, помня о своей проделке. А Зину мы уже не застали, Валькина мама сказала, что она с родителями уехала на вокзал, вызвав такси. Они больше не могли ждать пока Валька и я придём. Спohватившись, она поднялась в дом и вернулась оттуда с такой же пилоткой, как и у Вальки: вот Женя возьми, Зина просила передать тебе, возьми-возьми, она очень просила.

Прошло много, много времени. Однажды, проезжая через Москву, я случайно увидел молодую, рыжеволосую женщину. Конечно же... Это было Зина. Не угловатая, не тощая и костлявая, но красивая и женственная...

Я почему-то вспомнил спасённую мной гусеницу, и ту бабочку, которая из неё получилась.

Вот и не верь гадалке

Вода сомкнулась неожиданно, стремительно, потянув тело ко дну. Я не успел ни вдохнуть, ни крикнуть. По привычке открыл глаза, их резануло большее, чем солёной морской водой. Было видно небо, синее, но мутно-расплывчатое, как через бутылочное цветное стекло. Страшно не было, я знал, что это сон, напротив, с любопытством оглядывался, правда мешали частички отмерших растений и вездесущий мусор, но было интересно... пока я не почувствовал лёгкий страх, при прикосновении проплывающей мимо рыбёхи. А вдруг не сон?

Чувствовалась холодная вода, я видел, как пузырилась одежда, и из под неё поднимались, кувыркаясь, пузыри воздуха, чувствовал, как ноги, находившиеся ниже, начинало сводить. Страх перерос в панику. Засучив руками и ногами, извиваясь всем телом, я почти не продвигался вверх. Напротив, намокшая одежда тянула вниз. Я надеялся, что здесь не глубоко, и попробовал, оттолкнувшись от дна, вынырнуть. Пятно света становилось всё расплывчатее и угасало. Лёгкие резануло и жгло, жгло невыносимо, так, словно они закипали, в глазах появились пятна и всплески-блики, яркие, как маленькие молнии. Это всё, успел подумать перед тем, как мимо воли судорожно приоткрыв рот, хлебнул воду... какая она противная на вкус. Глоток... глоток побольше, в голове рвануло. Вскинувшись, я проснулся.

Мокрый, содрогаясь от пережитого, чувствуя вкус воды и тины во рту, по инерции дотронулся к месту на руке, где меня касался плавник рыбы. Полусонный, не мог сообразить, где я нахожусь. Расположение окна, мебели, сама мебель... всё было незнакомо. Наконец сообразил... я у сестры, в Таллинне, второй день гощу. Слабость в теле заставила лечь. Сердце колотилось с невероятными оборотами, голова кружилась до тошноты. Съел, что ли что-то не то? Отдышавшись, поплёлся в душ, вода благотворно подействовала на напряжённое тело. Сна не было, да и не хотелось засыпать, исподволь опасался продолжения кошмара, и опасенья были не беспочвенны. Кошмары снились навязчиво, часто с того самого места, на котором сон прерывался, или что ещё хуже – по новому.

За окном мело, декабрь был снежный. Уже придя в себя окончательно, переключая многочисленные каналы телевизора, подумалось... и к чему приснится такое? Купаться мы точно не поедem,

декабрь, однако. На даче, да и около нет и в помине ни то, что водоёмов, или рек... луж и тех нет. Бред какой-то. Утром, завтракая у сестры, вынужден был ещё раз пережить то неприятное ощущение ото сна, рассказывая его, в ответ на встревоженные расспросы об моём, далеко не цветущем виде. Время гостевания подошло к концу. Сон и воспоминания о нём притупились. Никаких эксцессов, связанных с водой, да и не только с ней, не случилось. Дорога домой, сутки пути, тоже прошла как обычно.

Дней через двадцать, по приезду домой, вечером в комнату вошла мама. С виноватым каким-то лицом помялась возле, села и сказала, что умер мой отец. Несмотря на то, что он оставил нас вскоре после родов... нет, я не испытывал к нему никакой либо привязанности... с чего бы? Но и ненависти не было. Было жалко, как человека, как соседа по дому. Не было той жалости, которая должна быть за родным человеком.

Мама, посидев немного, тихо проговорила: когда-то мы с ним шли, и за нами гадалка увязалась.

Но не за мной, а за ним, за руку схватила... дай погадаю, и всё тут. Он сначала сердился, потом отшучивался мол, в милицию отведу, и всё ж сдался, скорее, чтоб та отвязалась и оставила в покое. Ну вот, нагадала она ему, что он утонет. Причём нелепейшим образом. Тут отец не выдержал, оттолкнул цыганку, бросил ей три рубля, приговаривая зло... я три года проплавал, во всяких передрыгах побывал, а ты карга старая: утонешь. Так вот, утонул он в декабре, когда ты гостил в Таллинне. У меня застучало в висках, видимо на лице отразилось моё состояние. Мама, заволновавшись, принесла попить и успокоительное, досадуя на себя, зачем на ночь сказала. Вот тут я ей и рассказал свой сон.

Сон был не про меня... я так думал тогда. Снился именно в ту ночь, когда всё произошло. Он шёл с работы, можно было идти по улицам, но несколько дольше, а можно было срезать, что все и делали от мала до велика. Над притоком к местной речушке, был оборудованный перилами добротный мостик, по нему и срезали путь. В ту ночь было ветрено, гололёд ужасный. Лёд, вылизанный ветром, был как стекло. Возвращаясь со смены, он поскользнулся и упал в проток, который называли – канава, около полутора метра глубиной. Лёд только лёг, веса тела не выдержал... После, когда его обнаружили, под ногтями было полно земли и остатков травы, видимо до последнего пытался вылезти. Но намокшая одежда и лёд на крутых боках канавы не дали спастись...

Пришло лето. На торфяники, в пятнадцати минутах ходьбы от дома, прилетали лебеди и жили до поздней осени, а иногда оставались и на зиму. Я люблю ходить и подкармливать их или просто смотреть.

Пройти можно было двумя путями, по проторённой автолюбителями дороге, но с риском наглотаться пыли, что и делало

большинство, или же вдоль той же злополучной речушки и по кладочке из двух досок, а затем через заброшенную разработку торфа. Я ходил короткой дорогой. Так и в тот раз. Но подойдя к кладочке, с неудовольствием заметил, что из двух досок осталась одна, и вода подошла после затяжного дождя почти под неё. Посомневавшись, всё же решил не возвращаться и идти в обход, а перейти. Не без панических ноток, но перебрался, ругая себя с опозданием. Но перешёл и ладно. Твёрдо решил, что домой пойду по дороге. Пройдя по отвалам вдоль берега, я напоролся на ещё одну преграду, которой прежде здесь не было, сколь я не ходил. Между озером, на котором жили лебеди и речушкой, образовался проток, не широкий, на вскидку около метра. С двух сторон росли кусты и деревца. Я прикинул, что с лёгкостью перескочу и, при помощи поросли, выкарабкаюсь на ту сторону. Перепрыгнул и вправду легко, и в тот момент, когда выпустил ствол берёзки из руки, ноги скользнули вниз. Не успев вдохнуть, больно ударившись, упав плашмя на грудную клетку, я очутился в воде. Первая мысль... чёрт, снова этот сон. Всё было, как в нём, и даже плавающий надо мной мусор. Только ручей был не глубок, метра два не больше... Как я выбрался с одной то рукой на скользкий мокрый торф, просто не помню. Страх не было ни тогда, ни после. Может от того, что в снах пережил это и не один раз... не знаю. Пошёл дождь сильный, с грозой. С меня смыло всю грязь. Когда я через пару минут вышел на берег озера, там были такие же промокшие горожане, многие с детьми, они были ничуть не суше меня, и мой вид оставил их равнодушными. Я до сегодняшнего дня никому ничего не рассказывал. Но и кладочкой больше не хожу.

ЗІНАЇДА РУСНЯК

Русняк Зінаїда Іванівна – народилася 4 січня 1954 в селі Серединці, Шепетівського району. Дитинство пройшло в Шепетівці. Навчалася в ЗОШ № 4.

Чи не випадково її життя було пов'язане з іменем Миколи Островського: в Шепетівці проживала вул. М. Островського. закінчила Вінницький педінститут ім. М. Островського і згодом 14 років працювала в музеї М.Островського.

Після закінчення педінституту деякий час проживала в Умані, де працювала в школі, викладаючи російську мову й літературу.

Через деякий час повернулася в

Шепетівку і працювала в Шепетівському училищі № 20, де читала етику і естетику.

З 1979 року – науковий працівник музею М. Островського.

У 1993 – 2005 роках очолювала службу в справах неповнолітніх Шепетівської райдержадміністрації. У 2005-2007 роках – керуюча справами Шепетівської РДА.

Згодом очолила Хмельницьке регіональне відділення Союзу жінок «За майбутнє дітей».

Звіробій

(легенда)

Чим пояснити дивну назву звіробій? Є припущення, що вона походить від казахського «джерембай» – тобто «зцілитель ран». Хто знає, які тюркські народи тільки не випасали своїх коней на українських степах. Але про цю найпоширенішу і найменш вибагливу рослину моя бабуса Костецька в дитинстві розповідала ось що...

У далеку давнину після хрещення Русі дуже обізлилися відьми на православних християн і намагалися, чим могли нашкодити людям. Але вони сильний захист мали: хрест і віру у Господа Христа. Щонеділі в церкву ходили, громадою молились, хресні ходи справляли, тому ніяк не могли колдуні та відьми народ чаклунством подолати. Тоді вони і вирішили худобу поморити. Надсилали всякі хвороби на волів, коней, корів. А що вже птиці свійської перевели – не злічити...

Зібрались якось прахристияни на Володимирській горі у Києві, помолились за люд український. І вночі сталося диво: до всіх одночасно прийшов у сні Миколай Чудотворець.

Посміхаючись у білі вуса, він сказав: «Не журіться, я розсію по всій землі рослину, котра буде лікувати 99 хвороб і помережу її світлом Господа і вона буде вбивати в тваринах хвороби, наслані від «звіра» (сатани), адже всі ворожки служать саме йому». Далі він перехрестив оселю, в яку прийшов до хазяїна, і зі словами «нехай Вас зцілює та укріпляє звіробій» кудись зник.

А на ранок по всіх селах гомоніли люди радісно про цю новину. Вони зрозуміли, що подарував їм святий цю чудо-рослину ще й від їх страхів та привидінь. Зацвіла трава на Іванів день. Диву не було меж, бо коли розглянули листки звіробою проти сонця, вони здалися продірявленими-це просвічувались дрібненькі залози його.

З тих пір Миколай Чудотворець – найулюбленіший святий і його ікона обов'язково є в червоному кутку поруч із Спасителем та Божою матір'ю... В деякій місцевості цю рослину називають травою святого Івана, а інші – «сльозами Божої матері», «заячою кривцею» – за

дивний криваво-червоний сік, котрий витікає із її ніжки, коли зірвати квітку.

«Наші прабабусі, – казала мені бабуся Марфа, – вміли добувати фарбу і забарвлювали нею домоткані тканини в червоний та фіолетовий колір. А російські народні цілителі часто повторювали: «Як неможливо без борошна спекти хліб, так без звіробою неможливо лікувати багато хвороб».

Зозулині черевички

(легенда)

Колись давним-давно правив поліським краєм скупий і загребуший князь. Пообкладав той багач усі села таким податком, що люди ледве-ледве животіли. Та якось від одного села не прислали данини. Розлютився правитель і вирішив покарати непокірних. Зажурилися в селі, коли почули про карателів. Старійшини зібрались на раду: думали-гадали, як зарадити лихові, так нічого і не придумали. І тоді прийшла до сивочолих дідусів тиха донька бідної вдови.

«Я, – каже, – спробую врятувати село». Попросила дівчина тільки одного: щоб їй пошили нову сукню. Коли вранці побачили її в новому вбранні, всі зрозуміли, що перед ними справжня красуня.

Вийшла вона назустріч князю, щоб сказати, що люди села не сплатили податі тому, що був недорід. І заворожила князя своєю вродою... Князь пообіцяв помилувати всіх, якщо дівчина стане його дружиною. Дівчина погодилась, хоча князь був старий та бридкий.

Князь велів дівчині придумати, який вона хоче подарунок на весілля і додав, що дає своє князівське слово, що виконає усяку її забаганку, хоч би скільки золота довелося на те покласти.

Зажуреною вийшла красуня до старійшин села, довіривши їм свою печаль. Довідавшись про це, столітній старожил села сказав: «Ти врятувала нас, ми тобі теж допоможемо. Ось насіння. Нехай князь сплете тобі весільний вінок із квітів, що виростуть із цього насіння. Це Зозулині черевички із гір Медибори, де ростуть ці орхідеї. Чому їх так назвали – дізнаєшся пізніше», – всміхнувся у вуса мудрець.

Почувши про таке скромне прохання, князь навіть зрадів, що не треба тратити грошей на весільний подарунок, а з весіллям можна і почекати. Посіяв те насіння, та й став чекати. Ось перші сходи з'явилися, стебельце, листочки, а квіток все нема та й нема. Рік немає цвіту, два немає. Збагнув князь, що його обдурили, та слово князівське при всіх дав – назад уже не забереш.

17 літ князь чекав. А на 18 році рослинки раптом в один день зацвіли небаченим досі цвітом. Кинулися князівські слуги доповідати про це своєму господареві, а той уже мертвий лежить. Так і не дочекався своєї мрії.

Він не знав і не міг знати, що ці орхідеї цвітуть раз у 18 років, адже його цікавило в житті лише гроші та золото... Відтоді, кажуть, ці квіти називають Мрією, або Зозулиними черевичками, бо зозулька неправдиву долю накувала для князя. А що дівчина? Вона вийшла за найкращого козака на селі і щораз ходила в ліс поклонитись рослині, котра її врятувала від нелюба.

Родинка

(Лирическая новелла)

Только потом я понял, почему выстоял полукилометровую очередь у художественного музея восточного и западного искусства, заняв очередь в 6 утра. В Киев привезли знаменитую выставку американського колекціонера Арманда Хаммера. Казалось, інтелігенцію волнувало в летню жару лишь это событие – других проблем в мире не было. Даже «Комсомольская правда» расхваливала на все лады это событие. Рассматривая картины, в битком набитых людьми залах, я встретил здесь многих знаменитостей от богемы.

Как всегда, в экспозиции царил тишина и волнующая музейная прохлада... У картины «Стрелец» литовского пантеиста Чюрлёниса я остановился дольше обычного, споткнувшись взглядом с рядом стоящей девушкой, которая рассматривала другую работу Микалоюса.

На холосте сияло два солнца. Золотые и зеленоватые лучи насходились от них. В синеве над ними летели не то птицы, не то паруса – да, да, паруса. Вот они и внизу картины, почти сплошь заполненной неподвижной и в то же время будто колышущейся морской глубиной. Чья-то спокойная и сильная рука держит на ладони парусник. А мимо плывёт звезда. Пузырьки поднимаются вверх, сквозь толщу вод видятся руины подводных городов, и окна в них горят, будто освещённые волшебным солнечным светом.

Но больше моё внимание привлекло одухотворённое лицо девушки. Я видел её глубокие глаза и задумчивый взгляд, в котором отразилась сине-зелёная палитра кисти знаменитого художника.

– Что это? – спросил я.

– «Соната моря» Анданте, – ответила девушка.

Поглощённая созерцанием, она не обращала внимание на меня. А вот я не мог не заметить слева над губой маленькую родинку, придававшую её губам особенную прелесть. Это была точка её необыкновенной улыбки. Я влюбился в её родимку мгновенно.

Где я видел это строгое лицо? Вытянутая фигура, казалось, чертилась мастером под линейку. Стройная, как балерина, а величественная, как Лукреция Панчатики с портрета Анджело Бронзино. Так вот кого она мне на поминала! Женщину моей мечты, которая в снах не давала мне покоя. Она стояла рядом, как явление из прошлого, эталон красоты XVI века во Флоренции.

Сам ещё ничего не понимая, я спросил её, чего на выставке не хватает... Улыбаясь лишь уголками губ, она ответила: «Воды».

После осмотра выставки я стоял у выхода, как часовой, с бутылкой воды, которую извлёк из сумки-холодильника в моём багажнике. Сознание твердило, что увидеть её в тысячной толпе – это искать иголку в стоге сена, а интуиция подсказывала: «Стой!». С подсознанием всегда необходимо дружить – оно не подводит. Её не заметить было невозможно: лёгкая, уверенная походка, развевающиеся красивые каштановые волосы, и белое платье по фигуре, что оттеняло загар и её молодость.

Мы познакомились легко и непринуждённо. Но на предложение подвезти домой она отказалась. И телефон дала с неохотой. Всё было необычно для меня, ведь победителя ралли светские девушки знали в лицо. А на новенький белый спортивный «Ягуар» она даже не посмотрела.

После очередных гонок я всё-таки её разыскал, понимая, что в XX веке у меня в наличии все виды связи, но не хватает лишь одной – душевной. Пожалуй, самой главной, чтоб чувствовать себя счастливым.

Девушка с родинкой вскоре стала моей женой. Более преданного человека у меня не было в жизни. Мы не расставались никогда. Она сопровождала меня на ралли и с ней, как с талисманом, всегда побеждал. Её родинка приносила мне деньги, успех, но самое главное, только рядом с ней я понимал, что такое любовь. Первая женщина, которой я доверил руль своей машины, была она. Как амазонка, без напряжения, но грациозно она сидела за рулём, всматриваясь вдаль дороги, всегда сосредоточенно Мари вела машину.

Марию мне послала судьба... Она – первая женщина в моей жизни, которая понимала, что текст семейного очага – она сама. Но заглавие – мужчина. Только она чувствовала, как необходимо мне её внимание. Мария знала, что мужчина без должного уважения и самовыражения – это уже не личность. И щедро дарила себя мне. Взамен получала мою любовь, в которой я растворился целиком и бесповоротно.

Вспоминая, как одним росчерком, одной фразой, я разрушил всё сам, до сих пор не могу осмыслить, почему Мария так прореагировала на мою глупую шутку. Однажды, когда мы наслаждались рассветом, она спросила: «Что заставило тебя на мне жениться?». Я же знал, как приятно ей слышать, что я по-прежнему, сильно и страстно люблю её. Но моё Эго ответило: «Меня потрясла маленькая родинка, а женился я на целой женщине...». В её глазах отразился испуг. И снова я включил лишь левое полушарие, мужскую логику, упиваясь своим остроумием...

На протяжении дня я своей жене звонил трижды, на звонки она не отвечала. За ужином я заметил над её губой ранку, обработанную ляписом.

– Что это? – поинтересовался я.

– Отсутствие родинки, – грустно ответила Мария. – Удалила в институте косметологии жидким азотом.

Дальше Мари засмеялась громко и неестественно.

– Зачем ты это сделала?

Она молчала. С той самой минуты фортуна отвернулась от нас. Дела не шли, гонки я проиграл, журналисты доставали, планы рушились. Наши отношения постепенно стали натянутыми. Я злился, зачем Мария удалила родинку. Ведь это её отметина судьбы на лице, начерченная линия, оберег. В конце концов, капля краски, оставленная самым большим художником-природой, над её губой...

Мария всё чаще была грустной, иногда плакала в подушку, а я упорно не замечал. В доме разразилась молчаливая война Эго, закончившаяся полным фиаско. Вскоре я уехал и больше никогда Марию не видел. Мы расстались по-глупому, вслепую. Отвечая на вопрос «почему?», скажу вам по секрету: «Моё Эго любило только себя, а её Эго хотело, чтобы я любил только её 24 часа в сутки... Мы забыли одну простую истину, что мужчина и женщина – две ноты. От аккордов которых зависит гармония в человеческих отношениях».

Зинаида Русняк

ОЛЬГА ЯЦИШИНА

Ольга Сергіївна Яцишина –

народилася 21 січня 1998 року в м. Шепетівці Хмельницької області. Навчалася у ЗОШ № 6.

Брала участь у різноманітних конкурсах та олімпіадах з української мови та літератури, часто виборювала призові місця. В 11 класі стала переможницею міської олімпіади та виборола III місце в Хмельницькій області на олімпіаді з англійської мови.

Закінчила ЗОШ № 6 в 2014 році з відзнакою. На ЗНО з англійської мови отримала 200 балів, з української – 194. В 2014 році стала студенткою КНУ ім. Т. Шевченка (факультет української та іноземної філології).

Крім загальноосвітньої школи, в 2014 році ще закінчила з відзнакою Шепетівську школу мистецтв по класу фортепіано.

Любить малювати портрети простим олівцем. І, звичайно, безліч часу проводить за читанням книг. Ще в четвертому класі виявила у собі схильність до написання прози. Першим твором була дитяча казка про Ведмедика і Лисенятко. З часом почала писати інші твори, з якими нерідко займала призові місця на літературних конкурсах. Навчаючись в університеті, продовжує займатися літературною діяльністю. Член Шепетівської літературно-мистецької студії «Доля».

У пошуках планети

(Частина перша. Розділ перший)

Земля. 2453 рік. Життя на планеті перебуває під загрозою зникнення.

Корисні копалини вичерпуються, у атмосфері підвищена концентрація вуглекислого газу та хімічних речовин. Льодовики швидко тануть.

Крім того, збільшилась активність Сонця і майже зник захисний озоновий шар.

Наукова Рада Безпеки Землі (НРБЗ) висунула рішення спорядити космічні експедиції для пошуків планети, яка могла б замінити людям Землю.

Перша Міжзоряна Експедиція стартувала у 2455 році 25 травня. Її завданням було дослідити планети найближчої зірки – Альфи Центавра. Корабель називався «Радіан». Його швидкість дорівнювала швидкості світла. Екіпаж складався з одинадцятьох людей. Через чотири роки вони досягли системи. Навколо зірки оберталось три планети. Перша була розплавленою кулею, як наша Земля чотири мільярди років тому. На другу опустили дослідницький зонд. Він показав, що температура на планеті +200°C, а на поверхні абсолютно немає води. Звичайно, жити там неможливо.

Третя планета була трохи схожа на Землю і капітан вирішив там приземлитися.

Атмосфера була придатна для дихання, тому усі вийшли без скафандрів, не забуваючи, звичайно ж, про безпеку.

Ґрунт на цій планеті був подібний до марсіанського – червоний, але сухий і потрісканий. Де-не-де виднілися озерця з солоною та окисленою водою. Іноді їм траплялися якісь засохлі рослини та кущики, а одного разу навіть скелет якоїсь тварини. Після цього космонавти стали поводитись ще обережніше. Усе небо було затягнуте хмарами попелу. Напевно десь вивергався

вулкан, про що свідчили також поодинокі гейзери та тріщини, з яких зі свистом виривалась пара.

Попереду лежала невелика долина, схована за невисокою стіною з каміння. Астронавти підійшли ближче ховаючись за камінням. І це врятувало їм життя.

У долині знаходилась група істот. Вони були схожі на наших восьминогів, тільки-но у декілька разів більші та ще потворніші – сірого та брудно-сірого кольору, з величезними очима та дзьобами.

Всього їх було з тридцять, і ці створіння саме пожирали якусь величезну істоту. Власне, вони висмоктували з неї кров, а потім відкинули її вбік.

Дуже тихо люди почали відходити від небезпечної долини. Та нажаль подув легкий вітер і доніс їхній запах до потвор.

Усі почули протяжний завиваючий крик, від якого стигнула кров і волосся ставало дибки. Обернувшись, усі побачили, що страшні істоти женуться за ними. Ховатися тепер не було сенсу і космонавти чимдуж побігли до корабля.

Та восьминоги наздоганяли їх з вражаючою швидкістю.

– Стійте! – крикнув капітан. – Вони все одно наздоженуть нас. Будемо битися. Якщо їх не візьмуть звичайні пістолети, будемо стріляти атомними, лазерними та електричними, і потроху відступати до корабля.

– Джоне! – звернувся він до старшого пілота. – Біжи до корабля. Щойно ми увійдемо – злітай! Ти – наша єдина надія.

– Слухаюсь!

Восьминоги були вже близько. Астронавти почали стріляти зі звичайних пістолетів, та кулі не знаходили достатнього опору, і тому просто проходили крізь тіла. Тоді люди відкрили вогонь з атомних та лазерних пістолетів. Та і вони не вбивали спрутів, а лише завдавали їм опіків. Вбити ж їх можна було лише вистріливши кілька разів.

Але потвор було занадто багато.

– Відступаємо! – скомандував капітан.

Відстрілюючись, космонавти почали відступати. Раптом закричав старший механік – восьминіг випустив струмінь такої клейкої речовини, що не можна було навіть поворухнутися.

Капітан тричі вистрелив у спрута і відтягнув механіка подалі від мертвої потвори.

Та астронавти були вже біля трапа і встигли вскочити в люк.

Але, на жаль, кілька потвор все-таки проскочили в корабель. Люк зачинився. Бій тривав ще з пів-години, та зрештою закінчився. Ніхто, крім механіка серйозно не постраждав. Рідину з нього змили і віддали на аналіз.

Експедиція поверталася додому.

Коли залишився лише один місяць подорожі, люди помітили в кутах приміщень якісь темні плями. Та ніхто не звернув на них особливої уваги і корабель продовжував свій шлях далі.

Час летів швидко і уже через два дні «Радіан» мав здійснити посадку на Землю. Ось залишився один день. На той час плями збільшились в об'ємі.

Зненацька астронавти почули дивний хрускіт. Взяли пістолети і оглянули все довкола. Раптом скрикнула помічник капітана. Усі обернулись і побачили жахливе видовище – з тих темних плям вилізли щупальця. Через хвилину в приміщенні було з двадцять жахливих восьминогів.

Першим опам'ятався капітан і почав стріляти в потвор, намагаючись не підпускати їх близько. На щастя, монстрів було менше, ніж тоді на планеті. І вони не могли спаруватись, бо були занадто молоді.

Тут капітана оточили п'ять чудовиськ. Він відстрілювався так швидко, як міг, але потвори наближались.

Ззаду на нього накинувся ще один восьминіг і обвив його своїми щупальцями. Напівзадушений астронавт зробив останню спробу вирватись з цих страшних кілець, та його відчайдушні спроби нічого не дали.

Побачивши це, космонавти кинулись капітанові на допомогу і застрелили цих жахливих істот.

Невдовзі сутичка закінчилась. Усі потвори були мертві. Капітан лежав непритомний, його обличчя вже набуло зловісного синюватого кольору. Товариші перенесли командира в каюту і заходилися повертати його до життя. Принесли резервуар з киснем і почали вводити його капітану. Довго робили штучне дихання.

І лише через півгодини він розплющив очі. Астронавти зітхнули з полегшенням.

О 05:23 ранку загорілась зелена лампочка. Це був сигнал Землі.

2463-го року 23 вересня о 09:15 рівно корабель «Радіан» здійснив посадку на космодромі «Одлінг».

Так завершилась Перша Міжзор'яна Експедиція.

* * *

У 2463 році 19 грудня НРБЗ ухвалила рішення розпочати Другу Міжзор'яну Експедицію, яка стартувала у 2467 році на кораблі «Оберон», який розвивав хід у чотири рази більший, ніж швидкість світла.

Екіпаж складався також з одинадцятьох осіб. Але і ця експедиція була невдалою – корабель пролетів повз Вегу і зник, встигнувши передати лише одне повідомлення.

Я – європеець

Як на свій вік, я людина доволі освічена, хоча не претендую на звання великого ученого чи філософа, не наділена рівнем IQ Ейнштейна і не вважаю себе генієм, здатним будувати космічні кораблі і проводити хімічні дослідження. Проте мені пощастило народитися з двома найбільшими дарами: тягою до знань і здатністю співчувати. Я не кажу, що знаю певний предмет досконало, бо ніхто не може знати все, та рівню моїх знань часто дивуються і дорослі люди, і навіть пенсіонери. Чи то я справді така розумна, чи їх здивування просто наслідок того, що освіта в часи Радянського Союзу давалася не всюди хороша – мені невідомо. Та ще з дитинства я запам'ятала раз і назавжди: тільки дурні звертають увагу на зовнішній вигляд і соціальний статус; а той, хто переймається цими двома речами більше за інші – людина недалеко і нездатна не тільки на великі звершення, а й на маленькі.

Виховання робить нас тим, чим ми є. А ще освіта і ставлення до оточуючих.

Коли мої друзі чи знайомі скаржаться на те, що, можливо, ніколи не будуть «нормально жити в нормальній країні», що «треба втікати в Європу», я завжди кажу: «А я і є європеець».

У відповідь – сміх, здивування, заперечення і тисячі аргументів тому, що наша держава така-сяка погана і жити в ній неможливо. Докази наводять різні – корупцію, рівень розвитку медицини, загальний рівень життя. Так, так, у нас є недоліки і плями! Але яка країна їх не має? Краще згадати про те, чим ми можемо пишатися, а пишатися нам є чим. Взяти хоча б найголовнішу подію – день, коли Україна виборола незалежність і зайняла місце на карті не як УРСР, частина імперії, незмінно позначеної червоним або рожевим кольором, а як самостійна, незалежна держава. І хоча на карті вона виглядає як невеликий клаптик порівняно з сусідньою Росією, але вона – наша, і нічия більше. Невже цим не можна пишатися? Ось яка європейська країна пройшла такий довгий шлях до незалежності і вела таку довгу боротьбу?

Хоча б за це вона заслуговує називатися європейською країною.

Багато хто нарікає на освіту, на те, що треба їхати навчатися тільки за кордон, якщо хочеш «вирватися кудись з цієї України».

А хіба освіта не залежить від нас самих? Я пам'ятаю один вислів, на який не так давно наштовхнулася: «Неможливо навчити людину чомусь. Можна тільки самому навчитися.» І це – істина.

Підприємці з багатьох країн їдуть до України з однією метою: знайти спеціалістів. І чомусь ніхто не звертає уваги на те, що наша країна «не європейська». Навпаки, всі кажуть, що рівень знань українців іноді навіть вищий, ніж у європейців.

Я освічена людина уже зараз. Чудово знаю англійську мову, історію, літературу, багато читаю. Одного разу я навіть прочитала за місяць близько двадцяти книг обсягом від ста до семисот сторінок кожна. Я відмінно навчаюсь у школі. І хто після цього скаже, що я – «хохлушка необразована»?

Я вважаю себе європейцем.

Знання англійської необхідно мені для того, щоб мати змогу спілкуватися з іноземцями на звичній їм мові, а також для того, щоб мати можливість відвідати США, країни Європи, Прибалтики. Особливо я ціную той факт, що країни Прибалтики зберегли свою європейську сутність навіть за часів радянської влади.

Я багато мрію. Фактично, я живу мріями, а найголовніше те, що я абсолютно впевнена – мрії обов'язково збудуться. А їх у мене багато.

Як і більшість людей, я мрію стати відомою, добре забезпеченою людиною, якщо точніше – письменницею. Та гроші мені не для того, щоб «жити й не тужити» (хоча і для цього також), а для того, щоб допомагати. Кому? Та кому завгодно! У світі не мало знедолених людей, смертельно хворих, не мало бездомних тварин, відношення до котрих не можна назвати хорошим, і яке іноді виступає за всі рамки. Коли перед Євро-2012 спаливали ще живих тварин – хіба це людяність? Ось за таке нашу країну точно не можна назвати європейською.

Співчуття – це найголовніший і, може, єдиний закон людського буття. І не важливо багатий ти чи бідний – завжди можна знайти спосіб допомогти. Я часто витрачаю останні гроші, щоб нагодувати якогось пса чи kota, а якщо не можу зробити і цього – просто гладжу тварину. Єдине, про що я шкодую – те, що я не можу допомогти всім, і неможливо передати те, що я відчуваю, коли усвідомлюю це. Але світ стане кращим, якщо ти нагодуєш хоч одну собаку чи домопожеш хоч одній бездомній людині; якщо не для тебе – то для того, кому ти допоміг.

Я вмю співчувати, і я вмю допомагати, і тому я – європеєць.

Мама з дитинства навчила мене не викидати папірці на вулиці, не смітити всюди і дбайливо ставитись до природи. Я не можу без жалю відламати гілку з дерева, коли воно потрібно і, напевно, люди думають, що я дивачка, коли посеред дороги я зупиняюся і підбираю з тротуару бджолу з пошкодженим крилом і переношу у безпечне місце, щоб не затоптали. А мені що? Хай думають усе, що захочуть. Їх же не хвилює те, що поліетиленовий пакетик, викинутий ними, буде розкладатися кілька сотень років!

Якось я стала свідком такої події: молода мама йшла з дочкою приблизно семи років. Дівчинка їла чіпси, а коли доїла, запитала маму, куди подіти пакетик. На що отримала відповідь: «А кинь, куди бачиш!»

І це – європейське виховання? Чи, можливо, достойна європейця поведінка? Чомусь у Німеччині, Франції та інших країнах на вулицях ніхто не смітить. Кинув окурок на асфальт – мусиш підняти та ще й штраф заплатити. У деяких країнах за вбивство тварин також дають доволі великі штрафи, а у нас що? Збив тварину, проїхався по ній, не зупинився і поїхав далі. І ще добре, якщо мертву чи покалічену тварину заберуть з дороги, але ж багато людей і цього не роблять! Це – сором для України.

Я ніколи в житті не робила і не робитиму такого. І я – європеєць.

Можливо, Україна ще не досягла рівня розвитку країн Європи. Але ж час – найкращий суддя. І з часом наша держава також зміниться в кращу сторону. Та не національність, не соціальний статус і не рівень життя в країні робить людину Людиною.

І поки я пам'ятаю це, я – європеєць.

Моє майбутнє – з моєю рідною землею

Моя рідна земля... Від чого залежить її майбутнє? Насамперед – від мови.

Із малечку в словах рідної мови людина відкриває для себе великий і чарівний світ життя. Мова – це безцінний скарб народу, надбаний тисячоліттями. У ній відбито його характер, історію, звичай, побут. Як найдорожча спадщина, як заповіт поколінь передається нащадкам любов до свого народу, до рідної мови. Людина може покинути Батьківщину і не чути більше рідної мови, але у підсвідомості залишаться колискові, які виспівувала мати, перші враження, добуті тільки цією, єдиною і неповторною мовою. Мовою, якою говорили діди і прадіди, з любов'ю до якої дитина з'являється на світ.

*Ти – весь у слові, як у сповиткові,
З колиски до калини при горбі...
І вже коли ти похитнувся у слові,
Вважай, що похитнувся у собі.*

(Б. Олійник)

Люди, які забувають і зневажають рідну мову, гідні тільки жалю. Самі не розуміючи, що коять, вони зазнають непоправної втрати, стають на шлях найбільшого злочину проти культури всього людства, бо народ може відбудувати все: господарство, добробут, – але мову відновити не зможе. Нація зникає, настає її історична смерть. Недарма Ліна Костенко казала: «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову».

У 1960-х роках мій дідусь виборов право виховувати дітей у садочку «Сонечко» українською мовою.

Тим то й образливо, що пройшовши стільки важких випробувань, українська мова все-таки й сьогодні піддається зневазі й образливим словам.

На мою думку, для того, щоб у нас і в нашої України було майбутнє, кожен громадянин повинен досконало володіти державною мовою. Адже немає мови – немає й народу.

Майбутнє залежить і від екології.

Ми живемо в епоху бурхливого розвитку цивілізації. Небаченими досі швидкими темпами йде зростання великих та малих міст, розширюється промислове будівництво, збільшується кількість населення, зростає експлуатація всіх природних ресурсів. У зв'язку з цим охорона навколишнього середовища стала для людства однією з найважливіших, злободенних проблем.

Кожен із нас має чітко усвідомити, що ми не можемо просто заплющити очі на проблеми екології, які загрожують нашому життю та життю майбутніх поколінь. Свій посильний внесок може зробити кожен: хоча б не засмічувати землю, по якій ми ходимо, посадити принаймні одне деревце, збудувати шпаківню навесні, підгодовувати птахів узимку, не дозволяти іншим, наприклад, ламати гілки дерев. Звичайно, це небагато, але, якщо кожна людина зробить хоча б трішки для природи, ми зможемо зберегти наше довкілля. Багато що залежить і від влади: потрібно заборонити надмірну вирубку лісів (до речі, природна лісистість України становила близько 44%, а сучасна – приблизно 15,6%), впровадити переробку сміття, карати браконьєрів та інших порушників. Для цього необхідно, щоб у державі були прийняті закони, які не дозволяли б браконьєрам чинити свою чорну справу.

Без чистого повітря, без чистих річок та озер, без тінистих лісів, без родючих земель наша Україна не матиме майбутнього.

У 1997 році з вини бездарних і безвідповідальних лікарів загинув мій старший брат. На мою думку, це сталося тому, що ці «спеціалісти» не оволоділи досконало своєю професією. Але в будь-якій галузі є подібні «фахівці». І поки вони існують, ми теж будемо існувати, а не жити.

Для того, щоб процвітала наша Батьківщина, а значить і кожен з нас, ми повинні прикладати максимум зусиль, старанно вчитися і працювати на благо України.

Важливим елементом культури України є православна віра. У наш час багато людей не вірять в Бога, зневажливо ставляться до релігії.

А сотні років тому наші пращури проливали кров, віддавали своє життя, щоб захистити православ'я. «Бог є любов» – говорить Слово Боже. Адже тільки Біблія навчає нас «любити ближнього свого, як самого себе».

Саме тому я вважаю, що для того щоб у нас було краще майбутнє, у школах має вивчатися Біблія.

У 1991 році перед всенародним референдумом, результати якого мали вирішити бути Україні вільною чи ні, моя мама ходила до церкви помолитися і попросити Бога, щоб Він дав мудрість нашому народу зробити правильний вибір. В. Белінський сказав: «Будь-чий патріотизм доводиться не словом, а ділом». Наприклад, я хочу отримати гарну освіту, щоб бути корисною своїй державі і українському народові.

Ми усі повинні бути патріотами своєї Батьківщини.

Свою Україну любіть.

*Любіть її... Во врем'я лютє.
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

(Т. Шевченко)

Отож, майбутнє нашої Вітчизни залежить від нас!

СВІТЛАНА СТОЛЯР

Путеводная звезда

Даша смотрела на ночное небо. Здесь, в деревне, оно было восхитительным! Не мешал яркий свет уличных фонарей, к тому же было новолуние, и свет луны не затмевал сияние звёзд. Сколько их там, в этом безграничном пространстве: миллионы, миллиарды? Они были разные, одни сияли очень ярко, иные еле-еле угадывались.

Девушка вспомнила утренний разговор с бабушкой, когда она сидела на этом же месте, на лавочке, глубоко задумавшись, что же ей делать в жизни дальше. Вроде бы всё было в порядке, особых проблем не было, но и не было радости, удовлетворения. Что-то тяготило изнутри, давило в груди, словно пытаюсь прорваться наружу.

Этими своими ощущениями и поделилась Даша с бабушкой, когда та спросила, что с ней творится. Бабушка присела рядом с внучкой на скамейку.

– Это твоя душа говорит тебе, что не так живёшь, не по своему пути идёшь.

– А как знать, каков он, мой путь? Где его отыскать?

– Говорят, когда рождается человек, на небе зажигается ещё одна звёздочка, которая ведёт его по жизни. Но не каждый человек способен разглядеть свет своей путеводной звезды. Люди всё время смотрят под ноги, не поднимая голову к небу, суетятся, постоянно чем-то заняты, стремятся побольше заработать, сделать карьеру, добиться престижа. Но настоящие ценности всегда просты, хотя не так легко их получить. Каждый человек гениален. Да-да, КАЖДЫЙ! Человеку даётся ДАР при рождении. А уж его задача его найти, открыть, осознать и применить в жизни так, чтобы раскрыть себя, свой талант и благодаря этому таланту помогать другим.

– Ну вот, снова – ИСКАТЬ. Где? Как? ...

– Чтобы его отыскать не нужно никуда идти, бежать, отправляться в путь. Этот дар внутри тебя, нужно просто стать собой, НАСТОЯЩЕЙ, избавиться от всего напускного. Нужно понять, что хочешь ТЫ, что нужно ТЕБЕ, именно ТЕБЕ, а не другим. А для этого побудь в тишине, постарайся прогнать бесконечные мысли, роящиеся в голове, все эти НУЖНО и ДОЛЖНА. Услышь свою ДУШУ. Делай то, что хочешь, не задумывайся о материальном, человеку даётся всё

самое необходимое в жизни, остальное – суета. Туда, – бабушка показала пальцем в небо, – ничего не заберёшь, только душа твоя вечна, обогащай её. Научишься слышать себя, тогда поймёшь свой ДАР, тогда отыщешь свой ПУТЬ. И тогда, иди по нему, шаг за шагом, не отступай, как бы трудно тебе ни было. И тогда получишь всё – и уважение, и счастье, и любовь. Тогда душа твоя будет спокойна, и тело будет здоровым, ведь когда здоров дух, то и тело не болеет. И тогда ты станешь путеводной звездой для других.

Даша снова подняла голову и посмотрела в ночное небо. Долго сидела она так, наслаждаясь моментом, отпустив все мысли. И вдруг ей показалось, что одна звезда словно подмигнула ей. Девушка улыбнулась, словно озарение снизошло на неё, Она теперь знала с чего ей нужно начать. А Ты знаешь?

Найди в себе источник силы

Высоко в горах родился ручей. Пробился через расщелину в скале и весело, вприпрыжку побежал по склону горы в долину, по пути он набирался сил и становился всё мощнее и полноводнее. Бежал ручей вниз, поглядывая по сторонам, любуясь красотой ландшафта.

Собрав все силы, прокладывая он себе дорогу через камни, уступы, облегчённо падал вниз с вершины скалы, и спокойно, расслаблено разливался в долине. Лёгко и безмятежно тёк ручей, пока не уткнулся в большую, отвесную скалу, которая сплошной стеной возвышалась над ним. Скала преградила ручью путь, мешала течь дальше. Ручей поднатужился-поднатужился, но не смог сдвинуть скалу с места. И решил ручей остановиться у подножия скалы и стал прудом. Возле пруда останавливались на привал туристы, они любили освежиться в его прохладных водах. А ручью было приятно послужить людям, ему нравилось послушать их истории, которые они рассказывали друг другу во время отдыха. Шло время, воды ручья наполнялись от сильных дождей, пруд переполнился и не смог вместить в себя уже столько воды. Он стал разливаться, затапливая всё вокруг, но вскоре, наткнулся на такие же скалы, и перестал двигаться, со временем, превратившись в болото. Вода стала стоячей, в пруду завелись лягушки, всякая мошкара. Воды ручья стали ленивыми, зелеными, покрылись тиной. И уже никто не подходил к его берегам, все обходили его стороной.

Так бы и остался ручей болотом, но тут на помощь ручью пришла подземная река, которая, прорвавшись из глубин земли, была наполнена силой и мощью. Воды реки текли много-много километров под землёй, были сильными и могучими, закалёнными испытаниями, сметающими преграды на своём пути.

Эта река нашла проход к пруду, наполнила его, обновила его застоявшиеся воды своей чистой родниковой водой. И тогда,

объединившись, они смогли сдвинуть скалу с места. Прорвавшись дальше, ручей стал водопадом, мощным, бурлящим, наполненным силой, возле которого, люди наполнялись бодростью и энергией. Теперь ему были не страшны никакие препятствия и преграды.

Выпусти птичку из клетки!

Лиза сидела у окна и грустно смотрела на детей, резвящихся во дворе. Как же ей хотелось поиграть и побегать с ними вместе! Но это невозможно – Лиза не могла ходить, и никогда уже не сможет. Болезнь сделала её ноги неподвижными, и врачи не давали девочке никаких шансов. Но ведь она ещё совсем юная! Нигде не бывала и ничего не видала. А как ей хотелось путешествовать, побывать в разных странах, посмотреть, как там живут люди, насладиться красотой экзотической флоры и фауны, встретить восход на берегу моря!

Вздыхнув, Лиза отъехала на инвалидной коляске от окна вглубь комнаты. На круглом столике с одной ножкой стояла просторная клетка с птицей. Эту птичку подарили Лизе родители на день рождения, зная о её любви к экзотике. Птичка была небольшая, с ярким оперением и звонким голосом. Несмотря на неволю, она всегда была очень оживлённой, прыгала с ветки на ветку и заливисто пела. Чему ты так радуешься? – обратилась девочке к птичке. Ты, как и я, сидишь взаперти, неужели тебе не хочется на волю? Что за интерес прыгать с ветки на ветку? Хотя я не отказалась бы и от такого шанса. – А давай я тебя отпущу? – вдруг решила девочка. – Подарю тебе свободу! И девочка открыла дверцу клетки, а потом и окно. – Лети! Птичка осторожно, как бы недоверчиво прыгнула к открытой дверце, но не вылетела. – Не бойся, чего ты боишься? Улетай! Я бы на твоём месте тот час бы улетела. Птичка вылетела, сделала несколько кругов по комнате, и снова залетела в клетку. – Вот глупенькая, – сказала Лиза. – Впрочем, тебя можно понять – здесь безопасно, тепло, о тебе заботятся, кормят. Тебе не страшны здесь хищники и капризы природы. Но ведь это так скучно! Так и просидишь всю жизнь в клетке, совсем не увидев мир. А ведь там столько всего удивительного и интересного! На следующий день девочка повторила попытку, открыла дверцу клетки снова. На это раз птичка уже подлетела к окну и словно выглянула наружу, вертя головой по сторонам. И вдруг, вылетела наружу, сделала несколько кругов и вернулась, приземлившись на подоконник. – Вот, молодец, смелее! – воскликнула Лиза. Тренируйся, привыкай, у тебя совсем ещё слабые крылья, ведь ты всю жизнь просидела в клетке.

Несколько дней продолжались «тренировочные полёты», птичка всегда возвращалась домой. Но вот однажды, наступил тот день, когда птичка выпорхнув из окна, уже не прилетела обратно. Девочка,

конечно же, грустила первое время, а потом ей стали сниться удивительные сны. Ей снились неизвестные города и страны, красивые пейзажи, экзотические растения и животные. Сны были очень яркими и запоминались вплоть до деталей. Словно маленькая птичка, передавала девочке всё увиденное ею в пути. Лиза решила рисовать свои сны. Сначала это были всего лишь наброски, зарисовки, а потом вдруг стали получаться настоящие шедевры – её картины поражали яркими красками, были очень жизнерадостными и словно наполнены светом.

Вскоре картинами Лизы заинтересовались специалисты, и предложили сделать выставку её работ. Так она стала знаменитой, девочку приглашали с выставками в разные страны, её картины пользовались необычайным успехом, их покупали за немалые деньги. Так сбылась мечта Лизы – она смогла побывать везде, где хотела, она смогла путешествовать!

Когда на одной из выставок журналистка брала у неё интервью и спросила, как ей удаётся писать такие картины, откуда она берёт такие сюжеты, девочка улыбнулась, и сказала: «Иногда, просто нужно решиться, и выпустить птичку из клетки».

ВІД ДУШІ- НОВІ ІМЕНА

ВОЛОДИМИР АРТЕРЧУК

Володимир Анатолійович Артерчук народився 1971 року в с. Судилкові (Шепетівський район Хмельницької області). Нині живе в селі, а працює на залізниці. Його твори друкувалися в альманахах «Скіфія», «Україні присвячую», а також у низці поетичних збірників.

Книга

*Вона повчає і навчає
І по житті вона веде
Вона весь рід наш прославляє
Душі наснаги додає
А ми в огні її палили
Але вона пройшла віки
І на своїх сторінках книга
Збрала людські думки
Є зараз книги електронні
І всякі різні чудеса
Але мені миліш бумага
Гортати книжного листа
Листки бумага пожовтіли*

*Старенькі стали від років
Але яка велика сила
Від тих друкованих рядків
Коли ти ці рядки читаєш
То разом з книгою живеш
І думаєш, і відчуваєш,
І так вже по житті ідеш.
А авторів своїх шанує.
Закарбувались у віках.
А хто друкує і малює,
То тих вона лишає
На пожовтілих сторінках.*

Старе село

Як мило на душі було,
Як уявив старе село.
Хати під стріхами стоять,
Морозний день... дими висять.
Біжать в снігу вузькі стежки,
Йдуть люди полем навпрошки.
І про своє щось гомонять.
Таке все гарне, як святе,
А завірюха все мете....
Ось дітки вибігли із хати,
Додому завернула мати.
Старе село, малі віконця,
Та вистачало усім сонця.
А ще як вишні зацвітуть!..
То соловейко тут як тут.
Побілені стоять хати,
Виблискують святі хрести.
Бо хоч ми бідні – чепурні,
Навіщо нам думки журні?
Тривожить душу рідний край,
А ти давай, музико, грай!
Ми заспіваємо веселе,
Щоб розквітали наші села.

Я бачив Україну

Я бачив в полі Україну –
Вона йшла боса по росі.
Коси були у неї з жита,
І плаття маками покриті.
Як небо очі голубі,
В вухах сережки золоті.
А пахла квітами, весною,
Вражала всіх вона красою.
Над нею птахи щебетали,
Веселки барвами сіяли.
Я трохи далі поступився,
Низенько в пояс поклонився:
– Прости нас, Україно-мати,
Не вміємо про тебе дбати.
Вчимося ми на світі жити,
Щоб твоє серце полонити.
Зберемо хліба по зернинці,

Води із кожної криниці,
Добра із кожної сім'ї,
Щоб було щастя на землі.
Збагатимо тебе трудами,
Прославимо тебе піснями.
Воїни будуть боронити,
В достатку й мирі будем жити.

Ой, Україно, моя ненько

Ой, Україно, моя ненька,
Яка ж охайна і гарненька!
Вона весела, чепурна,
Вражає всіх її краса.
Пахучим цвітом зацвітає,
Пташиним співом заспіває.
Коли до нас іде весна,
То скрізь Господня краса.
Радіє сонечко з-за хмар,
Біжать річки, спішать струмки,
Сміються дзвінко малюки.
Птахи летять у рідний край,
А він їх щедро пригощає,
Теплом, весною зустрічає.
Ми маєм зиму, літо, осінь,
І більшого уже не просим.
Це Україна – наша ненька,
Вона багата і чистенька,
У своїй скромності гарненька.
Шумить лісами і полями,
Завжди нас радує хлібами.
Дай, Боже, нам її любити,
І рідну неньку не згубити!

ДМИТРО ВОРОНЮК

Воронюк Дмитро Георгійович – народився 29 серпня 1964 року в сім'ї робітників в м. Шепетівка Хмельницької області.

З 1971 року по 1981 рік навчався в Шепетівській середній школі № 5.

З 1985 по 1987 рік служив в лавах радянської Армії.

В 1990 році закінчив Хмельницький технологічний інститут.

За фахом – інженер хімік-технолог. З 1990 року по 1994 рік працював науковим співробітником Всесоюзного науково-дослідного інституту техніки безпеки в хімічній промисловості в місті Сіверськодонецьк, Луганської області.

З 1994 по 2000 рік – працював начальником зміни в Державному промисловому об'єднанні «Азот» (Сіверськодонецьк, Луганської області).

З 2000 по 2001 рік працював вчителем хімії в Чотирбоківській ЗОШ Шепетівського району.

З 2002 по 2010 роки працював начальником Центральної лабораторії якості фармацевтичних препаратів в м.Києві.

У 2005 році захистив кандидатську дисертацію за темою: «Методи нейтралізації діоксину та його похідних» в м.Києві. Здобув вчений ступінь кандидата хімічних наук.

В 2004 році був учасником Помаранчевої революції та начальником штабу кандидатата на пост Президента України В.Ющенка в м.Єнакієво Донецької області.

З 2010 року – інвалід III групи внаслідок професійного захворювання. Вірші почав писати в юності.

Член Шепетівської літературно-мистецької студії «Доля» з 2016 року.

Слава Україні

*Вічна слава козацькому роду!
Будьмо ж, панове, ми гідні дідів;
У боротьбі за Вкраїну й свободу
Не пошкодуємо наших голів.
Слава Вкраїні на довгі літа!
Слава Мазепі, Петлюрі, Бандері!
Дякуєм друзям у цілому світі.
Знайдем вакцину
російській холері.
Зникне, мов привид,
імперська Росія,
І на обломках імперії зла
Поле добра Україна засіє,
Путіна щезне кривава імла.
Браття, візьмемось
за справу священну*

Від Закарпаття

*до східних степів,
Щоб у Нью-Йорку
й Парижі щоденно
Гімн України достойно гримів.*

Літні спогади

*Я родом з Поділля, –
чудового краю,
Де сонечко сяє,
мов щирість з очей,
Де в сутінках світлих
червневих ночей,
Як човен крізь бурю,
кажан пролітає.
Уранці палає багаття на Сході,
Світає, співає пісень соловей...*

І я задивився на сплячих дітей,
 Їх сон, наче казка,
 нема перешкоди.
 Проснулись дерева,
 листочки-синочки
 Ледь-ледь вітерець-хитрунець
 обвіває.
 Пташина капелла
 ось-ось заспіває,
 А тиша сховається у закуточки.
 Роса на траві діамантами сяє,
 А кожна краплинка
 всі кольори світу
 Дарує мені, наче друзі – привіти,
 І я долітаю до самого раю.
 Тепер – босоніж по землі
 материнській
 Прямую до вишні, –
 бабусі старої,
 Хоч зморшки у неї тепер
 під корою,
 Дивлюсь, як на рідну
 бабуся дивився.
 Немає давно вже хатинки старої
 І печі нема, і бабусі нема...
 Минула відтоді вже шоста весна
 Троянда цвіте, як лице молодії,
 А рідна душа не померла, жива!
 О, мрії дитинства водою живою
 Мене напувають і кличуть,
 і кличуть,
 А в небі блакитнім
 лелеки курличуть,
 Це праведні душі
 говорять зі мною.
 Знайомою стежкою
 йду до криниці,
 Вода на Поділлі прозора,
 мов скло.
 Немало крізь роки її протекло.
 Чому мені не спиться?
 Це сниться?
 Та ні, це – не сон,
 а журба за минулим,

Нудьга серед літа,
 напевно, – є гріх,
 І я вам дарую і щастя, і сміх
 Та хочу, щоб біди навіки поснули!

Балада про кольори

Я милуюсь різнобарвним світом,
 Як моряк землею з корабля.
 Мов коханці, жовтії поля
 Обіймаються з небесною
 блакиттю.
 Синє море простирає хвилі,
 Наче руки, до жовтенького піску.
 – Слухай, братику, історію гірку
 Про лісів байдужість неозору.
 – Не сумуй, блакитная краса,
 Вилікую ніжно твої рани
 Від брехні солодкої омани,
 Вже шумлять мовчазнії ліса.
 – Чорний дим, підступний
 чорний дим
 Наші очі й душі застилає,
 А за ним вогонь і кров до краю
 Увійдуть у кожен мирний дім.
 – Сестро, приголуб
 сумний граніт,
 Вже червоне сонце догоряє,
 А блакитна зірка ніжно сяє,
 Бог не дасть,
 щоб був кривавим Схід.
 Народила ніжна мати сина,
 Колискова, мов струмок
 бринить.
 Золото ланів. Небес блакить.
 Буде жити наша Україна!

Світло Всесвіту

Вечірні зорі небо прикрашають
 І спогади дарують неземні.
 З планет далеких
 в мандри вирушають
 Небачені космічні кораблі.
 У повені проблем я захищаюсь.
 Гризе мізерність нашого буття,
 Тому на зорі часто заглядаюсь,

Чекаю бурі
справжнього життя.
Нехай в моїй свідомості палає
Великий пошук –
Всесвіту вогонь.
Кометою крізь морок пролітає
Знання, щоб більше
сонячних корон.
В нікчемне серце хай любов увійде
З розмахом всіх космічних
катастроф.
Світилом над жорстоким
Людством зійде
Душі поезія вінцем
вогняних строф!

Про Т.Г.Шевченка

Кобзар – велична постать
України,
Яскравий приклад
кожному із нас.
В чудові дні та у лихі години
Приходить в український дім
Тарас.
Летять роки,
проносяться століття
Та актуальний нині «Заповіт».
Бо нинішнє минеться лихоліття,
І славним буде український рід.
Шанують Кобзаря у всьому світі
Та пам'ятають всі його вірші.
Вивчайте українське слово, діти,
Корисно це для вашої душі..
Читайте «Гайдамаки»,
«Катерину»,
Хай надихає велич вічних строф.
Тоді велику неньку Україну
Від злої сили порятує Бог!

Інтерв'ю з Дмитром Воронюком записав Микола Сас

– **Дмитре Гергійовичу, що для Вас значить наука?**

– Науку любив зі шкільної лави. Особливо хімію. Цікаво було на уроках щось «нахімічити», щоб дим зелений чи червоний клубами вверх до стелі з колби «вилазив». Експериментував – робив взривпакети, підривав двері в школі. Покійна прабабця ці «задатки» хіміка першою в мені побачила і саме вона підказала, що було б непогано стати хіміком. А потім олімпіади – міські, обласні, всесоюзні. Збірна України, до якої входив, часто виборювала перше місце – тут «говорив» патріотизм. Таки намагалися довести, що ми, українці, перші навіть в Москві. Іноді відчували не зовсім позитивне ставлення росіян до нас, українців, як переможців. Хотіли таки нас принизити, але ми були єдиною командою.

– **Як склалося життя після школи?**

Як в більшості юнаків на той час: навчання в університеті, служба в армії... За наукою світу не бачив.

– **Як щодо особистого життя? Не повірю, що були «сухарем» від науки.**

– Ваша правда, «сухарем» таки не був. Особисте життя було бурхливе, аж занадто. Закохувався часто і мене кохали. З першою дружиною не склалося, хоча у мене донька і онук, яких дуже чекаю – вони в Росії проживають і бачимося рідко. Другий раз женився і прожив всього чотири роки – це було щире кохання. У 2014 році померла дружина. А перед цим у 2011 році смерть матері. Це теж підірвало моє здоров'я, а ще раніше робота з хімічними препаратами.

– **Що Вас полонило в політиці?**

– На четвертому курсі університету, а це був 1979 рік, студентом вступив в Народний рух. Це так мене захопило, що я, будучи секретарем комітету комсомолу, кинув комсомольський квиток, а за мною весь факультет це зробив. За цей вчинок ледь «не вилетів» з університету. Врятувало те, що був кращим студентом, а викладачі та керівництво університету теж були патріотами.

– **Мали неприємності з органами?**

– Захоплювався Кантом, а на той час це не дуже «вітали». В 1974 році серед студентів проводили обшуки, а в мене були матеріали про антисталінський терор. Дивом було те, що обминули, а то б «загримів» на роки десять.

*Я пережив нечувані сумління,
Але не став безсовісним рабом,
Бо велич духу крізь мої творіння
Палила рабство вогняним стовпом.
А думка не сиділа у полоні
Системи зла і вимагала прав.
Улесливо плескаючи долоні
Я зненавидів й патріотом став.
Відтоді, відкидаючи кумирів, –
Титанів зла на глиняних ногах,
Я з башти знань плював на лицемірів.
Майбутнє не будують на кістках.*

– **Яким Ви бачите майбутнє України?**

– Головне нині – побороти корупцію і заставити олігархів платити податки в Україні в повній мірі. На жаль, корупція – в крові, в ментальності українців. Від чиновника найнижчої ланки до високопосадовця.

*Вкраїнцю, розправляй широкі груди!
Майбутнє світле в боротьбі здобудь.
Нащадки добрим словом пом'януть,
Бо Україна є, була і буде!*

– **Що для Вас поезія? Ви любите любовну лірику чи патріотичні вірші?**

– В юності основна тема моїх віршів – любов. Кожній жінці, в яку закохувався, присвячував вірші. І нині теж основна тема моїх віршів – кохання. Зараз люблю жінку так, що здається ніколи не любив раніше:

*Любовь – прекрасные позывы
Заполнить добротой мир.
Любовь – нежнейшие мотивы
И поэтический кумир.*

*Ось прочитаю такі слова:
Уходят годы, но по-прежнему
Незабываемы те дни
Когда дарили губы нежные
Мгновенья искренней любви.*

*Кохання – це те, ради чого варто жити:
В житті не вистачає розуміння,
Бо заздрощів іржа, мов пил століть.
Стоїть понад усе, кохання – тлінне,
Але за нього варто в світі жити.*

Щодо політики... про політику багато знаю не з чужих слів, бо нею займався. Скажу одним реченням – нічого доброго з того не вийшло. Та й, мабуть, не вийде, бо патріотів тільки використовують, і на їх плечах будують рай для себе.

– Школа майстерності... Ваше бачення?

– Цьогоріч я вперше взяв участь в роботі школи і навіть не очікував, що зустріну стільки цікавих людей. Дуже гарна ідея! Школа – це місце, де можеш зустріти творчих, обдарованих, сильних духом людей. Самому хочеться бути таким сильним, щоб легше перенести втрати рідних і життєві негаразди.

– Поява нової книги для поета – це важливо. Я знаю, що у Вас на завершенні збірка поезій.

– «Літні спогади» – це моя перша збірка, хоча пишу вірші зі школи. Чомусь раніше не задавався цілком це зробити і тільки в студії «Доля» мені допомогли її упорядкувати.

– Чи хотіли б зробити презентацію своєї творчості?

– Поява нової книги – визначна подія в житті кожного поета. Я не є винятком. Чекаю її появи з нетерпінням і хочу чим скоріше презентувати читачам. А зараз такі слова побажання українцям:

*Відкинемо навік рутини сірість,
Нещирості й підступності і тьму.
Розбудимо в собі добро та гідність
Відродим Землю – матінку свою.
Заради цього варто в світі жити,
Діла звиряти з задумом Господнім.
Щоб у майбутньому щасливо жили діти
Усіх великих та малих народів!*

СВІТЛАНА СТОЛЯР (КАШПЕРУК)

Світлана Василівна Столяр (Кашперук) народилася 1 травня 1971 року у Шепетівці. 1988-го закінчила середню школу № 5. Навчалася на історичному факультеті університету, але навчання, після народження донечки, не закінчила. Працювала вчителем молодших класів у с. Ленківці Шепетівського району, трудилася вихователем у школі-пансіоні райцентру. За роки своєї діяльності опанувала професії фотографа, графічного дизайнера, адміністратора сайтів. Займалася громадською роботою, займала посаду виконавчого директора Шепетівської федерації бойових єдиноборств та асоціації «Патріоти Шепетівки». Була помічником депутата Шепетівської міської ради Дмитра Христюка. У 2013 році Разом з донечкою Дариною відкрили студію ручної роботи «Сонце в долонях». Зайнялась скрапбукінгом (виготовлення листівок та альбомів ручної роботи).

З травня 2016 року почала писати казки, оповідання, вірші. Наразі навчається у Київському юнганському інституті по спеціальності «Юнганське консультування». Проводить тренінги по саморозвитку для дорослих та арт-терапевтичні заняття для дітей.

Весна прийшла

Весна прийшла,
розквітли наші душі,
Теплом огорнуті людські серця,
Грайливо сонце
міцну кригу рушить,
Наповнюють бажання до вінця.
Цвіте природа, радість огортає,
І щастя у середині бринить,
Кохання у свої права вступає,
Та у душі мелодія дзвенить.
І летіть всюди пісня солов'їна,
В гармонії природа перебуває,
Приносить віру
кожна нова днина,
Здійсняться наші мрії всі сповна.

Ключ к успеху

В нашей жизни множество
стремлений –
К власти, славе, счастьем и любви.
Ключ к успеху – в мире
отношений,
Чувства нежные у нас в крови.
С кем нам разделить все

радости, печали,
За руку держатъ,
прижмуть к груди,
Нужен человек,
чтоб вместе прошагали
С ним по миру, счастье обрели,
Много в жизни
встретится «сюжетов»,
Каждый раз, надеясь на успех
Сожалеет мы потом об этом,
Выбирая всё не тех, не тех.
С кем отметим мы по жизни вехи,
Мир прекрасный
будем познавать?
Это всё подвластно человеку,
Лишь тому что сможем доверять
Все свои надежды и стремленья,
Разделять все чаянья в пути,
Праздновать любые достижения,
Сложно ведь таких людей найти?
Открывайте душу для полёта,
Очищайте сердце от тоски,
Станут вам доступны
все высоты,
Сможете родных людей найти.

Забери меня с собою в нежность...

Забери меня с собою в нежность,
 Чтоб не расставаться никогда,
 Мы уйдём с тобой в любви
 безбрежность,
 Рядом, милый быть хочу всегда.
 Возвратимся мы с тобой
 к истокам,
 Самой чистой, истинной любви,
 К тому Свету,
 что подарен Богом,
 Что людей всех делает людьми.
 Мы сольёмся с этим Светом,
 канем,
 В Лету этих призрачных миров,
 Неразлучными с тобою станем,
 И познаем истину без слов.

Не упустите жизнь,
 она неповторима,
 Бегут минуты, дни,
 сливаются в года.
 Пусть будущего даль
 пока необозрима,
 Минувшего картинки
 канут навсегда.
 Сумейте ощутить
 счастливые моменты,
 Что проведёте в теплоте,
 в кругу друзей,
 И память сохранит
 душевности фрагменты,
 Что вспомнятся потом
 в тиши, в сезон дождей.
 Так важно в этом мире
 нужным быть кому-то,
 И без сомненья вверить
 мысли и мечты,
 Как ценны близости,
 сердечности минуты,
 Как много в них
 неповторимой красоты.

Аромат счастья

Мы в этом мире бренном только
 гости,
 Ведь жизнь земная очень коротка,
 Её закончим все мы на погосте,
 Не ведомо как наша смерть
 близка.
 Вкушайте каждый миг её,
 вдохните
 Вы свежий воздух, счастья
 аромат,
 Остановитесь, дальше не бегите,
 И насладитесь жизнью во
 стократ.
 Цените жизни каждое мгновенье,
 Поверьте в чудо, сказку,
 волшебство,
 И сколько б ни было вам от
 рожденья,
 Познайте радость, света
 торжество.

Небесная музыка

Небесной музыки звучание
 Находит отклик
 в сердце на Земле,
 Божественной руки касание,
 Искра, зажжённая
 Творцом во мгле.
 Разбудит спящее желание
 Творить, душевный свет
 другим нести,
 Отбросив все запреты, к знаниям
 Людей вести,
 чтоб этот мир спасти.
 И рассекая расстояние,
 Несётся эта музыка к Земле,
 У человека есть одно призвание –
 Вернуться снова к самому себе.

МАЙЯ ПАЛІЙ

Палій Майя Панасівна – народилася 1 травня 1956 року в м. Шепетівка. Навчалася у школі №1. Закінчила планово-економічний факультет Шепетівського бухгалтерського технікуму. Понад 38 років пропрацювала нормувальником у плановому відділі Шепетівського ремонтного заводу (артбаза).

Закінчила Шепетівську музичну школу по класу баяна. Довгий час була активним учасником фольклорно-етнографічного ансамблю «Колорит», який діяв при Шепетівському будинку культури. У складі колективу виступала на багатьох сценах міста, району та області. Все життя займалася спортом і досі любить ходити до тренажерної зали.

2 лютого 2016 року написала свій перший вірш «Казковий край», який був згодом надрукований в «Шепетівському віснику».

З часом захопилася написанням пісень на власні вірші та вірші студійців.

На даний час нею написана музика до чотирьох віршів студійців.

Гуцульський колорит

Які чудові ранки у Карпатах!..

Смерек духмяний запах і сосни.

Лелеки білі гнізда в'ють на хатах,

Радіють – дочекалися весни!

Ясні світанки в горах прохолодні,

Збігає з гір веселий водоспад.

Високі гори і стрімкі безодні,

внизу А там ялиці поставали в ряд.

Трембіти звук у горах неповторний,

Ми чуємо як лине іздала.

Вітрисько мчить стежками вниз моторний,

Діждалася весни й тепла земля.

Затихне дощ і райдуга розквітне,

Блакитний заясніє небокрай.

А люди тут веселі і привітні,

Що вміють шанувать гуцульський край.

Ви приїжджайте, друзі, у Карпати,

Почути спів гірського солов'я.

Вітри вас будуть з полонин вітати,

То скрізь Вкраїна чарівна моя.

ПАРАЛЕЛІ І МЕРЕДІАНИ ВІСТІ З-ЗА КОРДОНУ

ТИМОФІЙ СИНІЦЬКИЙ

Синицький Тимофій Антонович – народився 24 липня 1929 року в м. Шепетівка в родині робітників.

В 1949 році пішов служити на флот Балтики. Після закінчення військової служби залишився в Ленінграді, де поступив у Ленінградське мореходне училище ім. Седого.

Після закінчення училища в 1954 році його направили в Таллін на базу Балтфлоту в штурманські майстерні.

У 1955 році Синицький переходить в Естонське транспортне морське судноплавство.

У 1958 році Тимофій переводиться в Естонське рибпромислове об'єднання "Океан".

З 1981 року (більше 8 років) ходив на навчальному паруснику "Крузенштерн" – електрорадіонавігатором, приймав участь у міжнародних парусних регатах.

За 42 роки морської служби пройшов через всі океани земної кулі.

Написав книгу про поведінку риб.

Після розпаду Союзу залишився в Естонії, в Талліні, де в даний час проживає.

Автор чотирьох поетичних збірок: "Румбы памяти", "Зорянка", "Кают-компания", "Рандеву".

Пише сонети – одна із самих шанованих віршованих форм.

На його вірші композитором Геннадієм Подельським написано більш 20 пісень.

Член Спільки російських письменників Естонії.

Член Шепетівської літературно-мистецької студії "Доля".

**Туманный Лондон, вечный
Рим и Аккра**

Туманный Лондон, вечный Рим и
Аккра,

Париж, Бомбей, Стамбул и

Лиссабон,

Афинский величавый Парфенон,

Где бродят тени Зевса и Геракла.

Ни пагоды Китая, Индостана

Не радуют. Я вижу детства сон,

Мой городок, в котором был

рожден,

И где жила когда-то моя мама.

Моя печаль светла и одинока,

Но в грохоте житейского

потока

Несет Судьба на нашу

остановку.

И даже ни Москва, ни Ленинград
Своим величием вовек не затмят
Мой легендарный город –
Шепетовку!

**Ах, речка Гусь! Ах, речка
Гусь!**

Ах, речка Гусь! Ах, речка Гусь!
Мои истоки и начала,
Мои вокзалы и причалы,
Мои луга, поля, дубравы,
Моя березовая грусть.

К тебе тропа не заросла
В душе моей чертополохом.
И память не покрылась мохом.
Ты для меня живым истоком
Всех дел и помыслов была.

Ах, речка Гусь! Ах, речка Гусь!
Ты в дар дана мне, как награда
И мне другой реки не надо,
Моя любовь, моя отрада,
Мой отчий край – Святая Русь!

**О, детства дни! – мне вас не
возвратить!**

О, детства дни! – мне вас не
возвратить!
Вы улетели с журавлями в лето,
И в осень памяти душистого
ранета,
Где мать калиной красною
стоит.

Вот в этом доме детство мое
спит,
В убогой комнате без хлеба и без
света...
Мелькнула жизнь, как в небесах
комета,
И осень свечками-березками

горит.

Предзимие. Вот первый снег
кружит.
И сквозняком на сердце холодит.
И образ матери –
калина над прудом

Стоит, как одинокая печаль...
О, жизнь моя, тебя до боли жаль,
Как этот обветшалый
детства дом!

**Я из тех мест, где Николай
Островский**

Я из тех мест, где Николай
Островский
Ходил с Буденным в сабельный
поход.

Я из тех мест, где командарм
Котовский
Гнал с Украины панов и господ.

Я из тех мест, где город
Шепетовка
Была моим началом из начал.
Я из тех мест, где песня про
Каховку
Звучала, как божественный
хорал.

Век двадцать первый –
лихоимцы правят,
Там поселились нищета, печаль...
И негодяи – негодяев славят,
И ржавчина сжирает сабель
сталь.

Стоит в душе и в голове туман...
О, Господи – уразуми славян!

ГЕННАДІЙ СІВАК

Сівак Геннадій Аркадійович — народився 30 серпня 1946 року у місті Вінниця на Поділлі. У 1955 році родина переїхала жити до Шепетівки, де Геннадій прожив 36 років — ходив у школу, навчався у сільськогосподарському технікумі бухгалтерського обліку, працював економістом у “Райсільгосп-техніці”.

Нині колишній шепетівчанин мешкає з родиною в Ізраїльському місті Нешер на святій землі. Він ще працює, пише вірші українською (яку не забув, хоча понад 20 років не живе на Батьківщині) та російською мовами.

Вірші почав писати ще в Армії в 19-річному віці.

Його вірші друкувалися в ізраїльських ЗМІ, а також в альманахах, які виходили в Ізраїлі, Росії, Україні, Німеччині.

З 2005 року — член Спільки українських письменників в Ізраїлі. Автор збірок поезій “Дарю стихи”, “От всей души”, “Ступени”, “Не молчат его струны гитарные”, “Расставания и встречи”, “Голос веков”, “Освідчення”, “Шепетівський вальс”, “Київ-Єрусалим”.

З 2003 року постійний автор “Морської газети” і видання “Литературный Санкт-Петербург”. Друкувався в журналах “Рог Борея”, “Изящная словесность”, “Невский альманах”, які виходять в Санкт-Петербурзі.

У 2010 році в Україні вийшов в світ диск пісень на його вірші “Мила, я тебе кохаю”.

Сівак — член редколегії міжнародного літературно-публіцистичного журналу українських письменників “Соборність”.

Якого кольору весна

Якого кольору весна?

Краса після зими.

Всміхнулась сонечком вона,

Всміхнулися і ми.

Якого кольору весна?

Пора ласкавих слів,

Коли вдихаємо з вікна

Повітря після злив.

Якого кольору весна?

Дивується весь Світ,

Ясна, зелена і смачна-

Від неї тане лід.

Якого кольору весна?

Дивує майбуття,

Мов наречена суджена,

На радісне життя!

Стежина життєва чарує

Стежина життєва чарує,

Від неї не дітись ніде,

Ми знаємо, близьке дивує,

До рідної хати веде.

Усі закуточки я знаю,

Соснина — це гай, наче рай,

Вишневі садки пам'ятаю

Та воронів паркових грай...

Все швидко міняється в Світі-

Дорога веде в майбуття,

Над містом небесні блакиті

Та в шепотах листів життя.

Всміхнулась моя Шепетівка,

Немов наречена, в стрічках,

Готується знову мандрівка

Для мене, по нових віришах.

Листя жовте у Шепетівці

Листя жовте у Шепетівці.
 Лягло коврою по землі,
 Мов намисто на давній бруківці,
 В у ці гарні, чудові дні.
 Небо хмарить, дощами вітає,
 Ніжно крапає, чим то не рай,
 Над сосниною пролітає,
 Та вітає замріяний край.
 Ось дарує Господь знову осінь,
 Навкруги все бувають ліси,
 У Судилкові ніжиться просинь
 Та лунають пісні в Пліщині.
 Я, неначе на своєму горіщі,
 У віконце дивлюсь з висоти,
 Дуже гарно в цей час в Городищі,
 Як не легко нам йти до мети...
 Ця пора золота, незабутня,
 Жовтень вабить, веде до зими,
 Люди добрі
 крокують в майбутнє,
 У яке усі віримо ми.

Рідна моя Україна

Рідна моя Україна,
 Важка твоя доля...
 З словом Господа єдина,
 Та з безкраїм полем.
 Небосхил твоїй ніжно синій,
 Ясний, та блакитний,
 Пшениці рясні жовтіють,
 Люди тут тендітні.
 Гордість вище насолоди,
 Ось тому і вільна,
 Щирість краще нагороди,
 Духом ненька сильна.
 Вірю, постойш за себе,
 Знаю, що страждаєш.
 Та за своє мирне небо,
 Серцем вболіваєш.
 Благодатна прийде мить,
 Без лиха і стрілянини,
 Та небес святих блакить,
 Всміхнеться Батьківщині.

В Шепетівку повертаюсь

В Шепетівку повертаюсь,
 Все частіше у думках,
 Та свою рідну домівку,
 В кольорових бачу снах.
 Кожен камінець знайомий,
 Як повітря тут п'янить,
 Кожна вулиця відома,
 Чуйна і небес блакить.
 Навкруги поля безкраї,
 Та озерця по лісах,
 Залізниця за Шанхаєм.
 Верховина у вішах.
 Люди чуйні, та щасливі,
 Привітають завжди вас,
 Та дівчата, знай, вродливі,
 В серпні зустрічають Спас.
 Земляків своїх вітаю,
 В День народження святий,
 Миру й щастя побажаю,
 Більше радісний подій.
 В Шепетівку повертаюсь,
 Її знає Білий Світ,
 Та до друзів знов звертаюсь,
 Щоб цінили Заповіт.

Вірю, що закінчиться війна

Вірю, що закінчиться війна,
 Та надійде очікувана тиша,
 Над усе потрібна нам вона,
 Віро, що Господь
 в біді не лишить.
 Боже слово об'єднає Світ,
 Стануть ближче і Москва, і Київ,
 Вчить віками мудрий Заповіт,
 Щоб здійснились мрії і надії.
 Ось сьогодні молиться дитина,
 Просить миру й щастя
 в кожен дім,
 Тільки незалежна Україна,
 Буде господаркою у ній.
 Вірю, що закінчиться війна
 І життя розквітне, наче квіти,
 Батьківщина-мати знай одна,
 Ми лише її слухняні діти.

Така у Світі лиш одна

Світлій пам'яті шепетівчанки
Тамари Іванівни Янишиної.
З відкритим серцем, та душею
Нам двері відчиняла,
Від лих не бігла стороною,
Усе цю жінку турбувало.
І йшла вона у Майбуття,
Та добротою підкоряла,
Людей любила і Життя,
Усім завжди допомагала.
Нікого і не забувала,
У Храмі знань стрічала нас,
Та у біді не залишала,
Коли важкий з'являвся час...
Була привітлива, й чудова,
Все для людей, її мета,
Для неї українська мова,
Була і рідна, і свята.
Ось її зірка ніжно сяє
Над Шепетівкою вона,
Її все місто пам'ятає,
Така у Світі лиш одна...

Знов вітчизняна йде війна

Знов вітчизняна йде війна,
Відомо, з ким воює Україна
Єдина, але править Сатана,
Загарбників чекає домовина.
Вкраїні Слава, ворогам ганьба,
Загарбники, поразка вас чекає,
Йде за свободу боротьба,
Та знайте, кара Божя не минає.
Хоч вірю прийде тиша у Донбас,
Недовго перемоги мить чекати,
Жаданий, вистражданий час,
Та за який потрібно воювати.
Він ясним сонечком засяє,
Та не полетиться більше кров,
Повернеться до близького любов,
Так іншого шляху
не бачу і не знаю...

А над Хрещатиком зірки

А над Хрещатиком зірки Сумні,
мов листопад.
Навкруг оранжеві свічки
Під небом мерехтять.
Все на брехні,
Чекає Світ,
На танковій броні –
Шевченка Заповіт...
Діла не схожі на слова-
Усе наперекіс...
Може врятує булава?
Не суньте довгий ніс...
Бо є надія у серцях,
Панове, добрий люд,
Все стане на свої місця,
Прийде Господній суд...
Капризи долі,
Ні, – життя!
Яке без волі Майбуття?...

Шепетівський вальс

Зорі сяють над полями,
Над озерами й лісами,
Місто миле і кохане,
Та ласкаве і жадане.
В небо рвуться сиві коні,
У романтики в полоні...
Тихоплинна Гуска в'ється,
Ніжно Місяцю сміється.
Верби сльози ллють ночами,
Скільки всього за плечами...
Шепетівка, Шепетівка,
В пам'яті живе бруківка,
Верховино та Шанхаю...
Рідний краю мій, вітаю!
Шепетівка, Шепетівка –
Доля наша і домівка,
Сестро мила, ніжна мати,
Та садочок біля хати.
Скільки ти пісень співала,
Дивних танців танцювала.
Завжди в думках була вільна,
Винахідлива і сильна.
Шепетівка, Шепетівка,
Шабля гостра, та гвинтівка.

ГРИГОРІЙ КІПНІС

Кіпніс Григорій Львович – народився в місті Шепетівка 13 лютого 1946 року. Закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут, філологічний факультет. Працював викладачем російської мови та літератури в школах міста та району.

В даний час проживає в місті Вупперталь, Німеччина. Приймав участь у четвертому міжнародному конкурсі “Мы все прекрасны несканно”. Його вірші увійшли до поетичного збірника “Антологія 2001” м. Бонн, Німеччина.

Друкувався в журналах “Радуга” м. Ганновер і “Консультант” м. Берлін, Німеччина, газетах “Шепетівський вісник” та “Шепетівка”, районних газетах Славути, Ізяслава, Старокостянтинова, Полонного, обласних Хмельницького, Кам'янець-Подільського, Києва та Москви. Член літературно-мистецької студії “Доля” з моменту заснування.

Я на ромашці щастя нагадала

**ромашка – родинний талісман
Стецюк Наталії Миколаївни,
яка має 5 дітей та кохаючого її
чоловіка*
/міні – нарис/
Не вірила у давні забобони...
А мріючи коханням
– з малих літ –
Вклонялася ромашці, як Мадонні,
Вбачаючи у квітці Сонця цвіт.
Де б не зустріла, щиро ворожила,
Зриваючи біляві пелюстки:
– Прийди, коханий,
поспішай-но, милий,
До мого серця наведи містки!
Зима – весною – вкотре вже
спливала,
Наспівував натхнення соловей...
..Я на ромашці ЩАСТЯ чарувала
І прикликала до чаклунства фей.
І ось-нарешті-в яблуневім цвіті,
В п'яних цілунках тану і горю!
Кохала – до нестями:
доньки – діти
Третинним щастям
увійшли в сім'ю.*

*Три сонечка-пелюстки
найніжніші...*

*–Коханий! Знаю, мрієш про синів!
Тому й ростиш дубки обабіч
вишень..*

І чую імена їх уві сні:

– БОГ-дан, Єв-ген!

Із року в рік в любові бродять гени.

Лелеки на дубках дім обжили...

*Молились ми на них
благословенно..*

І двох синів лелеки принесли!

Я, мабуть,

в рушники візьму РОМАШКУ,

Вклоняючись щоденно, як БОГАМ!

..Буває всяке: клопітно і тяжко,

Але й коханно Батьківським очам!

Із плином часу-на луках

життєвих,

У травах і стежинах росяних –

Ромашки-сонця віднайдуть

миттєво

*Доньки й сини, щоб ворожить на
них.*

– РОМАШКО! К в і т к а –

Сонячна й Родинна !

Не сжигай моё сердце, пожалуйста

В жизнь мою ворвалось кометой,
О которой и не мечтал,
Русовласое Чудо света –
Счастье позднее: БОГ послал!
И в штормах Любви – улетаю
В райский мир, перекинув мост,
Чтоб молиться Тебе – Святая,
На коленях и в полный рост!
Принимаю в дар сувениры:
Взгляд, улыбку, очей прищур,
И походки – разбег игривый,
И желанных губ – амбушюр...
Как целую в мечтах – украдкой,
По рукам льётся шёлк волос...
Божество моё – акселератка,
Джомолунгма душевных грёз..
Эдельвейс – в крутом поднебесье,
Путеводной Звезды заря, –
Как начало неспетой Песни,
Что поётся в души морях.
И пускай, как и все, – земная,
Но из племени – А ф р о д и т!
Не увижу лишь день – страдаю,
В с т р е ч у – пульс
предынфарктно частит...
Не подвластны чувству
границы, Грани возраста –
не барьер!
..Я – в супружеской клетке –
птица,
И годами – не кавалер..
Не разжать брачных уз объятья,
Не разрушить табу – запрет:
Не построишь из слёз, проклятья
– На несчастье-то
счастья – нет.
Поспешил, видно, я родиться,
Припозднилась – моя Любовь..
Время близится – разлучиться,
Нам останется память снов..
И другой подвенечное платье
Снимет, нежно назвав женой,
Вскрикнув: "Э в р и к а !"

/Нет, не знать – мне!/
..Упиваясь твоей весной!
Ты сестрёнке-подружке не
жалуйся, Что влюбился не
сказочный принц...
..Не сжигай моё сердце,
пожалуйста,
Вспламенённое взмахом ресниц!

Яблоко спокуси

"..пахнуть поцілунки,
як китайський чай! "
І змінити нічого
не в змозі:
Ні роки,
ані порошок століть!..
..Єва яблуком
знову ворожить,
Закликає
в коханую мить...
Поцілунками
вабить солодкими
Та дурманними,
як молочай...
..Я милуюсь
стрункою молодкою:
На китайський
запрошує чай!

Как любят женщины

Как любят женщины,
стоящих на коленях,
Чтоб быть в Мадоннах,
царственных иконах...
Склоненных благодарственной
тенью –
В безумии вины,
что он – влюбленный.
Во сне и наяву, чтоб был
страдальцем
За сладостные мысли –
прегрешенья,
Целую губы, шейку, ушки,

пальцы...
 ..И сон – не сон, –
 мечтательное мщенье:
 За всё,
 что племя Евы отстрадало,
 За рабскую, униженную долю;
 За то, что
 Главной роли не играло ...
 ..От женщин, все ж,
 зависело немало!
 Не перепишешь жизнь
 на чистую страницу..
 И оживают амулетно –
 клятвы,
 Чтоб женщинам
 с восторгом насладиться:
 – Люб - лю - ю!
 Люб - лю - ю - у –
 услышать многократно..
 И мучать дальше..
 Чтоб в истоме жажды
 Влекла мужчин –
 Божественность сближенья..
 А память женщины
 наполеоновски подскажет: –
 Любовь, как Эверест,
 побед и поражений!

Руки Милосердия

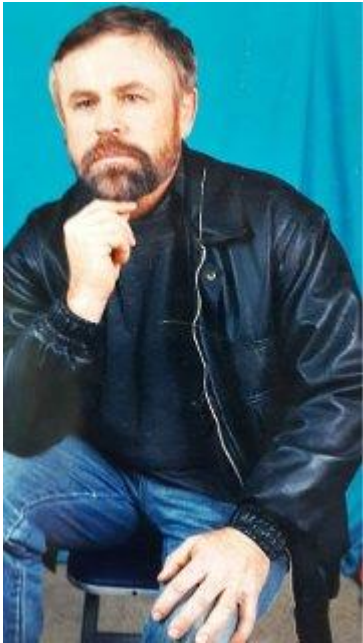
Разглядываю сеточку морщин,
 Которыми увиты Твои руки...
 – С е с т р и ч к а!
 Многих женщин и мужчин,
 детей –
 Они спасли от муки!
 Как чайка,
 чуть касаясь ран – крылом,
 Легонечко и ласково бинтуя,
 Заговоришь о доме, о былом,
 Г у м а н н ы м Милосердием –
 врачуя.
 И незаметно вену отыскав,
 Кольнёшь
 безбольно клювиком – иглою,
 Чтоб Жизнь

вдохнули – кровь и контрикал
 В больное тело – физраствор,
 алоэ...
 А если вдруг – сердечный спазм:
 Израненное сердце норовит
 остановиться...
 С врачом – синхронно на прямой
 массаж –
 Бесстрашно медсестричка –
 устремится!
 М е л ь к а ю т пальцы, иглы,
 ампул – звон;
 Мужские руки – женские
 сменяют..
 – Ну, – н а к о н е ц!
 Пульс – ниточка.. Спасён!..
 Б е г
 двух сердец
 и.. третье догоняет!
 Разглаживаю сеточку морщин...
 – С е с т р и ч к а!
 Сколько женщин и мужчин,
 д е т е й
 Целуют МИЛОСЕРДЬЯ РУКИ?!

*** **

Я привык печали
 Узнавать по глазам,
 И улыбки начало
 Доверять друзьям.
 Брызгать радостно ею
 На терновый путь..
 ..Без улыбки – старею,
 А с улыбкой – ничуть!
 Жалит грусть скорпионом: –
 Эх, друзьям, – уезжать!?
 А улыбка в вагоне
 Мне кричит:
 "Не скучать!
 Выше голову, парень,
 И не прячь меня в сейф!"..
 ..Мне с улыбкой подарен:
 Как бальзам – Друга смех...

АНАТОЛІЙ СЕРДЮКОВ

Сердюков Анатолій Григорович – народився 26 лютого 1953 році в місті Макєєвка, Донецької області.

Перший клас навчався в селі Синютки, Білогірського району, Хмельницької області.

Батько з Волгоградської області, але коріння українське – Сердюки. Переселили при Катерині козаків-бунтарів.

У 1968-70 роках (9-10 клас) навчався в школі № 1 м. Шепетівка.

Готувався стати журналістом і поступив у Ташкентський державний університет (ТашГУ). Проте на початку навчального року попав в аварію, і мрія стати журналістом не здійснилася, тому що потрібно було заробляти на життя.

Проте любов до журналістики час від часу перемагала всі захоплення і тоді підробляв позаштатним кореспондентом, брав участь у літературних конкурсах.

Основною професією стала автоматика – телемеханіка – зв'язок.

Протягом 30-ти років об'їздив усю Середню Азію, був на Уралі, Карелії. Побував на Тихому океані, мав відрядження в Санкт-Петербург, Москву, Читу (були 100 км від Чити в селищі Карімське), Петрозаводськ, інші міста. Працював на Байкалі в селищах Ангасолка, Слюдянка, де в двох тунелях монтували сигналізацію безпеки. Іноді, під сильними враженнями від зустрічей, події, що відбували в країні, вчинків інших людей, писав. Це були особисті роздуми про життя та власний погляд на події.

Проживає в місті Ташкенті, Узбекистан. У 2016 році на Батьківщині автора у Шепетівці видано першу збірку віршів «Віра, Надія, Любов». Член літературно-мистецької студії «Доля» з 2013 року.

У метро старушка милостынню просит

Мчатся мерседесы,
Прёт толпа шальная,
А вокруг лишь стрессы,
Жизнь нынче такая.
У метро старушка
Милостынню просит,
Кто то пожалеет,
Малость бабке бросит.
Всё лицо в морщинах,
Высохшие руки,
Жизнь была нелёгкой,
И на старость муки.
Перекрестит, скажет:

Бог тебе здоровье,
Перед смертью б малость,
Вновь пожить в застое.
Сложит всё в платочек,
Выйдет за дорогу,
Хлебушка прикупит,
Сыта слава Богу!
Мчатся иномарки
Сквозь людское море.
Олигархам, вора́м –
Наплевать на горе.
И лишь кто то молвит,
Средь людского гама:
Миллиардов много...
Совести ни грамма...

Я часто вспоминаю дом родной

Я часто вспоминаю дом родной,
 Всю в зелени утопшую избушку,
 Над яблоней,
 пчелиный шумный рой,
 И мать родную, милую
 старушку.
 Я помню её руки, их тепло,
 Натружены, они слегка
 дрожали,
 И на душе мне делалось легко,
 Когда к себе те руки прижимали.
 Вдыхая запах хлеба и земли,
 Я замирал, склонившись на
 колени,
 Началом всех начал, для нас
 всегда они,
 А так-же для грядущих
 поколений.
 Всё чаще вспоминаю те края,
 Для них бы я прожил
 ещё пол-жизни.
 Там начиналась Родина моя,
 Начало было там
 моей Отчизны.

Судьба

Вся жизнь – судьба.
 Судьбу не обойти,
 Истина веками всем известна,
 Будь готов в любой момент
 уйти,
 Если в этом мире станет тесно.
 Тело брренное оставивши земле,
 В небеса душою вознесёшься,
 Благодать познавши на себе,
 К таинству Вселенной
 прикоснёшься.
 И когда познаешь сам себя,
 Средь людей вновь сможешь

возродиться,
 Здесь Пророком назовут тебя,
 И Голгофы ты не устроишься.
 Будешь вновь нести везде добро,
 В Бога веру, в Божье проведение.
 Кто продрог,
 отдашь своё тепло,
 Грешен кто –
 надежду на спасенье.

Плач Ярославны

Рыдает, плачет Ярославна,
 Над градом поднялась заря,
 Рыдает, плачет Ярославна,
 Ладони к небу простерла.
 Я обернусь кукушкой быстрой,
 И над Дунаем полечу.
 В Каяль – реке, в стране далёкой,
 Рукав шелковый омочу.
 Водой смешанной с слезами,
 Там с княжьих ран омою кровь,
 И зарыдаю над любимым,
 Рыданьем безутешных вдов.
 В Путивле плачет Ярославна,
 В лучах рассвета потонув,
 Простоволоса и печальна,
 Ладони к солнцу протянув.
 Полки, о русские, Ярило!
 Когда пришёл их ратный час,
 Зачем ты зноем опалило,
 В неравной сече пал мой князь.
 О, Днепр-Славутичъ,
 полноводный,
 Течёшь из края в край земли,
 Так поверни же свои воды,
 Мне ладу-Игоря верни.
 Рыдает, плачет Ярославна,
 В её стенаньях боль и грусть,
 Княжна рыдает на забрале,
 А вместе с нею тужит Русь...

ПІСНЯ – НАША ДОЛЯ

АНАТОЛІЙ ОГАРЄВ

Пісне – наша доля

Муз. Сл. А.Огарєва

*Пісню заспіваймо
Про наш любий край
Хай злетить у небо,
Аж за небокрай
Про нашу країну
Вільну і єдину,
Щоб нам жити по правді в мирі
Пісне нас єднай.*

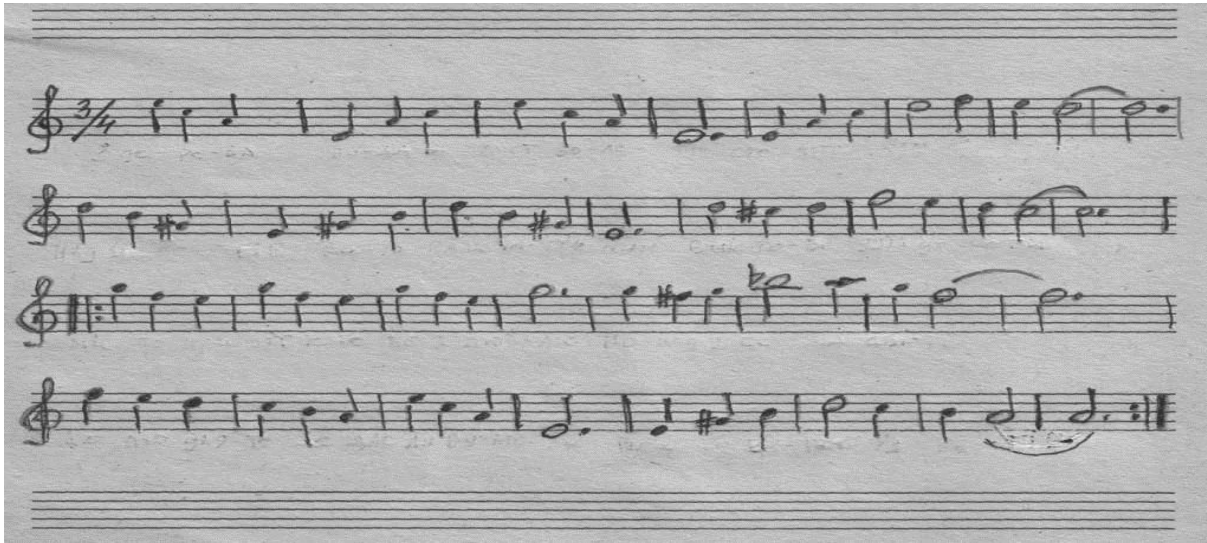
*Щирим ніжним співом
Пісня задзвенить.
Западає в душу,
Серце нам ятрить.
Пісня про калину,
Рідну Україну
Хай на радість усім людям
Пісня ця звучить.*

*Дружньо заспіваємо
Разом ми усі,
І радіє серце за наші пісні.
Доле наша, пісне,
Отчий милий край.
Батьківщину – Україну
Завжди прославляй.*

ОСІННІЙ ВАЛЬС

сл. В.Кухарук

муз. А.Огарєва

З дерева падає лист золотий,
 Стелиться нам під ноги.
 Над Шепетівкою вальс чарівний,
 В місто ведуть дороги.

Місто привітне, тебе я люблю
 Понад усе на світі.
 Долю щасливу для тебе молю,
 В свято – вінок із квітів.

Ми повернулися в рідні місця,
 Тут народила мати.
 Серце бентежить нам річечка ця,
 Квіточка біля хати.

З нами щасливої юності дні,
 Радісно так і дивно.
 Спогади нас наздогнали чудні,
 Ти усміхнись наївно.

У небесах журавлині ключі,
 Срібно тріпочуть крила.
 На чужину летять вдень і вночі,
 Стримати їх несила.

Знову птахи прилетять навесні,
 І пролетять над полем.
 Спогад про місто там на чужині
 В серці озветься болем.

ОЛЕГ БУРКАЦЬКИЙ

Ангел шепоче

*Сл. О. Буркацький, муз. Л. Тлуста
Аранжировка М. Мартиканов*

*Море бушує, море шумить
Так іноді хочеться про все забути.
Ну, де ж та надія? Як останній лист,
Так тихо молитва у вись полетить.*

*О Боже, Ти зглянься, і у цю мить
Не лиши наодинці біль душі.
Відкрий мої очі, вкажи Свій шлях,
Дорогою неба мене впровадь.*

*Приспів:
І ангел із неба так тихо шепоче...
Ти крок свій уперше зроби уперед.*

*Відкинь всі ти сумніви, о, не вагайся
Попереду йду Я, за Мене тримайся.
Я поряд з тобою, дам силу, не бійся,
Ти лише в надії молитви кріпися.*

*Як часто буває: втрачаєм надії
І самотужки пливемо по хвилі.
Але нас чекає наш Батько Всевишній
І кличе з любов'ю поглядом ніжним.*

МАЙЯ ПАЛІЙ

Вербиченька

слова Ніли Кравчук

*Верба плакуча над водою
ніби в люстерко загляда.
Була колись теж молодого,
А вже покручене гілля.*

Приспів:

*Верба моя, вербиченька,
Ти все те пригадай.
Подруга і сестриченька
До тебе бігла я у гай.*

*Несла і радощі й печалі,
Немов до сповіді ішла.
Мене привітно зустрічала
Й коли ж та молодість пройшла.*

*В куточок цей земного раю
Я при нагоді, як тоді,
До тебе знову поспішаю
У те минуле, у ті дні.*

ЛЮДМИЛА ПЕТРОВА

Слова і музика Л.Петрової

*Як зірка з неба впала швидкоплинна,
Минає рік... Його не повернеш.
І, ніби водоспад швидкий, нестримний,
Летить життя... Летить лише вперед.*

*Про ті роки, що йдуть – жаліть не треба,
Бо жодна мить не прожита дарма,
Що ми живем – закладено на небі,
А на землі самі ми творимо дива.*

Приспів:

*А диво – то "Доля", що нас поєднала,
Палких одnodумців спільний порив,
Щоб Віра, Надія й Любов панувала,
Талант – дар від Бога на всіх нас один!*

*2. Нас Віра в дружну спілку об'єднала,
Надія ясным німбом нам зорить,
Любов у наших душах запалала
І в серці промінь творчості горить.*

*Коли на світ з'являється дитина,
На небі зірка-доля в неї є.
Надію, Віру і Любов, як диво,
Їй Бог з талантом разом воздає.*

ВІРА КУХАРУК

Храм людської душі

У місті стало доброю традицією проведення благодійних заходів на підтримку учасників бойових дій в зоні АТО.

До цього гарного починання підключилися члени літературно-мистецької студії «Доля».

Перший благодійний концерт «Від серця до серця» для учасників бойових дій в зоні АТО 21 квітня 2016 року відбувся в музеї М. Островського.

Дуже хотілося б, щоб отак потроху патріотизм і гідність, шляхетність і милосердя, добро і любов стали основою нашого життя. Прикро, що байдужість наших містян стає чи не головною їх рисою. Прийти на концерт і просто відпочити та послухати, віддати шану матерям героїв, учасникам бойових дій – що може бути простіше? Це найменше, що ми можемо зробити для тих шепетівчан, які уже ніколи не повернуться до своєї родини, не пригорнуть до серця батьків, дружину, дітей.

Якщо ми, цеглинка за цеглинкою, будуватимемо наш храм людської душі, не будемо байдужими та черствими, будемо патріотами своєї Батьківщини то будемо гідними називатися українцями!

30 червня 2016 року в приміщенні міського будинку культури відбувся благодійний концерт «Від серця до серця», присвячений матерям захисників України за участю художніх колективів міського будинку культури та членів літературно-мистецької студії «Доля».

У дуже не простий час для України студійці вирішили підтримати матерів і учасників бойових дій у зоні АТО теплим поетичним словом і піснею.

Напевно, зайві будь-які слова, тому що у залі і на сцені не було байдужих людей.

Під час концерту пролунали вірші студійців Леоніда Жмурко, Олени Іськової, Сергія Доскача, Галини Олійник, які читали Сергій Доскач, Олена Герасименко та учениця 8 класу школи-ліцею Олександра Лукашук.

Народний аматорський ансамбль «Ретро» виконав пісні «Солдатику мій», «Аве-Марія» та інші. Іван Кабацій талановито зіграв кілька мелодій на трубі. Ольга Лукашук виконала три власні пісні і ще одну вдвох з донечкою Сашею – «Буду Ангелом твоїм». Ольга Юрчук

заспівала пісню «Мамо не плач». Гумореску Павла Глазового «Кухлик» прочитала Олександра Лукашук.

Привітати випусників прийшли дітки – учасники Студії «Перший крок» (керівник Анастасія Васюк).

Хвилиною мовчання вшанували пам'ять наших земляків, які загинули на Сході країни. Матерям героїв подарували квіти. Людмила Драчук, мати загиблого Валентина Драчука, подякувала учасникам дійства і глядачам за пам'ять про тих, хто віддав життя за волю.

Події останніх двох років об'єднали нас, пробудили в кожного почуття щирого й глибокого патріотизму. Боротьба за перемогу стала всенародним рухом. І слова «Слава Україні – Героям слава» наразі набули особливого значення, вони адресовані тим, хто зі зброєю в руках захищає східний кордон нашої держави.

Україна охоплена війною. Справжньою. Реальною. Нехай її називають неоголошеною, але гинуть наші хлопці, «вантаж 200» отримують в усіх куточках України.

Сотні матерів звичайних українських хлопців сьогодні об'єднані спільною бідою та гордістю за своїх синів. І немає щирішої молитви за материнську. Лише материнська любов не знає кордонів страху, сумнівів та розрахунків.

У пам'яті людській не зітруться імена тих, хто не повернувся з АТО. Схилимо ж голови перед світлою пам'яттю тих, хто віддав своє життя, увійшовши в безсмертя.

Вічна пам'ять всім загиблим синам і дочкам України! Їх імена залишаться жити в віках!

Спочатку планували направити зібрані кошти на допомогу родині шепетівчанина Миколи Шафалюка, який служить два роки на передовій у ДУК «Правий сектор» (до речі побратима Василя Сліпака) і не отримує за це ніякої грошової компенсації. Його дружина і троє синочків дуже потребують матеріальної допомоги. А ще члени Спільки учасників бойових дій в зоні АТО хочуть допомогти завершити будівництво прибудови до невеличкої будівлі і тим самим покращити житлові умови родині патріота.

Але перед початком концерту стало відомо, що передчасно пішов із життя Анатолій Лавренюк, учасник бойових дій четвертої хвилі мобілізації, який воював у складі 53 бригади. У скрутному стані залишилися дружина і двійко діток. Отож зібрані під час концерту 700 гривень члени Молодіжної ради та Спільки учасників АТО передали цій родині.

Маємо надію, що в Шепетівці є досить небайдужих до чужого горя і проблем людей, які допоможуть одній і другій родині зібрати дітей в школу та підтримають хто чим зможе – коштами, продуктами харчування, будівельними матеріалами, тощо.

Дякуємо усім, хто не залишився байдужим до того, що діється в Україні і прийшов на концерт, аби підтримати матерів полеглих героїв, матерів, чий сини нині боронять кордони держави.

Дякуємо тим, хто вніс свій внесок в здійснення такої доброї справи як благодійництво.

Сердечно бажаємо вам, шановні громадяни, міцного здоров'я, щастя, добра, миру, злагоди і глибокої віри у гідне майбутнє рідного краю та України.

Віра Кухарук

ЛІДІЯ ЮХИМОВИЧ

Їх імена безсмертні...

Ми живемо в страшний час війни і те, що вона гримить далеко від нас на Сході України, не зменшує загальної біди. Вона проходить крізь серце кожного з нас. Слова «на передовій», воєнний щоденник», «новини з фронту», звучать тривожно щодня. За кожним повідомленням стоять наші сини, батьки, брати, чоловіки, які змушені взяти до рук зброю і воювати за мир на українській землі. Від мужності воїнів української армії, національної гвардії, добровольчих батальйонів залежить наш мирний день, нічний спокій.

Від нас, музейних працівників, залежить, як зберегти пам'ять про подвиг солдата, вивчити історію цієї страшною війни і зберегти документи, фото, спогади учасників та очевидців непростой сторінки історії України.

Ця робота у музеї розпочата. 15 квітня 2015 року у виставковій залі літературно-меморіального музею М. Островського урочисто було презентовано виставку «Солдати мужності й відваги», на якій експонувались фото, документи, особисті речі наших земляків, які віддали життя за Україну, велика увага приділена учасникам АТО, які із зброєю в руках захищають рідну землю. На основі цієї виставки 16 червня 2016р відкрито розділ експозиції «Борці за Україні» у краєзнавчому відділі. Вивчається життєпис загиблих героїв шепетівчан. На даному етапі проводиться збір спогадів рідних, побратимів, вчителів про їхній життєвий шлях.

Крок у безсмертя, наповнений мужністю та відвагою, зробили наші земляки: Ляшенко Ігор Вікторович, Мацунов Руслан Олександрович, Давидов Ярослав Олегович, Коваль Максим Олександрович, Гаврилук Сергій Євгенович, Оврашко Сергій Миколайович, Драчук Валентин Вікторович, Кревогубець Ярослав Іванович, Молодика Андрій Миколайович, Балда Ігор Іванович, Лабунець Юрій Дмитрович, Кашлаков Василь Олегович, Скотенюк Руслан Дмитрович, Числюк Валерій Анатолійович, Тимошишин

Олександр Андрійович, Біленький Андрій Михайлович, Циклаурі Рєвазо Шотаєвич, Шевчук Володимир Віталійович.

Вашій увазі пропонується короткий життєпис Ляшенка Ігоря Вікторовича, Кашлакова Василя Олеговича та Шевчука Володимира Віталійовича.

Перша страшна звістка прийшла у Шепетівку 19 червня 2014 року – загинув підполковник Ляшенко Ігор Вікторович – командир механізованого батальйону 24-ї окремої механізованої Залізної бригади імені Данила Галицького. Йому було неповних 37 років, 20 із них пов'язані з армією. До служби в рядах Збройних Сил юнак готував себе ще з шкільних років.

Мама Любов Володимирівна згадує про сина: «Ігор був дуже добрим, люблячим сином. Він любив порядок, дисципліну, допомагав мені у всьому. Слів «не буду», «не хочу» я від нього не чула. Так було і в шкільні роки, так було і пізніше. А допомагати було що, адже будували нову хату, завжди квітував сад та город, вели домашнє господарство». Любов до праці, повагу до старших, доброту, чесність в сім'ї Ляшенків шанували завжди. Такими й вирости сини Ігор та Ярослав. Обоє вибрали мужню професію військового.

У 1994–1999 рр. Ігор – курсант Одеського інституту Сухопутних військ України. Мама назавжди запам'ятала теплий потиск руки сина, коли вона їздила на присягу, його слова: «Я вас ніколи не підведу». І ніколи не підвів, батьки завжди гордилися сином. Ігоря Вікторовича, як одного з кращих офіцерів випускників, направляють на службу в прославлену 24-у окрему механізовану Залізну бригаду.

На службу у м. Раву-Руську він їде не сам, а з молододою дружиною. З Альоною дружив з 15 років, разом росли. «Єдина, кохана, на все життя», – ці красиві слова часто повторював Ігор. Дуже хотів, щоб дружина була схожа на маму. Любов Володимирівна прийняла в родину невістку, як доньку. У них завжди були і є взаєморозуміння, взаємна підтримка. Очима Ігоря дивляться на бабусю внуки: Ігор – 14 років та Настя – 7 років. Вони продовження батька, його частинка у земному житті.

Люблячим чоловіком, найкращим, найдобрішим татусем він назавжди залишиться в серцях дружини та дітей. Сімейний тил у Ігоря Вікторовича був завжди надійним та міцним – у цьому велика заслуга його службового росту. Починав командиром механізованого взводу, невдовзі став командиром механізованої роти. З 2003 року служив в українсько-польському миротворчому батальйоні.

«У період з серпня 2004 року по серпень 2005 року офіцер приймав участь у складі українського миротворчого контингенту в Косово на посаді командира спеціального взводу. ... залучався до бойового патрулювання, супроводження військових вантажів, при цьому проявив високу професійну майстерність, самовідданість та рішучість, вміння своєчасно приймати обґрунтовані рішення у

екстремальних ситуаціях. Взвод, яким командував офіцер, був одним із кращих у контингенті», – із службової характеристики Ляшенка І.В.

За відмінну службу в Югославії, в Збройних Силах України офіцер мав багато грамот та нагород.

З 2012 року Ігор Ляшенко – командир першого механізованого батальйону 24-ї механізованої бригади. Завдяки вмілому командуванню його батальйон був одним з кращих в бригаді. Начальник штабу бригади полковник А. Шевченко згадує: «У нас в бригаді його називали Комбатом Першим не тому що він командував першим батальйоном, а тому, що він завжди і у всьому був першим. Він був зразком виконання службового обов'язку. Про таких, як Ігор, завжди говорили: «Комбат-батяня».

Ігор Вікторович завжди поєднував високу вимогливість до підлеглих з великою турботою про їхнє здоров'я, умови життя, вболівав за долю кожного солдата, з теплотою називав їх: «Мої діти». Приділяв увагу згуртуванню військового колективу. На службі, на полігонах пропадав днями і ночами. Військовий обов'язок для нього був на першому місці.

Старший солдат Оксана Атаманенко згадує: «Ігор був людиною з великої літери – героєм. Завжди виконував і досягав своїх цілей. Ми з ним пройшли дуже багато полігонів, за свою сумлінну службу отримав чимало нагород та медалей. Його ми любили і шанували. Ігор завжди допомагав і навчав. Був лідером нашої частини, ніколи не ховався за спинами, а був на передовій».

Саме підполковнику Ляшенку доручили командувати батальйоном чисельністю понад 800 чоловік, який перший з бригади їде на Схід України захищати цілісність кордонів держави.

Завдання підполковник бачить чітко – звільнити українську землю від банд-формувань, від терористів. У боях він діяв сміливо, рішуче. У той чорний день 19 червця бійці під командуванням Ляшенка успішно, без втрат провели бойову операцію, повернулись на місце дислокації. Це було по лінії Ямпіль (Донецька область) – Закітне (Луганська область). Та, невдовзі, прийшло повідомлення, що один із підрозділів попав на засідку бойовиків, існує загроза оточення. Ігоря Вікторовича «рятувала» його машина – не заводилась, тоді комбат сідає на машину розвідників і мчить на допомогу. Зав'язався жорстокий бій, у якому загинуло 7 чоловік, серед них – наш земляк. Ворожі кулі прошили йому голову, груди, ноги. Ціною власного життя Ляшенко І.В. врятував багатьох бійців. Вони про це пам'ятають, його подвиг доповнюється все новими деталями, а комбат у бригаді став легендою, героєм.

«Він першим з бригади пішов на виконання бойового завдання, першим вступив у бій і першим з бригади взяв цей бій на себе. Такі люди, ж він, не вмирають, вони стають легендою», – так сказав на похоронах комбата поживник А. Шевченко.

Підполковник Ігор Ляшенко нагороджений орденом Богдана Хмельницького I ступеня – «за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі, високопрофесійне виконання обов'язку (посмертно)» (із нагородного листа).

У Шепетівці його іменем названо вулицю, провулок, відкрито меморіальну дошку на фасаді ЗОШ №3, де навчався герой.

Василь Кашлаков

Життєва дорога В.О. Кашлакова тісно пов'язана з нашим містом. Тут він народився 28 жовтня 1987 року, тут пройшло його дитинство. Ходив у садочок «Дюймовочка», навчався в НВК №1. Всі його пам'ятають надзвичайно розумним допитливим хлопчиком, який дуже любив машинки, іграшкові пістолети, автомати. Його улюблений мультик «Ну, постривай!». Можливе тому у військовому житті взяв позивний «Вовк». Він завжди був оточений увагою та любов'ю батьків. Був багатий на тепло шепетівських дідуся Анатолія Васильовича і бабусі Клавдії Іванівни. А в селі Пеньки, куди вони з мамою переїжджають у 1996 році, поруч були бабуся Раїса Василівна та дідусь Петро Степанович.

Для мами синочок був єдиним сонечком, втіхою, в його виховання вона вкладала всю душу і серце. І ріс Вася (а його лише так звуть у родині) світлою, доброю людиною, із загостреним почуттям справедливості, правильності, чесності. Він ніколи не був багатослівний та думка його працювала завжди на позитивні вчинки, дії. Про це говорять вчителі Пеньківської ЗОШ I-III ст., яку він закінчив у 2005 році, на це наголошують у спогадах рідні та близькі.

Військова справа завжди цікавила Василя, адже в родині героїчні прадіди, які пройшли горнило Другої Світової війни: Кашлаков Василь Павлович та Прокопчук Василь Михайлович. Вони були для нього взірцем.

Перемагають вмовляння мами отримати мирну професію.

Після закінчення школи юнак поступає в Хмельницький Національний університет на економічний факультет, спеціальність «облік та аудит». Навчається на «добре» і «відмінно». Одночасно у 2009 році студент поступає на кафедру військової підготовки при Національній академії Державної прикордонної служби України.

Із службової військової характеристики: «Має добрі знання з бойового у застосування загальновійськових підрозділів в основних видах бою. Оволодів достатніми командними і методичними навичками. Володіє відмінними організаторськими здібностями. Може управляти механізованим взводом та його вогнем. Техніку, озброєння механізованих підрозділів на БТР вивчив добре, може експлуатувати».

Ці знання дуже швидко пригодилися Василю. У цивільному житті він затримався недовго.

Прагнення стати військовим перемагає. У 2012 році через Шепетівський військкомат, де він стояв на військовому обліку, йде на контрактну службу в Збройні Сили України.

Починається його військове життя, сповнене тривог, випробувань. Молодший лейтенант служить у м. Василькові у військах протиповітряної оборони. Невдовзі йому присвоїли звання лейтенанта (парадна форма лейтенанта тепер зберігається в музеї, як священна реліквія).

Події на Сході України різко змінили життя Кашлакова. Він пише рапорт із проханням перевести його на службу у героїчну 93-ю бригаду, штаб якої знаходиться в смт. Черкаське Новомосковського району Дніпропетровської області. Це та бригада, яка вела бої за Мар'їнку, Іловайський котел, Широкине, Піски, окрема героїчна епопея – утримання Донецького аеропорту – за це прозвані «кіборгами».

З 15 січня 2015 року – офіцер у зоні АТО. Він командує взводом, який тримає позиції в районі с. Піски. Його люблять і поважають бійці за чесність, справедливість, прямоту. Лейтенант постійно дбає про безпеку солдатів, перевіряє спорядження – якість особистої зброї, наявність боєкомплектів, наказував, коли не одягали каску, бронежилет. Переживав за життя кожного, адже бої тривали постійно. Українські військові тримають оборону західної частини летовища, метеостанції, а також навколишніх населених пунктів аеропорту. Жодного живого місця на цій землі немає, все посічене мінами і снарядами. Смертельна небезпека чатує на кожному кроці.

В кінці лютого Кашлаков підірвався на розтяжці, отримав важке поранення ноги. Три неділі лікувався в госпіталі. Навіть у цей складний для нього час він хвилювався за маму, за рідних, по телефону повторював одні слова: «У мене все добре». Мамі радив слухати пісню Вакарчука «Все буде добре». А коли приїхав у відпустку на 10 днів у червні, обережно признався рідним: «Я вже трохи воюю». У відповідь на вмовляння залишити військову службу чули від офіцера: «Хто, як не я».

І саме він у святковий день незалежності України 24 серпня їде з побратимами на машині виконувати бойове завдання. Машина підривається на протитанковій міні. Ця страшна подія трапилася в районі села Невельське Ясинуватського району Донецької області. Очима Василя Кашлакова дивиться на світ його трьохрічний син Ваня. За його світле дитинство, за мирне життя загинув герой. Посмертно нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня.

24 серпня 2016 року на школі с. Пеньки Старокостянтинівського району відкрито меморіальну дошку. Епізоди життя Кашлакова В.О.

у спогадах рідних, побратимів, нагадують спалахи зірочки, яка розсіває добро, тепло на всі часи...

«Все моє життя було присвячене єдиному синові – він був моєю опорою, найбільшою любов'ю, моїм сонечком, моїм рятівним кругом у цьому складному житті. Ріс Вася слухняним, добрим хлопчиком. Після 3 класу ми переїхали із Шепетівки в село Пеньки. Навчився сільським роботам. Допомогавав завжди бабусі Раї та дідусеві Петру по господарству. Дуже любив рибалити, ходити по гриби, постійно щось майстрував. Хотів стати військовим, я ж всіма силами намагалась відмовити від цього наміру. Навчання в університеті давалось легко, важче було домашньому сільському хлопцеві вжитись в середовище міських, серед яких було багато «крутих». Дзвонила кожного дня, хвилювалась за сина. Швидко пройшов школу «виживання», появились друзі, навчився відмежовуватись від пустого, неприйняттого йому. З друзями пішов на військову кафедру. Військова форма Васі дуже личила. Я любила і гордилась сином, коли поїхала на прийняття присяги.

Раділа, коли народився внук Ваня. Сумувала, що не склалось в нього сімейне життя.

Горджуся сином і зараз, він герой... Проклинаю війну.» – у вічному смутку мама Галина Петрівна та бабуся Раїса Василівна, дідусь Петро Степанович.

Серце дідуся Анатолія Васильовича не витримало втрати внука, який був для нього молодшим другом, порадиником. Їх об'єднувало взаєморозуміння, велика повага і любов. Анатолій Васильович помер 4 травня 2016 року. У музеї зберігаються спогади дідуся, написані 11 квітня 2016р.

«Народження єдиного внука для нас із бабушкою Клавдією Іванівною – найбільша радість в житті. Допомогали ростити внука як могли. Я любив гуляти із внуком в парку. Вражала його допитливість. Змалку любив спостерігати за природою, його цікавило все живе: комашки, птахи, звірі. Дуже любив море, сім'єю їздили під Одесу відпочивати, я його вчив плавати різними стилями.

Здавалось, що росте дослідник природи. У старшому віці Вася ходив у ліс збирати ягоди, гриби, сік з берези, усім ділився із нами. Влітку часто рибалив, ми смакували рибою, її він сам чистив і навіть міг посмажити смачно. Був завжди подільчивим, турботливим.

Малим любив гратися конструктором, машинками, у шкільному віці розпитував про атомну енергетику, адже ми з бабусею працювали в цій галузі, його цікавили машини, любив ходити зі мною в гараж. Я бачив у ньому хорошого інженера, механіка...

Вася був дуже трудолюбивим, у нього був талант до будь-якої роботи: міг полагодити електроприлади, телевізор, встановлював телевізійну антену, допомагав батькові в його роботі по виготовленню меблів, робив ремонт в квартирі. Ніколи не думав, що стане

військовим...Золоті руки були в хлопця, скромна, спокійна вдача, добра, вразлива душа. Молюсь за нього щодня...».

Згадують побратими:

Полевик Андрій, сержант, командир відділення з взводу:

– Наші позиції були завжди поруч. Знав Кашлакова як дуже хорошого командира, побільше б таких офіцерів. У його «хазяйстві» завжди все було. Був подільчивим, безвідмовним у вирішенні любих проблем. Запамяталося, як Вася сидів на машині, завантаженій боєприпасами, а навколо свистять кулі. На зауваження, що за ризик такий, відповів: «Там хлопці, у них все закінчилось...» Сміливість, в багатьох випадках готовність на самопожертву – думав про інших, а не про себе – це цінували всі.

Олег Лисенко, солдат: «Вася для мене був надійним, вірним другом. Це був справжній мужик, з ним, як кажуть, я пішов би і у вогонь, і у воду. Він хотів, щоб всім було добре, дбав про кожного бійця взводу. 23 серпня Вася мав йти у відпустку. Та, він відправив Юру, бо в нього двоє дітей, яких виховувала бабуса. Мав дружелюбну, товариську вдачу і хотів, щоб всі такими були».

Павло, солдат: «Ніколи не було проблем. Хороший командир. Загартовувалися на позиціях, а це обстріли, бої. У районі с. Піски ніколи не було спокою».

Олександр, сержант, механік-водій БМП-2: «Вася дуже любив техніку, дбав, щоб все було відремонтовано. У підпорядкуванні взводу було три машини. На відповідальні завдання виїжджав екіпаж у складі Василя, Олександра та Павла улюбий час дня і ночі. Одну машину захопили і відремонтували. Вася працював з особливим піднесенням».

Олександр Безсмертний, старший стрілок: «З Василем знайомий з грудня 2014 року, із січня 2015 року разом були в АТО. Він поступав завжди по-людському, був дуже хорошим командиром».

Віктор, санітар взводу: «Василь був дуже добрим, справедливим. Траплялись непорозуміння, однак це робочі моменти, я заслуговував на зауваження. Командир добивався всюди порядку та дисципліни. Коли місяцями стоїш на бойових позиціях, цього досягти непросто. Перед очима жахлива картина підриву машини командира на міні. Не зміг я його врятувати. Ось приїхав на могилу Василя із Дніпропетровської обл. Прости, друже... низький тобі уклін і подяка».

Спогади, фото, документи, особисті речі Василя Олеговича Кашлакова зберігаються у фондах музею М. Островського та експонуються в експозиції «Борці за Україну», яка діє у краєзнавчому відділі.

Володимир Шевчук

«Воюватиму за Україну до переможного кінця...», – ці слова Володимира Шевчука звучали, як військовий наказ, а почуття патріотизму – глибоке внутрішнє переконання, вершина його думок,

вчинків на протязі всього життя. Саме тому Володимир добровільно йде захищати Україну. З вересня по листопад 2014 року бойовий гарт отримував у добровольчому батальйоні «Донбас».

У листопаді 2014р. частина бійців батальйону підписують контракт на службу в ЗС України. Серед них наш земляк Шевчук Володимир. На основі добровольців у 93-й окремій механізованій бригаді формується окрема 6 штурмова рота. За період служби Володимир воював на багатьох важливих ділянках фронту на Донеччині. Географія населених пунктів, де прийшлося виконувати бойові завдання, широка. Це Очеретяне, Водяне, Тоненьке, Піски, Опитне, Донецький аеропорт, Карлівка, тримали позиції від Авдіївки до Мар'їнки... Був навідником-оператором БМП-2, проходив службу у складі диверсійно-розвідувальної групи.

Кожний період служби залишив свій слід у пам'яті, наповнений спогадами, які неможливо забути. Його вражає сміливість і відвага наших бійців, соромно за тих, хто п'є і показав себе боягузом, боляче згадувати втрати побратимів, не дають спокою прорахунки командування, незрозуміле часто вороже ставлення місцевого населення до наших бійців.

«Ми були на волосині від смерті, чудом врятувались...», – так згадує Володимир Шевчук бій 17 січня 2015 р. у Донецькому аеропорту. Боєць креслить для музею схему бою, ми пробуємо зрозуміти, але це важко, страшно, неможливо до кінця осягнути.

У той день 6 роті було дано завдання взяти монастир, який був на території Донецького аеропорту. У ньому засіла група бойовиків, яка гатила по наших захисниках аеропорту. У бій йшли 8 БМП-2, розділені на дві групи по 4 машини. Друга група попала під мінометний обстріл, зупинилась.

Перша група, в якій був Шевчук, намагалася прорватись до монастиря, та шлях перегородив високий 1,5 м. вал, за ним – рів шириною до 4 м. Ворожа зенітка не припиняла вогонь. Із наших 4-х машин стріляли лише дві, решта вийшли з ладу. Боєкомплект БМП-2: 340 осколочно-фугасних снарядів, 160 бронебійних, дві тис. патронів до кулемета. У тому бою вони відстріляли майже весь боєкомплект. Передати динаміку бою неможливо словами. бгодин бою, бгодин страшного свисту, вибухів, здавалось стріляло все, життя зупинилось. У цьому пекельному бою від роти практично нічого не залишилось. Із 85 бійців вийшло 25, 2 загинуло, решта були поранені, покалічені, поранення отримав командир роти, та продовжував прикривати відхід роти. Поранених вивозили на БМП, рятувався, хто як міг: йшли пішки, повзли, частина відступила до метеовишки. Операція не була продумана до кінця, завдання виконати не вдалося. Вони не отримали нагород, та мужність, відвага бійців у цьому бою не забута, визнана народом. Вони – народні герої.

У ті січневі морозні дні 2015р. екіпаж БМП-2 Володимира Шевчука виконував ряд складних, відповідальних завдань. Вони йшли на злітну полосу у розвідку боєм, обстрілювали з поверх нового терміналу (наші в той час тримали 1-й та 2-й поверхи). «Виконували свою роботу на війні,» – так коротко аналізує ті події Володимир. Він дуже скромна людина, боєць високої честі, обов'язку. Саме таких бійців було відібрано в окрему роту розвідки 93-ї бригади. На даному етапі вони виконують завдання на Луганщині.

У військовому житті позивний Володимира – «Різець», тому що в мирному житті різьба по дереву була улюбленою справою. Його майстерну роботу можна побачити в храмах та церквах міста та району – іконостаси в Михайлівському соборі Шепетівки, у церкві села Лозичне, у храмі святого Миколая Чудотворця.

«В моєму серці Україна» – слова Володимира звучали щиро, без пафосу.

У серпні 2016 року Володимир Шевчук віддав за Україну найдорожче – своє життя.

В краєзнавчому відділі музею М. Островського зберігаються спогади його друзів, які приїхали провести героя в останню дорогу. Нехай вони нагадають усім про цю незламну духом Людину з великої літери. Вашій увазі пропонуємо кілька спогадів побратимів.

Вадим Скрипник («Одеса»):

– Володю Шевчука звик називати «Різець». Він був обізнаний та начитаний, таких мало. Завжди усміхнений, привітний, чуйний, доброзичливий, а у бою з ворогами – холоднокровний та сміливий. «Різець» проявляв себе цілеспрямованим бійцем, прагнув перемоги. Одним словом, справжній патріот, таким він назавжди залишився у моєму серці. Український прапор із золотими літерами «Перунів полк» пройшов разом з Володею низку жорстких боїв за визволення неньки-України.

Земляк із м. Городка (не вказав свого імені):

– Жартівник, переконливий та надійний побратим. Такий він, Вовка-«Різець», таким я побачив його вперше, у 2014 році на вул. Терешковій, у м. Дніпропетровську. Потім була 93-тя окрема механізована бригада. Ми разом перебували в екіпажах БМП-2 нашої 6-ої штурмової роти.

Пам'ятаю, волонтери передали танкові комбінезони німецького виробництва. Для нас це була велика радість. Ми й на фоні «Перунового полку» сфотографувалися у них.

У зоні антитерористичної операції на Сході України на постійних бойових виїздах він проявляв себе рішучим та самовідданим.

Важко змиритися з втратою. Ти завжди у наших серцях, Брате.

Сергій Сердюк («Фелікс»):

– «Різець» був доброю людиною, не відмовляв у допомозі нікому. Ми втратили хорошого бійця, який мав золоті руки. Його техніка була

найкращою у нашій роті, постійно знаходилася у бойовому стані. На ній міг бути ким завгодно – водієм-механіком, навідником, командиром машини.

Володимир Бескоровайний («Ілліч»):

– «Різець» ніколи не розгублювався у екстремальних ситуаціях. Добре пам'ятаю, як у перші дні війни для 6-ої штурмової роти в аеропорту Володя планував як краще організувати обстріл захопленої окупантами частини території. Так і заслужив авторитет серед своїх товаришів.

Семен Лайтер, старший солдат, механік-водій 93 ОМБ 3-ої роти:

– Під час штурму монастиря у с. Жаб'яче, яке знаходиться у 50-ти метрах від нового терміналу ДАПу (Донецький аеропорт), наше БМП-2 стояло перше в шерензі. Ми зайняли оборону, прикривали колону зліва. Після кількох годин бою у нашій машині заклинила гармата. Володя був командиром сусідньої машини. А доти сепаратисти випустили у нашу техніку чотири постріли з РПГ. Володя без вагань прийняв рішення, виїхав з ряду і прикрив нашу техніку, доки ми її лагодили.

Після шести годин важкого бою змінили позиції, втративши двох чоловік із нашої роти. Рішення Володі врятувало людські життя.

Віталій Григор'єв («Дідько»):

– Дуже часто наш герой розповідав про свою сім'ю. Завжди запрошував до себе у гості, коли від'їжджав у відпустку. З гордістю розповідав про успіхи сина Віктора. Щасливим був і від того, що має красуню-донечку Дарину. Все, що Вовка робив, було заради їхнього блага та щастя. «Різець» був надійним бойовим другом, прекрасним співбесідником, чудовим сином для своїх батьків і залишається прикладом для наслідування. Без сумніву, ми втратили кращого із синів нашої Батьківщини.

З початком «неоголошеної війни» Україна пізнала патріотів, які готові боротися за її незалежність. Ми пишаємося своїми героями, які відстоюють свободу українського народу.

На чорнім граніті зів'ялі жоржини

*На чорнім граніті зів'ялі жоржини,
Колись як і він, усміхалися мило.
Тулила до губ і до щік, до хустини
Улюблені квіти синочка –
жоржини.
Холодний граніт не зігріють
пелюстки,
І мама не скине вже чорної хустки.
Віра Кухарук*

Він спалахнув яскравою зорею

*присвячується Володимирі Шевчуку,
позивний «Різець», шепетівчанину,
який віддав життя за Україну
Жив чоловік — ставний,
високий, дужий,
Мав добре серце, гарне ремесло.
До бід людських
й країни небайдужий,
Родину гарну мав... в житті везло.
Мав руки золоті – талант від Бога,
Іконостаси різав, як писав.
Бо з Господом в житті ясна дорога,
Чекало ще багато гарних справ.*

Біда прийшла зненацька на Україну,
В Донецький край вповзла ворожа
тля.

Залишив гарних друзів і родину
Й пішов в АТО... дзвонив їм звідтіля,
Що добре все у нього і надійно.
Б'ють ворогів і він їх захистить.
Щоб рідні спали мирно і спокійно,
Бо ще планує довго-довго жити.
А там же пекло... і ворожі танки,
Ще міноменті обстріли щодня.
Аеропорт... Піски... людей останки,
Без втрат бійців тяжких немає
дня.

Гарт бойовий отримав у "Донбасі",
Дух добробатів в ньому ще живий.
То ж плакатись на долю - не на часі.
Нове завдання і ти знову в бій.
Він спалахнув яскравою зорею
І прикро всім, що тільки рано згас.
Любив Україну... життя віддав за
неї...

Нащадкам залишив іконостас.
Віра Кухарук

Загинула в батьків дитина Пам'яті Ярослава Кревогубця

Згадали й серце заболіло –
синок пішов за небокрай.
Пішов на Схід, як затепліло
Він захищати рідний край.
Війна проклята в цьому винна,
Що біль нестерпний серце рве.
Загинула в батьків дитина,
Не скоро рана заживе.
Сумує батько посивілий,
Що син не піде у жита.
До хати стежку снігом білим
Ще місяць лютий заміта.
Ніщо синочка не зломило,
І пам'ята зенітний взвод.
Що брата-кіборга спинило,
Що захищав він свій народ.
У батальоні дев'яностім
Наш Ярослав іще живе.
Він нині де небесний простір,
«Кача» під хмарами пливе.
Віра Кухарук

Життя віддав за Україну “Воюватиму за Україну до переможного кінця»

Володимир Шевчук

Життя віддав за Україну,
Народу світле майбуття.
Ти захищав свою родину,
Дружини і дітей життя.
Залишив рідних із журбою,
Щоб завжди з Господом були.
До них повернешся весною
Лелекою у їхні сни.
Тебе побачить хочуть знову,
Та не твоя у тім вина.
Скажи синочку тепле слово,
Дружина сивіє сумна.
Бо рідні завше із тобою,
Їм біль спокою не дає.
Їх доля розцвіте весною
Й літа зозуля накує.
Віра Кухарук

Вдовиця

пам'яті друга дитинства –
Тимошишина Олександра
Знову над хатою сонце веснянее
сходить,
Людям дарує надію воно і тепло.
Тільки пташина зажурено в небі
звіщає
Про тее горе, що у хатину
прийшло:
В чорній хустині дівчина стоїть
біля хати,
Двійко дівчаток під крила матусі
летять.
Ой, де ж то взяти нещасній вдовиці
ті сили,
Щоби всю правдоньку дітям про
тата сказати?!..
Плаче вдовиця, та діток-пташат
пригортає,
Тихо шепоче їм: «Татка, вже,
дітки, нема...
Птахом полинув назавжди
у вись неозору,
Вкрала життя його чорна,
зловіснавійна...».
Чом же, так гірко живеться нам,

людоньки, нині,
 Скільки ж триватиме
 ця нещадима війна?!..
 Як пережити те горенько
 страшне дівчині,
 Змолоду з дітками в світі
 лишилась одна...
 Галина Олійник

Мамі

пам'яті Володимира Шевчука
 Чого Ви, мамо, зажурились,
 Я ж прилечу у Ваші сни.
 Вам журавлі, мабуть, наснились,
 Що зачекалися весни.
 А може інша є причина,
 Що сину щастя не дала?
 Погляньте, ось моя Дарина,
 Немов калина розцвіла.
 Весна прийде, матусю мила,
 На крилах принесуть птахи.
 Як затріпочуть в небі крила,
 Ви скрізь насієте квітки.
 У Шепетівку я прилину,
 Це моя рідна сторона.
 Побачить хочу на хвилину,
 Матусю, вас біля вікна.
 Від болю нікуди сховатись,
 І думи мов хмарки сумні.
 Та будем, мамо, сподіватись,
 Що зустрічатимось вві сні.
 Віра Кухарук

Крилаті душі

Злітали душі поміж хмар,
 Так легко крила розправляли.
 Пір'ям ніжили туман,
 Куди летіли ще не знали.
 Все грілись сонячним теплом,
 У хмари поринали.
 Благали Бога про любов,
 Щоб українці щастя мали.
 То були душі вояків,
 Що віддали життя за неньку.
 Загинули від рук вовків,
 За землю коху і рідненьку.
 Алла Львова

Полин

присвята під-п-ку Ігорю Ляшенко

В найважчу для людей годину,
 на спраглий до життя землі,
 загинув в рівчаку ріллі...
 як гілка зламана полину.
 Я боронив свій край, родину,
 свій отчий дім... А чи ж зумів?
 Загинув. Але не жалів
 життя свого за Україну,
 за тих людей, що їх не знав,
 за їх домівки і родини,
 у ті безглуздіші години
 надію у душі плекав:
 що те гілля, оте коріння –
 з людського роду, з роду в рід
 з найнайкремезніших порід –
 твоє майбутнє покоління,
 моя згорьована країна.
 Я вірю в них, що не підуть,
 неначе погорільці, в путь –
 з колін піднімуть Україну.
 Я вірю, забувають знов
 твої лани, сади розквітнуть,
 і звідусюди буде чуть
 одну із мальовничих мов.
 Хто зна... а може й я долину
 з небес до них, як спів птахів,
 чи в ниві золотих хлібів
 духмяним присмаком полину.
 Чи пригадають? Може й ні,
 оту, незнаную людину,
 що боронила їх родину,
 на тій... безглуздійшій, війні.
 Леонід Жмурко

Не плач, мамо

Матусю, витри сльози,
 Не сумуй, не плач за мною.
 Перші весняні грози принесли
 зустріч з тобою.
 Краплинками дощу
 ласкаві руки цілую.
 Не плач, дуже прошу,
 дощем очі вмиваю.
 Травинкою проросту
 біля нашого двору,
 Нікуди більш не піду,
 буду, мамо, поруч... знову.

Дякуючи весні і ранкам
вкритим рососою,
Перлинками на траві будуть
зустрічі з тобою.
Не плач, мамо.
Ольга Тихонюк

Вірю скінчиться війна

Ой, чи люди ви, чи звірі,
чийого ви роду?..
Хто дозволив вам топтати
честь мого народу?
Де то видано, щоб нині,
в мирнеє се время,
Серед люду існувало
первіснеє плем'я?..
Хіба кликали ми вас
до своєї хати?!..
Нащо красти вам чуже –
ліпше своє мати!
По землі вкраїнській нашій
та не розходжайте,
Цвіт калини в нашім краї
підло не ламайте!
Не омити руки ваші
від людської крові,
Вік не будете ви мати
щасливої долі!..
Як не тут, – то на тім світі
будуть вас судити,
Бо не навчені душею
близнього любити.
Плаче небо, оповите
чорними стрічками,
І земля від болю вкрилась
гіркими сльозами...
Звідкіля чекать спасіння?!..
Надія – на Бога,
Вірю, скінчиться війна,
й буде Перемога!..
Галина Олійник

Ти лиш чекай

Не плач, дівчинонько,
повернеться милий,
Ти ж віри й надії лише не
втрачай.
Допоки воює,

молись ти за нього,
Та вірно і щиро,
всім серцем, кохай.
Чекай, проганяючи
відчай та втому,
Кохання твоє –
як жага до життя.
Скінчиться війна,
й, незабаром, додому
Прилине із далеку доля твоя.
І сміхом дитячим
наповниться хата,
Коханню та щастю
не буде кінця!..
Чекай і кохай,
дівчинонько, солдата, –
Любов на війні зігриває серця...
Галина Олійник

Мамин святый рушник

Вкраїно моя кохана,
На мамин святый рушник
Ступила нога погана –
Убивця негідний проник.
Вкраїно моя єдина,
На маминих рушниках
Червоною кров'ю сина
І порохом хрестик пропах.
Вкраїнонько лебедина,
На вишитім рушнику
Матусі гірка сльозина...
Ой, скільки ж тих сліз на віку!
Вкраїно моя перепілко,
Обламують крила тобі.
Сумної співає сопілка...
Все ж вистойш ти в боротьбі.
Пишаємось ми синами,
Що з честю несуть волі стяг.
Вертайтесь, синочки, до мами,
Де хліб з сіллю на рушниках.
Катерина Дяченко

Крилаті душі

Злітали душі поміж хмар,
Так легко крила розправляли.
Пір'ям ніжили туман,
Куди летіли ще не знали.

*Все грілись сонячним теплом,
У хмари поринали.
Благали Бога про любов,
Щоб українці щастя мали.
То були душі вояків,
Що віддали життя за неньку.
Загинули від рук вовків,
За землю коху і рідненьку.
Алла Львова*

Він хотів жити...

*А він хотів так жити і любити...
Плекав надії світлі про сім'ю.
Та обірвалось все тієї ж миті,
Як впав юнак на землю у бою...
Перед очима все, ніби в тумані,*

*Здалось йому, що мама його зве:
«Синочку, любий,
повертайсь додому,
Тебе уся родина наша жде...».
І хлопець простягав до сонця руку,
Проміння сонця ніжило теплом...
Він шепотів:
«Матусю моя, мамо...»,
В уяві біг назустріч їй селом...
Зникала постать
мамина в тумані,
Нестерпний біль
проймав тіло його...
Останній подих...
і закрив назавжди очі...
Знов сина Україна втратила свого...
Галина Олійник*

АРТ-ТЕРАПІЯ

ВІРА КУХАРУК

Нелегкий шлях Ольги Лукашук до визнання

чанку Ольгу Лукашук.

Загальновідомо, що кожна творча людина повинна пройти свій нелегкий шлях до визнання. І що парадоксально, людина-патріот, яка пише вірші рідною мовою, сама творить музику, молода, творча, надзвичайно яскрава і самобутня, але як важко пробитися у рідній країні навіть на міську сцену. Мова про нашу землячку, шепетів-

Сьогодні ми з вами є свідками вакханалії сірості й непрофесіоналізму на естраді. Іноді прослухаєш пісню окремого співака чи гурту і виникає питання: де справжня поезія? неповторна мелодія?! Швидше всього про них можна сказати: «Сам пан склепав», тобто сам склав, сам написав, сам проспівав. В наш час, як ніколи, люди хочуть почути пісні рідною мовою, вони стужилися за гарною змістовною піснею і мелодією.

Ще маленькою дівчинкою Ольга відчула, як під дією зачаровуючих звуків музики відбувалось покращення її настрою, повернення бадьорості, енергії.

Музика завжди була поряд з дівчиною – в дитячій музичній школі, яку вона закінчила по класу домра, в Хмельницькому музикальному училищі, коли успішній учениці запропонували навчання в консерваторії теж по класу домра.

Ще навчаючись в училищі, дівчина зустріла своє кохання і вийшла заміж, тому всі плани щодо подальшого навчання в консерваторії відпали самі по собі.

Музика лікували її від туги і душевних переживань, коли трагічно загинув її коханий. Дівчина залишилась сам-на сам зі своєю бідною та ненародженою 3-місячною дитинкою. Ольга вперто вирішила – буду народжувати. Після закінчення училища у 2002 році вона народила донечку Сашеньку.

Музика допомагала виховувати маленьку, полегшувала життя Ольги в багатьох життєвих ситуаціях. І сьогодні музика для неї, як засіб самопізнання і самовираження.

У 2005 році Ольга Лукашук влаштувалася працювати вчителем музики в школу № 4, а уже в листопаді її року запросили музичним керівником в ДНЗ «Дюймовочка». Вищу освіту здобула заочно: спочатку навчалася в Хмельницькій педагогічній академії на музичному факультеті. Другу вищу базову освіту здобувала в Ровенському гуманітарно-педагогічному університеті на факультеті народної хореографії.

З 2011 по 2015 працювала музичний керівником і вела хореографічний гурток в ДНЗ «Дзвіночок», а з 2015 – в ДНЗ «Ялинка». Музика здатна допомагати дітям зрозуміти навколишню дійсність, красу природи.

Писала музику Ольга ще з музучилища. На той час мала понад 20 власних мелодій.

Перші пісні «Журавлі» і «Черемуха» були написані в 2006 році у співпраці з колегою у ДНЗ «Дзвіночок» Зоєю Редько, яка, до речі, є членом літературно-мистецької студії «Доля» з початку її створення.

А власну пісню «Самотність» написала у 2007 році. З того часу музика і слово крокують в неї разом. На сьогодні написано 31 пісня і ще над трьома працює. Має 11 пісень записаних в аудіоформаті. На сайті однокласники в групі «Шепетівська літературно-мистецька студія «Доля» виставлено дві – відеоролик «Помолимося за Україну» і «Повстань, моя Україно».

А ще на її слова написана пісня-гімн цукровикам, яка вперше пролунала у 2011 році на 165 річному ювілеї Шепетівського цукрового комбінату.

Пісні Ольги Лукашук лунали на зустрічі учнів школи-гімназії з воїнами-афганцями в обласному літературно-меморіальному музеї

ім.М.Островського, презентації альманаху «Спориші», святкуванні Всесвітнього дня поезії в бібліотеці ім.М.Коцюбинського. Тематика пісень – патріотичні і ліричні. Є пісні про кохання, є веселі, запальні, є дві пісні дуетні на два голоси – чоловічий і жіночий та одна дуетна на два голоси - мами і донечки. Ольга мріє заспівати її зі своєю донечкою Сашунею. Це надзвичайно талановита 13-річна дівчинка навчається у 7 класі НВК №1 школи-ліцею, протягом шести років у дитячій музичній школі (клас фортеп'яно), дитячій художній школі. Від школи-ліцею ходить на хореографію і музичний гурток «Чарівність від музики», додатково вивчає англійську і така ж енергійна, як її матуся.

Енергією її Сашуньки заповнена вся оселя, тож навіть за її відсутності відчувається, що вона тут. І найголовніше – Ольга завжди поруч з донечкою. Вона підтримує її, коли потрібно, допоможе і зрозуміє.

Витримати ж це бурхливе, непосидюче дитя може лише мама. Дівчинка з першого класу уже протягом 6 років розповідає гуморески в клубі залізничників, бере участь у конкурсах читців (у 5 класі у міському конкурсі до дня народження Шевченка Саша посіла друге місце). Саме вона найкраще серед дітей зіграла роль Пеппі Довга Панчоха. Мрія Сашуні – стати артисткою.

В родині пише вірші Янчук Наталія Іванівна – мати і бабуся талановитих дівчат. Перший вірш написала як сталася трагедія в родині – трагічно загинув зять. На той час Наталія Іванівна перебувала в Греції на заробітках. Отож довелося терміново повертатися додому, щоб підтримати донечку. З того часу вона не перестає писати.

Вірш Ольги «Матусю, прощай!», присвячений Героям Небесної сотні, надруковано у 2014 році в Ізяславській районній газеті.

Наша героїня вважає, що основне в пісні – внутрішній зміст, а в людині – величезна внутрішня сила духу.

Вона не полишає писати пісні і мріяти про визнання. Їй дуже хочеться, щоб вони полюбилися людям і зігрівали людські серця високими порухами душі композитора і її непересічного таланту. Україна – її рідна земля, на якій вона народилася, виросла і живе. Але як хочеться високо злетів на крилах рідної пісні й свого таланту, піднявшись над буденщиною і сірістю. Ця надія живе в її серці. Вона не залишається байдужою, сама намагається вирішувати свої проблеми. Життя навчило її боротись і відстоювати свою правоту.

Сьогодні вона співає свої пісні слухачам в ресторані «Третій Рим». В кожну пісню переливається її душа, ті емоції, якими живе Ольга. Саме їх вона намагається передати слухачам.

І, звичайно ж, пише усе нові й нові пісні, які приносять їй задоволення. Ольга, як кожна талановита людина прагне популярності і визнання слухачів. І вже коли Ольга відчула себе

зрілим майстром у музиці, знову нагадала про себе і попросилась у душу поезія.

Навіть у запису голос Ольги Лукашук проникає в серце, наповнюючи його по вінця світлом любові, української одвічної дівочої цноти і сліз радості, якими очищаємося від усього щоденного бруду.

Віктор Гусаров – поет і бард

На початку 2017 року довелося побувати на цікавій зустрічі з поетом, перекладачем, краєзнавцем, автором і виконавцем бардівських пісень, членом Спілки журналістів України Віктором Гусаровим. Майже чверть віку він – головний редактор газети трудового колективу Хмельницької АЕС «Перспектива». Зустріч відбулася в бібліотеці ім. М. Коцюбинського.

Писати вірші Віктор Павлович почав в юності. В студентські роки відвідував літературні об'єднання в Кам'янець-Подільському, де навчався в педінституті, та Хмельницькому.

Творчим підсумком написаного стала збірка віршів «Весна прийде» – «По улице Высоцкого», що побачила світ у 2014 році. Вона цікава тим, що складається з двох частин – рідною та російською мовами.

Віктор Павлович розпочав свій виступ з вірша про Жінку. Як сказав поет: «Лірика і жіночі образи – мені притаманне. Взагалі, гусарам це належить робити!»

Таким же надзвичайно насиченим, глибоким був весь виступ Віктора Гусарова, який під гітару виконав свої поезії.

Чергувалися пісня і вірш... Пісні «Про кохану», «Ти чарівна жінка», «Пахнуть коси любистком», «Ты вошла вся из нежности сотканная» та інші радували слухачів. Любовна лірика – «конек» Гусарова.

Усім присутнім особливо сподобалася його пісенна частина. Приємний голос, гарне виконання, змістовні пісні – бард заворожив присутніх, особливо жінок, вмілим виконанням.

У збірці є вінок сонетів – спроба автора злити в єдину структуру півтора десятки сонетів. Не кожен поет цим може похвалитися – написати на одному диханні вірші, які б були живими і хвилювали читача.

Віктор Павлович створив власний поетичний світ, в який цікаво і приємно увійти читачеві. Він прочитав вірші, які присвятив ветеранам Вітчизняної війни, а ще – вірш-присвяту Володимирі Висоцькому «Марафон». Цікаво, що в Нетішині є вулиця Висоцького, яку назвали в честь поета і барда найпершою в Союзі.

Віктор Гусаров – постійний учасник фестивалю, присвяченому Висоцькому «Я куплет допою», який у попередні роки щорічно проводили в м. Рівне.

А ще поет задумав написати цикл віршів «Путешествие», і представив студійцям нові вірші цього циклу: «Я лечу на Бали», «Я шагаю по Монмартру», «Я на кручи Афин подымаюсь».

Олександр Царик приніс листівку з віршем Гусарова і зошит для віршів, який друзі колись разом розпочали.

Далі надали слово Олені Іськовій. Вона читала ліричні вірші і вірші про війну на Сході з майбутньої збірки «Небо над окопами». Олена – молода, талановита поетеса і її вірші, якими вона намагається привнести в наші душі вічні цінності: доброту, милосердя, вірність, віру і любов, постійно радують читачів.

Емоційним був виступ Ольги Лукашук, яка проспівала кілька власних пісень, акомпануючи собі на фортеп'яно. Вірші про кохання, природу, читали Сергій Доскач, Василь Ющенко, Віра Кухарук, Ніла Кравчук, Ольга Тихонюк.

Червоною лінією через виступи пройшла тема любові до рідного краю, філософії життя та кохання. До речі, з такою любов'ю до Жінки, як пише Сергій Доскач, не писав з шепетівчан ще ніхто.

Дмитро Воронюк та Ольга Лукашук звернулися до теми війни. Загалом ця тема є постійною на засіданнях студії. Поети не повинні мовчати, коли нація стоїть над прірвою фізичного знищення і духовного приниження. Мовчання – це злочин перед тими, хто поклав своє життя на вівтар української слави і волі. Це не патетика, ні, це біль душі кожного студійця.

І хоча поезія сприяє духовному зростанню, викристалізовує в людях найкраще, пробуджує найщиріші почуття, можу впевнено стверджувати, що пересічний житель міста, якщо він не має відношення до викладацької або літературної діяльності, за невеликим винятком, не знає не те що жодного поета Шепетівщини – ба навіть жодного сучасного українського поета! Це дуже прикро, що для багатьох поет сьогодні – це дивак...

В цілому зустріч вийшла надзвичайно цікавою. Адже до теми «Жінка, Весна. Кохання.» поети повертаються знову і знову. А ще такі зустрічі по-справжньому пропагують у нашому місті українську мову.

Це земля моїх предків

*Це земля моїх предків. Тут з прадіда-діда,
з тих давен, що підняті на щит Богуном,
оселилась свідомість моя несповита,
колобродить думок п'янок-тьм'яне вино.
І на тлі суперечок, розбрату й примарень,
коли кожен, хто голосом взяв – патріот,
я – тутешній до турків й монголо-татарів –
заклинаю навпіл не ділити народ!*

*Бо земля не тому, що ти скіф, українська,
не тому, що дуліб тут орав лемешем,
а тому, що вселенська любов ісполинська,
переходить в серця, у невимовний щем,
і стає вже еством, і стає твоїм святом!
Хоч би ти вишиванку повік не носив, –
ти до болю у грудях тремтливо і свято
бережеш кожну п'ядь України-Руси.
Це земля моїх предків, колиска нащадків,
а тому тут не буде безглуздих порядків.
Віктор Гусаров*

ЛЕОНІД ЖМУРКО

Над шляхом чаєчка кигиче

Важко охопити зором поезію **Катерини Павлівни Дяченко**. Кожний самотній поет мислить по-своєму. Це значить, що творче мислення це процес індивідуально неповторний. У кожного поета формується свій образний світ. Вірно сказано: «Ніхто за тебе не напише так, як ти сам». На такому художньому рівні, який дозволить тобі твій талант, життєвий і творчий досвід.

Катерина Павлівна Дяченко народилася 27 лютого 1947 року у м. Вінниці. В 1965 році разом з батьками переїхала до міста Шепетівки, де живе досі. Працювала в школі-пансіоні секретарем. Писати вірші стала на пенсії. Віршує рідною та російською мовами. Друкується у місцевій газеті «Шепетівський вісник». Власним коштом видала поетичні збірки «Осіння рапсодія», «Полум'я калини» та «Заповіт любові», «Над шляхом чаєчка кигиче», дитячі «Абетка», «Колискова», «Маленьким діткам – чарівним сонечкам», «Сонячна галявина» (250 стор.). Катерина Павлівна – одна з тих, хто хоче донести українське поетичне слово до людей. Вона хоче йти в ногу зі своєю добою, намагається ставити свою творчість в один ряд з актуальними явищами сучасності, а також прагне долучитися до царини людського духу. Насправді вірші є складовою частиною її життя. Її поезія змальовує картини подій на Майдані (цикл «Небесна сотня»), війни на Сході країни (цикл «Плач України»), Великої Вітчизняної війни, проникає в природню красу навколишнього, тривожать переливи душевних почуттів, тішать дотепністю вірші для дітей, гумор, маленькі епіграми.

Відповіді на запитання Леоніда Жмурка

– Важкий життєвий шлях... раннє сирітство... страшні втрати... У чому черпаєте сили для життя?

– У павутинні днів десь повзало дівча.
Нікому не потрібне, бо ж повоєнні роки.
Було голодне, кволе, мов курча,
і невідомо де робило перші кроки.
Навіщо в світ прийшло – ніхто не знав,
куди подіть його – ота також не знала.
Та батько згледівся, в свою сім'ю узяв
– маля оте його дружину мамою назвало.
Вона дитя до свого серця пригорнула,
немов не знала, що чуже, немов забула...
Збула, бо біда сердечко сколихнула
– найкращою матусею дитині отій була.
Буває горе, що і крик не допоможе,
буває дуже важко здолати біль оту.
Та серце мала ніжне, щире, гоже,
і душу мала світлу, золоту.

Тим шляхом, що пройшла, я розгубила мрії.
Ні квітки, ні роси, лише полин-трава.
В душі моїй печаль гіркої безнадії.
Печаль пісні свої у слід мені співа.
Немов шепочуть мені буйнії вітри,
про те, що було, в пам'яті – зітри.
Шепочуть, завивають, ніби плачуть...
А серце вкрите кригою, неначе.
Роки зігнулися дугою, пішли в даль,
залишивши навіки біль і жаль,
слова привітні мовить не спішили,
– лиш чорні мітки в серці полишили.
Тепер я з ними – разом, назавжди,
із цими знаками прокляття і біди...
Прийшла весна. І знову сонце світить
– та лиш журбу мою не зможе відігріти.

– Хто є найдорожчою людиною у вашому житті?

– Вона усю себе віддала тій малечі,
не розділяла нас – усі були свої.
У горі підставляла свої плечі –
для нас усіх співала лагідні пісні.
Бували тяжкі дні й недоспанії ночі,
але шматок завжди розділений навпіл.

Любов'ю і надією світилися рідні очі,
 не шкодувала своїм дітям добрих, теплих слів.
 Свята і грішна – мудрістю своєю
 вела у світ поваги й доброти.
 Привітним сонечком і ясною зорею
 в дитячій серці оселилась, мамо, ти.
 В турботах, радості, трудах йшли роки за роками.
 І завжди поруч – найдорожча в світі – мама.
 Давно пішла в світи, пішла у синє небо...
 Оце «маля» не забува, ріднесенька, про тебе.

У низькому ПОКЛОНІ я стою
 перед полями і гаями.
 Навіки шану віддаю
 Рукам найкращим, найріднішим – мамі.
 Так хочеться багато їй сказати,
 Та вітер – жаль, жаль, жаль,
 тих слів не донесе...
 Таке прекрасне, горде слово –
 мати.
 В ній радість, смуток, мир,
 надія – все.

Пройшли роки,
 Матусі вже нема.
 Та збереглась в моїй душі її весна,
 Чарівна посмішка, з сумними ледь очима.
 Тепер так часто-гінко лечу я подумки за ними.
 Звичайно, в юності ти не цінуєш ті хвилини,
 Ту віру і любов, що мати нам дає.
 За ними вже тепер так серце моє гине
 – Прости, пробач мені, матусю, невігластво моє.

Мамо моя, подаруй мені казку
 – Лагідну, добру, давно призабуту.
 Мамо моя, подаруй мені ласку
 – ніжну і щирі, душею зігріту.
 Мамо моя, подаруй мені весну,
 квіти і сонце, і зорі ясні.
 Може тоді я душею воскресну.
 Як жити без надії у світі мені.
 Скинути з серця важку ту печаль
 ніколи, нажаль, не зумію...
 Мамо моя, поклич в синю даль,

– уклінно я прошу, здійсни мою мрію.
 Мамо моя, ти прилинь в мої сні
 і розкажи, як мої там сини...

Ти пошли мені, мамо, пораду святу,
 коли заніміє сердечко в тривозі.
 Проспівай мені пісню про чаєчку ту,
 що вивела діток при битій дорозі.
 Ти пошли мені, мамо, усмішку привітну
 У снах, що приходять, її все шукаю.
 Всміхаються весни калиновим цвітом.
 Що стрінусь з тобою – надій не втрачаю
 І я поцілую натруджені руки.
 Не стане ні болю, ні бід, ні розлуки,
 лиш спокій і очі моєї матусі.
 Ти спи, моя рідна, а я – помолюся.

– **Коли Ви любите творити?**

– Люблю я ночі загадкову таїну,
 коли мене зовсім одним одну,
 провідують найкращі, друзі – мої вірші –
 благаю небо, щоб вони були не з гірших.
 Учнівський зошит, ручка, ще – свіча,
 і тиша навкруги, лиш серденько тріпоче.
 Ніч мудра визира із-за мого плеча,
 вартує біля мене. Допомага охоче.
 Чекаю думку. Щастя спраглу мить,
 коли із неба в душу променем летить
 чарівне слово – ніжне і просте,
 найкраще слово – щире і святе.
 Шепоче вітер за вікном – пиши, пиши.
 І мріям своїм світлим догоджай.
 Молю я Господа – мене ти не лиши,
 наснаги на роки, що залишились, побажай.

– **Чи сумуєте за минулим?**

– За водою, за водою пішли роки чередою,
 залишивши в косах сивину.
 Залишивши біль і спомин,
 втрат розпачливих відгомін,
 Залишили на землі одну.
 Вщент наповнили бідною,
 наділивши дні журбою,
 вкривши очі смутком назавжди.

Серця біль сплива сльозою
за тобою, за тобою.
Ти поклич мене, синочку, у свої світи.
Сонце згасло, вже не світить.
Я одна за це в отвіті
– не розраяти нічим гірку печаль.
Вітер в полі гне калину –
мріями до тебе лину
– Забери мене, мій сину, у незнану даль.

– Чи багато важить для вас українське слово і рідна мова?

– Слово – це не просто слово.
Це – душа, в якій є мрія, радість і надія.
Не зневажайте слово гарне, українське,
не зневажайте слово щире, материнське.
Нехай для спраглих губ ковтком джерельної води
Вкраїнське слово буде поруч назавжди.

Топчуть тебе, мово, і свої, і зайди, і нездари теж.
Топчуть тебе, мово, нищать рідне слово, кривдять залюбки.
Слів твоїх не знають, пісень не співають важнії ділки.
Для того приплоду, що знущавсь з народу, в вічності лиш мить.
У серцях привітних, ніжних, добрих світлих –
Завжди будеш жить.
Тож лунай щасливо – горда і красива, довгії віки.
Мово українська, мово материнська – вбрана в рушники.

– Ваш улюблений поет?

(На історичний роман Ліни Костенко)
– Цей твір – стрілою прямо в груди.
Цей твір – неначе зорі із небес.
Де взять такі слова, щоб в серці жаль і щем
Так душу пройняли, немов вогнем.
Схиляю, жінко, голову при імені твоїм –
Слова твоєї правди врочисті, мов грім.
Вони такі палкі, святі і обережні,
Злітають в небо, падають в багно,
Дощами плачуть, гинуть у пожежах
І ніжним сумом стукають в вікно.
Знання та праця – це все зрозуміло
Без талану поету теж не обійтись,
Як описати все, що відболіло,
На цій землі, згорьованій колись.
Розкрить зуміла душу непросту
Непереможних і гірких літ Богдана

Спасибі за поезію святу
Тобі, чарівна жінка, Богом дану.
(вірш «Берестечко»)

* * *

«Чужа душа – то, кажуть, темний ліс.
А я скажу: не кожна, ой, не кожна!
Чужа душа – то тихе море сліз.
Плювати в неї – гріх тяжкий, не можна»
(Ліна Костенко «Маруся Чурай»)
Чи розтопчють мене, а ні – то розипніть,
Лише стежину ту, де милий йде, вкажіть...
Ту стежку, що завжди по ній мені, згорьованій брести,
Прокльони ваші, а найтяжче – біль мій незагоєний нести.
(вірш «Чураївна»)

– Любов до Батьківщини... яка вона у вас?

– Віки пройшли. Та все іще керують
тобою, рідная, пихатії пани.
Вкраїна наша ще й досі потребує
надії, правди, віри і весни.
Вкраїно мила, Україно – мати,
чи стали на крило твої сини,
котрі уміли б рідну землю захищати –
свої Хмельницькі, Наливайки, Богуні.
(вірш «Берестечко»)

* * *

Моя, моя Вкраїнонька, моя,
Від Кримських гір до синіх гір Карпатських,
Від байки, що серця нам звеселя
Й пісень – веселих, щирих, не кріпацьких.
Моя, моя Вкраїнонька, моя,
Калина з нею і вогні досвітні.
Моя Вкраїна – рідная земля,
Моя від слів Тараса заповітних.
– Моя, моя Вкраїнонька, моя!
Ми рідну захищати всі готові.
(вірш «Моя Вкраїна»)

* * *

Безмежне небо – синє, синє,
Дарунки сонечка – ясні.
Яскраві фарби України –
Це все від Боженки мені.
І колискової звучання,
Що мама діткам заспіва,

І та елегія... остання,
 І цвіт волошки у жнива.
 І ніжна сповідь материнства,
 І малюка найперші кроки,
 В душі з народження, з дитинства,
 Бабуні лагідні уроки.
 І спориші навколо хати,
 Струнких тополь дороговказ.
 Моя Вкраїно, рідна мати,
 Тобі вклонюся і не раз,
 За ніжну пісню солов'їну,
 За перші проліски в гаях.
 Живи, рідненька і єдина,
 Хай буде світлим долі шлях.
 * * *

Вкраїно моя кохана,
 На мамин святий рушник
 Ступила нога погана –
 Убивця негідний проник.
 Вкраїно моя єдина,
 На маминих рушниках
 Червоною кров'ю сина
 І порохом крестик пропах.
 Вкраїнонько лебедина,
 На вишитім рушнику
 Матусі гірка сльозина...
 Ой, скільки ж тих сліз на віку.
 (вірш «Мамин святий рушник»)

– Ваше ствлення до подій на Сході?

– Вкраїно моя, перепілко,
 Обламують крила тобі.
 Сумної співає сопілка...
 Все ж вистойш ти в боротьбі.
 Пишаємось ми синами,
 Що з честю несуть волі стяг.
 Вертайтесь синочки до мами,
 Де хліб з сіллю на рушниках.
 (вірш «Мамин святий рушник»)
 * * *

Над шляхом чаєчка кизиче.
 Сумна мелодія в душі.
 А мати сина кличе, кличе,
 Шукає стежку в спориші,
 Якою син пішов Вкраїну

Та й визволяти від катів,
 Пішов синочок та й погинув,
 Нема і сліду...
 Він хотів
 Вкраїну рідну захистити,
 Село, домівку і себе...
 Ой, мамо, мамо, сина вбито...
 Хай буде мир його душі!
 (вірш «Над шляхом чаєчка кизиче»)

– Що для Вас означає вираз – «бути Людиною»?

– Вірші потрібно вміти читати.
 Зорям потрібно над нами сіять.
 Біль, що кричить, треба вміть тамувати,
 Й серце, розбите на друзки, – збирать.
 Слово образливе вміти прощати,
 Квіти і рвати, і вміти сажать.
 Жить з головою, гордо піднятою.
 Вміти людей поважать.
 Бути у злагоді з гарною піснею.
 Ніжність коханій уміть дарувать.

Вміти сміятися щиро і радісно,
 Хай час невблаганно летить.
 Не супити брови гнівно і заздрісно
 – Вміти Людиною жить.
 (Вірш «Вміти Людиною жить...»)

– Що дає розраду в житті?

– В зеленім гаї, в зеленім гаї
 Сонячні зайчики всіх звеселяють.
 В сонячнім лузі, в зеленім лузі
 Сонячні зайчики – Геть! – кажуть тузі.
 Теплим зайчаткам,
 Ніжним зайчаткам
 Щиро всміхаються любі малятка.
 (вірш «Сонячні зайчики»)

* * *

Посміхнися, Весно,
 хай Земля воскресне,
 Хай цвіте калина
 в рідній Україні.
 Чим побільше сонечка
 Діточкам в віконечко.
 (вірш «Весна»)

ЛЕОНІД ЖМУРКО

І поет, і живописець

Олексій Павлович Тарасенко народився 8 лютого 1959 року в місті Докшукіно (нині Нарткала), що в Кабардино-Балкарії. У віці двох літ переїхав з матір'ю до міста Шепетівки на Хмельниччині, де й закінчив середню школу. З 1981 по 1985 роки навчався в Желізногорському художньому училищі Курської області.

Потім повернувся у Шепетівку. До 2005 року працював вчителем малювання в одній зі середніх шкіл міста, паралельно займаючись живописом. Із 2005-го займається тільки творчістю.

– Олексію, ви є професійним художником. Чому ж тоді часто буваєте на майстер-класах із журналістики та поезики, а не декоративно-прикладного мистецтва?

– Я більше живописець. Про живопис мені майже все відомо, хоча повчитися завжди є чому і є в кого, адже серед учасників майстер-класів у Шепетівці багато неординарних митців з цікавими ідеями. Вчитися ніколи не пізно. Але люблю й поезію, бо ж у ній щоразу знаходжу якісь нові зерна. Вона – зовсім інше... Знаєте, це така насолода... Я це зрозумів тільки тоді, як сам став писати вірші.

– То який ви, Олексію, більше – практик чи мрійник?

– Та всього є. Хоча швидше мрійник. Мрію писати, можливо, й прозові речі. А зараз таки віршувати більше до вподоби. Поезія – згусток думок. В поезії я новачок і прагну удосконалюватися.

Я є такий

який я є

І іншим бути я не хочу

Ти зазирни у мої очі

І біль і радість –

все в них є.

– Цікаво, на скільки років себе відчуваєте?

– Років маю багато, а душа – юна. Іноді хочеться, як і в дитинстві, по калюжах пробігтися. Душа не перестає дивуватися – тому й творимо. Пізнавати нове – завжди цікаво. Не можна пізнати світ до кінця. Ось наприклад, у музиці всього сім нот, а які шедеври створюють композитори! Так само й поети. Слова одні й ті ж самі писали тисячі років до тебе, але так, як ти написав – ніхто не пише. Народився вірш – це твоя дитина. Живи і радій! Щоб зрозуміліше було, відповім віршем:

Не жалій, що осінь догоріла,

Не сумуй, що сніг ліг на поля,

Ну то й що, як тіло постаріло –

*А душа ж лишилась молода.
Щедро в ній іще весна буяє
І дарують радість солов'ї,
І любов так само серце крає,
Як в далекій юності твоїй.*

– Що для вас головне в житті, які маєте найголовніші життєві цінності?

– Здоров'я починаю цінувати, бо є проблеми. А якщо серйозно, то головне – рух уперед, бажання щось пізнати. Доки є це бажання – доти ми живемо. Нині молодь стверджує, що головне – гроші. Але не для митця. Якщо вони є, то ти вже ситий і не хочеш творити, шукати щось нове. Гроші для творчої людини – погибель.

Твориш заради насолоди. Береш фарби і пензля, починаєш малювати і не знаєш, що вийде. Який сенс мого буття? Відповім словами ось такого вірша:

*Ось так от день за днем літа
Несуться, мов метеорити.
І тане свічкою життя –
Та тільки б не дарма згоріти.*

– З картинами зрозуміло. А як вірші народжуються?

– Балакаю з картиною – от тобі й вірш. Напевно комусь подумається: що то за дивак такий розмовляє сам із собою? А воно ж як цікаво – малюєш і тут тобі вірш народився.

– Олексію, чого нині не вистачає творчим людям?

– Треба зустрічатися частіше, більше спілкуватися, проводити скайп-конференції. Я сам двічі на рік їду в Київ, до колег. У Хмельницький теж частенько їжджу – там є мій друг і однодумець, такий ось маляр, як і я. З ним обмінятися думками, помріяти і посперечатися можемо.

*Не згубіть надію
в круговерті днів
Замерзнуть не дайте
лагідним словам
Посміхайтесь щиро
І воздасться вам.*

– Про що мрієте?

– Скажу так – мрій дуже багато. Стосуються перш за все родини. Хочу, щоб закінчилась війна і мій син, як тисячі інших, живим-здоровим повернувся додому. Він неспокійної вдачі (і в кого такий уродився!?), тому частенько заставляє нас з матір'ю хвилюватися. Спочатку це був Ірак, де був миротворцем. Потім – добровольчий батальйон «Миротворець», далі Іловайський котел (не приведи Господи комусь таке пережити, як нам, коли понад десять діб ні звістки...). Нині це знову ж таки «Миротворець» і участь у бойових операціях. –Ще підростають четверо маленьких онучок, якими опікуємося і мусимо

ставити їх на ноги. Нам з дружиною досить сутужно і нелегко в такі роки піднімати малечу, але Бог так дав, тому мусимо витримати.

– Олексію, ви маєте свою арт-галерею. Це допомагає знайти своїх покупців чи просто поціновувачів ваших картин?

– Та трішки допомагає. Ось і в Сполучених Штатах є мій сайт – друзі створили, щоб більше замовлень було. А картина «Зима», яку я написав, навіть «поїхала» до США, є мої картини й у Ізраїлі. До Києва, в художню галерею на Узвозі, теж картини вожу – там китайці на них «підсіли». Аж самому дивно. Але їм подобаються мої полотна з краєвидами природи. Є майже постійні клієнти. Вони замовляють картини для друзів і дарують їм на дні народження. Загалом, за рік 3-4 картини продається. Нині особливо складно: ціни на картини залишилися старі, а ціни на фарби виросли в три рази. Виходить, що мої картини здешевіли втричі.

НАТАЛІЯ НИКОНОВА

Слово про людину

*Коли перед тобою полотно,
Неначе перший сніг, іскриться білизою,
Не бійся змарнувати його непевною ходою,
Страшніше залишить незайманим його.*

О.Тарасенко

У клопоті буденних справ, у щоденній суєті міста ми мало цікавимося тими, хто живе поруч нас, мало помічаємо людей, з якими зустрічаємось на вулиці чи у транспорті. А наша Шепетівщина таки багата цікавими та талановитими людьми, нашими сучасниками і не обов'язково має пройти десятки років, щоб їхні імена стали відомими і ми пишалися б тим, що жили колись в одному місті, ходили по одних вулицях.

Саме з такою людиною я хочу вас познайомити.

Олексій Павлович Тарасенко – талановитий поет, лірик, художник, знаний у мистецьких колах.

Значний творчий потенціал художніх полотен Олексія Тарасенка говорить сам за себе. Дивлячись на картини, створені Олексієм Павловичем, переповнюють позитивні емоції, від них йде любов до життя, любов до рідної землі та оптимізм, вони заспокоюють, з ними хочеться бути і насолоджуватись. Можливо, саме тому його роботи швидко розлітаються по музеях та приватних колекціях.

Кажуть, що талант або є або його нема, а якщо людина талановита, то вона талановита у всьому. Олексій Павлович має ще й

неабиякий хист до поезії. Він є талановитим поетом-ліриком, вірші якого проймають душу, відривають від грішного земного та змушують звернутись до одвічних цінностей, замислитись над почуттями та сенсом буття.

*Я намалюю дім, щоб вікнами у поле,
Де хвилі котяться на золотих житах
І де небес блакить, і не буває горя,
А в вишині кружляє щастя синій птах.*

*Я намалюю стежку, щоб в квітучий сад
Стелилась рушником від рідного порога
І щоб троянд барвистих аромат,
І пісня солов'їна, як набат,
Нас кликали в незвідану дорогу.*

*Я намалюю ще – далекії світи
І ліс, і гори, і моря й пустелі.
Я намалюю вечір, в ньому будеш ти
Така жадана, мов ковток води,
Що помираючому друг приніс у жмені.*

*Я намалюю посмішку твою
І блиск очей, і шовк твого волосся.
Я намалюю вранішню зорю,
Щоб все про що нам мріялось – збулося.*

На мою думку, поезія має цілющу силу: втішити, розрадити, заспокоїти, підняти настрій та додати сил, а поети – це люди з таємничого, духовно збагаченого світу, які глибоко відчують усі тонкощі та барви життя і вміють висловити свої почуття у римованих рядках. Саме такі відчуття виникають в душі, коли особисто спілкуєшся з Олексієм Павловичем та читаєш його вірші.

Єдине, що дошкуляє та інколи заважає його художній та поетичній творчості – хвороба. Та, дивлячись на цього привітного та усміхненого чоловіка, розумієш – його оптимізм та жага до життя подолають будь-які життєві негаразди.

Олексій Павлович – Батько з великої літери, бо зумів виховати сина-патріота. Його син – Віктор Тарасенко – від початку АТО воює в батальйоні «Миротворець», пішов добровольцем, був в найгарячіших точках на передовій, виходив з Іловайського котла. Має бойові нагороди. З яким захопленням і любов'ю Олексій Тарасенко розповідає про сина, не нарікаючи на те, що саме його дитині доводиться спати просто неба, під зливою куль та «Градів», натомість з гордістю каже: «А хто ж має захищати нашу країну?».

А ще Олексій Павлович гарний чоловік для своєї дружини Марії і найкращий дідусь для маленьких онучок, яких у нього троє.

Дивлячись на Олексія Павловича завжди приходить думка, що інколи ми за швидкоплинністю наших моментів забуваємо глянути за горизонт і побачити, що є якісь такі речі, важливіші, які роблять людину щасливою. Що ми не помічаємо хороших людей поруч, хто справді творить славу нашому місту. А Олексій Тарасенко дійсно з тих особистостей, ким мають пишатися шепетівчани.

Майстер скульптури

Я не перестаю дивуватися тому, скільки є на Шепетівщині талановитих людей, які можуть творити дивовижні мистецькі шедеври. До таких митців відноситься і наш земляк – скульптор Андрій Петрович Никитюк.

Народився він 3 січня 1950 року в с. Пиляї Шепетівського району Хмельницької області, закінчив 8 класів у с. Мокіївці. Мистецький талант Андрію передався у спадок від матері, яка не була художницею, але у свій вільний час постійно малювала на газетах. Художньої освіти він не мав, єдиним джерелом знань були шкільні уроки малювання. Проте, вчитель образотворчого мистецтва бачив здібності Андрія, тому без вагань дав рекомендації для вступу до МПТУ №14, що на Івано-Франківщині. З 1965 по 1968 рр. хлопець навчався і отримав освіту столяра-червонодеревця, майстра художньої різьби по дереву. Після випуску Андрій працював на Шепетівському ДОК, навчався у вечірній школі. Та любов до мистецтва, мрії про подальше навчання не полишали хлопця, тому він вступає до Київського державного інституту в 1975 році. Майбутній скульптор був учнем таких видатних педагогів як Шаповал І.П., Макогон І. В. Вронський М. К. Далі, за направленням, Андрій Никитюк їде працювати до Херсону на довгих 11 років.

Життя його не щедро обдаровувало подарунками, чимало труднощів довелося долати на шляху своєму. Болючий удар долі трапився тоді, коли згоріла майстерня скульптора з численними, дорогими серцю роботами. Але витримав і продовжував творити, бо мистецтво було сенсом його життя. Не дивлячись на те, що Андрій Петрович мав чималий творчий доробок та був постійним учасником різних міжнародних, республіканських, обласних виставок, учасником не тільки пленеру у Буші, але й пленерів по всій Україні: місто Ахтирка 1998 рік – симпозіум по дереву, 1999 рік – у місті Івано-Франківськ, місті Сорока (Молдова) 2003 рік, 2005 рік Київ та ін. – по каменю,

свою першу виставку організував під полудень віку. В 2000 році Андрій Петрович стає членом НСХУ, а через два роки, на одному з пленерів у Буші, зустрічає свою майбутню дружину Олесю, невдовзі народжуються син Богодар та донька Юліана, скульптор переїжджає до Києва, працює викладачем Малої академії мистецтв і продовжує творити.

Здавалося б, життя посміхнулося до нього. Але в 2013 році, як грім серед ясного неба, увірвалася зі страшним діагнозом хвороба – лімфолейкоз. Далі – довге лікування, хіміотерапія... Але події на Майдані підняли його з лікарняного ліжка. Не зміг дивитися, як народ спливає кров'ю, тому, зібравши всі свої сили, став активним учасником подій зимового Майдану. І знову боротьба з хворобою, довга та болюча...

Ніби передчуваючи свій недовгий життєвий шлях, тягнувся душею до рідного краю Шепетівщини, адже тут була його батьківська хата, сестра Валентина, племінники і все було таким рідним та, здавалось, додавало сил у нерівному, важкому двобої з нещадною хворобою.

Часто бував у музеї М.Островського, цікавився історією та сучасним життям міста та району, щоразу привозив та дарував у фонди музею скульптури зі своєї колекції, роботи, що відтворюють цілу епоху життя нашого народу. Поспішав залишити свій творчий спадок країнам...

Творчість скульптора – нелегка ноша. Якось Огюст Роден поділився секретом своєї роботи «Я беру глибу мармуру і відсікаю від неї все зайве». Знайти оте «зайве» – обдарування й труд, без яких неможливе мистецтво скульптури! Роботи Андрія Петровича не просто майстерно зроблені фігури, зазвичай, вони пов'язані з якоюсь тематикою, об'єднують в одне ціле мистецтво та природу, почуття людини, відтворюють героїчні, трагічні сторінки історичного минулого. Він тонко відчував можливості каменю, дерева, мармуру, міді і вмів підкорити метал. Зворушлива скульптура «Пастушок», створення якої навіяно дитячими спогадами, «Колективізація», в якій зображена трагедія села, «Поцілунок», «Лебедіння», «Двоє» та багато інших скульптур пронизують щирістю людських почуттів – кожна по-своєму талановита, щира і неповторна, в яких вдало поєднано пластичний талант і глибину почуттів автора, сучасне бачення і трактування форм із національною традицією, повагою до людини та рідної землі. Андрій Петрович є автором багатьох пам'ятників, зокрема Богдану Хмельницькому в місті Ямпіль Вінницької області, одна з його робіт стоїть у херсонському місті Каланчак. Багато створив робіт, багато так і лишилося в його нездійснених планах. «Я хотів би віддати данину загиблим у голод, на фронтах, у фашистських таборах. Хотів би створити пам'ятник, у якому б відбилася б доля мого козацького села...» – із сумом розповідав скульптор в одному з

інтерв'ю. Скульптури Андрія Петровича зберігаються в зарубіжних та вітчизняних колекціях приватних осіб. А загальна кількість робіт понад 150...

2 лютого відійшов у вічність Андрій Петрович Никитюк... Пройдуть роки, зміниться не одне покоління людей, а історія в камені залишиться, як і залишиться пам'ять про скульптора у створених ним скульптурах.

ВІРА КУХАРУК

Надія Елеон у творчості і в житті

Творчий шлях Надії Елеон не такий багатий на здобутки, як інших художників, але не слід забувати, що Надія Єфремівна - викладач. І не просто викладач Шепетівської дитячої художньої школи, а викладач від Бога. Вона віддає дітям себе всю до краплинки. Саме її вихованці займають призові місця в обласних та всеукраїнських конкурсах, навчаються у престижних вищих учбових закладах та досягають більших вершин, ніж їх улюблена вчителька. Вона вміє розпізнати в маленьких дітках, які приходять до першого класу ДХШ, індивідуальність, і протягом наступних років навчання намагається ознайомити їх з азами мистецтва. Саме з нею вони роблять свої перші кроки: малюнок олівцем, вивчення теорії малюнку, види декоративно-прикладного мистецтва, знайомство з роботами світових майстрів живопису і графіки. Багато чого навчаються діти у своєї вчительки. А Надія Єфремівна кожен вільну хвилину і досі мандрує по картинних галереях і музеях столиці та обласних центрів, щоб пізнавати нове і передавати знання дітям.

Ще з студентських років має звичку кожен вільну копійку витратити на придбання необхідних книг із теорії та практики мистецтва, художніх альбомів, які складають основу її власної бібліотеки. Саме цими книгами користуються її учні і щоразу вона несе до школи важкі фоліанти, щоб її діти черпали натхнення у величних художників – Рембрандта, Мікеланджело, Тіціана, Карла Брюллова, Серова, Василя Тропініна, Крамського, Венеціанова...

Перша освіта – художнє педагогічне училище, що і стало вчительським покликанням.

Досвід, набутий у художньому училищі міста Нижнього Новгорода, міцно закріпило навчання в Харківському художньо-промисловому інституті, де навчалася на стаціонарі разом із сином Максимом, якого не могла залишити на стареньких батьків і який

теж пішов по стопах матері і батька (якого на той час не було в живих, бо зовсім молодим забрала страшна хвороба).

Олівець, акварель, гуаш, туш, темпера, акрилові, олійні фарби – використовує художниця в своїх творчих роботах. Займається з дітьми розписом по склу, батіком, флористикою, писанкарством. Знає багато технік вишивки. Любить говорити дітям, що «вишиває на Україні 99 відсотків жінок, а вишивають майстерно одиниці». Пані Надія прагне вишивати майстерно.

Минулого року за дуже короткий проміжок часу створила колекцію ляльок, де примінила вміння вишивати.

Останнім часом захоплюється декоративно-прикладним мистецтвом, зокрема працює в техніці витинанки. Нитка спогадів тягнеться до раннього дитинства, в глухе, але дуже мальовниче село Явтухи, що знаходиться на кордоні Хмельницької та Вінницької областей. Скільки себе пам'ятає малювала на книжечках, які приносив батько, що працював обліковцем в колгоспі. А ще займалася витинанкою разом з мамою, витинала фіранки на вікна і «зубчики» на мисники. Напевно з тих часів залишилась любов до цієї справи. До речі, витинанка була найбільш поширеною на Поділлі. За останні два роки Надія Єфремівна створила понад 30 робіт. В даному журналі представлені її роботи в техніці витинанки. Саме тому, що витинанка найбільш близька до народних витоків. Надія Елеон за освітою графік, а витинанка співзвучна графіці, в ній основними засобами є силует та контраст.

Ще з дитинства вона мріяла творити своє власне. Надія Єфремівна у постійному творчому пошуку, надзвичайно працююча, живе за власним розкладом. Іноді дивуєшся, коли ж вона відпочиває? Адже щоденна праця в ДХШ, а вночі (коли щось термінове) аж до ранку – дома. А ще потрібно посадити на городі картоплю, посіяти на городчику, обробити землю на дачі, де садить помідори, огірки, кущі смородини, малину. Пізніше – сплоти і просапати, а восени – зібрати урожай. Добре, що чоловік господар і у всьому допомагає дружині, бо люблять обоє ходити біля землі. Найбільше кохається у квітах і вони ростуть скрізь – на дачі, біля будинку і на городі.

Дома у художниці кілька живописних робіт, як згадка про роки юності та студентські роки, витинанки, зроблені протягом останніх років, керамічний пласт, зроблений і випалений власноруч у гончарній печі.

А ще скрізь горщики з кімнатними рослинами, які дуже люблять господиню, тому ростуть пишними і гарно цвітуть.

Вона завжди у злагоді зі всіма і з собою. Проста, добра, щира, з відкритим серцем, дитинно-довірлива, легка у спілкуванні, Надія одразу викликає довіру до себе. Вона йде до дітей з любов'ю, не буває байдужою до їх проблем. Варто сказати, що протягом майже 38 років сотні малюків пройшли через її руки. Не всі вони, звичайно, стали

художниками, але майже всі пам'ятають талановиту з добрим серцем викладачку, бо такі щороку вітають з днем народження і приходять додому на Покрову привітати з професійним святом, на Різдво і... коли надумують. Олег Пасічник навчається в Житомирському коледжі мистецтва; Юля Литвин в Івано-Франківському університеті на відділі декоративно-прикладного мистецтва; Марина Шиманська у Вижницькому коледжі декоративно-прикладного мистецтва, факультет «Ткацтво»; Дмитро Пацаранюк в Варшаві в коледжі і готується до вступу в університет на архітектурне відділення; Вікторія Анганзорова у Львівському державному політехнічному університеті на архітектурному факультеті; Влада Бабак – студентка Київського університету культури, факультет «Дизайн і моделювання»; Данііл Шутак – студент другого курсу Вижницького коледжу декоративно-прикладного мистецтва, факультет «Художній метал і ковка».

Постійна потреба в самореалізації, здатність на велике напруження сил, глибина задумів, бажання осмислити проблеми духовного життя, самотійна робота над собою – це все своєрідний, неповторний світ Надії Елеон з власним мистецьким баченням. І якщо навчальна програма передбачає освоєння елементарних навичок малювання, технічних прийомів, то Надія Єфремівна вміє пов'язати її з психологією, філософією, народознавством, естетикою, історією мистецтв. Вона вчить дітей не просто малювати, а пізнавати світ і себе в ньому, допомагає їх творчому становленню. Такі викладачі, як пані Надія здатні не тільки навчити дітей відображати красу світу, але дати їм зрозуміти, що добре серце і щира душа можуть змінити цей світ на краще.

Надія Елеон 44 роки працює вчителем образотворчого мистецтва, викладачем Шепетівської ДХШ. З 1982 по 1988 роки навчалася на стаціонарі Харківського художньо-промислового інституту на факультеті «Графіка». Після закінчення повернулася в рідну школу, працювала 15 років директором. Вчитель вищої категорії, методист, закохану у свою справу, в своїх учнів і творчість. До всього доходила самотужки, брала працьовитістю, наполегливістю, вродженим талантом. Все своє життя Надія Єфремівна навчала дітей, але коли піде на відпочинок, то мріє відкрити студію для дорослих, яка називатиметься – «Свій дім прикрашу я сама».

16 березня ц.р. в місті Хмельницькому відкрилася обласна виставка художніх виробів майстрів «Весняний вернісаж», на якій було представлено роботи народних майстрів Хмельниччини. Триватиме вона до кінця місяця.

Надія Елеон – єдина шепетівчанка, десять робіт якої були представлені на цій виставці, і яка була атестована як майстер народних промислів. Їй було вручено атестаційне посвідчення на Народного майстра Національної спілки майстрів народного мистецтва України та грамота обласного науково-методичного центру

культури і мистецтва та Хмельницького обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

До речі, за вагомий внесок у розвиток народних промислів Хмельниччини, на початку березня 2017 року організатор виставки, заслужений працівник культури України Таїсія Стан, яка є головою обласного осередку Майстрів Народного мистецтва, була нагороджена орденом Святої Ольги.

ЗІНАЇДА РУСНЯК

АНКЕТА

відповіді Надії Елеон записала Зінаїда Русняк

1. Що найбільше цінуєте в людях?

Готовність допомогти в скрутну хвилину

2. Назвіть три людини (образи), котрі вплинули на Вашу свідомість.

Людина яка вимоглива однаково до себе як і до інших до себе навіть більше.

3. Які риси характеру Ви найбільше цінуєте в жінці та чоловікові?

Однаково для чоловіка і жінки – ПОРЯДНІСТЬ

4. Що найбільш вагоме для Вас у друзях?

Відсутність фальші, щирість.

5. Яке Ваше найулюбленіше заняття?

Все, що я роблю для мене все улюблене. Найбільше люблю пекти пироги. Ненавидже мити посуд.

6. Яка Ваша мрія про щастя?

Взаєморозуміння між людьми.

7. Що Ви вважаєте найбільшим нещастям у житті?

Нерозуміння, втрату близьких.

8. В якій країні Ви хотіли б народитися?

В тій в якій народилася.

9. Чи можете Ви назвати свій головний недолік?

Неорганізованість. Відмести все те, що заважає заняттю мистецтвом. малюванням.

10. Чи обрана професія відповідає Вашій мрії?

Однозначно ТАК

11. Хто з художників справив найбільше враження в молодості? Улюблені митці зараз.

Врубель, Некрасов, Іван Марчук, Євген Лещенко, Василь Лопата, Чебикін

12. Улюблена квітка

Незабудка, біла лілія

13. Найулюбленіший колір

Правильніше всього відношення кольорів

14. Улюблені письменники

Іван Бунін, Чехов, Достоевський, Василь Стефаник, Григорій Тютюнник, Анатолій Дімаров,

З зарубіжних – Еміль Золя, Ернест Хемінгуей, Джек Лондон

15. Поети, котрих Ви любите?

Я не оригінальна Василь Симоненко, Ліна Костенко

16. Улюблений літературний герой

Старий із «Старий і море», Мартін Іден за виключенням його кончини

17. Кінострічки, котрі справили найбільше враження?

З вітчизняних «Білий птах з чорною міткою» (Ільєнко)

З зарубіжних «Легенда про Нараямі» (Куросава)

18. Чи є в реальному житті кумири, еталони, герої?

Ні, немає

19. Що для Вас ненависть – почуття, пристрасть, життєва позиція? Чи є щось в житті, що Ви ненавидите?

Всього лиш почуття. Ненавиджу: пусті теревені, сквернослів'я і тих, хто засмічує вулиці.

20. До чого ставитесь зневажливо?

До політики

21. Який момент в історії людства Вас схилював найбільше?

Вбивство Господа Ісуса Христа

22. Щоб Ви зробили б для людей, народу, якби це було можливим в масштабах країни?

Примирити людей і заставити любити красу світу

23. Які людські кроки Вам здаються найлегшими?

Безрозсудні

24. Ваше життєве кредо?

Хоча б нікому не нашкодити, якщо не маєш можливості допомогти

25. Що значить для Вас віра?

Те, що не дає збайдужіти.

ВІРА КУХАРУК

Графіка Максима Елеона

Максим Йосипович Елеон – народився 13 жовтня 1973 року в м. Шепетівка. Закінчив Львівський художній коледж, згодом – Академію друкарства Івана Федорова. Навчався на графічному факультеті книжкової графіки. Отримав спеціальність художник-графік.

З 1998 року працює викладачем Шепетівської дитячої художньої школи.

Три роки поспіль посідає перше місце серед викладачів художніх шкіл області у номінації «Графіка».

Проявив себе як талановитий художник карикатурист.

Надзвичайно цікаві графічні роботи Максима Елеона, який є на сьогодні найталановитішим художником-графіком на теренах Шепетівщини.

«Будь-якому справжньому художникові недостатньо відобразити те, що він бачить навколо себе. Для нього важливо передати характер навколишньої дійсності, а також своє ставлення до неї. В нашому повсякденному житті ми зустрічаємося з хорошим і поганим, з добрим і злим, красивим і потворним. Так і в світі наших мрій та фантазій є місце для любові і ненависті, спокою й агресії, благородства і ницості. Все залежить від того, якого героя ми зображуємо і який настрій нам необхідно передати,» – розповідає Максим Йосипович.

Його художні твори (портрети, краєвиди) знаходяться в колекціях багатьох відомих людей в Україні і за кордоном.

У даний час він разом зі своїми вихованцями працює над відновленням призабутої техніки кольорового олівця з використанням тонованого паперу. Графічні роботи кольоровим олівцем його учнів приваблюють своєю оригінальністю.

Учні Максима як, наприклад, Микола Грищук, ідуть по його стопах і продовжують навчання в Українській академії друкарства ім. Івана Федорова в місті Львові. Ще одна учениця Наталя Павлюк навчається художній справі у Рівному.

Графічні роботи Максима Елеона

ПРИЧИНА ЗГАДАТИ

ВІРА КУХАРУК

Літературно-мистецькій студії «Доля» – 16 років

Література завжди була обличчям України. Візьміть гаманець, гляньте на будь-яку купюру. Побачите або великого князя, або великого гетьмана, або великого поета. І це правильно, так і повинно бути. І так буде завжди. Саме поети формуватимуть обличчя нашої країни і будуть її гордістю.

Нас протягом 200 років мало не змушували милуватися українськими мальовничими хатками і вважати себе лише хліборобами. Але українці – нація лицарів і воїнів. Була небезпека, що ця лицарська порода врешті зникне. Про те, що українці змогли дати відсіч ворогові, фактично не маючи армії, тільки завдяки добровольчим батальонам і патріотам, які віддали життя за те, щоб ми з вами мирно жили, ще писатимуть і писатимуть. Наші студійці перші відгукнулися на події Майдану, згодом – війни на Сході країни.

Ми думали, що наше покоління уникнуло війни. Але сталося страшне – ласий до чужого сусід таки прийшов на нашу землю. Чоловіки шепетівщини першими стали у ряди захисників України. Деякі уже ніколи не повернуться додому, є такі, що пропали безвісти або досі у полоні. Часто батьки йдуть воювати, щоб сини залишилися живими. Мотивація у них така: «Війна, а раз війна – хтось має загинути. Краще загинемо ми, 50-річні, ніж пацани у 25 років». Ранше так і було – поки хлопець не одружився, поки не народився син, його не брали до війська. Бо, якщо він гине, його рід переривався, а цього не можна було допустити. На превеликий жаль, у нас загинули саме молоді 20 літні патріоти, які не встигли одружитися.

Студійці докладають чималих зусиль для патріотичного виховання шепетівської молоді. Вони беруть участь у різноманітних заходах патріотичного спрямування, які проходять у місті. Тісно співпрацюють з Спілкою афганців, спілкою учасників бойових дій у зоні АТО. Наші студійці пишуть багато віршів про війну і черпають їх з тих історій, які бачили і пережили наші воїни. Ми проводимо засідання студії, презентації збірників, благодійні концерти на які запрошуємо учасників бойових дій – воїнів-інтернаціоналістів та учасників війни на Сході. Не забуваємо ветеранів Великої вітчизняної. Видаємо збірники віршів про героїв Майдану, другої світової та сьогоденної вітчизняної війни. Протягом 4-х років поспіль видаємо

збірники до Дня виведення військ з республіки Афганістан. Голова Спілки воїнів-інтернаціоналістів Валерій Миколайович Окорський подякував студійцям за співпрацю.

Література бачить людину зсередини, в її тривогах і болях. Тому сьогодні ми почуємо справжнє поетичне слово, бо люди, які пропустили через серце Майдані і події в АТО, які бачили війну в уяві, так як на власні очі, уже не будуть фальшивити – ні в творчості, ні в житті.

Поети, які сьогодні об'єднує студія «Доля», – це люди, чия творчість не загубиться в минулому. Я більш ніж упевнена, що їхні твори будуть читати багато поколінь шепетівчан після нас.

Саме літературно-мистецька студія «Доля» протягом багатьох років гуртує навколо себе людей, небайдужих до художнього слова. Основною її метою є підтримка і розвиток творчих та інтелектуальних здібностей поетів і молодих літераторів, які поповнюють наші ряди.

Теми написання віршів різноманітні: вірші про кохання, історичні та патріотичні теми, вірші, присвячені природі, людським взаємовідносинам – між дитиною та мамою, чоловіком – жінкою, а також прозові твори – оповідання, есе та навіть спроби написання романів.

Що ж спонукає людину писати вірші? Вчені прийшли до таких ґрунтованих поглядів. У людській свідомості існує нижня межа і верхня межа відповідно песимізму, відчаю з одного боку та оптимістичного підйому. Коли людина переживає ці відчуття у собі, у неї народжуються вірші.

Отже, написання віршів – це особливий стан душі, коли хочеться свої позитивні чи негативні емоції виразити на папері. Частина людей ділиться своїми творіннями з іншими, а скільки таких невідомих поетів, про яких ми навіть не знаємо.

Незалежно від того, з яким рівнем підготовки приходить людина на студію, у досить короткий термін вона може виробити естетичний смак, а також значно вирости інтелектуально.

Для читача немає значення яку книгу презентує поет – видану типографським способом чи саморобну – головне, що в ній. На сьогодні студійцями видано 60 збірників, з них 10 – загальних, 11 – дитячих, 29 – індивідуальних. Це не рахуючи тих, що видані типографським способом.

Поет кидає виклик Творцю, вважаючи, що світ недосконалий, і бажаючи його покращити. Він шукає відповіді на найголовніші життєві питання. Так, поет – не Бог, відповіді знайти не може. Але оцей шлях, що проходить митець у пошуках відповідей, це і є мистецтво. Коли ви читаєте текст, дивитесь фільм чи споглядаєте картину і бачите, що автор шукає відповіді на питання – значить, він митець.

Привітати студійців прийшли: фольклорний ансамбль «Джерельце» (керівник Анатолій Огарев) та вокальна група «Шепетівські козаки» (керівник Валентина Шевчук).

Ірина Топчій, представник народного депутата, завітала на свято з нагоди вручення переможцям конкурсу індивідуальних грантів «Стипендія від Мацоли» – гітари для учня Судилківської ЗОШ Валерія Пострибайла та акордеоністи для учня Травлинської ЗОШ Валентина Ковальчука.

У концерті взяли участь талановиті студійці: Сергій Харчук – бард, Ольга Лукашук, композитор, виконавець власних пісень, Олександр Костюк – поет і соліст аматорського колективу, поети Леонід Жмурко, Галина Олійник, Сергій Доскач, Надія Семенюк, Микола Сас, Тетяна Кушнірук, Зінаїда Русняк, Ольга Личик. Олександра Лукашук – учениця 7 класу школи-гімназії дотепно розповідала гуморески.

На свято завітали любителі поетичного слова – давні друзі і постійні учасники засідання студії «Доля». Сподіваємося, що ця зустріч творчих особистостей не залишила байдужими нікого.

Ми вдячні всім гостям за активну участь у нашому поетичному заході.

Нам приємно, що бібліотека ім.М.Коцюбинського завжди готова відчинити двері усім – і гарним поетам, і вдячним читачам. Щиро вдячні директору Централізованої бібліотечної системи Людмилі Іванівні Везюк і нашим любим бібліотекарям за бажання завжди зробити нам приємне.

Пять сезонів «Всеукраїнської школи майстерності...»

П'ятий рік поспіль літературно-меморіальний музей М. Островського реалізує проект «Всеукраїнська школа майстерності для людей з особливими потребами».

15 – 20 серпня 2016 року навчання проходило у форматі майстер-класів у двох напрямках: літературно-поетичної творчості та декоративно-прикладного мистецтва.

Всеукраїнська школа майстерності для людей з особливими потребами відбулася завдяки небайдужим людям. Олена Александрова, Президент Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Народна академія творчості інвалідів», спільно з колишнім директором музею Тетяною Грищук, нинішнім – В'ячеславом Сміховським, співробітниками музею, всі роки працювали над залученням діячів культури і мистецтва, педагогів для надання творчої допомоги інвалідам в освоєнні різноманітних видів мистецтв.

І якщо попередні Школи відбулися за фінансової підтримки Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Народна академія творчості інвалідів» (Президент Олена Александрова), то у 2014 році кошти для проведення Школи Майстерності виділило управління культури Хмельницької ОДА, а минулого року Всеукраїнська школа майстерності гостинно відкрила двері за підтримки ГО «Громадянська ініціатива «Інститут солідарності громад» Романа Мацоли. Цього року фінансування проводитиме Всеукраїнська громадська організація інвалідів «Народна академія творчості інвалідів» (О.Александрова, Президент).

Всі попередні роки навчання проходило у форматі майстер-класів у п'яти напрямках: журналістика, поезика, вишивка, бісероплетіння та образотворче мистецтво.

5-та школа майстерності відкрилася традиційною екскурсією по музею. Саме Микола Островський є прикладом для багатьох учасників. Люди з обмеженими фізичними можливостями, багато з яких мають інвалідність з дитинства, це, перш за все, люди надзвичайно сильної волі, які намагаються себе реалізувати в тому чи іншому плані. Серед них багато талановитих особистостей, які, прикладаючи нелюдські зусилля, ціною власного здоров'я, здобувають перемоги в спорті, реалізують власні здібності в живописі, вишиванні, народній творчості. Пригадаймо презентацію виставки робіт майстра Анатолія Бойко з Волині, який самотужки опанував 14 технік народного мистецтва, в тому числі технологію різьблення по шкаралупі курячих, гусячих, качиних і страусових яєць.

Учасники курсу поезики, журналістики, бісероплетіння, вишивки та образотворчого мистецтва протягом усіх днів роботи Школи успішно і наполегливо вдосконалюють свою майстерність.

Слід відмітити, що протягом попередніх років основними завданнями Школи були і, залишились нині, – виявлення нових талантів і підвищення професійної майстерності інвалідів в різних видах мистецтва, залучення людей з фізичними недугами до занять з різних видів художньої творчості; залучення молоді до вивчення народних традицій, розширення творчих зв'язків людей з обмеженими фізическими можливостями. Слухачами Школи можуть стати особи без вікових обмежень, які займаються творчістю у напрямках, відмічених навчальними курсами. По закінченню навчання вручаються дипломи учасникам Школи.

Варто зазначити, що у 2012 році в майстер-класах Всеукраїнської школи майстерності брали участь 85 учасників, наступного та інших – 76-83 учасників. До нас приїждять з Київщини (Боярка, Вишневе), Полтавщини, Дніпропетровщини, Сумщини, Кіровоградщини, Івано-Франківщини, Волині, інших районів Хмельниччини, міст – Маріуполя, Запоріжжя, Полтави, Балти, Львова, Алушти, Севастополя, Кривого Рогу, Кіровограда, Херсону, Білгород-Дністровського та ін.

Ось і цього року про своє бажання відвідати Школу заявили 66 осіб. Це означає лише одне – Школа Майстерності стає все більш популярною і вона вкрай необхідна творчим людям з особливими потребами. Хтось хоче поспілкуватися з однодумцями, хтось – обмінятися досвідом і навчитися чогось нового, ще хтось – продемонструвати свої таланти. А всі разом – почути слова підтримки, яка необхідна кожному з них.

У 2014 році Школа для творчих людей з особливими потребами була присвячена 110-й річниці з дня народження М.Островського та 23-й річниці Незалежності України на тему: «Як гартується сталь – як гартується нація...».

Упродовж роботи IV-ї Всеукраїнської школи майстерності «Ми діти твої, Україно!» протягом трьох днів учасники мали змогу освоїти ази гончарної справи разом з майстром Сміховським Вячеславом Владиславовичем, створивши глиняні горщики власними руками, та, за допомогою викладача образотворчого мистецтва Камінської Майї Володимирівни, розмалювати їх давнім розписом. Майстрині декоративно-прикладного мистецтва Канішева Маргарита та Самойленко Олена поділились досвідом виготовлення прикрас з кольорових стрічок – канзаші та виготовлення оберегів, декоративних речей із звичайної трави. Із захопленням учасники оздоблювали екоторбини, які, завдяки їх старанності, вийшли надзвичайно оригінальними та неповторними.

Учасники Школи, які займалися по курсу «Бісероплетіння» під керівництвом Олени Колотової та курсу «Вишивка» (викладач Алла Блінова), працювали кожен за своїми програмами, і мали нагоду розкрити свої таланти та навчитись чогось нового, отримавши професійну пораду заслужених майстрів.

Курс «Образотворче мистецтво» вели Анатолій Бойко, майстер декоративно-прикладного мистецтва, та Майя Камінська, викладач першої категорії Грицівського вищого художнього професійного училища № 19. Анатолій ознайомив присутніх з технікою рахункової прозорої нашивної вишивки та виробів з полімерної глини, Майя Володимирівна розповіла про техніку малювання вітражними фарбами.

«Ловили» кожне слово, кожну пораду та зауваження слухачі курсу поезики, який вели члени Національної спілки письменників:

2012 рік – Тетяна Василівна Петровська – член Спілки письменників України, поетеса-педагог;

2013 рік – Всеволод Іванович Ткаченко – голова творчого об'єднання перекладачів київської організації Національного союзу письменників України, який три роки працював першим секретарем Посольства України в країнах Бенілюксу (Бельгія, Нідерланди, Люксембург). Перекладач, поет, енциклопедист, літературо- та краєзнавець. Перекладає з 15 мов і на сьогодні переклав твори більше 250 поетів.

– Іван Йосипович Гайворон (Герун) – поет, член Спілки письменників України;

2014 рік – член Національної Спілки письменників, Національної спілки журналістів України, поет, письменник і журналіст – Геннадій Горовий (інвалід I групи по зору);

2015 рік – Василь Іванович Горбатюк – Голова Хмельницької обласної Спілки письменників;

– Віталій Цезарійович Міхалевський – член Спілки письменників, голова Хмельницької обласної «Просвіти»;

– Петро Іванович Маліш – член Спілки письменників України.

Викладач курсу журналістики – член Національної спілки журналістів Леся Олегівна Туровська стояла у витоків створення Всеукраїнської школи майстерності, стала улюбленицею слухачів. Минулого року вперше в межах курсу журналістики був проведений майстер-клас з фотомистецтва, завдяки якому слухачі курсу отримали необхідні навички створення якісного та цікавого фото, як ілюстрації своїх статей.

Щороку творчі майстерні працюють на повну потужність, викладачі намагаються по максимуму надати корисної інформації та вмінь, учасники жадібно всотують це в себе, побоюючись розхлюпати бодай краплю отриманих знань.

Крім занять, учасники подорожували історичними місцями Шепетівщини, брали участь у тренінгах «Я успішний», ділилися своїми співочими, акторськими та поетичними талантами на спільних творчих вечорах та зустрічах з членами Шепетівської літературно-мистецької студії «Доля». А ввечері проводили «Вечорниці по-шепетівськи», які організовували в краєзнавчому відділі музею М.Островського директор Тетяна Грищук та науковий співробітник Ліля Линник, залучивши до святкування активних учасників Школи.

Ви б тільки побачили, як вміють весело проводити час учасники!

Постійні активні учасники Школи – Вікторія Сафарян з Києва та поет-пісняр Олег Стадник з Волочиська, Хмельниччина, щороку приїждять у Шепетівку і радують новими віршами і піснями друзів. Олег – людина активна, життєрадісна, він не тільки сам бере активну участь в організації розважальних програм, але допомагає молодим талановитим новачкам. Завдячуючи йому, вперше на сцену вийшли і заспівали Людмила Пшенична і Альона Сущенко.

Відкриття Школи – 15-річна поетеса з янгольським голосом Ангеліна Костюк з села Великий Зозулинець, Красиївського р-ну. Ця невеличка дівчинка підкорила своїм талантом всіх присутніх.

Постійним учасником Школи є шепетівчанин Леонід Жмурко, який уже п'ятий рік поспіль бере участь у її роботі. Фактично Школа відкрила Леоніда місту Шепетівка. І моє знайомство з Леонідом відбулося завдяки Школі Майстерності. Це дало поштовх його

діяльності і нині від має 6 друкованих збірок віршів, які видаються тисячними тиражами.

Щирі посмішки, слова вдячності стали найвищою оцінкою діяльності і важливості проекту. Лишиються позаду дні нових знайомств, нових знань, плідної праці.

В останній день Школи традиційно проводиться аналіз виконання домашніх завдань учасниками, підведення підсумків та вручення дипломів учасникам.

2016-го за участю місцевих журналістів вирішили показати практичні навички у створенні руками учасників ювілейного номеру соціально-культурного альманаху «Барви життя».

I СМІХ І ГРІХ

ВАСИЛЬ ЮЩЕНКО

Ющенко Василь Миколайович — народився 23 липня 1935 року в селі Старий Іржавець, Оржицького району Полтавської області.

Закінчив Оренбургське зенітно-ракетне училище в 1956 році. Тридцять років прослужив в армії і побував на Кубі, Бойконурі, Ембі, Марах, Кушці, Далекому Сході і Камчатці, а ще доля закинула в Афганістан та Чехословаччину. Після демобілізації ще десять років працював інженером-електронщиком на аерологічній станції в Шепетівці. Уже звідси у службовому відрядженні побував на далекому острові Колгуев, в Кандалакші, працював в Чорнобильській зоні (монтував автоматичну і контрольну апаратуру).

Написав і опублікував багато віршів і гуморесок як в газеті «Шепетівський вісник», так в журналах «Смена», «Советский воин», «Крокодил», «Перець» і «Україна».

Видав збірники власних творів: «Костер» (том 1), «Полигоны» (том 2), «Спомин» (том 3), «Сміх і гріх» (том 4), гуморески проза «Без шуму і пилі» (том 5), оповідання «Шлях до себе» (том 6).

– Ваш пес вкусив мене за ногу!
Кричав сусід мені у вічі,
– То я тепер даю вам змогу,
Кусайте й ви його хоч двічі!

Коли статки мав хороші,
Сотню друзів мав в окрузі,
Коли ж скінчилися гроші,
Всі кудись поділись друзі

ПІНА З ПИВА

*Я скажу вам без обману,
Все це достовірно,
Найдорожча в ресторані
Єсть із пива піна!
Кум купив нову машину,
За високу ціну,*

*В діаманти вдів дружину,
Продаючи піну!
Збудував ще й гарну дачу,
І живе щасливо,
Не за взятки, сам я бачив,
А на піну з пива!*

На біса мені ваша праска

Вийшло так, що дружина Гаврила Петровича стала номенклатурним працівником середньої руки вже давно, а от зараз, мабуть, марно поповзли чутки, що її і до вищих сфер уже просватали. А чого там дивуватись, Глафіра Семенівна мала при собі те, що потрібно для привабливої жінки. Вона ж була значно молодша за Гаврила Петровича, мала апетитну фігуру, звабливі ніжки, на які, майже облизуючись, оглядався не один чоловік, приємне обличчя і, головне, красиві оченята, в яких завжди метушились чортенята, закликаючи до спокуси.

Видно, безвідмовною була жінка на ті свої чари, бо жодна презентація, чи, як колись казали, колективна п'янка у її сферах не обходились без її участі.

Отже, дружина Гаврила Петровича, дуже скромного бухгалтера, тепер все частіше та надовше затримувалась на роботі, а коли і появлялась раніше додому, а це траплялось занадто рідко, то добиралась на свою вулицю не на автобусі чи на якомусь задрипаному «Запорожці», який мало сімейство, а на престижних іномарках заїжджала у двір в супроводі великих чинів.

Виснажена та втомлена отими нарадами та засіданнями, які чомусь тепер в Міськраді проводились все частіше і занадто пізно, вона вдома вже нічого путнього не могла вділити своєму законному супругові, в неї для нього не залишалось ні краплі звичайної, не то щоб ласки, а навіть уваги, а може навіть і бажання.

Тепер вона відносила до нього, як до домашньої утварі, звикнувши, що він тут має бути завжди на місці, як кухонна плита чи холодильник з продуктами.

Дітей у них не було, з самого початку їх сумісного життя вона говорила все, що їх рано заводити, а потім зовсім відмахнулася від його прохання про дитину і сказала, що це робити вже пізно.

Отак і залишився наш герой, хоч десь для людей і жонатий, але на ділі самотній і майже нікому не потрібний, гідним лише для того, щоб стерегти та прибирати квартиру, готувати їжу, котру його жінка не так уже й часто споживала, приїжджаючи з роботи зовсім не голодною.

Останнім часом Гаврило Петрович у довгі самотні вечори відчував якусь невгамовну тугу, у нього став пропадати і апетит, і пояс на штанях

стягався се тугіше і тугіше. Але, видно, ще лишилась в нього зовсім не витрачена чоловіча, ще не розтринькана, сила, бо, махнувши рукою на вічно зайняту та часто зовсім відсутню дружину, бухгалтер, якого до цього часу всі знали як меланхоліка або звичайного «буку», почав якось більш зацікавлено поглядати на жінок, особливо на незамужніх, що жили в їхньому домі.

Мабуть, холості сусідки також звернули на це увагу, бо нараз стали дивитися на Гаврила Петровича більш зацікавлено і з деяким заохоченням. А одна з них, повногруда, з розкішним волоссям, Людмила з п'ятого поверху, все частіше старалась попадати йому на очі, а коли стрічала, то так лагідно заглядала йому в обличчя, ніби запрошуючи до чогось, а запросити гарна молодичка мала до чого.

От і цього разу вона ніби чекала в під'їзді саме на Гаврила Петровича, а як стріла, то не тільки привіталась, а взяла і запросила його до себе в квартиру, тут же видумавши причину, щоб він вдома, звичайно, в неї, відремонтував її праску. Ще до того вона пообіцяла пригостити сусіда свіжими вареничками з полуницями, які, і звідки-то вона довідалась, любив він ще з далекого дитинства.

Стоячи поряд з ним, вдовиця цвіла та пахла, і Гаврилові Петровичу нестерпно закортіло чомусь хоча б доторкнутись до цієї зваби та притиснути це її розкішне тіло ближче до себе, показавши всю свою, ще дійсно не розтрачену, чоловічу силу.

Але він стримався, і, промимривши під ніс обіцянку, що обов'язково загляне, як звільниться від домашніх справ, скоріше подався до своєї квартири, що була тут же, на першому поверсі.

Дружини його вже другий день не було вдома, вона десь пропадала на нараді аж в області і обіцяла повернутись додому лише через пару днів, подзвонивши зранку і попередивши, щоб сьогодні не чекав. От і сидів тепер Гаврило Петрович один в чотирьох стінах, чекаючи, поки відвариться в нього на плиті остогидла вже давно вермішель, та роздумуючи про те, що не тільки обіцяні вареники з полуницями манили-закликали його в гості до привабливої сусідки, а й ще щось інше.

Нарешті, щось вирішивши, він, чого ніколи не робив раніше, старанно поголився та одягнув новий спортивний костюм, щоб виглядати більш-менш домашнім і не кидався в очі сусідів, зібрався все-таки відвідати сусідку з п'ятого поверху.

Діждавшись, поки на вулиці посутеніє, Гаврило Петрович взяв в руки плоскогубці і кілечко ізоленти, щоб, якщо, не дай бог, хто небудь, кого він стріне в коридорі в коридорі і не подумав, що він іде нагору з якимись в цьому випадку іншими мотивами, він вийшов зі своєї квартири.

Піднімаючись з першого на другий поверх, Гаврило Петрович аж упрів від напруги, кожний крок віддавався йому в голові немов ударом кувалди, хоч ішов він дуже обережно, тихо ступаючи по підлозі в своїх домашніх капцях. Саме тут, на цьому поверсі жив його колега по роботі, язичок якого був занадто гострий.

Пройшовши нарешті небезпечний поверх, наш герой став іти далі. Серце його стало вже не битись, а калатати, за комір потік холодний піт, і якби хтось там відчинив в квартирі двері до коридору, він неодмінно б стрибнув через перила вниз. Та слава богу вроді пронесло! Третій поверх він пройшов благополучно.

Коли вже піднявся на четвертий, ноги в Гаврила Петровича стали підгинатися, на голові від страху заворушилося волосся, а руки затерпли. В голові майнула думка, що саме тут мешкає подруга дружини, яка досить недоброзичливо відноситься саме до нього. А як побачить вона його ось тут та здогадається, куди він чимчикує, і тоді розповість дружині? Накриється зовсім його спокійне життя. Та, незважаючи ні на що, тремтячі ноги несли його далі вгору.

Він згадав, з якою ніжністю поглядала на нього ще зовсім недавно вдовиця, навіть фізично відчув в роті смак обіцяних вареників з полуницями, а перед його очима мов виростали з-під туго напнутої кофтини білі груди молодиці...

Коли ж показалаась площадка п'ятого поверху, десь внизу рипнули двері і Гаврило Петрович одним махом перескочив з якоюсь неймовірною легкістю останні чотири сходинки.

Опинившись перед дверима так бажаними ним в той вечір, він потягнувся до кнопки дзвінка, але двері враз самі відчинились, так, ніби вдовиця вже давно на нього чекала. Вона була в коротенькому, зовсім не застебнутому халатикові, і всі принади її пишного тіла виглядали назовні.

Та раптом відкрились двері сусідньої квартири і звідти виглянула стара бабця. Вона побачила все і сказала:

– Людочко, добре, що ти вдома, позич мені стопку солі, бо скінчилась...

– Нема в неї солі! – Майже закричав Гаврило Петрович, – і праска ваша на біса мені здалася!..

Повернувшись кругом і мало не згубивши свої капці з ніг, Гаврило Петрович прожогом кинувся вниз, залишивши нагорі здивовану бабцю з роззявленим від подиву ротом, і ще недавно таку бажану жінку.

Влетівши в свою квартиру, невдаха ще довго сидів на канапі, не запалюючи світла та прислухаючись до кожного звуку, що лунав з коридору.

Потім він пройшов на кухню і сів вечеряти давно вже спротивілою вермішеллю, яка цього вечора була особливо несмачна.

– Ні, не потрібна мені ота праска, – ще раз промовив він для себе вголос і став до раковини мити посуд.

ВІРА КУХАРУК

Реклама

Включив телевізор і
зразу ж реклама...
Якщо відпочинок –
то лиш на Багамах,
Канарах чи Кіпрі
вам „САМ” пропонує,
Мов розмір зарплати не
бачить, не чує.
А наші достатки
всім в світі відомі...
Отож сидимо
не на Кіпрі, а вдома.

„Хрусь!” та „хрясь”
з екрана лине,
Аж тече із рота слина.
Напав на всіх
страшений жор –
Жують всі палички „Мажор”!

графічні малюнки Максима Елеона

А буває ще отак

А буває ще отак:
„Первак не лівак...
Щоб стояв у кожній хаті!”
Будемо тоді багаті!
Бо ще мало в нас п”яничок
І нікчемних низьких звичок.
І живуча ще сивуха.
Бідні наші з вами вуха:
Як не лайку брудну чують,
То з екрана промовляють:
„Щоб стояв у кожній хаті!”
Перваком та по зарплаті!

Немає смаку

Базар. Спекота. Сонце ген в
зеніті.
Товпляться люди щастям
обігріті:
ці продають, а інші щось
купують,
а треті – між рядами
байдикують.
Та головне – у кожного є
справа.
В людей є гроші – виграє
держава.
І раптом серед натовпу
персона,
Їй богу, завиширки мов
піввагона.
Дебела, білотіла молодиця.
На сонці бархат синій аж
лосниться,
Обручки золоті на пальцях
сяють,
Сережки у вухах плечей
сягають.
Усмішка золота, червоні губи,
І ноги – мов широкі, товсті
труби.

На шиї золоті блищать
червінці,
А на ногах геть стоптані
тапинці.
Видовище таке усіх вражає:
Є в жінки гроші, та смаку
немає.

Дівуля

В сусідів донька Оля
Нівроку вже дівуля.
Чи в шортах, чи в спідниці
Виблискують сідниці.
Червоним губи маже,
Та добрий день не скаже.
А пазури мов в кішки
І диво – босоніжки.
Бо щось таке набито,
Немов в коня копито.
Незграбне і важкенне
І дороге страшенно!

Інна – картина

Прийшла до школи Інна,
Не Інна, а картина:
Штанці такі рябенькі,
Вузенькі, коротенькі...
Кравчиня поки зшила
Все Господа молила,
Щоб хоч були не трісли,
Як Інна сяде в крісло.
Блузон також нівроку
Сама плела нівроку
І плутала нитками:
Без спинки, з рукавами,
І декольте до пупа.
На голові халупа,
Їй – богу, правду кажу.
А на волосся сажу
Мов хтось труснув навмисне.
На шиї довге висне –
Шнурок і якась штука
На вигляд каменюка,
Але легка з пластмаси.
Хода – все вихиляси...
Ще сумочка маленька,
Та шкіряна, гарненька,
Що зошит їй той не влізе.
В ній – тонік „Мона Ліза”,
Брасматик і помада.
Що ж Інну в школі вабить?
Чого ж туди ходити
Нічого як не вчитися?
Ну ти таке і скажеш!..
А де себе покажеш?

Графіка – Максима Елеона

КАТЕРИНА ДЯЧЕНКО

В досотові часи

Іде мій кум один, здаля.
Щось сам до себе промовляє.
І, мов маленьке немовля,
Руками вітер розсікає.
Ти що, козаче, мо'ковтнув
З ким оце ти розмовляєш?
Я подумки про те, де був,
Своїй дружині звіт складаю.

* * *

В мене жінка дуже гарна –
Пишна і велика.
Де б мені знайти таку ж,
Тільки – без'язику.

Мерзота

Як же, жінко, ти могла?
Я... там... на роботі.
А ти в хату привела

Оцюю мерзоту!

Та який же це коханець –
Блідий, худий, голий...
То скелета приволік
Наш синок зі школи.

А обіцяв

А де машина, гроші, де палати?
Де все багатство знанье твоє?
Дружині все те мусив я
віддати –
Тобі ж лишилось серденько моє...

Шок

Зірка ніжная зійшла.
Доня зятя привела.
Мати – в сльози, мати – в шок!
То ж її був женишок!

І знову про кохання

Я люблю тебе так щиро.
 Може поберемось?
 Припиши мене в квартирі –
 тоді розберемось!

* * *

Я так кохаю тебе, мила...
 Скажи, ти їсти наварила?

* * *

Кохання було в серці бездоганне
 До баб, горілки, грошей
 чистоганом.

Перебірливий

Цілий вік проженихавсь –
 Все щось не складалось.
 З думкою тепер зоставсь –
 Про дівчат згадалось...
 Та – незграбна, та – страшна,
 А ота – не в радість.
 Обіймає сивина,
 А цілує – старість.

Бий – не бий

Плаче доня в мами в хаті,
 Під очима – синці.
 Мати – доні – корвалолу –
 Горенько дитинці.
 Чоловік мене побив –
 Чесно доня каже.
 Бо з коханцем ізловив –
 Чудовисько враже.
 Він же десь на заробітках.
 Звідкіля тут взявся?
 Я теж думала, що так
 Й милий сподівався...

Без адреси

Тебе горілочка, боюсь,
 Веде до пекла, не до раю...
 Коли до неї допадусь –
 Приписка значення не має!

Що то молоде

Мати каже доці –
 Заміж, в цьому році?
 Ти ж ще молоденька...
 Я ж не надовго, ненько!

І за що прогнали

І не жаль тобі його?
 Гарний пес. Не шавка.
 З мене досить і дружини
 День і ніч все гавка.

Кому де смакує

Ну й сусідів Бог послав:
 Вона – гримза.
 Він – удав.
 Він постійно п'є в квартирі,
 А вона, тихцем, в сортирі.

Гострая коса

Крізь хміль, крізь біль
 Зненацька підійшла.
 Зігнулася дугою,
 Прошепотіла тихо:
 Я заберу тебе з собою,
 Так що – поспішай...
 Підемо в даль незнану
 І ударим лихом!
 П'янющий, нерозбірливий –
 гей, гей.
 У маренні до ніг її схилився.
 Не відриваючи горілкою
 Затьмарених очей,
 На неї, мов на диво,
 Жадібно дивився.
 Чарівна, вся у білому, неначе.
 Пішов за нею, бо ж така краса.
 Та з перепою, бідолаха,
 не побачив,
 Що за плечима у красуні –
 гострая коса.

МАЛЕНЬКИМ ЧИПАЧАМ

ОЛЬГА БЛИК

Різнi слова

У світі існує слів різних багато
Є ніжні й ласкаві а є й грубуваті
Є гострі як лезо,
слова ті всяк знає
Ще й кожне із них
своє значення має.
Слово близьке і надійне – це друг,
Слово зелене й квітуче – це луг.
Скляне і привабливе
слово люстерько,
Дітьми улюблене слово –
цукерка,
Слово барвисте й шовкове –
це стрічка,
Чисте, прозоре
й стрімке слово річка.
Є слово тепле й зелене – це літо,
Слово бешкетне і радісне – діти.
Смачне і солодке є слово торт,
Слово швидке і корисне –
це спорт,
Слово сумне є тривожне –
це плач,
Є слово кругле й спортивне –
це м'яч,
Слово гостинне й привітне –
це гість,
Слово підступне й вороже –
це злість,
Інформаційне є слово реклама,
Але найкраще з усіх слово мама.

Жовтий колір

Жовтий колір – самий ясний,
Теплий, ніжний і прекрасний.
Жовта у Даринки шапка,
Жовта у траві кульбабка,
Сонях у жовтій хустині,

Жовті соковиті дині,
Жовта пахне алича,
Жовте бігає курча,
Жовті у траві гарбузи,
Жовта спіє кукурудза,
Жовті жита колосочки,
Жовті осінню листочки,
Жовті банти у Оксани,
Жовті Петрик їсть банани,
Жовтий лимон – хоч і кислий
Та для нас всіх він корисний.
Навіть сонце жовте з неба
Посміхається до тебе.

В зайчатка іменини

У лісі сьогодні свято
В зайчатка іменини,
Зібралось друзів так багато
Біля його хатини.
Подарувало ведмежатко
Відеречко малини,
Мале руденьке лисенятко
Принесло дві морквини.
Ось вовчєня його вітає
Трима в лапках торбину,
розв'язує й звідти виймає
велику капустину.
Навіть ворона є на святі
Й тримає різні квіти.
Ну хіба можна зайченяті
Цим гостям не радіти.

Найкращий край

В журавля питала Алла:
– Чом живеш в нас так мало?
В нас найкращий в світі край,
Є тут поле, ліс і гай,
Є річки, блакитне небо,
Що ж іще для тебе треба?

– Я лечу в інший край світу,
Де завжди буває літо,
Там на чужині сумую
Що в краю цім не зимую.
Та коли весни діждуся
В рідний край знов повернуся.

Сон

Лягло спати в небі
ясне сонечко
Зазирнув вже місяць
у віконечко
У мішку він сон
для всіх приніс
Солодко вже спить
дрімучий ліс.
А у нім всі звірі лісові
Хтось на дереві заснув,
хтось – у траві.
Під гіллячками заснуло
ведмежатко,
На пеньочку спить сіреньке
зайченятко,
Білченятко пухнасте
дрімає в дуплі,
Їжачок колючий
заснув на землі,
Спить у нірці
руде лисенятко,
А під дубом
мале вовченятко.
Листочком прикрившись
дрімає жучок
Під кущиком спить міцним
сном борсучок.
А там далше у тихій долині
Сплять поважні,
старі дикі свині.
Оченятка маленькі
і ти закривай
Снів солодких бажаю тобі
баю-бай.

Дивина

Що за диво-дивина
Озеро немає дна,
Світить сонечко вночі,
Порося живе в печі,
Муха мед в саду збирає,
А від мишки кіт тікає,
Пес сестрою зве ворону,
Лис зїв м'яса цілу тону,
Жабки в березі літають,
Комарі книжки читають,
Кудкудакає корова,
Рак збирає в лісі дрова,
На сосні росте трава,
Кукурікає сова,
Фрукти їдять не помиті,
А банани ростуть в житі.
Чи бува таке чи ні?
Швидше підкажіть мені!

Наша Таня

Не сидиться нашій Тані
Ні хвилинки на дивані
У неї так багато
Годі й голову підняти.
Треба посуд їй помити,
Квіти у саду полити,
Одяг в шафі поскладати,
Ляльці казку прочитати.
По хліб піти до магазину,
Спілу вибрати малину,
В хаті пил повитирати,
Кошеня нагодувати...
Та все зробить як годиться
Наша Таня трудівниця.

* * * * *

Говорив півник курчаткам:
– Качечкам про це мовчок,
Там, в садочку, коло хатки
проживає черв'ячок!
– Таємницю збережемо!
Пропищав курячий рід,
– Ми його підстережемо, буде
нам смачний обід.

КАТЕРИНА ДЯЧЕНКО

Острівець

Невеличкий острівець –
Серця мого пісня,
Він квітує, сяє весь
До зими і після.
Ходить боцюн по ріллі
Сміло, гонористо,
Посила привіт мені
Щиро, урочисто.
Мій гарнющій острівок –
Серденька надія,
Гріє боки огірок,
І суничка зріє.
Чорнобривці – мами цвіт,
Нагідки-хмаринки.
Чарівний довкола світ,
Поле, мов картинка.
Різнобарвним олівцем
Осінь пише прозу.
Я думками з острівцем
І в сніги, й в морози.
Притулився маслючок,
Наче на картинці,
До ялинки під бочок...
Ось вам і гостинці.
Є під сонцем острівець –
Серця мого втіха,
Хай живе мій острівець
Без біди і лиха.

Загадка

Хто за носика кусав?
Хто за вушко смикав?
Хто за нічку цілий став
Кришталем обтикав?
Хто рум'яна накладе
На обидві щічки?
Хто до слізок доведе
Дівчинку Марічку?
Хто цей бравий молодець?
Дітки знають – (.....)
(Морозець)

Дорогу!

Бджілка до квіточки ніжно
припала,
Щиро гарнесеньку поцілувала,
Всіх попередила – муху й осу –
Дайте дорогу – медочок несучу.

Кап, кап, кап...

Кап, кап, кап,
– бурулька кисне.
Кап, кап, кап,
Весна іде.
Цілу ніч морозець тисне,
День прийшов – мороз той де?
Посміхнулось сонце в небі –
Досить лютих холодів,
Нам тепер таких не треба...
Він й тобі іти велів.
Ти піднімешся над світом,
Потім з дощиком прийдеши –
завітаєш красним літом...
Справ ти матимеш без меж.
Кап, кап, кап,
Останні слізки,
Кап, кап, кап,
– кудись лечу-уууу...
Посміхалася берізка
Сонцю, вітру і дощу.

Сонечко

Сонце весело сіяло.
Раптом, ніби й не було,
Наше сонечко пропало,
Може впало за село?
Всі шукають ясне сонце:
Зорі, місяць угорі, –
Дуже темно за віконцем,
Дуже сумно дітворі.
Мами радили їм щиро –
Ви хоч трішечки поспіть.
Вранці сонечко із миром
Завітало – в дім впустить.

Загадка

Біла царівна – горда, чарівна,
Поле гуляє, пісню співає –
Часом – піано, деколи – форте,
Враз затанцює, викине фортель.
Інколи котиком
ластиться ніжним,

Лагідна, горда, краса білосніжна.
Проситься в хату, у шибку
шкребеться...
Любі малята,
як пані ця зветься?
(Віхола)

ВІРА КУХАРУК

Джмелі

Джмелі в траві гудуть сердито:
“Чого закінчується літо?”
Радіють бджоли: “В нас
хатинки!
І мед смачний для Василянки!”

Цвіркун

У бабусі на печі
жив цвіркун веселий.
І не сумно їй було
з цвіркуном в оселі.
Щойно сонця промінець
глянув у віконце,
Як уже цвіркун малий
співає про сонце.

Лелеки

Лелеки повільно в повітрі
кружляли.
На луку залиту водою сідали.
Шукали старанно в воді
жабенят.
Лякали лелеки малих каченят.

Журавель

Застиг криничний журавель
Край битой дороги.
Далеко від людських осель,
Вросли у землю ноги.
Криничка звабливо блищить,
Сміється в ній водиця.
Журавлик втомлено скрипить –
Спочинок тільки сниться.

Пасіка і бджоли

Перші бджоли на світанку
Вже покинули хатинку.
А на луках конюшина,
У кущах цвіте шипшина...
Ось нектару є доволі,
Буде мед смачний для Олі!

Павук

Сплів павутиночку павук,
Вловив малесеньку комашку.
Не йде павук Мишкові до рук,
А вилізти на гілку важко.

Киця

Тупотять маленькі ніжки,
Ручки тягнуться до кішки.
Топу – топу топотусі,
Гарна киця у Настусі!
Киця лапкою махнула
Пальчик доні царапнула.
По щоках скотились слізки...
Гострий кігтик в киці Лізки.

Кульбабки

Кульбабки – сонечка малі
В траві присіли на землі.
Стулили поночі пелюстки,
Сховали промені під хустку.
А вранці сонечко зійшло
Зазолотіло, зацвіло.
Враз золотою лука стала
Кульбабку сонце привітало.

Бузина

Обсипав білий цвіт куці.
 То в лісі бузина зацвіла.
 А з неба теплі лють дощі,
 Навкруг трава зазеленіла.
 Солодкий запах аж п'янить.
 Проснулась трудівниця
 бджілка.
 Повітря мов струна бринить.
 Ледь чутно виграє сопілка.
 Віра Кухарук

Промінець

Рано – вранці сонця промінець
 Обережно з хмар високих зліз.
 Влігся на холодний камінець,
 Заспанім селом до річки збіг.
 Очєнята квітам розтулив,
 З джмелем в жмурки грався
 серед трав.
 Жабєнят у рясці розбудив
 Боки пальчиком полоскотав.
 Він навшпиньки вбіг
 в ще сонний ліс
 Розбудив в гніздечку пташенят.
 Всівся зайчику на теплий ніс,
 В нірку заглянув до лисєнят.

МАРІЯ КАРНАУХ**Нєслухнянє кошеня**

Нєслухнянє кошеня
 Бігло полєм навмання,
 Лише тоді зупинилось,
 Як у травах заблудилось!
 «М'я-у!» – плаче кошеня,
 Де це опинилось я?
 А колюча їжачиха
 Промовила йому стиха:
 – Відведу тебе до хати.
 Не смій більше пустувати!

Черемуха

На узліссі зацвіла черемуха.
 Загудів в повітрі перший джміль.
 Пустотливий вітер
 ради примхи
 Пелюсткову крутить заметіль.

Верболіз

Верболіз немов пливе на хвилях.
 По долині розлилась ріка.
 Заблищала сріблом, заіскрилась
 У джерельну воду вмочена рука.

У лісі

Дятел кузню відчиняє,
 З ліщини білки рвуть горіхи.
 Капусту заєць поливає,
 І ремонтують дім мурахи.

Веселка

Пройшов тепленький дощик
 літній
 І враз веселка в небі встала.
 Взяла початок де лан житній,
 А кінці у ставок сховала.

Лисичка-господиня

В нас лисичка – господиня,
 Майна в неї – повна скриня,
 Для сім'ї старається,
 хитро посміхається:
 – Одягну гарне намисто,
 Піду завтра рано в місто,
 Капельюх куплю крилатий,
 Буде гарне в мене свято!
 * * *

Дятел дзьобом – стук-стук,
 Страшно нам, гуде жук!
 Як до нас добереться,
 Нам не легко прийдеться!

Жабенятко

Ква, озвалось жабенятко,
 Ква, пропав зелений татко,
 Ква, немає жаби мами,
 Ква, хвилююсь до безтями!
 Не журися, жабенятко,
 Знайдеться зелений татко.
 Мама – жаба пострибала,
 Мух, комашок назбирала,
 Повернеться разом з татком,
 Не хвилюйся, жабенятко!

Я – зелене жабеня.
 І у мене є сім'я!
 Є сестрички-малята,
 Вони теж жабенята!
 Тато-жаба, мама-жаба,
 І, напевне, жаба-баба!
 Лиш одне скажіть мені-
 Дід мій – жаба, чи ні?

Я – відважне кошенятко,
 Маю дуже прудкі лапки,
 Гострі кігті, зубетята,
 Бійтесь мене мишенята!
 * * *

Десь цвіркоче цвіркун,
 Заховався у буркун.
 Півник хоче упіймати,
 Та не може дістати!

* * *

Впав ведмідь у сплячку,
 Спить і бачить казку:
 Горщик меду цілий,
 Куш малини спілий!
 Та проснувся косолапий –
 Тільки смокче свою лапу!

* * *

Спить у будці пес рудий,
 Кажуть, що він дуже злий,
 Він до котика гарчить,
 Як повз буду той біжить.

* * *

Напровесні, здалека,
 Прилетів лелека,
 Згубив чоботи в дорозі,
 Мерзнуть ноги на морозі!

* * *

Десь сорока – білобока
 Заховалася високо,
 Голосно стрекоче-
 Щось украсти хоче!

* * *

Жолудь з дуба відірвався
 І в травичці заховався,
 Буде він весни чекати,
 щоб дубочком потім стати!

* * *

Ходить півень по двору,
 Все співа: ку-ку-рі-ку!
 Крильми радісно тріпоче,
 Сповіщає всім охоче:
 – Запрошую на гостину,
 В свою курячу родину,
 Бо з'явилися курчата
 І тепер я півень-тато!

* * *

Сіровухий заєць-тато,
 Купив лижі для зайчаток,
 Швидко мчать вони з гори,
 Радість це для дітвори!

* * *

В білки-мами у дуплі
 більченята є руді.
 Носить білка їм горіхи,
 і сухі гриби для втіхи,
 Смачні шишечки кедрові,
 Щоб росли вони здорові!

* * *

*Котик всівся на віконці,
Мружить очі він на сонці,
Хвостиком вкривається,
ліниво потягається!*

* * *

*Котик –Мурчик встав зарання
І пішов на полювання.
Не виходить мишка з нірки,
Лише грається в піжмурки!
М'яу-м'яу, зачекаю,
Всеодно тебе впіймаю.*

РУКОПИСИ НЕ ГОРЯТЬ

АНАТОЛІЙ СЛОБОДЕНЮК

Слободенюк Анатолій Андрійович — народився в 22 червня 1944 року в селі Красносілка Шепетівського району. В 1961 році закінчив міську середню школу № 3, потім Одеську школу кіномеханіків, Львівське училище зв'язку. Працював телерадіомеханіком у військовій частині. Ще в шкільні роки почав захоплюватися поезією. З юнацьких років пише ліричні вірші, але найбільш вдало – гуморески і пародії. Автор збірки поезій «А наче недавно було» та «Чому води багато в морі». Друкувався у місцевій пресі – «Шепетівський вісник», «День за днем». Помер у березні 2017 року.

Мамин слід

*Зацвіла біля ганку знов вишня.
Пелюстки засипають поріг,
Й наче мама стара
з хати вийшла
У хустині, яка ніби сніг.
А роки все летять
швидко, просто
І згадалось – бувало не раз.
Як чекала вона нас у гості,
Як частенько виглядала нас.
А ми часу постійно не мали,
То робота, то справи свої,
Рідну хату сільську споминали,
Маму, вишню, садок, солов'ї.*

*Ось приїдем – вона біля хати,
Нас запрошує радісно в двір.
Ніби вчора було це, як свято,
Та води скільки збігло з тих пір.
От би йшло це життя помаліше!
Нема мами вже декілька літ,
Тільки вишня цвіте, як раніше,
Бачу мамин під нею я слід.
А роки все летять
швидко, просто
І згадалось – бувало не раз.
Як чекала вона нас у гості,
Як частенько виглядала нас.*

Два береги

Все наше життя – мов ріка,
 Що тече поміж двох берегів,
 А між ними місток проляга,
 Дерев'яний, з прожитих років.
 Один берег – це юність, краса,
 А ще молодість, сила, наснага,
 Ну а другий – вже за п'ятдесят,
 Дорослі діти, онуки, увага.
 Які різні оті береги!
 Лівий – нібито круча, високий,
 Обривається вниз до води,
 Ну а правий – похилий, широкий.
 Ми з похилого дивимось вгору,
 Та нема повороту туди,
 І ріка вже неначе те море,
 Хоч і поруч той берег – іди...
 Хіба ми щось в змозі змінити?
 Залишається так, як і йшло,
 Треба тільки надіятись, жити,
 Щоб ріка, береги – все було.

**Ліс мовчазний пахне
грибами**

Ліс мовчазний пахне грибами
 Достиглі яблука в садах,
 Замок вже жайвір над полями,
 Лиш сич гукає по ночах.
 Тумани ранками в долинах,
 Холодні роси в берегах,
 Червоні ягоди калини
 І павутина на куцах...
 Города і поля пустіють.
 Над ними в'ється сивий дим,
 Вздовж шляху он тополі мріють.
 Пасуться коні як завжди.
 Останні кола роблять буслі
 Над хатами і над гніздом,
 Та незабаром дикі гуси
 За ними полетять слідом.

Мати

Сидить самотня на порозі
 Старенька посивіла мати,
 Погано бачить вже, не в змозі
 Ходити довго і стояти.
 Не хоче їхати до дочок
 В село сусідне, чи в Москву:
 – Не лишу хату і садочок,
 Свій вік я тут ось доживу...
 Тут чоловіка схоронила,
 А поруч з ним – один з синів.
 – Хай буде і моя могила
 – В землі цій прадідів-дідів...
 Що довелось їй пережити
 За довгих дев'яносто літ?
 Кохати, мріяти, ростити
 Дітей, виводи їх в світ.
 Жили бідненько що й казати?
 Так по війні усім жилось.
 Помалу збудували хату
 І господарство завелось...
 Життя в турботах пролетіло,
 Онуки, правнуки ростуть,
 Щемить ночами серце, тіло,
 Хвороби спати не дають...
 Все просить Бога, щоб прожити
 Дав сили їй, на кілька літ
 А смерть покличе – що робити?
 Піде, як всі, у інший світ.

ЛЮДМИЛА ХАРЧУК

Харчук Людмила Іванівна — народилась 30.08.1938 р. в с. Судилкові Шепетівського району в сім'ї колгоспників.

З 1945 по 1955 р. навчалась Судилківській середній школі. З 1955 по 1958 р. навчалась в Київському політехнікумі зв'язку. З 1958 по 2002 р. працювала в Шепетівському районному вузлі зв'язку. В 1974 р. заочно закінчила Одеський електротехнічний інститут зв'язку.

Україні

Мій отчий краю, рідна Україно,
 Про тебе думи й помисли мої.
 Для мене ти, як матінка, єдина,
 Такої не знайдеш на всій землі!
 Де є ще гори, кращі за Карпати,
 Де в світі є ріка, як наш Дніпро?
 Де ще пісень співають так
 дівчата,
 Де працюютий є такий народ?
 Ти завжди мріяла про волю і
 свободу,
 На вірну смерть сини за тебе
 йшли.
 І відступали геть ворожі орди,
 І знов на згарищах сади цвіли.
 Гноїли в тюрмах, катували й
 били
 Твоїх найкращих дочок і синів.
 Любов до тебе їм давала силу,
 В серцях вогонь свободи пломенів.
 Вогонь досвітній Леся запалила,
 Кайдани рвати заповів Кобзар,
 І, щоб свободи сонце засвітило,
 Ламав скалу гранітну Каменярь.
 З Чорнобилем лишившись
 наодинці,
 Ми вирвемося з чорної імли
 І виживем, — на те ми й
 УКРАЇНЦІ,
 А не брати молодші, не хохли!
 Татари, українці і грузини,

Євреї, росіяни — в цій сім'ї
 Ми діти твої, мати-Україно,
 Захисники й господарі твої.
 Вставай з колін, вже досить
 гнути спину,
 Бо час твій вирішальний вже
 приспів.
 Відроджуйся і квітни, Україно,
 Рости господарів, а не рабів!

Допоможі знайти дорогу

Так, друзі, сталося у світі,
 Що сліпота в жорстокі сіті
 Людей багато затягає
 І вже назад не повертає.

Незрячим так нелегко жити,
 З цим треба назавжди
 змиритись —
 Людей не бачити і неба...
 А жити треба, жити ж треба!

Ти з ними трохи будь добрішим.
 Хоча вони й не бачать більше,
 Душею можуть те відчутти,
 Про що тобі і не збагнути.

Незрячих треба не жаліти,
 Їх лиш потрібно зрозуміти,
 Не кидати на самоті,
 Не дати збитися з путі.

Щоб радували рідні й діти,
На світі щоб хотілось жити,
Тепло відчути і турботу,
Посильну мати щоб роботу.

... Незряча стрілася людина,
Себе віддай їй хоч частину,
Допоможи знайти дорогу,
Це треба їй і треба Богу!

Пам'яті медсестри

Світало. На околиці села
Точився бій,
фашисти відступали.
На полі бою медсестра
Важкопораненого рятувала.
Його в безпечне місце відтягла,
Перев'язала обережно рани,
І витерла кривавий піт з чола,
Ще й пібадьорила:
«Тримайся, капітане!
Село відстоїмо,
і бій щоб завершивсь,
Чекати вже недовго
залишилось».
Враз кулемет
ворожий застрочив,
Прошита кулями,
поволі опустилась.
Поблякла неба синього блакить,
І розпливлись в снігу
червоні плями.
Чи кров на скроні,
чи роса блищить?
Шепочуть губи:
«Жити хочу, мамо!»
Відбився сонця блиск в її очах,
Останній подих
затишає в грудях.
Смерть, відступись,
вона ж іще дівча!
А мама як без неї жити буде?
Та після бою прийняла земля
Тендітну росіяночку-берізку.
А через рік над нею зацвіла

На диво всім, калина українська.
Вклонись, людино,
зупинись на мить,
Послухай листя
трепетну розмову,
З товаришами
вічним сном тут спить
Відважна й ніжна
Зіна Ковальова.
Йдуть до могили і старі, й малі,
І квіти їй несуть, мов нареченій.
Не заростає стежка у селі
До цього місця, бо воно священне.

Батьківський поріг

Різних доріг у житті нам багато
Всім довелося пройти.
Та лиш дорога до рідної хати
В нашому серці завжди.
Де народились, де підростали,
Де горе і радість – на всіх.
Де зустрічала і виряджала
Мама у світ за поріг.
Рідна матусю, як ти хотіла
Вивести в люди дітей!
Скільки для цього віддала ти сили
І недоспала ночей!
Виросли п'ятеро, порозлітались,
Наче птахи восени...
І наодинці з тобою zostались
Тільки старі ясени.
Рада була, коли разом збирались
Доньки й сини за столом.
Чим тільки мала,
ти нас пригощала,
Радості меж не було.
Завжди суніці садила онукам,
Соняшники – синам.
Ніжні і лагідні мамині руки
Й досі ввижаються нам.
Знов зацвітуть
чорнобривці і м'ята,
Скроні взяла сивина...
Знову зберемось до рідної хати,
Тільки вже мами нема.

*Як і раніше, минають розлуки,
Гомін у хаті і сміх:
То зустрічає правнуків, внуків
Батьківський рідний поріг.*

ЛІДІЯ БАБИЧ

Бабич Лідія Василівна — народилася 9 березня 1928 року в Хабаровському краї. В Шепетівку приїхала у 60-х роках. Працювала медичною сестрою в Городищенській обласній психоневрологічній лікарні. Народила і виростила трьох синів, які отримали професію лікар. Найстарший син — Віктор — академік медичних та біологічних наук, зам. декана стоматологічного факультету Львівського медичного університету. Найменший Михайло — хірург військового шпиталю ім. Бурденко в Москві. Вірші почала писати в зрілому віці. Померла 20 лютого 2005 року.

Її поезії позначені особливою тональністю. В них – духовний початок, з якого народжуються мир і любов, радість і задоволення земним життям.

Любовь

Любовь прекрасна и вольна,
Придет, изменит все она,
Не ведает границы, преград,
И встрече с нею каждый рад.
Приходит к людям невзначай,
Как дар судьбы, любовь
встречай!

Закружит, вихрем понесет
В непредсказуемый полет.
... Не нужно громких пышных фраз,
Когда любовь объемлет вас.

Любовь не ждёт

Звенит на улице капель
С себя снежок стряхнула ель
Любовь не ждет весны поры
Царит во все века и дни
Приходит к людям невзначай
Как дар судьбы любовь встречай .
Явиться может в Новый год
Настал любить и твой черед.
Пленит кого-то в сен сентябре,
Нам улыбнулась в ноябре
Не нужно громких пышных фраз,

Когда любовь обнимет вас
Поднимет, вихрем понесет
В непредсказуемый полет...
К добру ли, к горю я лечу
"Люблю" я всем в душе кричу
Она милее, лучше всех
Спешу услышать феи смех
Шутя вьюночком обовьет
В страну влюбленных уведет
Была ль то явь, а может сон
Пригоршней счастье сыпал он
Не миновал нас ураган
Но миг волшебный – был нам дан.

Наши женщины

У наших женщин
в сорок пять —
Своя особенная статья.

Они, как виноград весной:
Еще насыщены красой.
...В глазах лучится тихий свет,
А в сердце — юности рассвет.

Славим мы Христа рожденье

Славим мы Христа рожденье
В нем души нашей спасенье
И будет так из века в век
Пока жив будет человек.
Хвалу поем тебе, Христос,
Ты в мир спасение принес,
Народам выстроил мосты,
Чтоб все смогли к Тебе прийти
Чтоб в Бога верили, трудились
Чтоб все надежды наши сбылись,
Чтоб неокрепшая страна
Стала богата и сильна
Счастливый чтоб народ
в ней жил
Ты нас, Христос, благословил!

Соломон

У всех народов и племен
Слыл очень мудрым Соломон.
У Бога злата не просил,
Но Бог его всем одарил.

Просил Создателя о том,
Чтоб наделил его умом.
И был за то вознагражден –
Царем царей считался он.

К нему спешили во дворец
Царица Савская, купец...
Но жизнь не вечна,
все проходит.

Вдруг от царя покой уходит.
На чем споткнулся ты, мудрец,
Каким же будет твой конец?

О любви

Любовь и жизнь нам
дарит Бог,
Чтоб каждый понять это смог.
Любовь не только –
“я плюс ты”,
Она – звезда твоей мечты.
Она везде, она во всем...
Но мимо мы любви идем,
Когда вдруг сердце
охлаждаем,
И бед людских не замечаем.

Был прав Шекспир

Примерно так сказал Шекспир
– Театр – весь необъятный мир.
И был он прав, мы все играем,
но роль свою туманно знаем.
Сегодня знатен и велик...
Всего лишь миг – и ты поник...
Заплачут, мол пришла пора,
окончена его игра
Один из нас вдруг ввысь взлетит,
весь мир о нем заговорит
Рвется век иной к вершине,
но внизу стоит поныне...
Каков финал, каков конец?
Об этом знает лишь творец.
Взлетел – не стоит
зазнаваться –
С вершины
так легко сорваться...

ВАСИЛЬ КАШПЕРУК

Василь Павлович Кашперук народився 2 січня 1949 року в Шепетівці. Закінчив ЗОШ № 3. Після служби в армії деякий час працював художником-оформлювачем на Рівненському льонокомбінаті. З 1971 року по 1999 рік працював художником-оформлювачем у вагонному депо м. Шепетівка. Займався скульптурою, карбуванням по металу, різьбленням по дереву, інкрустацією металом по дереву, живописом, графікою, тощо. Виготовив з дерева скульптури для дитячого майданчика (міський парк культури та відпочинку) – Гриб-боровик та Бабу Ягу. Оформив мозаїкою фасад офісної будівлі вагонного депо. Розробив ескіз пам'ятного знака 400-річчя Шепетівки. Займався розробкою дизайну інтер'єра міської поліклініки. Вірші почав писати після 40 років.

Тут гай шумів

*Тут гай шумів – його немає,
На полі жито тім цвіло,
Лиш вітер куряву здіймає,
Там де раніш це все було.
Стоїть ставок попід горою,
Кістляві верби поплелись,
Які ж пісні тут, над водою,
З дівочих уст, як мед лились!
Який тут затишок домашній
В оселі кожній зустрічав!
Було тут все,
та день вчорашній,
Мов дивний сон навік пропав.
Хатки ті білі позлидніли
І стало цвинтарем село:
Хрести віконниць почорнілі,
Людей неначе не було.
Стоять стовпи, як павутиння,
Колючий дріт їх поснував.
Ось це і все, що маєм нині, –
Тут мирний атом працював.
Тут працювали до нестями
Людей безпечність, кар'єризм,
на карті – слід страшної плями,
Де рай квітучий був колись.*

Поверьте душе

*Часто при зустрічі друзя,
нас жалея,
Нам говорять:
«Как состарился ты!»
Что же поделатъ,*

*коль все мы стареем,
Юности нашей оставив порты.
Что же поделатъ,
коль нагло морщины,
Наших желаний
при том не спросив,
Нас переводят
из юных в мужчины,
Молодость наша уходит в архив.
Но не морщинами
старость нам меритъ,
Теми, что нагло уселись у глаз,
В душу свою молодую поверитъ
Будет намного полезней для нас.
Если, конечно, душа не пустая,
Если любовь ещё в сердце живёт,
Только она
нашу юность спасает,
Ставит морщины
и старость не в счёт.*

Зорька

*Тебя, мою милую зорьку,
Увижу сквозь туч пелену,
И ты улыбнёшься, как только,
В глаза я твои загляну.
И тихо мне скажешь ты:
«Здравствуй!»,
И спросишь меня: «Как дела».
И щедрой,
божественной лаской –
Ласкают простые слова.
Как долго я тебя не видел,
И душу всю вылил тоской.*

Быть может тебя я обидел,
 Что ты не встречалась со мной?
 Скажи – обо мне тосковала?
 Ты встречи со мною ждала?
 Иль с грустью меня вспоминала,
 Когда без меня ты была?
 И ты мне ответишь: «Не думай,
 И мысли плохие гони,
 Тобой я тоскую безумно,
 Тобой я жила эти дни».
 Я верю тебе, дорогая,
 Не нужно излишества слов.
 Голубка моя ты родная,
 Ты нежность моя и любовь.

Человек-существо разумное
 Да – человек –
 существо разумное!
 Все мы этим, конечно, горды,
 Но откуда берутся безумные,
 И свои воплощают труды.
 Да и слово другое, с тревогою,
 Застывает у нас на устах:
 Произносим теперь – экология
 И мгновенно приходит
 к нам страх.
 И в глазах пустыри бесконечные,
 И зловоние атомных рек,
 Умоляют нас: «Будь человечнее,
 Наш разумный, земной человек!

ЛАРИСА КРУТА-САХНЕНКО

Народилася **Лариса Адамівна КРУТА-САХНЕНКО** 11 червня 1973 року в місті Славута Хмельницької області в сім'ї службовців. Школу закінчила в місті Шепетівка, куди згодом переїхала її сім'я. Вірші почала писати ще в 9-му класі українською і російською мовами. Після закінчення середньої школи навчалась у місті Хмельницькому й стала закрійницею верхнього жіночого одягу. Друкувала вірші в газеті "Подільські вісті", в журналі "Дзвін", в газеті "Шепетівський вісник", "Сім днів". Перекладалися вірші з української мови на російську в газеті "Ульяновская правда".

У кожного своя доріжка

В бібліотеці ім. М. Коцюбинського відбувся вечір пам'яті самотньої поетеси Лариси Крутої-Сахненко за участю членів літературно-мистецької студії «Доля».

Ведуча заходу Зінаїда Романюк ознайомила присутніх з творчим доробком поетеси. Крута-Сахненко написала близько 300 віршів, балад, сонетів, легенд, байок, привітань.

Уже після її смерті (а померла вона зовсім у молодому віці – 32 роки від важкої форми цукрового діабету) мати видала чотири збірки поезій у вигляді «захалавних книжечок». Це такі: «У кожного своя доріжка», «Отрада моя, милая отрада», «Любить и быть всегда любимой», «Кем мне быть?».

Мати поетеси, Світлана Дмитрівна, розповіла про її шкільні та юні роки. Народилася Лариса 11 червня 1973 року в місті Славуті, Хмельницької області в сім'ї службовців.

Згодом родина переїхала у Шепетівку. Після закінчення середньої школи №3 у 1990 році Лариса поїхала до Хмельницького, де навчалася і стала закрійницею верхнього жіночого одягу. Вона з дитинства любила шити, і тому швидко визначилася з майбутньою професією.

Коли їй було всього два роки батько купив книжечку з віршами Оксани Іваненко і в обідню перерву прочитав їй віршика. Ввечері маленька Лариса розповіла цього віршика напам'ять, чим дуже потішила батьків. Дівчина мала добру пам'ять і пам'ятала всі вірші, які написала. Вірші почала писати ще в 9-му класі українською та російською мовами.

Її вірші хвилюють читачів душевністю, в них щастя і неприкритий біль за втраченим, радість і гіркота, захоплення і розчарування, мрійність і безнадія.

Лариса не пройшла школу літературного навчання, іноді в її віршах відчувається шереховатість, вірші не відшліфовані, але вони не залишають байдужими читачів. Гама емоцій авторки надзвичайно строката.

Лариса відгукується на всі події, вона пише про кохання, етику, людські почуття, зв'язок людини з природою.

«Згоряє все» – філософський вірш про життя, про те, що все, з часом, перетворюється на пил.

«Балада о журавке» написана під враженням почутої в дитинстві від бабусі розповіді про вірність деяких птахів, які, втративши пару, гинули.

Болем і щемом у серці озивається у читача вірш «Невдача» про прикрощі долі, такої неласкавої до літературної героїні.

Чоловіковій сестрі, гарній чорноокій дівчині з великими очима, вона присвятила вірш «Дивний усміх», де порівнює її з оленятком.

Вірш «Восемнадцатилетним» присвячений героям Великої вітчизняної війни, молодим хлопцям, які навіки залишилися юними.

Друкувала вірші в газеті «Подільські вісті», в журналі «Дзвін», в газеті «Шепетівський вісник», «Сім днів». Перекладалися вірші з української мови на російську в газеті «Ульяновская правда».

Лариса упорядник книг «Все про гриби» та «Сто блюд із риби». Вона довго збирала матеріали для цих книжок, старанно записувала почуті рецепти у зошит, а потім диктувала матері, яка друкувала матеріали на друкарській машинці.

Планувала написати поему «Героїчна Шепетівка», але не встигла... Її життя обірвалося, коли мала всього 32 роки. Молода

талановита жінка, яка могла б ще стільки написати гарних віршів, пішла з життя через важку хворобу. На все життя залишилась незагойна рана у серці матері...

Ще довго Світлана Дмитрівна згадувала цікаві епізоди з життя талановитої донечки, а потім її вірші читали Зінаїда Романюк, Галина Слюсар, Ірина Поліщук, Віра Кухарук, Ніна Перкова.

Надія Семенюк прочитала власного вірша, якого написала під враженням Ларисиних віршів.

Віра Кухарук згадала добрим словом членів студії, нині покійних, Лідію Бабич та Людмилу Харчук, світла пам'ять про яких назавжди залишиться у серцях студійців.

Віра Кухарук

Дивний усміх

Чутливе оленятко
З великими очима.
Безмежним чуйним серцем
І поглядом сміливим.
Маленьке оленятко –
То є душа дівчини.
Красивої, стрункої,
З волоссям чорнокрилим.
З високим інтелектом,
З прекрасними руками.
Замріяної серцем
У почуттях незнаний.
Вона буває різна
Т грішна, то свята.
Та оленятком ніжним
Родилась неспроста.
Яскрава і вродлива,
Розумна і палка.
Ховають смуток дивний
Усміхнені уста.
І серденько палає,
І спогади ятрять,
Але ніхто не знає
Про що думки мовчать.
Тендітне оленятко
З прекрасними очима,
Вразливою душею
поглядом дитини.

Мрії

Забуті мрії серед гаю
Хто їх лишив?
Вони конають.
Життя щасливе і п'янке
Проходить поряд і... минає.
Забуте щось посеред гаю,
Що мріями не назовеш.
Адже воно було прекрасне
Тепер видовище нещасне.
Тепер ніхто не впізнає.
Воно зникає назавжди.

Згорає все...

Згорає все...
Усе на світі згорає в попелі віків.
Години, дні, роки, століття
Стискаються в єдину мить.
Нема ні радості, ні болю,
Тортури смерті відійшли.
І хто стогнав на полі бою
Перетворився вже на пил.
І хто історії колесо
Штовхав, напружившись, вперед,
Тепер живе лиш на папері
І не хвилює вже сердець.
Земля міняє свої форми,
А світ стояв і ще стоїть...
Згорає все – все без розбору,
Зникає в попелі століть.

Пелюстка

*До скла знесилено припала
Пелюстка квітки й умира.
Її сюди негода гнала
І залишила без життя.*

*Безумством злякана холодним,
Благає, гине, застига.
І вже сповзає непритомна
По шибці мокрого вікна.*

МИКОЛА КОВАЛЬЧУК**Чорна свиня**

Гаврило вирішив зробити і свій внесок до продовольчої домашньої програми. Купив свиню.

Довго на базарі її люди обминали. Бо чорна була. А Гаврило за тим спостерігав і купив. Бо дешева.

Вдома мав що слухати:

– А згорів би ти зі своєю «негрою», – відразу напалася на нього жінка Параска. – Зроду таких не годувала і кормів не дам!

Гаврило, який теж не був ликом шитий, вступив у дипломатичні переговори:

– Свиня хоч і чорна, зате сало буде біле. А щоб не було міжнародного скандалу, то слово «негра» не вживай. Зови краще її кротиною.

– Ну-ну, – бурчала Параска. – Сам знаєш, що не терплю ні чорного кота в хаті, ні чорних чобіток, ні краплі чорного бальзаму. Тільки ти, он, Рудько, деś на мою бідну голову з свинею видерся...

Але що було першого дня – не порівняєш з тим, що настало в наступні дні. Свиня нудьгувала. Якщо не рохкала, то мовчала. І третій день вже нічого не їла.

– Голодовку чи що почала, – думав Гаврило і став підносити їй жолуддя і товчену картопельку в підливі з харчових помий, і тертого гарбуза, і печеного буряка, і мамалигу, і навіть... вареники. Свиня категорично нічого не їла і худнула на очах. Підозрілу тварину, на прохання Гаврила, тричі оглядав ветеринарний фельдшер. Не допомагало. Платив за консультації двічі ветлікарю.

Тоді, після читання довідкової літератури, Гаврило взявся за ремонт. У свинячій клітці розширив перегородки, перестелив підлогу, побілів стіни, підвів електричне світло, змастив жиром завіси на дверцятах, щоб не вищали. Змайстрував нове корито. Не їсть – хоч ріж! Сусіда порадив поставити на вишках біля свині телевізора на два сеанси телегіпнозу.

Гаврило, як умів, сам по вечорах пробував на свиню вплинути і навіюваннями, і промовляннями. За великий і малий масаж юбуло взявся, але покинув. Свиня стала цибати на стіни.

Та світ не без добрих людей. Напивався на базарі недавно Гаврило на одного дядька. Колгоспним зоотехніком той працював. Сто грамів любить випити. Багато їздив по світі, багато читав, через те і багацько всього знає.

– Е, – сказав дядько Гаврилові, – раз ти купляв собі свиню в Ганнополі під Славутєю, то я знаю, чим там її годують. Про тамтешній спиртзавод чув? Ото його відходами з картоплі й пшениці і ласує там худоба. Налий склянку самогону свині в корито, розмішай з кормами – побачиш...

Так і зробив Гаврило. Свиня з'їла все чисто. Аж за вухами лящало. Ще й корито оближала. В хід згодом пішов і резервний бутель самогону. Із потайної схованки, з-під землі викопав. Скрипів зубами Гаврило, а таки присмачував свині шість днів підряд ту їжу, щоб трохи поправилась. Вилив їй в корито всі свої запаси домашньої і сусідської самогонки. Вліз в борги – як у шовки. А на сьомий день, у неділю, як купив, так і продав свиню.

Добре, що хоч гроші ті самі повернув. Хай ще хтось помучиться!

Шляхом Жовтня (Шепетівка). – 1990. – 13 січня. – С. 4.

Радощі спілкування

Я зиркнув на годинник: пора! Пора поспішати до магазину, щоб зайняти місце в черзі за ковбасою.

Це точно: немає більшої насолоди, як стояти кілька годин у ній. Скільки інформації, скільки нового почуєш! Яке чудове і неповторне спілкування з друзями, знайомими, і тими, кого вперше побачиш!

Завдяки отій, наприклад, жіночці в синій хустині, я минулого разу довідався про чудовий рецепт коптіння у домашніх умовах рідкісної риби – ляща. З пам'яті не виходять корисні поради і ген отого вусатого дядька. Він таки добре навчився вичиняти собачі шкури. А ота, в міру повненька молодичка, завжди викликає в мене симпатії. Її вміння володіти собою і косметикою – просто повчальні! Зустрічаючись інколи з нею, я завжди прагну хоч трішечки отак невимушено заглянути крадькома до її голубих неспокійних оченят. Якби ж то моя Галя так уміла...

А оту кремезну бабу не люблю. Просуваючись разом з всіма із швидкістю одного метра за півгодини, вона постійно згадує одне й те ж: як в неї зберігалися взимку імпортні мариновані огірки. Я, наприклад, давно люблю користуватися вітчизняними кабачками.

Цікавий і допитливий цей гурт людей: завжди має про що і помовчати, і поговорити. Перебуваючи серед нього, я раніше від офіційних джерел взнаю про чергові переміщення в різних установах і апаратах, про кількість штучних тіл в космосі і на землі.

– О, ще недовго, вже стою третім, – подумав я і поліз до кишені за грішми. З черги я виліз і духовно, і матеріально збагаченим. Мої руки радісно обнімали обгорнуту цупким папером порцію вареної ковбаси.

Шляхом Жовтня (Шепетівка). – 1990. – 16 червня. – С. 4.

Зустріч

На вокзалі – немов у вулику. Підїздили і відкочувались поїзди далеких і близьких маршрутів. На краю платформи стояв задуманий брүнєт. Згодом до нього підійшов веселий кремезний чолов'яга. Лягнувши чорнявого по плечу так, що той аж присів, він зраділо закричав:

– Здоров, Миколо! Скільки літ і скільки зим?!

– Здрастуйте, – відповів стримано чорнявий і подумав: „Але звідки він знає моє ім'я?”

– Чого зажурився? – питає здоров'яга. – Давай краще в ресторані зустріч замочимо... Я також прогавив.

„І що за тип до мене прилип?” – свердлилося в голові Миколи, але зібрався духом і запитав:

– Ти звідки такий взявся?

– Так ми ж з тобою в Трускавці місяць мінеральну пили в санаторії!

– Не був я там!

– Та чого ти дурником прикидаєшся? В тебе он і родимка над губою зліва є. Я тебе, брат, добре пам'ятаю!

– Ви мене приймаєте за когось іншого...

– Ну і ну! Мене, браток, кругом пальця не обкрутиш, думаєш, що вже як ти вуса збрив, то і не впізнаю... Он і значок твій донорський на лацкані чепить, і галстука того самого, що на шії в тебе висить, ти мені на танці позичав...

Відступати було нікуди. Вечоріло. До наступного поїзда – ціла доба.

В ресторані розчулений колега розраховувався за все сам.

Коли вийшли на свіже повітря, той поцікавився:

– Як себе почувають діти, дружина, теща?

Передав усім вітання. Запитав ще, чи Микола так само грає в теніс. Ще й на дорогу Миколі дав шістдесят карбованців, нагадавши купити тещі вчасно подарунок...

– Добрий чоловік попався! До цих пір не доберу, – хвалився Микола. – За кого мене прийняв цей тип? А взагалі, добра людина.

Шляхом Жовтня (Шепетівка). – 1981. – 1 серпня. – С. 4.

В президії (усмішка)

...А Гаврила таки посадили. Викликав головуючий зборів минулого тижня із великого залу і посадив. У президію.

Добре, що і збори тривали всього сім годин. Гаврило ледве витримав випробування сидінням на стільці серед розпашілої урочистістю публіки.

– Ех, – думав він десь після третьої години промов, – сів би оце я на свого карого коника та й погнав би на ньому своїх колгоспних овечок помаленьку на горби, а потім – в долину, до води... Та й заспівав би пісню...

Десь вже на п'ятій годині сидіння, хоча на дворі і було літо, Гаврилові в залі примарився один чудовий зимовий день. Яка погода тоді стояла причудова! Довкола сніг. Так легко дихалося...

Гаврило зітхнув про себе і кліпнув спочатку одним, а потім другим оком.

Зліва почулося покахикування сусіда.

– Також нудьгує, – дійшло до тями Гаврилові, і, щоб не впасти сонним з стільця, почав поправляти краватку, яка незвично стискувала шию. Потім відчув, що і новий піджак на його плечах щось занадто тісний... А в лівому черевіку, як на зло, щось не гаразд: мізинець капризує...

Гаврило мучився, але вигляду не подавав, і лише подумки клявся, що більше його так ніхто не обдурить. Хто полюбляє сидіти – хай йде в президію! А йому краще в полі на роздолі!

Шляхом Жовтня (Шепетівка). – 1987. – 21 листопада. – С. 4.

Обман досвідом

Вже сонце лаштувалося спати на плечах дерев, а на семінарі ще точилася розмова.

– Ваші науковці хочуть поліпшити якість зерна?

– Авжеж! Тридцять літ над цим б'ємося!

– Які ж здобутки?

– Решета для зерна поміняли, нові замки на комору навісили, „Тойоту“ купили...

– Але яке борошно виходить?!

– А воно, бачите, як і в якому млині змолоти...

– Ваш досвід, кажуть, і на плівку фіксували, і в журналах описали?

– Було таке. І гостей стало ще більше приїжджати. Ми теж їздимо.

Вони до нас, ми – до них.

- Бачу, у вас і кабінет є – „Зав. столовою“...
- Еге, запозичили в японців. Тепер вони до нас їздять, а ми – до них...
- І кабінет „Зав. стеблом“ облаштовуєте?
- А як же! Щоб не гірше, ніж у Японії.
- І в кабінеті „Зав. корінням“ папочки, бачу, розклали...
- Не можна без них. Все як за кордоном.
- І „Зав. остюками“ у вас по списку рахується...
- Нову одиницю ввели, експериментуємо. Щоб не гірше, як і в них.
- Ну, то чому в них завжди хліба вистачає, а в нас – з перебоями?
- Бо ми від них їдемо з повними торбами. А вони від нас нічого не везуть. І де тільки в них той хліб береться? Самі дивуємося...

Поділля (Хмельницький). – 1994. – 4 листопада. – С. 4.

Ділові люди

Прикомандирований чорновусий пробивний молодий інженер-постачальник Карпо Одудько, безрезультатно поблукавши по кабінетних лабіринтах установи, ще раз зайшов до Гліба Петровича, директора бази.

- Досить, – скептично позіхнув Карпо, – вже кінець робочого дня. І ви, будь-ласка, зі мною у футбол не грайте...
- Зрозумійте, вас таких багато, а на воротах я один, – в тон йому стомлено відповів директор.
- Треба запчастини, чи то пак, запасні гравці! – рішуче і нервово заявив чорновусий.
- Стривайте! А ви часом не тренер?! – проникливо запитав директор.
- А як же, з „Буревісника!“.
- Чого ж тоді ви мовчите?! Незабаром сезон розпочинається... Добре, щось придумаємо. Одного дам. На ціле літо, – лагідно промовив Гліб Петрович і гукнув до головбуха: – будь-ласка, випишіть товаришеві необхідні запчастини.

Дві дужі правиці зустрілися в міцному, дружньому, діловому потиску.

Шляхом Жовтня (Шепетівка). – 1983. – 6 березня. – С. 4.

Ринкові відносини

Живемо! Вже й наших футболістів он за мільйони доларів купують. Не хочуть цукру – нехай футболістів беруть. Або – кольоровий метал. Ви погляньте, які шахти-копальні наші охочі

хлопці вже по смітниках порили! Все кольоровий метал, викинутий разом з відходами соціалізму, – вишукують, обози з ним за кордон лаштують. А базари! Нам такі гіпербазари і не снилися. На цілі проспекти і вулиці розливаються. А тими будками, халабудками, рундуками, контейнерами, кіосками, ящиками можна двір любого „захололого” заводу-гіганта закидати. Кожний тяглосьпроможний мав колись коня, а тепер – „Кравчучку”. Одну або й дві. Тесть для зятя і собі купляв, свекруха – собі і невістці. Бо спробуй за одну невчасну пенсію старого всіх молодих одразу в сім’ї нагодуй. А молодих все переучують... Аби хоч за кордоном якусь роботу знайшли. Рухівці в популярність граються, ондечки листівки почіпляли: „Бандитам – тюрми!”, а про злодіїв забули. Я – ще не краду. Своє на базар-ринок все сам виношу. Бо ж хліба треба. Вже й пиросос на базарі „гавкнув”, і холодильник, і наволочка, і цемент і шифер, для перебудови налаштовані. Скоро шибки з вікон продаватиму. Скільки того дня зимою?! Вікна лахами запхаю, одну шибочку лишу, – аби побачити, коли нові плакати до виборів почеплять. Ото з хати, з горища, з погребів, з хлівів на базар-ринок все відносимо. Бо ж сказано – ринкові відносини. Аби до Великодня ще останні штани зберегти...

День за днем (Шепетівка). – 1998. – 8 січня. – С. 7.

Кандидатська недоторканість

Василь Циркуль був кандидатом в зяті до баби Гапки. Минав рік того випробувального терміну.

Була неділя. Василя вгостили. І заліг він на вулиці, неподалік свого рідного заводу, який стояв.

Перший перехожий обминув його – мало хіба тепер таких! Другим його побачив міліціонер. Згадав, що Василь себе позаторік висував в депутати – не став діла мати. Третьою наткнулася на Василя циганка. Поглянула і сплюнула:

– Іч, набралася, воша європейська!

Четвертим на Василя натрапив начальник зміни, що поспішав на базар. Підійшов, спробував забалакати з лежачим. Даремно. Покликав із заводу п’ятого, начальника цеху:

– Треба щось робити, молодий спеціаліст пропадає.

Той переклав всі турботи на шостого – директора заводу.

– У вас є службова машина – відвезіть Василя до тещі.

Директор приїхав і сказав:

– Свій! А свого не дозволимо ображати.

Попросив міліціонера закрити Василя в камері, щоб ніхто не заважав по-людськи проспатися.

Наступного дня у нього з Василем була серйозна розмова. Винного перевели від верстата у лабораторію, щоб ближче до кабінетів начальства. Щоб був, як кажуть, на очах. Бо де такого лідера ще візьмеш? Він як відлагодить директору легковика – рік без ремонту їздить!

А для сестри начальника цеху Гапки ліпшого зятя не треба – дочка ж торгує весь час у Росії.

Поділля(Хмельницький). – 1999. – 24 вересня. – С. 8.

Нові проблеми в старих головах (памфлет)

Привозили нові і вивозили з роками назад – на макулатуру та ще кудись, списані книжки. Незворушно, на тому самому місці лишалася стояти облуплена бібліотека. Старезні похилені дерева стали загрожувати сховищу друкованої мудрості та політичних одноденок. Від дерев і затінку, від мокрих снігів і дощів стали сиріти бібліотечні стіни. Гілляки хотіли вчепитися за дроти електроліній. Коріння з-під землі підняло пухирями шершавий асфальт тротуару. За пропозиціями та проханням місцевих депутатів, за рекомендаціями громадських комісій через три роки виконком міської Ради в січні розглянув питання „Про дозвіл на знесення дерев”. З лютого місяця ще й досі зволікає з „експертизою”, не даючи дозволу на цю акцію, інспектор з охорони навколишнього середовища. Ще з березня головний архітектор забуває дати довідку про те, що саме від дерев мокріють і поступово руйнуються стіни книгозбірні. З квітня місяця в комунгоспі думають: різати чи не різати? Бо чим латати нові дірки в старому асфальті тротуару? Дванадцятий рік навіть чайної ложки холодного асфальту не отримували... З травня місяця стали невдоволено хитати головами в тутешньому відділі внутрішніх справ. Валитимуть дерева – відключать від електроенергії. А охоронна сигналізація запрограмована на автоматичний режим роботи. А відомчий електрик за власний рахунок – у відпустці і блукає десь з товарами в Туреччині.

З червня довідки не дає санстанція. Дерева можуть впасти і перегородити течію струмка. Підніметься рівень води, підтопить смітники, а там – до епідемії близько... В липні всіма ногами і руками стали опиратися проти знесення дерев правлінці сусіднього, прилаштованого в погребі, об'єкту під назвою „Свисни банк”.

Впалі дерева перегородять єдину стежку до їхньої поважної установи. То ж як бути з клієнтами „Свиснибанку”? Ех, проблема...

В серпні уповноважений гінець поїхав це питання втрясати у Верховній Раді, в Києві. Та раптово тієї ночі налетів циклон. Впали,

мов солдати, дерева. Заплакала за ними під дощем стара розгороджена бібліотека. Ніхто не постраждав. Ви питаєте за довідки і за книжки? Нічого. Нові напишуть. Письменних, як і письменників, у нас вистачає... Вас цікавить зруйнована бібліотека? Нічого. Віддамо якомусь комерсантові, відкриє магазин.

Р. S¹. Написано під впливом прочитаної публікації в „Подільських вістях” від 6 червня 1997 р. під назвою „Чиї гріхи спокутує село?”

Р. S². Єдину бібліотеку в районі „603 км” у м. Шепетівці теж мають закривати. А жаль...

День за днем (Шепетівка). – 1998. – 8 січня.

У ЗАКУПКАХ ПАМ'ЯТІ

ОЛЕКСАНДР ЛУКАШУК

Як отаман Йосип Біденко українізацію на Шепетівщині проводив

У 1919 році, після того, як прийшла до влади Директорія на чолі з В. Винниченком та С. Петлюрою, по всій Україні масово виникають повстанські загони на чолі з отаманами. В історії Української революції, це явище отримало назву «отаманщина».

Історики та учасники тих подій стверджують, що до серпня 1919 року, на території України фігурувало понад 60 отаманів [1, с. 106]. Найвпливовіші серед них були Григор'єв, Махно, Зелений, Ангел, Божко.

На території сучасного Шепетівського району на початку 1919 року діяв повстанський загін отамана Йосипа Гнатовича Біденка, резиденція якого знаходилася у місті Ізяслав [2, С.18]. Полковник Армії УНР Михайло Середа охарактеризував його, як незламного патріота та свідомого українця, а також називав його «отаманом всея Волині і землі Поліської [2, с. 17]. Інший полковник Армії УНР Олександр Вишнівський навпаки називав його отаманом-шкідником [3, с. 12].

З біографії підполковника Армії УНР Йосипа Гнатовича Біденка ми дізнаємося, що народився він 31 жовтня 1884 року, у Житомирі. Унтер-офіцер Кавалергардського полку. Офіцерське звання отримав за військову заслуги. У 1917 році служив в 93-му запасному полку у Царицині. Останнє звання у російській армії – прапорщик. Одним з перших, хто почав українізацію у частинах російської армії [4],

сформував український курінь силою 1000 багнетів і з далекого Сибіру привіз його до Харкова [5, с. 67]. Він відділив солдат українців з полку і окремим ешелоном вивіз їх до 34-го армійського (1-го Українського) корпусу. Разом з ешелоном вояків-українців відправив військовополонених австрійської армії українського походження, серед них були Євген Коновалець і М. Курах. Після влиття солдатів з ешелону до 1-го Українського корпусу, він отримав звання комісара Центральної Ради в штабі цього корпусу [4]. Вступає до Української партії соціалістів-самостійників [6].

На початку 1918 року – командувач Фастівського фронту Армії УНР [7].

У цьому ж році брав активну участь в клубі українських офіцерів «Батьківщина», яка стала основою для повстання проти Гетьмана П. Скоропадського [4]. У листопаді 1918 року Біденка призначили помічником секретаря Українського національного союзу [6].

15 листопада 1918 р. – отаман для доручень штабу армії Директорії [4]. 14 лютого 1919 року Йосип Біденко отримав телеграфічне розпорядження члена Директорії Панаса Андрієвського про призначення його особливим комендантом Старокостянтинівського, Ізяславського та Острозького повітів [5, с. 252]. Згодом – отаман окремої кавалерійської частини в тилу армії Директорії в Ізяславі, який діяв у тилах Дієвої армії УНР та відмовлявся виїжджати на фронт [4].

10 березня 1919 року за відмову від переходу на лінію фронту, Біденко, за наказом 1-го помічника начальника Генерального штабу Василя Тютюнника, був заарештований і його загін був роззброєний. Під час обшуку у Біденка, крім іншого, вилучено 164 особисті банківські рахунки на суму понад 200 тисяч карбованців. Під час слідства агент Політичного департаменту МВС УНР дав таку довідку: «Біденко – людина невдовольняюча відповідними здатностями – як адміністративними, так і організаційними, через що таке безладдя в його частині і підлеглому районі» [5, с. 252].

Провів літо 1919 року у військовій в'язниці в Кам'янці, з кількома іншими отаманами, над якими провадилося слідство. У жовтні 1919 року був звільнений з в'язниці, коли армія генерала Денікіна взяла Кам'янець [4].

У січні-лютому 1920 року був командиром кавалерійського підрозділу в 44-й дивізії більшовицької армії, сформованої з т. зв. «боротьбистів». Потім був заарештований більшовиками, як колишній петлюрівський отаман, і ув'язнений у Літині. Втік з в'язниці незадовго до страти. У 1921 – старшина управи постачання 4-ї Київської дивізії Армії УНР [4].

У 1920-30-х роках жив у Рівному. У цей період Й. Біденко долучається до лав Української народної партії, яка була організована Володимиром Оскілко та Йосипом Мацюком. З 1926 року – обраний

заступником голови УНП. У 1925 році – співробітник тижневика «Дзвін»(Рівне) [8, с. 90]. З 1939 року немає ніякої іншої інформації про долю Йосипа Біденка.

На жаль, не вдалося віднайти його фото, але його образ досить детально описує полковник Михайло Середа у статті «Отаманщина», що поміщена була у журналі «Літопис Червоної калини»[2, с. 17-20]:

«Біденко був високий на зріст, широкий у плечах і грудях, огрядливий, жилавий, незвичайної фізичної сили, напrawdę, як той казковий велетень Святогор або Добриня Микитич. Темно-русява голова його ніби вросла в плечі. На рожевому обличчі – карі замислені очі під густими насупленими очима, великий римський ніс і пишні довгасті вуса. Був зодягнений у сіру, російського зразку, шинелю, юхтові чоботи і чорну каракульову шапку, що нагадувала своєю формою папську тіяру»[2,С.17].

Не оминув поза увагою Михайло Середа і опис діяльності отамана Біденка у період Директорії. Зокрема він пише:

«...коли перемогла Директорія, він, роздобувши невідомо від кого і як, урочисті грамоти на посідання землею Волинською...Зі ст. Шепетівка Біденко розіслав на всі кінці Волині накази, в яких, повідомляючи населення про своє призначення комендантом всіх повстанських сил на Волині, закликав всіх до послуху і виконання лише його розпоряджень. Наказ цей причинився до великих непорозумінь і трагікомічних історій. Так, призначений ним на повітового коменданта м. Острога полковник Фідлер, прибувши на ст. Кривин, зв'язався через телефон з Острогом і повідомив начальника залоги Самчука про своє призначення. Однак Самчук відкинув пропозицію Біденка і зазначив, що він підпорядкований сотнику Собку, а той в свою чергу отаману Оскілку і Уряду. Все ж таки перепалки закінчилися тим, що Самчук хитрощами заманив Фідлера до Острога, обеззброїв його, заарештував і передав його в розпорядження Оскілка.

Непорозуміння з призначеннями лише подвоїли енергію Біденка, який тепер формував кінний відділ. Кіннотники його були набрані з волиняків. Хлопці були хоч куди: високі, стрункі, слухняні, добре зодягнуті і взуті. То був час, коли анархістка Потоцька зі своїм відділом грабувала Проскурівське селянство і нищила поміщицькі маєтності. Біденко, як той орел, налетів на завзяту бабу, що боронилася по всіх правилах військової штуки. Але де ж там тягатися їй з людьми, які не злазили з коней з першого дня світової війни. Анархісти були потрощені, однак Потоцька, не дивлячись на тяжке ранення в груди, мала щастя утекти від полону.

Резиденція Біденка була в Ізяславі, де він відпочивав після військових турбот і бойової праці. Ореол його бойової слави відчули навіть власники цукрових заводів. В армії склали прислів'я: «такий-то мав грошей, як Біденко цукру». Однак Біденка цікавили не лише

тільки матеріальні досягнення; його турбувала також справа українізації населення. Перебуваючи в Городищенському жіночому монастирі (тепер Шепетівський район, 6 км від Шепетівки. – Авт.), довідався він про велику і цінну бібліотеку в монастирі, яка складалася виключно з російських книжок. Ігуменія монастиря одержала від отамана докір, а книжки повиносили козаки на площу і попалили на кострищу.

Несподівані події на військовому фронті примусили отамана на деякий час залишити культурну працю. Більшовики захопили Острог, загрожуючи надалі Кремінцеві та Ізяславі. Отаман зі своєю кіннотою отаборився тепер в лісі, між Острогом та Кремінцем. Більшовики, пограбувавши населення і підібравши військове майно, що його залишили у місті українські війська склали його на вози, які скерували на той ліс, де чекав на них Біденко. І вони дісталися отаманові, який вважав тепер свою військову місію покінченою і повернувся до Ізяслава, де й відпочивав.

Начальник штабу північного фронту Агапіїв, рятуючи від більшовицької навали Рівне, запропонував Біденкові з'єднати свій відділ з Наливайківцями, що захищали підступи на Рівне. Біденко відповів, що він має свої завдання і ніяким штабам не підлягає.

Українська Армія переживала агонію. Штаб Дієвої Армії з Проскурова перекинувся на ст. Здолбунів. Більшовики загрожували тепер Шепетівці, силкуючись спіймати Українську Армію в свої залізні обійми. Начальник штабу Дієвої Армії Андрій Мельник делегував до Біденка поручника Шевчука з наказом, аби отаман розташував свій

відділ на правій ділянці від Шепетівки. Поручник Шевчук прилетів до Ізяслава, однак дістатися до отамана була справа складна. Будинок, в якому мешкав Біденко, був густо обсаджений скорострілами і людьми. На подвір'ї, ганку, на горищі, з під даху, скрізь стирчали скоростріли, списи і рушниці. Шевчук зустрівся з Біденком і доповів про наказ Мельника. Після нетривалого мовчання Біденко закричав:

– Я сам собі отаман Мельник!

Зустріч ця мала недобрі наслідки для цукрозаводчиків: треба ж було якось заспокоїти розгніваного отамана. Уряд, провідавши про надмірну ніжність отамана до волинського цукру, мало не заплакав: цукор залишався єдиним ресурсом, що дозволяв провадити на далі боротьбу з більшовиками. В згоді з Урядом штаб Дієвої Армії уложив такий проект: малося вирядити на ст. Шепетівку сотника Ромбашевського, який мав повідомити Біденка, що зі штабу прибув скарбник з грішми для його відділу. Сума грошей складала буцімто досить поважну цифру, яку можливо було передати лише безпосередньо отаману. Біденко спіймався таки на цей гачок. Одержавши солодке повідомлення про гроші, він, не забувши про власну охорону, яку несли постійно п'ять кінних козаків, з'явився на станції, тримаючи в руках незвичайних розмірів скриньку для грошей. Тут його й заарештували. Деякі члени Уряду вимагали негайного розстрілу отаманів Палієнка, Семесенка і Біденка, однак більшість визнала призначити над ними воєнно-польовий суд.

Отаманів перевезли до Кам'янця. Несподівана навала Денікінців дала можливість отаманам звільнитися з під арешту. Кіннотники Біденка, почувши про звільнення отамана, знову зібралися до його послуг. Отаман порозумівся з «боротьбистами» і, прилучившись до Таращанської дивізії, вирушив з ними на фронт. Однак більшовики вирішили його заарештувати. Якось отаман необережно залишився в селі переночувати. Кіннота його була розташована щось в 3 км від фронту. Чекісти не прогаяли такого влучного для них моменту: заарештували Біденка і посадили у Літинську в'язницю.

Одної ночі його привели до кабінету голови місцевої чека. Голова прочитав йому ніби одержане ним телеграфне розпорядження про відрядження отамана до Вінниці, де мали розглянути його справу. Біденко зрозумів, що його мають зараз розстріляти. І дійсно, ледве він вступив 2-3 кроки від кабінету, як накинулася на нього чекісти, пов'язали ремінцем руки і повели за місто до озера. Перед розстрілом його почали роздягати. Під час цього вчинку Біденку вдалося вирватися і втекти до найближчого лісу, де знайшов хату лісничого. Лісничий його нагодував і вдягнув, порадивши йому дістатися на сусідню станцію, на якій перебував галицький відділ.

Галичани щиро зустріли відомого їм отамана, дали йому грошей і посвідку, що він хворий козак, має звільнення з війська і повертається до Галичини» [2, с. 18-20].

Отже, з зазначеного вище, слід відзначити, що Йосип Біденко був неоднозначною особою. З однієї сторони, він палкий патріот України, захисник її інтересів, з іншої сторони – анархіст, любив гроші і наживу, частенько відмовлявся виконувати накази вищого командування, що звичайно додало негативу до його біографії.

Джерела та література:

1. Гай-Нижник П. Отаманищина в період Директорії УНР: соціальна база, роль і місце в національно-визвольній боротьбі // Література та культура Полісся. - Ніжин, 2010. - Вип.58.
2. Середа М. Отаманищина//Літопис Червоної калини. – Львів,1930. – ч.6.
3. Вишнівський О. Повстанський рух і отаманія. - Детройт, Мічіган, 1973.
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/Біденко_Йосип_Гнатович
5. Визвольні змагання очима контррозвідника (Документальна спадщина Миколи Чеботаріва). – Київ, 2003.
6. <http://ukrlife.org/main/evshan/prokhoda4.html>.
7. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=39852
8. Коваль Р., Завальнюк К. Трагедія отамана Волинця. – Київ, 2002.

НАТАЛІЯ НИКОНОВА

Голгофа отця Григорія

1937 року в СРСР розпочалась «операція по репресуванню антирадянського елементу», що пізніше отримала назву Великого терору та стала однією з найкривавіших сторінок в історії України. У смертельні жорна репресій потрапляли всі прошарки суспільства: від вищих чинів країни до далеких від політики селян і робітників. Влада планомірно винищувала цілі категорії населення, які, на її думку, були не потрібні для будівництва комунізму: «куркулі», «кримінальники», «контрреволюціонери» різних відтінків, «повстанці», «церковники», «шпигуни», «троцькісти», «диверсанти», «шкідники», «націоналісти»... Люди різних віросповідань та національностей, різного віку та соціального стану. За розмахом знищення населення власної країни комуністичний терор не знав собі рівних у світовій історії.

Чимало жителів Шепетівки та району зазнали репресій. Один із них – Сільвеструк Григорій Дем'янович – священник із с. Чотирбоки. Отець Григорій 1886 року народження, уродженець с. Малі Юначки Антонінського (з 1962 року – Красилівського) району, Кам'янець-Подільської (з 1954 року – Хмельницької) області заарештований 10 вересня 1937 року Грицівським районним відділенням НКВС [3, 4, 12].

Григорій Сільвеструк з дружиною та дітьми

До арешту Григорій Сільвеструк був священиком у с. Чотирбоки Грицівського (до 1962 року – Шепетівського) району, де і проживав разом з великою сім'єю – дружиною Пульхерією Филімонівною, доньками Ларисою, Ніною, Галиною, Надією та синами Миколою, Євгеном та Іваном. Старшим дітям – Ларисі та Миколі – на той час вже виповнилось 17 та 16 років. Завдяки їхнім спогадам, а також за спогадами доньки Галини ми можемо дізнатися, що довелось пережити родині та отцю Григорію в ті страшні роки репресій [3, 7, 11].

Вперше отця Григорія було заарештовано в 1935 році. В буцегарні священику пропонували відмовитись від сану, але він не погодився. Протримавши пів року під арештом, Григорія Сільвеструва відпустили додому. Так як отець й надалі продовжував священнодіяти, то влада закрила церкву та облаштувала в ній склад. В 1936 році всю сім'ю виселили з квартири без права залишатися в селі. Але Сільвеструки з села не виїхали, а поселились у бідної сироти – Анісії Артемівни Денисюк. Отця Григорія часто визивали на допити в сільраду, звинувачуючи в агітації проти влади та зв'язку з троцькістами. 9 вересня 1937 року Григорія Сільвеструка було заарештовано вдруге. Серед ночі у вікно будинку постукав односельчанин, депутат сільради – Бруча Стефан та попросив відчинити, так як потрібно було терміново охрестити хворе немовля. Після того, як отець Григорій відкрив двері, його схопили працівники НКВС Грицівського районного відділення, провели обшук в будинку, вилучивши всі золоті та срібні церковні речі, та забрали батюшку назавжди. Рішенням трійки УНКВС СРСР по Вінницькій області від 3 жовтня 1937 року за обвинуваченням по ст. 58-10 КК УРСР у контрреволюційній діяльності був засуджений до 10 років

позбавлення волі у виправно-трудовому таборі. Спершу утримувався в тюрмі м. Бердичів, а 26 жовтня 1937 року переправлений в Локчимський ВТТ НКВД Комі АРСР, який знаходився в Усть-Куломському районі, Усть-Немському відділенні, Жежимського участка [3, 11, 12].

Локчимський табір був одним з найстрашніших таборів, дислокованих на території Комі АРСР. Із-за нелюдських умов утримання ув'язнених тільки за 1938 рік в Локчимському ВТТ від голоду, хвороб та непосильної праці померло більш ніж 4 тис. ув'язнених [1, 8, 12].

Барак для ув'язнених Локчимтабору. Фото 1989 р.
З колекції фонду «Покаяння»

Табір, як писав священник, вважався лісозаготівельним. Одного разу дерево впало Григорію на ногу, проте, ні про яке лікування не могло бути й мови і він продовжував працювати зі зламаною ногою. За невиконання норм його часто звинувачували в саботажі та поміщали в карцер, де зверху постійно капала холодна вода. До того ж, отець Григорій відморозив пальці і їх прийшлося ампутувати. Дещо пізніше, священник осліп і його перевели на роботу в пральню. В одному з листів до рідних він написав: «Якщо так і надалі буде продовжуватись, то я не витримаю...».[3,6,7,11]

Священник Сильвеструк Григорій Дем'янович в ґаші

У своїх спогадах донька Григорія Галина Любинецька (Сильвеструк) пише, що їй вдалося зустрітись з чоловіком, який відбував покарання разом з її батьком. За його розповідями вдалося

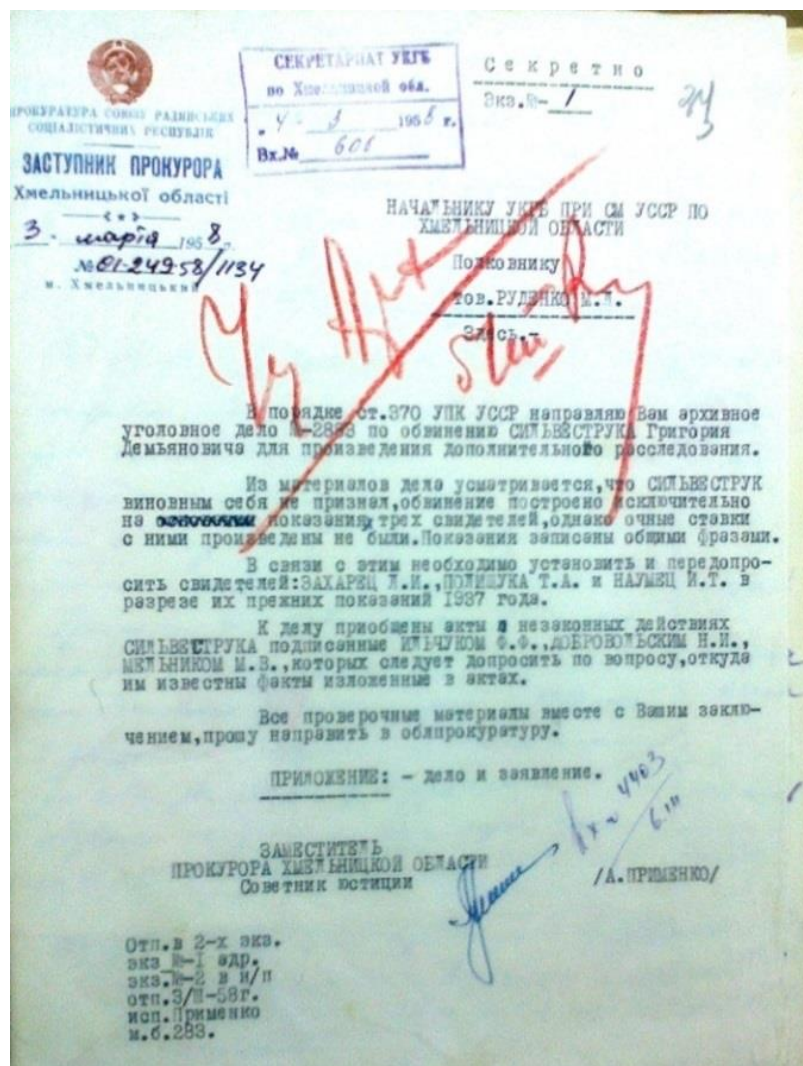
дізнатися про життя і муки отця Григорія в таборі: «...У таборі отця величали батюшкою, звичайно, не всі, а лише ті, хто знав про його сан, бо він і там молився Богу за нас і в'язнів, щоб Господь дав їм силу і терпіння...». Саме від цього чоловіка вони дізналися як помер їх батько: «... він своїми культяшками прав білизну в'язням. Отець так був змучений, що не міг сам ходити за їжею, то йому милосердні в'язні приносили її. А одного разу цей же чоловік приніс їжу і застав отця мертвим...» [3, 6, 7, 11].

Отець Григорій не витримав нелюдських знущань та умов життя і помер в 1942 році, як записано в архівній довідці: «...умер 17 ноября 1942 года от крупозного воспаления легких. Похоронен в могиле №96» [3].

Радянська влада жорстоко розправлялася не лише із підозрюваними «ворогами народу», але й з членами їхніх родин. Клеймо члена сім'ї «ворога народу» калічило долі ні в чому невинних жінок, дітей – від висилання до знищення. Родині Сільвеструків теж довелося відчувати усі його тяготи на собі. Як згадує Галина Григорівна: «...У 1938 році нас, як сім'ю ворога народу (семеро дітей – найстарший 18 років, а найменший – 3 роки) висилають на північ СРСР. Але дорогою працівник НКВС змилювався над нещасною жінкою із сімома дітьми і змінив місце висилки на Вінницьку область. Це був Божий промисел, милість Господа до маленьких невинних дітей, які щоденно молились, щоб Всевишній їх урятував...». У Вінницькій області сім'я Сільвеструків прожила до 1945 року, нічого конкретно не знаючи про батька, лише після смерті Сталіна старший брат Галини Григорівни вирушив на пошуки Григорія Сільвеструка чи бодай звістки про нього. Таким чином, вдалося зв'язувати про його життя в таборі, місце захоронення [3, 6, 7, 11].

В 1958 році, на підставі Постанови Президії Хмельницького обласного суду, Григорій Сільвеструк був реабілітований. Рішенням №21 від 25.10.1993 року Шепетівської районної комісії з питань поновлення прав реабілітованих, відповідно ст. 3 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» Галина Григорівна Любинецька (Сільвеструк) реабілітована як член сім'ї репресованого Сільвеструка Григорія Дем'яновича [3, 6, 7, 11]. «...У 1993 році ми з покійною сестрою пішли в Хмельницьке СБУ дізнатись про те, в чому ж звинувачували нашого батька і отримали дані про двох свідків, які, боячись арешту, свідчили, що, нібито, отець займався агітацією проти радянської влади. У 1958 році, коли проходила реабілітація безневинно засуджених, ці свідки відмовились від своїх слів. Сім'я наша вижила, дякуючи Господу...», – писала у своїх спогадах Галина Григорівна [3, 11].

Розпорядження УКГБ щодо проведення додаткового слідства по справі Сільвеструка Г.Д. від 4 березня 1958 р.

14 квітня 2015 року відійшла у вічність і Галина Любинецька (Сільвеструк), остання дочка репресованого священика Григорія Сільвеструка, жінка на долю якої випали нелегкі випробовування. Але вона залишила написані від руки спогади, в яких описано найтяжчий період життя її батька — останні роки ув'язнення, частинку історії, яку ми маємо пам'ятати та передати нащадкам [7].

В 2010 році комісією по канонізації Хмельницької Єпархії

було розпочато роботу по збору документів для возведення до лику святих отця Григорія Сільвеструка. [4,5,6] На жаль, за недостатністю документів, які зараз знаходяться закритому архіві МВС Росії по Комі, робота призупинилась.

Доля Григорія Сільвеструка та його родини жахлива для нас і, водночас, типова для тих часів. Кількість жертв репресій, депортацій і голоду в Україні не піддається підрахунку. До цих пір люди шукають своїх дідів і прадідів, розстріляних, запроторених в табори смерті та знаходять моторошні підтвердження їх передсмертних мук. Багатьох уже нема кому шукати, бо згинули під колесами сталінщини цілі родини. Чи ж вдасться колись встановити повні списки репресованих у ті криваві часи? Життя відновлює історичну справедливість і повертає з небуття незаслужено забуті імена наших попередників, щоб кожний з нас міг усвідомити, що за будь-якою історичною подією — долі простих людей — наших предків, кров яких тече в нас, за помилки яких ми розплачуємося, так, як наші нащадки будуть платити за наші помилки.

Джерела та література:

1. Аджером, Локчимлаг // <http://karta.psbm.ru/karta/placefull/syktuvkar-lokchimlag/>
2. Веденеев Дмитро. Політичні репресії 1920-1980-х та проблеми формування національної пам'яті // <http://www.istpravda.com.ua/research/2012/12/26/105584/>
3. Державний архів Хмельницької області, ФР-6193, оп.12, справа П-6969
4. Джавршян Геня. В поисках могилы священника, погибшего в Коми АССР//Красное знамя Севера. – 2010 – 2 сентября – №102 (116).
5. Джавршян Геня. Из осужденного в святыне // Красное знамя Севера. – 2010. – 14 октября. - №120 (134).
6. Джавршян Геня. Письма из заключения: новый поворот в деле украинского священника //Красное знамя Севера. – 2010. – 11 ноября. - №135 (149).
7. Дочка репрессованого священника Галина Сільвеструк: спогади про батька // <http://orthodoxy.org.ua/data/spogadi-dochki-novomuchenika-grigoriya-galini-silvestruk-pro-batka.html>
8. Дмитрій Клейн. Архипелаги коммунизма — БАМЛаз, ЛокчимЛАГ // http://echo.msk.ru/blog/nesoglasnyi_2/1054106-echo/
9. Комі республіканський благодійний громадський фонд жертв політичних репресій «Покаяние» // <http://pokayanie-komi.ru/imena>
10. Православ'є України. Святость в расстрельных ямах. Игумен Валериан (Головченко) о новомучениках декабря 1937-г // <http://orthodoxy.org.ua/data/svyatost-v-rasstrelnyh-yamah-igumen-valerian-golovchenko-o-novomuchenikah-dekabrya-1937-go.html>
11. Спогади Галини Любінецької про батька Сільвеструка Григорія (копія) – ІІМО – НД – а – 1753.
12. http://kuz1.pstbi.ccas.ru/bin/db.exe/no_dbpath/ans/newmr/?HYZ9EJxGHoxITYZCF2JMTdG6XbuFe8jgceLVsi1XeW01s8WXfioceGo2dOngvuqiceXb**

МАРІЯ ЮЗЛОВА**Минуле – через світогляд
пересічних людей**

Усна історія, як опитувальний засіб отримання інформації про історичне минуле, культуру, звичаї, світогляд народу, відомий давно. Практикувалися зі збором усної інформації, зазвичай, мандрівники та дослідники. Лише як науковий напрям в історії, усний збір інформації почав інтенсивно розвиватися в другій половині ХХ століття.

Сьогодні під «усною історією» розуміється наукова дисципліна, що володіє власним методом дослідження – інтерв'ю, за допомогою якого здійснюється фіксування суб'єктивного знання окремої людської особистості про епоху, в якій вона жила.

Сутністю цього дослідницького напрямку є запис (як правило, із застосуванням аудіо та відеотехніки) усного оповідання очевидців тих чи інших подій, спогадів на задану тему або про якийсь життєвий період.

Як метод історичної науки, усна історія дозволяє зберегти свідчення безпосередніх учасників історичних подій, «маленьких людей», які в офіційних джерелах фігурують лише як статистичні одиниці, а часто і взагалі забуті.

Завдяки усній історії, минуле постає через світогляд рядових учасників історичного процесу. Тому наукові співробітники музеїв, краєзнавці та історики повинні бути збирачами цієї історії.

В січні 2011 року мною були записані спогади шепетівчанки Обозної (Лахай) Катерини Олексіївни (1920-2012 рр.):

«Народилася я в с. Ленківці 23 листопада 1920 року в звичайній селянській багатодітній родині. Зі свого дитинства пам'ятаю, що завжди приходилося важко працювати. Час від часу ходила до школи, так як заняття відбувалися не регулярно та й мати не завжди пускала. Найбільш запам'ятався голод 1933 року. Люди скрізь вмирали, багато було чужинців зі сходу країни, які ходили від хати до хати та й просили харчі. А харчів не було, все було забрано тодішньою владою ще на початку осені. Пам'ятаю як заарештували та посадили в тюрму мою маму за те, що вона на полі збирала колоски. Я з своїми старшими братами ходила до Герцеля, він на той час був представником місцевої влади, ми просили її відпустити, так як дома ще залишилося трійко малих дітей. Так ми ходили декілька днів і нарешті маму звільнили.

З 1938 року я перебралася до Шепетівки, знайшла там роботу на цукровому заводі. Працювала в дві зміни, бо хотіла заробити більше грошей. Пам'ятаю начальницю зміни Самойленко, вона була доброю людиною і позичила мені гроші на нову хустину. Через два роки перевелася до заводської їдальні на роздачу. Харчувалися в столовій по талонах, які видавалися для робітників заводу.

В 1941 році розпочалась війна, почали бомбити місто, я збрала речі і втекла до дому в село Ленківці. Наприкінці 1941 року мене з братами відправили на роботи до Німеччини. Молодь з нашого села зігнали до села Чотирбоки, там нас садили в вагони, які вранці відправили до Німеччини. Вночі мені з меншим братом вдалося втекти, так як були худі і змогли пролізти крізь щілину вагону. Нашу втечу було помічено і навздогін відкрили вогонь. Ми бігли через поле. Нас ніхто не переслідував, але ми все рівно декілька днів

переховувалися в лісі. Старший брат Степан так і поїхав до Німеччини, з якої повернувся лише в 1948 році.

Ще пам'ятаю один випадок пов'язаний з тим самим Герцелем. Коли в 1941 році німці захопили наше село, Герцель став поліцаєм. Він був дуже жорстокою людиною. В Ленківцях, при в'їзді в село, було декілька джерел. Одне з джерел називали люди Проща, вода в ньому вважалась святою. Люди з усіх сіл приходили набрати тієї води. Так цей поліцай Герцель в грудні місяці, тоді був сильний мороз, загнав в це джерело жінку (не пам'ятаю як її звали) з двома її дітьми. Він не дозволяв їм вийти з води поки вона не попросить в нього вибачення, а усім односельчанам наказав стояти й дивитися. Ніхто нічого не міг зробити, так як з ним були озброєні два помічники. Якраз в цей час до села на мотоциклах приїхали німці. Коли вони дізналися в чому справа, то наказали жінці негайно вийти з дітьми з води, а Герцеля на очах всіх односельчан розстріляли за жорстоке ставлення до жителів та перевищення обов'язків. Цей випадок запам'ятався всім надовго. Пізніше після війни, за наказом голови сільради, цю Прощу було засипано. Ніхто з трактористів не хотів засипати її, трактор постійно глохнув, а голова сільради незабаром осліп.

В 1942 році селом пішов слух, що знову будуть відправляти до Німеччини на роботи. Але в цей час до мене посватався шепетівчанин Обозний Дмитро Григорович 1917 р.н., який обіцяв все владнати так, щоб мене не забрали до Німеччини, якщо я вийду за нього заміж. Я не хотіла виходити за нього, бо він був інвалід. В нього не було лівої руки та відсутні пальці на обох ногах, які він втратив під час радянсько-фінської війни. На той час він був заможним, мав коней. Ще до війни працював на конюшнях «Заготскоту», а під час війни так само доглядав за конюшнями та керував конюхами. Німці його не зачіпали, навіть платили та дозволили поряд збудувати хату. Спочатку я йому відмовила, але він наполягав та приїздив до мене мало не щодня і я погодилась. Так в 1942 році ми і побралися. А через рік ми увійшли в свою новозбудовану хату по вул. Пархоменка, де я народила нашого первістка. Поруч (де зараз проходить вул. Уляни Громової) знаходились конюшні та кузні, а за ними (в сторону артбази) було велике пасовисько, куди вигонили коней. Мій чоловік був грамотний, добре знав німецьку та єврейську мови.

З 1941 по 1943 рік були масові розстріли євреїв. Перший відбувся біля синагоги, всі інші проходили за містом біля перехрестя Славута - Новоград-Волинський – Шепетівка.

В 1944 році йшли сильні бої за звільнення Шепетівки, місто постійно бомбили. Чоловік мене з дитиною та його старою матір'ю вивіз в село під Ізяслав. Коли місто було звільнено, ми повернулися до Шепетівки.

Мій чоловік під час війни допомагав партизанам, зокрема товаришував з Русняком Іваном Кириловичем, потім у 60-х роках вони разом працювали в кінопрокаті.

Одразу після війни з 1946 року мій чоловік був завідувачим «Горкомунхозом» (міське комунальне господарство)».

Ось такі усні історії, історії соціальні та повсякденні, дозволяють вивчати минуле в його вимірі з позиції окремого індивіда, звичайної людини, а не на рівні історій країн чи великих подій.

Щораз менше живих свідків минулого залишається серед нас. Їхній історичний досвід – то наша спадщина. Тож, аби пізнати власне історичне минуле, нам слід прийти до цих людей і надати їм чи не єдину можливість розповісти про своє життя.

ВОЛОДИМИР КОВАЛЬЧУК

Як Борух Вальбе з Шепетівки став відомим літературознавцем

Цей знавець літературних течій, меткий полеміст, мовознавець народився наприкінці XIX століття в Шепетівці й через усе життя проніс любов до рідного містечка. Мало кому відомо, що починав він свою кар'єру літературного критика на сторінках впливової колись газети «Одесский листок». Нам вдалося відшукати часопис і проаналізувати, які теми хвилювали Боруха Соломоновича найбільше.

Борух Вальбе побачив світ у сім'ї дрібного торговця. Батько хотів дати синові гарну освіту. Для початку віддав його до єврейської релігійної школи (хедеру) вивчати Тору. Втім, хлопця цікавила не стільки релігія, як література. 14-річним утік з дому до Варшави. Там жив з приватних уроків. Заразом посилено досліджував творчість актуальних українських, єврейських і російських письменників.

Попри раннє прагнення до самостійного життя, щось, напевне, пішло не так, бо повернувся в Шепетівку. Розпочинає листування з різними газетами Російської імперії, «атакує» часописи кореспонденціями, дописами, маючи на меті влаштуватися кудись на посаду журналіста.

А ще Борух надсилає листівки відомим єврейським меценатам і філантропам. Низка його послань із Шепетівки, що датовані 1912 – 1913 роками, збереглися у відділі фонду іудаїки Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського (фонд № 339). Ці листівки завірені поштовим штемпелем Шепетівської поштово-телеграфної контори. Відомо, що у ній певний час працював чиновник VI розряду Хома Мельник, якого на цю посаду перевели з Бердичева в 1910 році.

Серед кореспондентів майбутнього літературознавця Вальбе був видатний етнограф Ан-ський. Цей чоловік із іншими дослідниками старовини їздив містечками Волині, записував народні пісні, казки, легенди, збирав предмети старовини, фотографував краєвиди та людей. Одна з таких експедицій побувала в Славуті, Шепетівці та Судилкові восени 1912-го. Наступного року дослідники відвідали містечка Південно-Східної Волині ще раз.

Згодом Борух Соломонович дивним чином опиняється в Одесі, яка тоді входила до Херсонської губернії. Вже у 1916 році вів рубрику «Нотатки читача» в газеті «Одесский листок». Це ліберальне видання важко назвати провінційним. Адже до газети дописували численні кореспонденти як із різних губерній, так і з-за кордону: Франції, Англії, Італії. «Одесский листок» читали в Петербурзі, Ризі, Римі, Нью-Йорку, інших великих містах світу. Борух Вальбе підписував статті вигаданим іменем Борис й справжнім своїм прізвищем, тоді як його колеги – переважно використовували лише псевдоніми: Бідовий, Курсистка, Невидимка, Миргородець, Ф. Г-нъ, Профан, Діонео.

Дуже імпонували Борухові Вальбе ті літератори, що в своїх творах ідеалізували тихі провінційні містечка. Так, у його рецензії на повість Євгена Замятіна «Повітове», вміщеній в «Одесском листке» 13 червня 1916 року, читаємо: «Тут описується найменша щілина, найменший закапелок повітового містечка. Є і трактир з його бурхливим життям, звідкіль нічну тишу сплячого містечка пронизують крики: караул, грабують, вмирають!!». «Є і містянин зі своїми геніальними винаходами: сукном, яке не боїться дощу; штучним мармуром; хлібом, спеченим не на дріжджах, а на ... голубиному посліді. Є і носій нової ідеї – вивчення міжнародної мови есперанто», – із захопленням смакує Вальбе сюжет твору Замятіна.

Інший відгук Боруха Соломоновича – з нагоди 25-річчя літературної діяльності єврейського поета Хаїма Бялика – теж компліментарний. Цей літератор сподобався критику тому, що помітив той момент в Російській імперії початку ХХ ст., коли розмірену патріархальність життя замінив «розхристаний» капіталізм. «До тихих містечок зі стародавніми синагогами, де ночами старі і малі вивчали філософію і мораль Тори, – читаємо в статті Вальбе на пошану Бялика, – увірвався капіталістичний Молох, місто-фабрика. Почалася еміграція. Народ-мученик став пролетарем. Як бельгійський поет Роденбах, уражений капіталізацією Бельгії, марить про тихе місто Брюгге, так і Бялик тужить за синагогою, протиставляючи їй місто без жодних моральних цінностей».

Може сюжети праць Замятіна і Бялика нагадали співробітнику газети «Одесский листок» рідну Шепетівку, яку покинув у юному віці? Згодом Вальбе неодноразово відвідуватиме наше місто. Зокрема, зупинявся в ньому за рік до початку радянсько-німецької війни. На

сторінках «Шляху Жовтня» в серпні 1940-го також згадував, що приїздив сюди двадцять років тому.

Переважно Борух Вальбе зосереджувався на пошуку спільного та відмінного в творах літературних діячів. 1 серпня 1916 року під його «гарячу руку» потрапив збірник «Земля» з вміщеними там працями Миколи Арцибашева «Раба» і Володимира Винниченка «Хочу!». «На думку пана Арцибашева, – ядуче прокоментував Борух Соломонович у газетній колонці, – природа людини заплутана в таємничих звивинах біологічних процесів. ... Твір «Раба» ще раз засвідчує невиліковний художній дальтонізм автора. Немов маніяк, він з гідною подиву впертістю... намагається довести, що жінки, навіть найбільш добродішні, стають безвільною жертвою першого-ліпшого наполегливого негідника». Твору Володимира Винниченка, знаного діяча Української Народної Республіки в 1918–1919 рр., дісталася не менше. Критик спостеріг, що там все з точністю до навпаки: не жінка є безвольним рабом пристрасті, а чоловік.

Герой роману «Хочу!» Халепа – літератор, долею якого, «неначе м'ячиком», грає Лідія Баранова. Літератор настільки «переситився» її любов'ю, що вирішив застрелитися. Але сталася осічка. Потім познайомився з «українським діячем, фанатично відданим національній ідеї. Той робить з Халепи щирого українця. Проте літератор знову зустрічає Лідію Баранову. Після першого її поцілунку вся його ідейність «летить у трубу», чоловік знову стає рабом жінки. «...Коли в Раю Адам і Єва скуштували заборонений плід і зацікавилися проблемами статі, то розгнівана Вища Сила вигнала їх, заявивши, що земля ти є і в землю повернешся. ... З тих пір усіх письменників, що, як і Адам, заплуталися в проблемах статі, виганяють зі здорової літератури в збірники «Землі», – іронізує з Винниченка й Арцибашева Борис Вальбе. А ще 1916-го сподобалася Боруху Соломоновичу повість Сергія Чевкіна «Шоста держава». Вподобав її за «свіжість», адже автор чи не вперше в Російській імперії описав зсередини журналістський колектив – редакцію вигаданої провінційної газети «Південний вісник». За сюжетом, цю газету спершу всі шанували за об'єктивність й «ідейного» редактора, але згодом, після того, як видання купив банкір Майзель, новопризначений випусковий редактор став «різати» невиліковні для власника журналістські тексти. Почалася професійна деградація журналістів. Відтак, «Південний вісник» поповнив перелік жовтої преси. «Деякі спостереження дуже вірні, – підкреслив Борух Вальбе, – але в них мало мистецтва, а більше від фельєтону».

Над такими темами Борух Соломонович працював за рік до революції. З приходом до влади більшовиків він продовжив займатися літературною критикою. Одружився, 1930-го оселився в Ленінграді. В сталінські часи почувався добре, адже пише кілька книжок: про американського співця радянського ладу Джона Ріда, російського

письменника Миколу Помяловського. Часто друкується в пресі – у «Літературній газеті», журналі «Звезда». Боруха Соломоновича приймають до Спілки письменників СРСР. У роки війни перебував в евакуації. Зрештою, «порозуміння» літературного критика з радянською владою закінчилося крахом – 1949 року «загримів» у табори під час сталінських репресій проти єврейських «космополітів». Утім, «ворогом народу» пробув усього шість років. У 1955-му його реабілітували. Ще через 11 років помер.

Молдавський слід «рейкової війни» 1943 року на Шепетівщині

У ніч на 3 серпня 1943-го радянські партизани розпочали одночасно на українських, білоруських і російських землях операцію під кодовою назвою «Рейкова війна». Аж до кінця вересня масштабні диверсії на залізничному транспорті відбувалися і на залізничних шляхах між Славutoю, Шепетівкою та Полонним. Документи, збережені в Архіві суспільно-політичних організацій Республіки Молдова, містять про це чимало маловідомих подробиць.

«Якісь цигане, люди бесарабски» – цитував першу реакцію мешканців Рівненщини на появу там молдавських партизанів відомий їхній ватажок Яків Шкрябач у одному зі своїх листів. Саме звідти, з багнистих поліських боліт і правічних волинських лісів, на початку 1943 року вирушили в рейди партизани Першого та Другого молдавських партизанських з'єднань. Обидва формування мали пройти кількома західноукраїнськими регіонами, в тому числі й нашою Шепетівщиною, а відтак, «якщо карта ляже», дістатися радянського українсько-молдавського кордону.

Щоденник товариша Скороходова – начальника штабу загону ім. Лазо Першого молдавського з'єднання – зафіксував чимало цікавих подробиць його участі в рейді. 12 серпня загін опинився біля села Рилівка. Далі, в Круглику, взяв провідника, який допоміг добратися до шепетівських лісів.

«13 серпня. Зупинилися на дньовку між селами Романів і Корчик, – пише Скороходов. – Стан важкий. Навколо – німецькі гарнізони. О 23-й рушили далі. Перейшли дорогу Берездів–Шепетівка і вузькоколіяку (нині в лісах між Шепетівкою та Романовом збереглися її залишки. – Авт.)».

Упродовж наступних чотирьох днів загін ім. Лазо готувався форсувати залізницю між Шепетівкою та селом Кам'янкою (тепер – Славутського району). Нею «бігали» німецькі ешелони. На схід – зі зброєю. В західному напрямку – з пораненими, навантажені зерном, сіллю, чорноземом.

«18 серпня. Вранці лісом дісталися ближче до залізниці. Минули лісопилку, що не працює. О 20-ій перейшли дві колії. Поїзди ними курсують щоп'ятнадцять хвилин, тому перебралися в один із часових проміжків. Далі, за залізницею, без пригод перейшли шосе, потім – шлях. Ще форсували річку Цвітоху».

Відтоді й аж до кінця вересня загін ім. Лазо «крутився» між Ізяславщиною (район Святого Озера) і лісовими селами Шепетівщини. Мав щонайменше три групи «залізничних» підричників. Час від часу вони вирушали на підриг ворожих ешелонів на залізниці Славута—Шепетівка. Наприклад, 27 серпня одна з груп пустила під укіс німецькі паровоз і 15 вагонів. До початку вересня всі три групи вже висадили в повітря чотири військові ешелони «з живою силою й технікою»: чотири паровози і 41 вагон.

Бувало, коли партизани-підричники «йшли на діло», то натрапляли на «колег» – представників загону ім. Котовського або ковпаківців. Зазвичай із ними розходилися мирно. Втім, часом зустрічали й зовсім несподіваних «гостей». Так, 8 вересня Скороходов записав: «У лісі дуже багато переховується євреїв. На наше запитання «хто ви такі» відповідають – «червоні партизани».

21 вересня лісовий табір загону ім. Лазо атакувало 350 угорців. Вочевидь, це були охоронці залізниці, яким набридло спостерігати, як через неї сюди-туди перебираються радянські партизани. Лазовці зі свого табору втекли. Покинули все, крім зброї. Цілий день «намотували кола» в лісі. Зрештою, через Романів добралися до околиць Корчика, минули Круглик, Сенігів, Рилівку. Звідти перейшли на Житомирщину.

В Першому молдавському партизанському з'єднанні підричниками поїздів були не лише молдавани, але й білоруси. Приміром, Олександр Щербаченко, член загону ім. Ворошилова, 14 вересня 1943-го о 23:20 на роз'їзді Судилків, що між Шепетівкою та Хролином, підірвав німецький ешелон. Паровоз, що тягнув із фронту 33 вагони, перетворилися на металобрухт. Через два дні о 4:50 на залізничному мосту через джерело річки Гуски згаданий чоловік підірвав ворожий санітарний ешелон. Як наслідок, сім вагонів впало до річки, був сильно пошкоджений мост. Олександра Щербаченка нагородили орденом Вітчизняної війни I-го ст.

А ще власні диверсійні групи підричників мали такі загони Першого молдавського партизанського з'єднання як: ім. Котовського, «За Радянську Молдавію», ім. Фрунзе, ім. Суворова.

Загалом лише у вересні 1943-го неподалік Шепетівки на залізницях у напрямках Славuti, Полонного і Новоград-Волинського сталося щонайменше 44 успішних підригів ворожих ешелонів. Можна лише уявити, як «траслися жили» в працівників 179-го німецького штабу Південного фронту, що якраз перебазувався з фронту й розквартирувався в Шепетівці. Знищено 40 паровозів, 7 вагонів, 33

платформи, вбито 1,5 тис. німецьких солдатів і офіцерів. Утім, джерело зазначеної вище статистики – звіти радянських партизанів, котрі полюбляли завищувати ворожі втрати. Тому до цих показників варто ставитися з обережністю.

1944-й на Шепетівщині: війна в тилу, яку засекретили

Нещодавно нами із дослідником Владиславом Берковським було виявлено цікаві звітні документи Берездівського райкому КП(б)У. З них випливає, що в останні роки німецько-радянської війни не лише на Славутчині, але й у деяких селах теперішньої Шепетівщини (Сенігів, Рилівка) представники радянської влади часто зникали невідомо куди, а у навколишніх лісах порядкували українські націоналісти.

Взимку 1944 року одним із епіцентрів антирадянського опору в північній частині Хмельниччини стала Берездівщина. Зараз Берездів – звичайний населений пункт у Славутському районі, а наприкінці війни був центром району, до якого належало декілька сіл Шепетівського краю, як-от лісові Рилівка та Сенігів.

«Дней пять тому назад на территории нашего р-ну между селами Риловка и Сенигов заград-отрядом Шепетовского р-на был разбит Бендеровский отряд в 100 человек (сотня «Витря»). Остатки этого отряда в 33 человек группами разсипались по селам нашего района с задачей терроризировать села. [По] состоянию на 30.IV.44 г. нам удалось в разных селах задержать и обезоружить 9 человек», — саме так, ламаною російською мовою, описував напружену ситуацію в краї секретар Берездівського райкому КП(б)У Корж у донесенні секретареві Кам'янець-Подільського обкому 30 квітня.

Згаданий загороджувальний загін також захопив документи підрозділу УПА «Вітра».

Непересічна подія сталася ще одного квітневого дня в селі Киликиїв (нині – Славутський район). Туди з Корецького району Рівненщини прибуло 40 повстанців. Одні – одягнені як радянські офіцери, інші – по-партизанськи чи в звичайному цивільному. Спершу чоловіки роззброїли члена радянської винищувальної групи, який охороняв сільраду. Далі знайшли дім, у якому жив голова сільради, й роззброїли його. Вилучили зброю й у місцевого голови колгоспу, рахівника, шофера військової автівки, льотчика та двох охоронців військового літака «Іл-2». З цього літального апарату повстанці зняли два крупнокаліберні кулемети. На прощання візитери сказали всім: «Ми вбиваємо саме енкаведистів, а ви йдіть спати. Настане час і ви до нас самі прийдете».

Через активність націоналістів у лісовій зоні Хмельниччини в тамтешніх осередках радянської влади (партійних і чекістських) хронічно бракувало кадрів. Між селом Кили-києвом та Богданівкою на Кореччині зник очільник Берездівського райвідділу НКДБ Загорулін. 6 травня 1944 року приблизно в тому саме місці українські націоналісти взяли в полон оперуповноваженого згаданого райвідділу Гармаша. Фіксувалися й масові випадки дезертирства з Червоної армії. Лише впродовж червня 1944 року Берездівські райвідділ НКВС і райвоєнкомат затримали до 130 таких утікачів.

Станом на 8 липня, звітував Корж секретареві Кам'янець-Подільського обкому КП(б)У Устенку, через постійні переслідування радянською владою українські націоналісти «переходять до лісів на межі з Шепетівським районом». Там, у селах південної частини Берездівщини, вони «розпочинають вербувати своїх зв'язкових».

...До 1948 – 1949 років, коли систематичний опір УПА проти радянської влади у північній частині Хмельниччини зламали, залишалося ще довго.

Як Шепетівка оговтувалася після Перемоги: нові сюжети

У 1946-му на великому базарі, що функціонував біля «залізничних воріт» міста, стояло лише два столи, а роль «транспорту», за допомогою якого фельдшери міської «швидкої» добиралися до пацієнтів, виконував... один кінь.

В перші повоєнні роки місто лежало в руїнах, а люди перебивалися з хліба на воду, доношуючи старий одяг і взуття. Одного дня в березні біля шепетівської пекарні вишикувалася черга з двох сотень людей. Але духмяних паляниць вистачило лише на сімдесятьох. Іншим продавець запропонував прийти за хлібом на наступний день. Але люди не розійшлися. Почали нарікати, що обіцянками їх «годують» уже третій день поспіль. Невдоволення переросло в стихійний мітинг. Залунала критика радянської влади та її порядків. Продавець мусив звернутися до міліції. Правоохоронці прибули на місце події й «висмикнули» з натовпу одинадцятьох найбільш буйних. Їх заарештували. Інші невдоволені розійшлися.

Харчі містяни купували переважно на базарах. Один із них, неподалік станції Шепетівка-І, вражав гостей міста своїм антисанітарним станом. На увесь той заклад торгівлі (а базар був величезним) нараховувалося всього два столи. «Більшість продуктів (молоко, м'ясо, овочі) лежать на землі, прямо в болоті», – писав 24 жовтня 1946 року очевидець.

Відроджені після вигнання нацистів осередки промислової кооперації переорієнтовувалися на виготовлення харчів. Так, артіль «Червоний більшовик» організувала ковбасню й цех із виробництва цукерок. Заразом відкрила чайну, три буфети.

Післявоєнні доходи людей були такі, що вони не могли собі дозволити придбати навіть уживаного одягу. Часто-густо на одну сім'ю була лише одна пара взуття. Отож, заходами місцевої артілі «Об'єднана праця» наприкінці 1946-го запрацювала майстерня з реставрації старого одягу, кашкетний цех. А колеги з артілі «Чоботар» відкрили дві філії по ремонту взуття та калош.

Транспорт – окрема тема. Ні міські, ні приміські автобуси не ходили, тож основною «артерією» для пересування жителів міста й околиць стала залізниця. Через рік після закінчення війни вже курсували приміські поїзди Печанівка–Шепетівка і Кривин–Шепетівка. Втім, місць у них на всіх не вистачало, а відтак люди при посадці «лізли на дах вагонів, чіплялися за поручні, ставали на підніжки». Склади склалися з товарних вагонів, у яких були встановлені дерев'яні лавки, в тому числі й у два яруси. «У вікнах вагону № 3757 поїзда Шепетівка–Кривин немає восьми шибок. Зіпсований умивальник, відсутні скриньки для сміття. В жодному з семи товарово-пасажирських вагонів цього поїзда не миють підлогу. В багатьох вагонах немає лавок для сидіння», — констатували члени рейду з перевірки стану обслуговування пасажирів Костюк, Бичковський, Лесніков і Готовщіц 1 липня 1946 року.

До честі влади міста, вже функціонувала станція швидкої медичної допомоги. Щоправда, фельдшерів працювало лише троє. Зате їх навіть можна було викликати по телефону. До хворих ескулапи добиралися переважно пішки. Чому? Бо на балансі медзакладу стояв всього-лише один «транспортний засіб» — кінь. Та навіть він практично завжди був «зайнятий» (тварину часто використовували в господарських справах). «Кажуть, що завідувач міськздорвідділом товариш Сухов обіцяє придбати для станції швидкої допомоги ще одного коня», — зубоскалили два дописувача газети «Шлях Жовтня» в статті «Швидка допомога потребує негайної допомоги» (№ 92 від 18 серпня 1946 р.).

У повоєнній Шепетівці тривала відбудова будинків. Адже, за даними тодішнього голови міськради Євгена Наймушина, в роки німецької окупації нацисти зруйнували 1104 житлових споруди, з яких 386 — знищили цілком. Тож у травні-грудні 1945-го шепетівчани очистили від завалів 56 вулиць міста. Далі, з використанням праці німецьких військовополонених, на вулицях у районі залізничного вузла почалося будівництво десятків добротних кількоповерхових споруд. Деякі з них стоять і досі.

У Хальмер-Ю (епізод з життя кулеметника УПА Володимира Мацишина)

Володимира Мацишина засудили за участь в українському визвольному русі до десяти років таборів далекого 1945-го. Послали на роботу до Воркутлагу (система таборів на Північному Уралі).

– До нашого, пультманівського вагону з політв'язнями, – згадував про 23-денну подорож залізницею з Харкова до Воркути Володимир Андрійович, – чекісти навмисне «підсадили» кримінальних злочинців. Їх було чимало, десь 30-40, тож почали «качати права». Вагон поділили на дві частини. Свою добре опалювали «буржуйками», а нашу так «заморозили», що стіни від холоду побіліли. Хто чоботи хороші мав – собі позабирали. Принесуть баланду конвоїри – «кримінальники» густеньке вибирають, а нам «водичка» залишається. А ще половину пайки хліба присвоювали. Відтак, буханець діставався не чотирьом, як це передбачалося за нормативами, а вісьмом «політичним». Всі «лишки» супутники-зеки розвішували в сітках над своїми нарами сушитися.

Через такі порядки подорожні часто хворіли. Знайомого пана Володимира з Шумського району Тернопільщини, що серйозно занедужав, напівдорозі зняли з вагону.

– Вздовж насипу залізниці, що вела до Воркути, – розповідав політв'язень, – ми розгрібали снігові замети. Кидаєш-кидаєш, а його знову кучугури намітає. Навкруги – тундра, лише якась благоденська берізка росте. Щодня відпрацьовували по 8 годин.

Також чоловік споруджував дорогу, яка «тягнули» до міста Інти. Нею возили коксівне вугілля з вугільних шахт поблизу селища міського типу Халмер-Ю. Згодом Володимир Андрійович і собі пристав до роботи на шахті № 9.

– Записалися туди з Семеном – знайомим із Волині. Вугільний пласт залягав недалеко, на 200-метровій глибині. Це було неабиякою перевагою, адже під землею не – 40 С, як надворі, а постійна плюсова температура. До забою спускалися в спеціальному взутті – чунях зі старих автопокришок. І так – кожен Божий день, без перерв на вихідні чи свята.

Володимир Андрійович не приховує, що робота в шахті виснажувала та знесилювала. Після повернення до свого бараку, навіть не роздягався, а лягав на нари на другому ярусі (там тепліше) й швидко засинав.

Упродовж коротких літніх місяців в'язнів залучали до будівництва залізниці з Халмер-Ю до Воркути.

– Коли вибирали землю, то турбувала не стільки вічна мерзлота, як плавуни, – розмірковує Володимир Андрійович. – У деяких місцях насип навіть доводилося бетонувати.

Також чоловіка неодноразово змушували копати траншеї.

– Подекуди ці канави 8-метрової глибини сягали. За допомогою системи таких ровів здійснювалося осушування озер. Конвоїри привезли нас уранці, висадили та й поїхали собі. А ми до вечора працюємо. Бувало, «позадуває» нас, жодного навісу немає ніде, сама тундра куди не глянь.

Про харчування у Воркутлазі чоловік розповідає з іронічною посмішкою:

– Годували «дуже добре». Із бадилля капусти, яку вирощували в місцевому радгоспі, нам варили суп. У ньому часто плавала земля. На казан такої юшки кухарі додавали черпачок (150 грамів) ячмінної крупи. До миски супу кожному – шматок хліба (100 грамів). Хліб той так липнув до рук, немов пластилін.

Коли ж суп «присмачували» турнепсом, в'язнів мучив розлад шлунку. Фіксувалися випадки дизентерії. Володимир Андрійович свою пайку турнепсу підсушував на пічці, заливав окропом і так споживав.

– Одного разу я не вийшов на перекличку. Конвоїрові пояснив, що заслаб. Мене пожаліли – оформили на роботу в бригаду, яка нари у бараках збивала. Лікарі виявили, що ноги мої опухли. Після того перевели в спеціальний барак. Там добре годували, навіть набрав кілька кілограмів.

Звільнили пана Володимира на рік раніше встановленого терміну, в 1954-му.

– На той момент наш табір був на госпрозрахунку. Щомісяця давали по 100 карб на руки, ще 300-400 клали на рахунок.

Після звільнення чоловік приєднався до бригади шахтарів, що завалювали вугільні виробітки. Така робота найкраще оплачувалася.

– Одружився в 1955 році. Дружина була в таборах, родом із села на Млинівщині, вона була рахівником у Млинові, її з братом за належність до ОУН арештували.

Пропрацювавши в Інті до 1966-го, Володимир Мацишин із дружиною та дитиною виїхали в Україну. Оселилися у Шепетівці, бо в рідній Тернопільській області чоловіка не приписували. А без приписки, як відомо, в радянські часи було і не туди, і не сюди.

З усіх поселень Воркутлагу старенькому чомусь найбільше запам'яталося Хальмер-Ю. В роки його молодості там мешкало 5 тисяч людей. Майже всі працездатні трудилися на шахті. Проте нині цього селища не існує. Шахту на початку 1990-х закрили як нерентабельну, а тих кількост місцевих, які доживали віку, переселили в інші міста. Після того, як населений пункт перетворився на селище-привид, його територія стала військовим полігоном. Під час навчань стратегічної авіації 2005-го з бомбардувальника Ту-160

було розстріляно споруду колишнього будинку культури селища Хальмер-Ю трьома ракетами.

1955 рік. Володимир Мацишин із дружиною. Фото з родинного архіву.

ІННА СЛЕСАРЕНКО

1991 рік: вияв політичної волі шепетівчан на Всеукраїнському референдумі 1 грудня та на виборах Президента України

В статті на матеріалах місцевої газети «Шляхом Жовтня» та всесоюзного періодичного видання «Известия» розглядаються важливі історичні події 1991 року – проголошення незалежності України, референдум 1 грудня та вибори Президента України на прикладі вибору шепетівчан.

1991 рік став переломним у житті нашої держави. Проголошення незалежності України 24 серпня було сприйнято різними політичними силами неоднозначно. Більшість громадян України різних соціальних, вікових груп із підтримкою поставилися до цієї події, проте були й ті, хто сприйняв її негативно, зокрема представники центральних і республіканських органів влади, партійної еліти. Події, що супроводжували проголошення незалежності та передували референдуму та виборам Президента, були насиченими та неоднозначними. Ніхто не міг спрогнозувати однозначний варіант розвитку. Проте попри все проголошення Акту

про незалежність та волевиявлення українського народу на Всеукраїнському референдумі стали яскравим свідченням змін у свідомості людей, в тому числі й на Шепетівщині. [1,с.1].

Якщо аналізувати публікації в місцевій пресі за 1990-1991 рр., зокрема в газеті «Шляхом Жовтня», можна спостерігати зміну риторики в поглядах шепетівчан протягом цього періоду. Активні події кінця 1980-х – початку 1990-х рр. («перебудова», поширення багатопартійності, активізація осередків національної боротьби) знаходили відгук у мешканців Шепетівки та району, проте процес прийняття змін сприймався не дуже легко. Місцева компартійна структура всіляко намагалася переконати населення в контролі ситуації, в недалекодості «інакомислячих» та відсутності підтримки їх серед людей, в деструктивній силі ідей представників опозиційного до влади Народного Руху України, а методи їх боротьби називали «насильницькими», оскільки, на їх думку, голодування ніяк інакше назвати не можна було. Як доказ, наводилися такі дані: «Тисячі людей вийшли на Жовтневу демонстрацію в Шепетівці, а в «рухівській» колонії виявилось трохи більше півсотні чоловік». [8,с.2].

Місцева газета «Шляхом Жовтня» трималась осторонь подій серпня 1991 року. Дуже побіжно згадано нестабільність ситуації в країні. Із запізненням було опубліковано «Акт проголошення незалежності». Відчувалась недостатність інформації або ж обережність у висловлюваннях редакторів. Активізувалась газета напередодні Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України: зазвучали патріотичні гасла, заклики взяти участь у цих заходах. Увагу привертає публікація, що мала на меті пояснити, чому шепетівчани також повинні взяти активну участь у цих заходах. Також варто зауважити і той факт, що в статті автор намагався дещо нагнітити ситуацію, надавши неповну інформацію про напруженість між Україною та Росією. Автор розкриває лише погрози, які лунали з боку РСФРР, хоча офіційні заяви перших осіб спростували їх і конфлікт не вийшов за межі погроз.

Шляхи розбудови нової України, утвердження її державності – не прості, а економічно-політична ситуація – тривожна. Варто було Україні проголосити 16 липня 1990 року Декларацію про державний суверенітет, як Г. Х. Попов «інтелігентно» попередив, що «може бути ... відділення Криму від України і багато іншого». Не встигла наша республіка проголосити себе незалежною, демократичною державою, як цей самий Попов 27 серпня по Центральному телебаченню заявив, що «в разі наполягання українців на втілення цього акту в життя, постане питання про перегляд кордонів між Росією та Україною, Росія прийде на Україну для захисту росіян». [16,с.1].

Прес-секретар Б.Єльцина П.Вощанов роз'яснив: «Україна повинна залишитись і надалі в єдиній федерації... у випадку припинення

союзних відносин, РРФСР залишає за собою право поставити питання про перегляд кордонів».[16,с.1].

Держсекретар РРФСР Г.Бурбуліс: «РРФСР не може бути республікою, як всі. Росія може і повинна стати правонаступницею СРСР і усіх його структур».[16,с.1].

«Росія сьогодні – це вже не одна з 15 безправних республік всесильної імперії... Це вже закономірний лідер вчорашньої імперії».[16,с.1].

Заява Президіуму Верховної Ради України: між Україною та Росією 19.11.1990 р. підписано договір, в ст.6 якого сторони визнали і зобов'язались поважати територіальну цілісність один одного «в нині існуючих у межах СРСР кордонах». [7,с.1; 11,с.1].

Одним із важливих факторів, що стимулювали підготовку загальноукраїнського референдуму, було питання визнання України іншими державами. Після проголошення незалежності у серпні 1991 року цей процес протікав дуже повільно, оскільки інші країни здебільшого зайняли вичікувальну позицію. Ситуація із Радянським Союзом залишалася непевною. Встановлення дипломатичних відносин із новоствореними республіками могло бути ризикованим і привести до конфлікту із могутньою державою в разі відновлення СРСР.

1 грудня вирішувалось життєво найважливіше питання: бути чи не бути самостійній, незалежній Україні. [2,с.1]. Проведення Всеукраїнського референдуму щодо ставлення громадян України до Акту проголошення незалежності України стало епохальною подією, що у корені змінило історичну долю українського народу. Право брати участь у референдумі і виборах Президента Українимали 37 885600 громадян, прізвища яких виборчі комісії внесли до списків для таємного голосування. До бюлетеню із референдуму були включені текст Акту проголошення незалежності України, прийнятого Верховною Радою УРСР 24 серпня 1991 р., і питання: «Чи підтверджуєте ви Акт проголошення незалежності України?».

У референдумі взяли участь 31891742 особи – 84,18% населення України. З них 28804071 чол. (90,32%) проголосували «За».

«У цілому світі немає жодного народу, який би добровільно відмовився від волі. 1 грудня доля дарує шанс для людей усіх національностей, яким Україна стала матір'ю, мирно, цивілізовано здобути її незалежність. Давайте скажемо незалежності України – ТАК!». Ми повинні взяти активну участь у референдумі 1 грудня 1991 року і віддати свої голоси за незалежну Україну. Отримавши бюлетень, не відходячи від столу/ не приховуючи і не йдучи до кабінки, хоч кожен із нас має на це право/ закреслити «ні». Цей референдум – ганебна справа для народу України, бо питати людину, хоче вона бути вільною чи рабом – великий злочин», – так закликав шепетівчан до голосування М.Шамрай, депутат міської ради, член Ради товариства «Просвіта», референт народного депутата України Т.Нагулка [16,с.1].

Рівень відвідуваності референдуму та виборів вражає на сьогодні – 84,85% та 97,3% у місті та районі відповідно. Причини високої явки виборців можуть бути різними: або високий рівень національної свідомості, усвідомлення важливості, історичного значення події, бажання вплинути на хід подій, змінити щось в житті країни, або ж далось взнаки радянське виховання, коли на вибори йшли всі обов'язково. Про це можна судити уже з аналізу виборів кінця 1990-х-2000-х рр., коли вагому частку тих, хто проголосував, становили пенсіонери та люди середнього віку (від 45 років). Для прикладу, на дільниці, що знаходилася на автопідприємстві № 16807, на 13 год. прийшли і проголосували 1420 громадян із 1800, внесених у списки.

А ось так побачив вибори місцевий журналіст, краєзнавець Царик О.: «Нинішні вибори, що, безсумнівно, в підручники історії увійдуть, як історичні, ознаменовані хіба що усміхненими продавцями, котрі своїми торсами закривають, наче амбразуру, порожні магазинні полиці і вітрини. Незважаючи ні на що, люди йдуть на виборчу дільницю, наче на справжнє свято. Бо той, хто відсидівся цього дня вдома, став мимовільним рабом, ворогом собі, той спалює світлу пам'ять тих предків, хто не жалів живота на терені споконвічної боротьби за світлий день України. Вийшовши з кабінки, де вже після багатьох днів вагань і роздумів зроблено остаточний вибір, кожному хочеться висловитись, наче на сповіді. Кожен воліє бачити Президентом незалежної України людину, яка відповідає його поглядам на життя, його ідеям та ідеалам». [13,с.1].

Перші вибори Президента України також відбулись 1 грудня 1991 року. Використовувалася система абсолютної більшості. У разі відсутності кандидата, що набрав абсолютну більшість від числа тих, що взяли участь у виборах, передбачався 2-й тур, у якому б змагалися двоє, що набрали найбільше голосів. Але 2-й тур не знадобився. Леонід Кравчук посів 1-ше місце у всіх регіонах, за винятком трьох областей Галичини, де переміг В'ячеслав Чорновіл. Варто згадати також, що всі шість кандидатів у президенти підтримували незалежність та агітували за пункт «так» на референдумі.

Шепетівчани проголосували за незалежну Україну – 94% у місті та 97,1% у районі. Відсоток тих, хто не хотів нічого міняти, був дуже низьким – 4% та 1,8% відповідно. Для розуміння масштабів виборів наведемо кількість виборців: у Шепетівці прийшло 32838 із 38699 зареєстрованих у списках та у районі – 29500 із 30326. Проте страх кардинальних змін все ж зіграв свою роль. Перемогу у виборах президента здобув тодішній голова Верховної Ради Леонід Кравчук, залишивши далеко позаду найближчого конкурента – представника Народного Руху В'ячеслава Чорновола: 22513 і 7220 голосів у місті та 24481 і 2993 у районі відповідно [13,с.1]. Для порівняння: в межах всієї України Л.Кравчук здобув 61,59% голосів, а В.Чорновіл – 23,27%. У серпні 1991 року Л.Кравчук залишив лави КПУ і балотувався на посаду

президента як безпартійний. Водночас його підтримали як активісти забороненої на той час компартії, так і частина націонал-демократів, які рекламували голову Верховної Ради як «батька незалежності». Зіграв свою роль і штучно створений для головного опонента Кравчука – В'ячеслава Чорновола – образ «націоналіста». Швидше за все, головною перевагою Л.Кравчука в очах шепетівчан стало те, що він «послідовно проводив політику єднання людей, що не є прихильниками крайніх поглядів, які невблаганно ведуть до конфронтації, а також сприяє діалогу і взаєморозумінню між людьми протилежних переконань», тобто був більш ліберальним, поміркованим, здавався обізнанішим у справі державного будівництва.[6,с.2].

Отже, рішення референдуму дозволило Україні затвердитися на міжнародній арені як незалежній державі. До 1 грудня 1991 р. формально незалежну Україну не визнала жодна держава. Протягом тільки грудня 1991 р. вона була визнана понад 40 державами світу. І референдум 1991 р., і президентські вибори підтвердили бажання переважної більшості громадян України жити в незалежній демократичній державі, самостійно вирішувати внутрішні політичні й економічні проблеми. Шепетівчани виявили спільну з усіма українцями політичну волю, підтримали Україну на шляху незалежності.

Список використаних джерел та літератури

1. Акт проголошення незалежності України // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - № 139. - 30 серпня. - С.1.
2. Багрій О. Вибір зроблено // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №187. – 3 грудня. - С.1.
3. Барчук М. Рейтинг високий // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №187. – 3 грудня. - С.1.
4. Бойко О. Історія України: Посібник. –К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 656 с.
5. Відомості про результати Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року ЦДАВО України.-Ф.1.-Оп.28.-Спр.144. -Арк.6.
http://www.archives.gov.ua/Sections/15r-V_Ref/index.php?11
6. Дарманський М. Станемо на шлях суспільної злагоди, або чому я голосуватиму за Леоніда Кравчука // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - № 186.- 30 листопада. - С.2.
7. Історія України та її державності / Дещинський Л. та ін. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2009. – 476 с.
8. Кравець М. Про суспільно-політичну обстановку // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №192. – 4 грудня. - С.2.
9. Костюк І. На належному рівні // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №187. – 3 грудня. - С.1.
10. Орлик Ю. Переделграницгрозиткатастрофой // Известия. – Москва, 1991. - №205. – 28 августа. - С.1.
11. Петренко В. Активно // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №187. – 3 грудня. - С.1.

12. Повідомлення міських та районних виборчої комісії та оперативної групи по проведенню Всеукраїнського референдуму та виборах Президента України // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №189. – 07 грудня. - С.1
13. Царик О. З надією на кращу долю // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №187. – 3 грудня. - С.1.
14. Цикора С. Таким курсом идет Украина // Известия. – Москва, 1991. - №205. – 28августа. - С.1.
15. Цикора С. Украина и Россия договорились // Известия. – Москва, 1991. - №206. - 29августа. - С.1.
16. Шамрай М. Використай свій шанс // Шляхом Жовтня. – Шепетівка, 1991. - №186. - 30 листопада. - С.1.

Слесаренко І.В., зберігач фондів
І категорії музею М.Островського

НАШІ В НАУЦІ

ВІРА КУХАРУК

Дорога смертельного холоду, дикої безмовності і білої смерті

Академік Академії медичних наук, доктор біологічних наук, професор, член Української академії медико-біологічних наук, замдекана стоматологічного факультету, завідувач кафедри реабілітації та нетрадиційної медицини Львівського університету, автор 82 наукових праць. Мужня, тверда як криця, чесна, безкомпромісна людина, одержима, неспокоїної вдачі, котра завжди прагнула бути першою в епіцентрі подій. Йому характерні непримиренність до всіляких проявів несправедливості, невігластва.

Бабич Віктор Іванович (1944–2006) пройшов складний шлях до успіху, реалізувавшись як лікар, науковець, мандрівник, викладач, вчений, що залишив по собі учнів, однодумців, десятки друкованих робіт та яскравих думок, що продовжують жити самотійним життям.

Закінчивши в 1966 році Львівський медичний інститут, працював у багатьох медичних напрямках. Брав участь в експедиціях, в тому числі кругосвітніх, а в 1977 р. – в Антарктичній експедиції, під час якої з'явився науковий матеріал про вплив геомагнітного поля землі на організм людини.

В 1975 році захистив кандидатську дисертацію. Тривалий час працював на кафедрі патологічної фізіології, проявляв активну наукову та викладацьку діяльність.

В 1994 році захистив докторську дисертацію, присвячену вивченню функції біомембран та гістамін-серотонінового метаболізму за умов зміни геомагнітного поля.

Останніх 30 років життя займався виявленням та популяризацією інтегральної системної медицини, яка вивчає і впроваджує сили Природи, коли матерія і дух розглядаються, як протилежні полюси єдиної субстанції, де «Усе з'єднується в єдиному, а єдине проявляється у всьому».

24 січня 1944 року в м. Олександрівськ, що на Сахаліні в родині військового стоматолога і медичної сестри народився первісток. Назвали його Віктором і ніхто навіть подумати не міг, що цей досить величенький (бо батьки високі), міцненький малюк стане майбутнім академіком, а ще великим правдолюбом, людиною справедливою, принциповою і чесною. Все своє життя Віктор Іванович Бабич цілеспрямовано і вперто буде вести боротьбу з ледарями та підлабузниками, впевнено крокуючи до високої професійної мети, наміченої ним самим. Його життєвий шлях, багатий на події і здобутки, може бути яскравим прикладом того, як відданість, а ще послідовне, невтомне служіння своїй справі приносить людині заслужені плоди визнання і поваги.

Невід'ємною і дуже вагомою частиною власного світу Віктора Івановича було його прагнення до отримання знань. Найглибше і найповніше розкриває його внутрішній світ, його філософію життя – бажання все знати, вивчити майже всі релігії світу, прагнення випробувати свої сили у боротьбі з природною стихією.

Батько академіка, Бабич Іван Михайлович, – військовослужбовець, українець, родом з Мирополя, Житомирської області. Мати, Бабич Лідія Василівна, – росіянка, сибірячка з досить заможної родини. Її мама змушена була все залишити і, щоб зберегти дітей, втікти від радянської влади аж до Сахаліну. Доля її батька невідома.

Дитинство Віктора було нелегким. Підросли ще двоє молодших братів – Юрій і Михайло. Родина жила бідно і часто переїздила за місцем служби батька. Школи мінялися одна за одною. Спочатку це був Сахалін, потім - Середня Азія. Коли проживали в Середній Азії, Віктор, як старший в родині, щоб матеріально допомогти матері, перебуваючи на канікулах, кожного дня вставав дуже рано і біг ловити рибу. Потім мати продавала її на базарі, щоб купити хліба та овочів.

Згодом батька направили служити в групу радянських військ в Німеччину, але мати прийняла рішення не їхати з чоловіком, а залишитися в Союзі. До того часу хлопці підросли і час було подумати про продовження навчання у ВУЗі. Дітям доводилося часто міняти школи, то хоч навчалися всі добре, але, звичайно, мови про тверді знання не було.

Хоча батько був родом з Мирополя, але вирішив зупинитися в Шепетівці, яка на той час була великим залізничним вузлом і мала перспективу розвитку. Невеличких коштів, які зібрав голова родини, вистачило, щоб придбати старий будинок по вулиці Щорса. У 1959 році Іван Михайлович перевіз туди родину, а сам поїхав служити за місцем призначення.

Хлопці пішли вчитися до школи № 5. Віктор багато читав, гарно навчався, брати рівнялися на старшого.

У цей час від нестатків в родині важко захворіла мати. У неї виявили важку форму анемії. Батько був в Німеччині, а Віктор, як старший в родині, мав дбати про братів і хвору матір. Кмітливий хлопчина попросив допомоги у працівників м'ясокомбінату і кожного ранку бігав на комбінат, де йому давали сиру печінку. Дома її підсмажував і годував матір. Так він підняв її на ноги і, як стверджувала Лідія Василівна, «врятував від смерті». Загалом, теплі довірливі відносини з матір'ю залишилися на все життя. Навіть перебуваючи далеко від Шепетівки, Віктор Іванович частіше інших братів навідувався до матері і дбав про неї, а потім продав будинок і забрав стареньку до Львова, де його родина придбала для неї квартиру. Цікаво, що матеріальні блага ніколи для нього багато не важили: гроші за проданий батьківський будинок він поділив між братами, нічого собі не залишивши.

Батька Івана Михайловича, майже ніколи не було дома, він перебував на службі і рідко переймався родинними проблемами. Все господарство вела мама. Навіть хату «піднімала» матір з синами – старий будинок не мав фундаменту і буквально «осідав». Батько прислав гроші і Лідія Василівна з Віктором зайнялися організацією підйому будинку та будівництва фундаменту під ним. Потім мати знайшла роботу і ще довго працювала медичною сестрою четвертого відділення Городищенської обласної психіатричної лікарні. Лідія Василівна не мала вищої освіти, але була від природи мудрою і розумною жінкою, багато читала, а у віці 73-х років почала писати вірші і увійшла до Шепетівської літературно-мистецької студії «Доля». Цікава історія родини Бабиців з Мирополя. Іван Михайлович народився в багатодітній родині – він був дев'ятою дитиною. В дитинстві часто і важко хворів. Одного разу в родину прийшли баптисти і почали переконувати батьків прийняти їх віру. Вони пообіцяли усією церквою молитися за маленького хворого хлопчика Іванка, але заручилися з батьком, що той прийме їх віру у випадку зцілення дитини. Батько пообіцяв це зробити. Чи то й справді допомогли молитва церкви, чи то так мало бути, але сталося диво і хлопчик вижив. Батько стримав слово і вся велика родина пішла до баптистів. Згодом велика рідня прийняла нову віру, двоюрідні переїхали до Сімферополя, а потім виїхали до Сполучених Штатів.

Сам Іван Михайлович, винуватець цієї події, був атеїстом. Він пішов служити в армію і там залишився. Помер раптово на робочому місці зранку біля свого стоматологічного крісла в Шепетівській стоматологічній поліклініці, де працював після звільнення з армії.

В Мирополі ще довгий час жили його дві сестри Марія і Марина та хворий брат Нестор, якого скалічили в армії. У всіх доля не склалася і вони були не одружені. Так самотніми у старій батьківській хатині і доживали свого віку.

Хлопці один за одним закінчували школу № 5 і поступили до Львівського медінституту. Віктор навчався на стоматологічному факультеті, а наступного року і Юрій поступив на факультет педіатрії. Щоб прогодувати себе та одягнутися, брати обоє працювали дворниками. Згодом Юрій перевівся у військово-медичну академію в Саратові. Проживав в Сімферополі. Працював головним лікарем санаторію в Євпаторії. Юрій підтримував зв'язки з родичами-баптистами у Сімферополі та час від часу провідував самотніх батькових сестер і брата у Мирополі.

Найменший брат Михайло вступив до Ленінградської військово-медичної академії на факультет хірургії. По закінченню працював лікарем хірургом-травматологом в Саках у військовому реабілітаційному центрі, де лікував афганців та воїнів-інтернаціоналістів, які отримали травми кінцівок. В своєму лікуванні використовував апарат Єлізарова та запропонував свій власний апарат для лікування травм кінцівок. Був випадок, коли до нього привезли хлопця з Мирополя, Житомирської області, якому комбайном частково відрізало ступню і Михайло Іванович за кілька операцій її наростив. Працював над кандидатською дисертацією і часто їздив в Київ в інститут ортопедії до наукового керівника проекту. Готувався до захисту. Коли йому запропонували своє ім'я поставити третім в списку розробників і натякнули на певну суму, що дорівнювала вартості двохкімнатної квартири в столиці, Михайло відмовився від захисту, залишив роботу в Саках, перевівся служити в РФ головним хірургом в Североморськ. Через рік йому запропонували роботу в клініці ім. Бурденко в Москві.

Віктор після закінчення інституту за направленням деякий час працював у Кам'янець-Подільській стоматологічній поліклініці, а потім три роки загальним лікарем на рятувальному судні «Славний», яке було прописане в Калінінграді. Рятувальні роботи проводили в Балтійському морі та Атлантичному океані. Загалом за період роботи Віктора Бабища на судні вони надали допомогу 39 судам, які її потребували.

Немало було роботи судовому лікарю. Адже він там виконував всі функції: лікував загальні захворювання, надавав послуги стоматологічні (лікував і видаляв зуби), обробляв рани та, при необхідності, проводив оперативні втручання. Так, газета «Правда» у

вересні 1971 року опублікувала статтю «Спешу на допомогу (робота у них така)» спеціального кореспондента з міста Калінінграда Г.Петрова, де згадується про «хірурга-анестезіолога, кандидата медичних наук В.І.Бабича»: «Хірургів на флоті мало і йому не раз доводилося рятувати членів екіпажу, але він не відступив від правила: «Сам погибай, а товарища виручай».

Коли якийсь корабель тонув, то саме рятувальне судно на якому перебував Віктор Іванович першим приходило на допомогу. Робота була не з легких і, рятуючи інших, він частенько важив власним життям. Там він дійсно пройшов гарну школу фізичного гарту.

Через три роки Бабич повернувся до Львова на посаду асистента кафедри патологічної фізіології Львівського медінституту, де викладав патологічну фізіологію і працював над дисертацією. Його цікавила тема впливу магнітних полів на здоров'я людини. Протягом 20 років Віктор Іванович був замісником декана стоматологічного факультету Львівського медінституту.

Нині діючий ректор Львівського медичного університету професор Зименківський Борис Семенович, який багато років пропрацював з В.І.Бабичем, при зустрічі сказав синові Віктора Івановича Тарасові: «Ти можеш пишатися своїм батьком».

Ставши академіком та одержавши ступінь доктора біологічних наук, Віктор Бабич організував і очолив кафедру реабілітації та нетрадиційної медицини.

За 2000–2006 роки кафедра під його керівництвом розширилась та окріпла матеріально. На кафедру прийшли нові викладачі (асистент Семенова С. В., асистент Грабоус О. В., асистент Стефанюк В. Д.), які привнесли викладання нових методик нетрадиційної медицини (суджок, іридодіагностику, електропунктурну терапію та діагностику), розширили викладання дієтології, реабілітації в гастроентерології. Кафедра отримала апарат для лазеропунктури, акупунктурної діагностики і лікування, комп'ютер, принтер, збільшилася площа кафедри.

Знаннями зі студентами діляться: доценти: Стахів І. В., Величко Л. М., Стефанюк В. Д.; асистенти: к. м. н. Яцюк В. М., к. м. н. Орлов О. Б.; к. м. н. Ломейко С. В., к. м. н. Флюнт І. С, заслужений лікар України Прийма Б. Г., Зав'ялова О. Р., Бульба А. Я.

На кафедрі проводилось післядипломне навчання лікарів з передатестаційних і циклів спеціалізації «Фізіотерапія», «Гастроентерологія», «Дієтологія», «Терапія».

Надруковано монографії:

1. Флюнт І. С., Величко Л. М. Курорт Трускавець – дітям Чорнобиля. Київ: Здоров'я, 2000. – 150 с.
2. Флюнт І. С. і співавтори. Біоактивна вода «Нафтуся» і шлунок. Київ: Комп'ютерпрес, 2000. – 234 с.

3. Флюнт І. С. та співавтори. Чорнобиль, імунітет, нирки. Київ: Комп'ютерпрес, 2001.

4. Флюнт І. С. та співавтори. Саногенетичні засади реабілітації на курорті Трускавець урологічних хворих чорнобильського контингенту. Київ: Комп'ютерпрес, 2003.

5. Яцюк В. М., Зав'ялова О. Р., Флюнт І. С. Стандарти лікування та медичного обслуговування в санаторно-медичних закладах. Трускавець, 2003 р. – 122 с.

6. Лобода М. В., Аксентійчук Б. І., Балановський В. П., Флюнт І. С. Бальнеотерапія в кардіології. Київ: Комп'ютер-експрес, 2005. – 392 с.

7. Попович І. Л., Ружилю С. В., Івасівка С. В., Аксентійчук Б. І., Флюнт І. С., Величко Л. М. Бальнеокардіоангіологія. Вплив бальнеотерапії на курорті Трускавець на серцево-судинну систему та фізичну працездатність. Київ: Комп'ютер-експрес, 2005. – 229 с.

8. Чебаненко О. І., Флюнт І. С., Церковник Р. Е., Попович І. Л. Реабілітація захисно-пристосувальних систем на курорті Трускавець. Київ: Комп'ютер-експрес, 2005. – 300 с.

Асистентами кафедри опубліковано 67 статей в журналах. Видано 5 інформаційно-методичних листів, отримано три патенти на винаходи, захищено дисертації:

Флюнт І. С. докторська дисертація. «Роль захисно-пристосувальних систем в патогенезі захворювань нирок у ліквідаторів аварії на ЧАЕС». Київ, 2003.

Лікувальна робота асистентів здійснювалася на клінічних базах: санаторій «Весна», санаторій «Каштан», Бальнеозокеритолікарня №1, санаторій «Дніпро-Бескид», санаторій «Молдова», санаторій «Перлина Прикарпаття». На вказаних базах асистенти проводили лікування пацієнтів та впроваджували методики діагностики та лікування.

Завідувач кафедри В.І.Бабич був великим пропагандистом ідей нетрадиційної медицини, читав лекції в столиці. Мав багато планів, домовився про співпрацю з Люблінським медичним університетом (Польща), але підступна хвороба різко обірвала його життя і в 62 роки його не стало.

14 травня 2006 року рідні, друзі, студенти та викладачі прощалися з В.І.Бабичем, якого відспівували в каплиці при медуніверситеті.

Віктор Іванович заповів кремувати його тіло і прах розвіяти над Дніпром. Син Тарас виконав останню батьківську волю і повіз тіло батька до Києва. За кілька годин йому винесли з крематорію урну з прахом, який він розвіяв над Дніпро. Тільки малесеньку жменьку

праху залишив Тарас на прохання матері, щоб таки по-людськи поховати прах батька у сімейному склепі.

Але після того, як прах помістили в склеп, стіна, біля якої стояла урночка з прахом, з якогось дива почала тріскатися. Рідні, які добре знали твердий характер батька, заявили: «Це він бунтує, тому що не повністю виконали його волю». Хто зна, так воно чи ні, але цього року склеп розвалився зовсім. Найняли будівельників і по-новому його збудували.

Дружина Лариса Василівна чим далі відстань віддаляє її від тієї чорної дати 14 травня 2006 року мало не щодень згадує чоловіка. Нещодавно знайшла його щоденник, який Віктор вів в Антарктичній експедиції. При житті він нікому його не показував і вона тільки сьогодні відчула особливу силу його почуттів до родини.

«Віктор мав палке серце і непримиренність до всіх негативних явищ життя, – пригадує дружина Лариса Василівна Дерейко (Бабич), яку родина та друзі називають Лесею, – В реальному житті залишився чесною і справедливою «дитиною», надзвичайно прямолінійною, він не вмів домовлятися та підлещуватися. Його сила і мужність, твердий непохитний характер вселяли надію, що поряд з тобою справжній чоловік, який зуміє тебе захистити влюбій ситуації. З ним було дуже нелегко, він був далекий від побутових проблем, але це була надзвичайно цікава особистість. Глибина його знань в багатьох галузях вражали».

А ще Віктор Іванович хотів випробувати себе і постійно шукав спосіб перевірити свої фізичні сили у боротьбі зі стихією.

Так, буквально через півроку після весілля він пішов з друзями на Єнісей спускатися на плотах. Троє сміливців, серед них Віктор Бабич, вирішили покорити велику сибірську судноплавну ріку. Спускалися на надувному плоту, вдень працювали всі, а вночі хтось один чергував, щоб пліт не знесло під корабель. Пройшли майже половину шляху, коли стався випадок, який мало не коштував їм всім життя. Вночі чергував один з хлопців, який заснув. Віктор спокійно спав, коли раптом прокинувся від передчуття якоїсь тривоги і побачив таку картину: хлопець, що чергував, міцно спить, а за кілька десятків метрів від них попереду яскраво освітлене судно і пліт йде прямо на нього. Встиг повернути кермо і відійти від корабля на безпечну відстань. Наступного дня хлопці від пережитого вирішили призупинити сплав по річці, але Віктор не мав звички відступати від задуманого і прийняв рішення продовжити сплав далі. Додому відправив телеграму: «Хлопці зійшли на берег. Далі йду сам». Можете уявити стан його дружини, коли вона отримала телеграму такого змісту!..

Він таки один дійшов до гирла Єнісею до Дудінки, а потім, щоб повернутися, найнявся на судно читати команді лекції по медицині.

Наступного разу, а це було в 1977 році (синові Тарасові був всього рік), він взяв участь в експедиції в Антарктиду, яка мала на меті дійти до Південного полюсу. Саме для продовження його наукової роботи він єдиний з України був запрошений у 23-тю радянську Антарктичну експедицію (1977-1978р.р.) як лікар, і продовжив вивченням впливу геомагнітного поля на здоров'я людини.

Учасникам експедиції надали судно «Башкірія», яке здійснювало круїзи по Чорному морю, і було абсолютно не придатне для плавання серед льодів. Як тільки з'явилися перші айсберги, судно отримало пробоїну і всі члени екіпажу та учасники експедиції мало не загинули. Врятувало їх те, що на борту судна був досвідчений альпініст з Санкт-Петербурга Юрій Шевченко і лікар Бабич, які очолили рятувальні роботи. Якимось чином вони зуміли висунути ніс судна на лід, від чого пробоїна піднялася над водою, і почали рятувати пасажирів. Ось тут пригодився досвід Віктора Івановича, як лікаря загальної медицини на рятувальному судні.

Ім на допомогу прибув криголам «Кондратьєв» – водолази заварили пробоїну в судні і судно продовжило рух до Південного полюсу. Криголам йшов попереду, ламаючи кригу, а судно за ним.

Бабич вів щоденник, де записував всі щоденні події і свої роздуми та переживання. Сьогодні ми маємо змогу доторкнутися до історії і відчувати те, що пережили учасники Антарктичної експедиції.

Перший запис 6 листопада 1977 р.: «Леся пішла.. Боже, як я її люблю!.. Вона йшла, а в мене серце стискалося. Це стало зрозуміло, коли побачив її фігурку з судна».

Цього ж дня: «О 21:25 відійшли від пірсу. Три прощальних гудки і все... «корабель п'яний», а в мене на душі сум і печаль».

7 листопада 1977 р.: «Пройшли Чорне море, через протоку Босфор минули Стамбул весь у вогнях».

8 листопада 1977 р.: «Пройшли Мармурове море, протоку Дарданелли, увійшли в Середземне море. Випробував роботу електрокардіографа. Готую апаратуру до проведення наукової роботи».

9 листопада 1977 «Увійшли в Порт-Саїд Суецького каналу. Стали на «бочку». Брудне чуже місто. До судна підїжджають араби і пропонують свій товар. Крики торговців, шум і гам арабського міста». Віктор з дитинства любив ловити рибу, отож і там не відмовляв собі в цьому задоволенні.

10 листопада 1977 року: «Зловив ставриду, дві рибини зубана. Попалася риба фуга. Напередодні зловив рибу шар з чудовими зубами. Вона видає такі оригінальні звуки, геть схожі на хрюкання».

14 листопада 1977 року «Проходимо Червоне море. Зайшли в Аден. Вперше вночі в воді побачив плаваючих червоних крабів. Побачив і озвірів, коли пропливла акула».

18 листопада 1977 р.: «Святкували перехід екватора. Розмалювали мене гуашю – грав роль чорта. Ранком видали «чортам» по пляшці

вина. Новачків купали в басейні – такий звичай. Був закритий бал для «ударної групи чортів», але мене на самому цікавому місці викликали на операцію – обширний опік руки. Надав допомогу. Ввечері охопила нудьга за домівкою. Півжиття віддав би за погляд синочка і Лесі. Не розкисати!».

19 листопада 1977 р. «Острів Маврикій, порт Луї. Хотів купити сувеніри. В лавках продається такий непотріб, що ширпотреб міста Жмеринки виглядає набагато краще. Ходжу по забрудненому місту. Єдине що купив – зуб акули, обрамлений сріблом. Барахло зноситься, а цей талісман ще нашим внукам перейде. Єдина незвичайна прикраса у Львові буде. За зуб заплатив 140 рупій, а жінка для розваг вартує 40 рупій, а без сутенера ще дешевше. Дикі звичаї».

Цей незвичний талісман і досі висить на його портреті в кімнаті.

30 листопада 1977 р. «Нарешті ми на острові Кергелен. Стоїмо і беремо воду прямо із водоспаду. Цей острів як земля обітована. Враження не передати словами! Така краса! На острові безліч пінгвінів і чайок. Не налякані людиною птахи, тюлені і пінгвіни йдуть до рук. Тюлені – товсті, туповаті створіння навіть дозволяють сідати на себе верхи. Світлини чудові виходять! Сам сідав на тюленя і фотографувався. Тюлені і імператорські пінгвіни, висотою з людину, безперешкодно ходять по дорогах. Людей не бояться і сміливо йдуть до рук».

На острові була французька станція і членів експедиції французи запросили до себе в містечко. «Чистота, діловитість і затишок поселення вражає, – напише Бабич в щоденнику, – У кожного з 120-ти французів по автівці. Чудове обладнання наукових лабораторій. Познайомився з французьким лікарем. Як не вистачає знання мови!.. Мої діти, не залежно від їх долі, зобов'язані знати декілька мов. Не можна погрузнути у власному невігластві».

2 грудня 1977 р. «Почався шторм, який перейшов в ураган. Наші залізли в бухту. Чекаємо, поки втихне негода».

4 грудня 1977 р. «Йдемо океаном. З'явилися льоди».

6 грудня 1977 р. «Застрягли серед льодів. Отримали пробоїну в носовому трюмі розміром метр на метр. Вода миттєво затопила трюм. Встигли вибратись на лід, щоб підняти ніс над водою і відкачати воду. Судно на краю загибелі. Я в рятівному загоні. Скоріше б зійти з цього корита на землю. Яка сволота посилає 450 людей на цій жестяній банці в льоди? Заварити дірку на судні немає чим. Зі станції «Молодіжна» прилетів вертоліт і скинув стальні листи. Уже три дні немає ночі. Світить сонце і не знаєш, коли спати. Попереду ще місяць плавання в льодах.

Зустрілися з криголамом «Кондратьєв». Заварили пробоїну в судні. Криголам веде нас серед льодів. Пробиваємося до «Молодіжної», щоб вигрузити вантажі і людей.

Вражає незвичайна краса Антарктиди. Популярність у мене є: хтось любить, хтось – ні, але всі рахуються зі мною. Дехто нарікає на мій жорсткий характер, але всі хочуть, щоб я пішов з ними.

Паша з Душанбе читав нам свої два оповідання. Талановитий хлопець. Має Божу іскру таланту. Всього півтора місяця, а скоріше б додому. Приймаю хворих».

У цей час прийшло запрошення Юрію Шевченко очолити альпіністську експедицію, яка мала на меті покорити найвищу вершину Паміру під Революції. Хлопці прийняли рішення йти на Памір. Не повертаючись додому, Віктор шле додому телеграму: «Йду на Памір».

31 грудня 1977 р. «Підійшли до «Мирного». Сходити будемо 2-3 січня. Шевченко Юра, учасник трьох Антарктичних експедицій, неодноразовий чемпіон країни з альпінізму, майстер спорту запропонував мені йти з ним лікарем в експедицію на Памір. Я ніколи не був альпіністом. Остаточного рішення не прийняв, але піти на пік Революції – така нагода випадає раз в житті. Рекомендовані листи Юрій бере на себе. Уявляю, як відреагує Леся: ще не повернувся з Антарктиди, як знову в похід на Памір!».

31 грудня 1977 р. «Ввечері буде концерт, а в 23:30 за московським часом «а ля фуршет». Зустріли Новий рік за душанбінським часом – привітали Пашу».

Потім учасники експедиції висадились на лід. На станції «Мирний» розташовувалася база керівництва антарктичної експедиції.

Новий запис в щоденнику: «Весь час приймав пацієнтів. Завоював авторитет класного спеціаліста. Лікував і навіть за допомогою долота видаляв хворі зуби».

13 січня 1978 р. «На станції «Мирний» познайомився з лікарем «Востока» Василем Кравцем. Василь сам з Івано-Франківська, син професора медуніверситету. Наговорився з ним досхочу українською мовою. Яке це щастя почути рідну мову в цьому Богом забутому місці! Захворів австралієць зі станції «Дейвіс» і наші полетіли гвинтокрилом здавати йому кров. У мене не підійшла група. Зараз відправлять його в «Мирний», а звідти хворий полетить в Нову Зеландію».

16 січня 1978 р. «З ранку полетів на льодовик Шеклтона лікувати стоматологічних хворих «Амгуеми» («Амгуема» – серія транспортних дизель-електроходів). Прийняв 10 пацієнтів».

24 січня 1978 р. «Святкую свій 34-й день народження. Отримав телеграму від Лесі. Хлопці з «Мирного» обдарували горілкою і вином – самим дорогоцінним».

Учасники експедиції пересувалися на санно-гусеничному поїзді «Харьковчанка». Проживало в пересувному вагончику 11 чоловік. Мали власну обсерваторію, проводили синоптичні спостереження за станом повітря і криги.

За дорученням Сибірського філіалу СС академії медичних наук ССРСР, розробника програми, учасники експедиції брали участь в глобальному синхронному експерименті по програмі «Сонце-клімат-людина».

Віктор Іванович спостерігав за станом здоров'я членів експедиції і все фіксував у зошиті. Саме за результатами цих досліджень ним була написана дисертація на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук, яку успішно захистив у Києві у 1994 році. Назва його докторської дисертації звучала так: «Модуляція іонтранспортуючих функцій біомембран та гістамін-серотонінового метаболізму за умов зміни геомагнітного поля».

За матеріалами наукових досліджень по темі докторської дисертації опубліковано 50 наукових робіт. Матеріали доповідалися автором на нараді по темі: «Сонце-клімат-людина» (Москва, 1981); міждисциплінарному семінарі «Магнітобіологія і роль міжпланетного магнітного поля в біодинаміці» (Москва, 1985); V-му з'їзді фармакологів УРСР (Запоріжжя, 1985); II обласній науково-практичній конференції «Магнітні поля в біології, медицині, сільському господарстві» (Ростов-на-Дону, 1985); спільній робочій нараді проблемної комісії «Магнітобіологія і магнітотерапія в медицині» (Ленінград, 1986); робочому симпозіумі «Застосування магніто-біологічних ефектів в лікуванні і реабілітації хворих» (Рига, 1987); пленарній комісії МОЗ ССРСР «Магнітобіологія і магнітотерапія в медицині» (Єреван, 1987); науковому семінарі по медичній магнітології (Вітебск, 1987); XII-му з'їзді Українського фізіологічного товариства ім. Павлова (Львів, 1987); республіканській науковій конференції «Сучасні тенденції розвитку теоретичної і практичної медицини» (Вільнюс, 1988); спільній робочій нараді проблемної комісії «Магнітобіологія і магнітотерапія в медицині» (Адлер, 1988); першій Всесоюзній конференції «Механізми дії магнітних і електромагнітних полів на біологічні системи різних рівнів організацій» (Ростов-на-Дону, 1989); білатеральному симпозіумі ССРСР-ЧССР «Сучасні аспекти теоретичної і практичної гастроентерології» (Ужгород-Берегово, 1989); XV-тій Всесоюзній конференції «Фізіологія травлення і всмоктування» (Краснодар, 1990); XXIII-ій Генеральній асамблеї Інтернаціонального союзу по вивченню радіочастотного випромінювання (Прага, 1990); IV-му Всесоюзному з'їзді патофізіологів (Кишинів, 1991); науковій конференції «Фундаментальні механізми розвитку паталогічних процесів» (Дніпропетровськ, 1992); українській міжрегіональній науково-технічній конференції «Сучасний стан біо-електромагнітології» (Запоріжжя, 1992); конференції «Фізіологія вістеральних систем» (Львів, 1992); науково-практичній конференції «Медична діагностика» (Львів, 1992); конференції «Науково-медичні аспекти

фізіології» (Львів, 1993); II-му Європейському конгресі біо-електромагнітної асоціації (БЛЕД-Словенія, 1993).

Впроваджено спосіб лікування, запропонований М.В.Даниленко, В.І.Бабичем і П.Я.Тростинським: «Спосіб одномоментного електричного і електромагнітного впливу на біологічно-активні точки з наступною магнітотерапією області голови і шиї при лікуванні бронхіальної астми». Даний спосіб лікування в комплексі з дихальною гімнастикою А.М.Стрельникової (1980) дозволяє одержати виражений терапевтичний ефект у хворих бронхіальною астмою, не застосовуючи фарм препарати і, скорочуючи терміни, амбулаторного і стаціонарного лікування.

Члени експедиції на тягачах «Харьковчанка» щоденно долали важку дорогу до південного полюсу.

Не зважаючи на власний стан здоров'я, Віктор Іванович вивчав стан людей в геомагнітному полі, брав аналізи крові, робив кардіограми.

В експедиції він подружився з Юрієм Сергійовичем Шевченко та Павлом з Душанбе. Юрій був не тільки відомим альпіністом, а ще й працівником Сибірського філіалу академії медичних наук і учасником трьох Антарктичних експедицій.

Вони з Юрієм були в експедиції найвитриваліші, тому саме їм двом випадало найбільше випробувань. А так, як Віктор був найвищий і найважчий, то для того, щоб гусениці снігоходу могли рухатися по сипкому снігу, йому доводилося власним тілом утрамбовувати сніг. За ним повільно рухався санно-гусеничний балок «Харьковчанка», який до того ж часто ламався.

26 січня 1978 р. «Головний біль і слабкість валить з ніг. Сліпуче сонце, сильний мороз, розріджене повітря дають симптоматику гірської хвороби. Страшенний темп. Температура мінус 30 С. Сонячна радіація обпалює обличчя. Вітер обморожує. Пройшов пішки 15 км, почуваюсь краще. Завтра, якщо зможу, розпочну проведення своїх досліджень».

29 січня 1978 р. «Цілісінський день завірюха і вітер. Дійшли до залишеної станції «Піонерська». Всі будинки під снігом, стирчать одні мачти. Влаштували одномоментне святкування з нагоди проходження чверті шляху».

30 січня 1978 р. «Висота 2800 метрів. Похід розпочався і продовжується вкрай невдало. Запізнилися з виходом майже на місяць. На 4-му кілометрі після «Піонерської» полетів мотор. Повернулися назад. Зараз затримки зовсім добивають. До «купола С» такими темпами напевно не дійдем – до нього ще 1300 кілометрів. Відійшли всього на 375 км. В машині наше життя. Якщо вона поламається в глибині материка – нам «хана». Літаки і гвинтокрили туди не літають. Заважають висота (розріджене повітря) і страшний холод.

Третього лютого чекаємо гвинтокрил з коробкою передач для тягача. Це остання матеріальна допомога з «Мирного». Немає на кого

надіятися, тільки на самих себе. Хоча б витримали машини цю страшну дорогу смертельного холоду, дикої безмовності і білої смерті. Хлопці перед лицем небезпеки якось здружились, стали м'якшими. Буття визначає свідомість.

Їм дуже погано, втомлююся і немає апетиту. З'їв кусень м'яса і жменю абрикосів. Штани тримаються на мотузці. Йти попереду машини дуже важко. Йшла носом кров. Давно не було так погано, ледве відстояв вахту. Мороз мінус 46 С, вийти на вулицю неможливо. Самопочуття страшенно погане. Болить печінка, тошнота. Дорога препаршива. Порвали трак».

15 лютого 1978 р. «Спостерігали незвичайне видовище – відразу три сонця. Сфотографувати не вдалося. Магнітні бурі продовжуються, зв'язку з Землею немає. Попереду 500 км шляху. Що нас чекає?».

18 лютого «Прийшла радіограма щодо продовження походу на «купол С». Маємо наказ залишити там техніку. Нас літаком вивезуть на станцію «Мирний». Часу зовсім мало».

19 лютого 1978 р. «Мороз мінус 48 С. Обморозив щоки і верхівки легенів. Пройшли ще 142 кілометри».

20 лютого 1978 р. «Пройшли ще 112 кілометрів. Це 18 годин шляху по пояс в снігу. Всі надзвичайно втомлені. Спимо по 4-5 годин. Начальство вирішило: вперше в історії дати експедиції дійти пішки до точки «С», але до 15 березня потрібно повернутися».

22 лютого 1978 р. «Підійшли до точки «С». Ми вже на «куполі» і стрілка компаса дивиться донизу. Пройдемо ще 80 км до табору американців, відмітимось там і назад на станцію. Висота 3200 метрів над рівнем моря. Дихати важко. Слабкість. Сліпнемо. У хлопців кров з носа. Харкав кров'ю».

Вони таки дісталися Південного полюсу землі! Там і досі є дошка з іменами членів експедиції, серед яких – ім'я Віктора Баби́ча.

23 лютого 1978 р. «Нарешті підійшли до «купола С» з покинутим американсько-французьким табором. Ми першими пішки, а не літаком, прийшли на станцію. Американці залишили нам віскі, шоколад, записки. Моя наукова програма виконана повністю. На радощах пив спирт і заїдав снігом. Танцював «Джигу» на столі і зламав його».

24 лютого 1978 р. «Прийшов наказ, або кидати машини і літаком вилітати в «Мирний», або йти день і ніч, щоб до 10-го числа бути на місці. Вирішили йти своїм ходом. Пройшли 110 кілометрів».

25 лютого 1978 р. «Хуртовина, сніг і мороз мінус 50 С. Нічого не видно. За добу пройшли 220 км. Такого темпу історія Антарктиди не знає».

26 лютого 1978 р. «Реакція людей на магнітне поле «купола С» визначена».

27 лютого 1978 р. «Завтра останній день лютого, а попереду ще 1000 км шляху, який потрібно пройти за 10 днів».

3 березня 1978 р. «Вночі холод мінус 55 С. Машини не заводяться, солярка густішає, потрібно її підігрівати. Дорога страшенно важка. Трясе як на вібростенді».

8 березня 1978 р. «Двохріччя свого сина буду пам'ятати довго. Ми пройшли 20 км і заблукали. Хуртовина, видимість до 5 метрів. Мороз мінус 35. Загубили другу «Харьковчанку», зломали свій балок і зупинилися. Радіозв'язку з другою машиною немає. Суцільний шум і тріск. У них продуктів на два дні. Все залежить від погоди. Пускаю ракети, але їх в цьому чортовому вихорі не видно. Через 2-3 хвилини відморожує щоки і ніс, настільки сильний вітер. У нас хоч продукти є, хоча в балку холодно. Все видуває через щілини. Поки що сміємося і жартуємо, кого будемо їсти першим. Граємо на гітарі. Відверті у всьому».

9 березня 1978 р. «Ранком не можемо завести мотори. Необхідна допомога. Самі йти не можемо. Стріляємо ракетами. Нас побачили з «Харьковчанки» і допомогли. Радощів, що знайшлися в цьому чортовому місці, немало, тепер ми знову разом! Йдемо до ночі, скільки можемо, адже прийшов наказ про наш прихід в «Мирний» 12 березня, а попереду ще 300 км шляху. Потрібно робити як мінімум по 100 км, щоб встигнути до приходу «Естонії». Дорога як завжди жахлива, рапани, але попереду відпочинок і похід додому».

10 березня 1978 р. «Пройшли ще 100 км».

11 березня 1978 р. «Подолали ще 100 км, залишилось 50 км до «Мирного». Як легко дихати!».

12 березня 1978 р. «Об 11:30 увійшли з вистрілами ракет в «Мирний». Горілка, огірки, капуста були подані нам героям походу. Я побіг в лазарет приймати хворих, за що був нагороджений штурмовкою і шкіряним костюмом. Був нічний концерт».

13 березня 1978 р. «Не віриться, що похід завершено. Отримав від Лесі чотири листа. Як це приємно отримувати такі листи від любої дружини! «Естонія» приходить завтра ввечері».

14 березня 1978 р. «Шлюпкою перевезли на корабель. Боже, як приємно почуватися комфортно і цивілізовано! Я ослаб, за похід втратив 15 кг ваги, потрібно набирати. Зголив вуса, бороду. Почуваюсь цивілізованою людиною».

19 березня 1978 р. «Вигрузили зимовщиків на станції «Молодіжній». Ось уже цілу добу шукають людину – зам. начальника станції Іванова. Пішов один і пропав».

20 березня 1978 р. «Іванова не знайшли, напевно провалився в тріщину. За цей час можна просто замерзнути, а якщо провалився в тріщину, то «хана». Антарктида не прощає недбалості».

21 березня 1978 р. «Йдемо повним ходом подалі від сурового материка додому на північ. Цілісінький день сиджу над мікроскопом, болять очі і спина. Пофарбував мазки. Необхідно до екватора завершити цю працю».

22 березня 1978 р. «Йдемо в Індійському океані, вже тепліше».

26 березня 1978 р. «Підійшли до мису Доброї Надії. Попереду екватор. Залишилось 300 миль до екватора. Це зони штилю».

27 березня 1978 року «Накінець тропіки. Тепло, тихо і щедре сонце. Починаю потроху загоряти».

31 березня 1978 року «Прийшли в Пуент-Нуар («чорна дора»), стоїмо біля причалу, беремо воду. В місто нас не пускають. В Конго відбувся військовий переворот. Яка влада тепер – ніхто не знає. Нас не чіпають, не стріляють і це – головне. Ловлю рибу з борту. Ловляться одні мурени, це майже змії і, до того ж, отруйні».

1 квітня 1978 р. «Нашим повпредом була прочитана лекція про Конго: «Браззавіль – звичаї, устрій, культура».

2 квітня 1978 р. «Йдемо Гвінейською затокою. Читаю книгу В.Леві «Пізнай себе». Обов'язково потрібно прочитати Лесі і дітям. Загорів і з задоволенням спостерігаю за летючими рибами».

3 квітня 1978 р. «Сьогодні о 12:30 пройшли екватор, при цьому координати були: нуль нуль ширини і нуль нуль довготи. Я радий, що побував в нульовій точці нашої землі. І де тільки не довелося побувати!.. Креслю графіки своїх таблиць. Це вже вдячна робота, де бачиш результати своїх спостережень».

4 квітня 1978 р. «Якщо вчора була тропічна злива, то сьогодні жарить немилосердно. Цілий день купаюся в басейні і загоряю».

7 квітня 1978 р. «Пройшли траверс Дакара».

9 квітня 1978 р. «О 10:00 пришвартувались біля причалу Санта-Круз, острів Тенеріфе, Канарські острови. Боже, це дійсно райське місце на землі! Вражає краса іспанок, їх фігури, охайність і багатодітність. Чоловіки малого зросту, але обличчя мають гарні. Дісталися на гору з виглядом на море і від виду приватних будинків з басейнами, квітами стає так прикро на душі... Вміють жити люди!».

10 квітня 1978 р. «Ніколи за весь період відрядження я так не бігав по магазинах. Витратив 15 тис. пессет. Купив магнітофон, дещо дружині і подарунки. Так хочеться швидше додому поїсти сала і пригорнути жінку! Фрукти несмачні. Що може бути смачніше наших яблук і грушок?!»

13 квітня 1978 р. «Пройшли мис Фіністере, західна точка Європи, і увійшли в Біскайську затоку. Як я втомився від такого життя...».

14 квітня 1978 р. «Цілу добу йшли по Англійському каналу – протоці Ла-Манш. Вийшли в Північне море. Штормить. Починаю боятися, що не знайду спільної мови з дітьми та дружиною. Доведеться по-новому будувати відносини».

16 квітня 1978 р. «Йдемо Датською затокою. Пройшли Копенгаген. Холодно, мінус 3-4 градуси. Здається, як повернувся додому, то нікуди більше не поїду, окрім рибалки».

17 квітня 1978 р. «Німці влаштували вечір танців, концерт. Завтра вони приходять у свій рідний порт Росток».

18 квітня 1978 р. «Йдемо Балтикою до Риги. Видалив останньому пацієнту зуб з ускладненням. Не було дня, щоб екіпаж і полярники не зверталися до мене. Скоріше б дістати квитки додому, а то на вокзалі буде натовп бажаючих від'їхати. Прасую одяг, пакуюсь».

За кілька днів Бабич приїздить додому до Львова, щоб зібрати необхідні речі для альпіністського походу на Памір, а в цей час дружині Лесі призначили захист дисертації в Іркутську. Звичайно, Леся мала надію, що чоловік полетить з нею і там хоча б морально її підтримає. Проте Віктор намагається переконати дружину, що його похід на Памір для нього дуже важливий, а вона не з лякливих, тому й сама справиться і з честю проведе захист кандидатської.

Лесиному батькові таки вдається достукатися до серця Бабича, розпаливши почуття ревності. Віктор надсилає Юрію Шевченку телеграму у якій відмовляється від участі в експедиції. Вони з дружиною летять до Іркутська, де вона успішно захищається, а потім подружжя два тижні відпочиває на березі Байкалу.

У Львові їх чекає лист від Юрія у якому той пише, що йде в експедицію востаннє, бо має критичний 41-річний вік, шестирічного сина і має намір присвятити себе зовсім іншій справі. Його змучили якісь недобрі передчуття. Шкодує, що його нові друзі (Віктор і Павло) з різних причин не беруть участі у сходженні на Памір. Останнє речення було: «Дуже не хочу йти».

Цього ж дня був дзвінок з Середньої Азії. Віктор у той час був відсутній і Леся взяла трубку. Чоловічий голос з помітним акцентом запитав: «Віктор живий?». «Так, – відповіла дружина, – але на даний час його немає дома». Потім друг задзвонив ще раз і вони взнали, що експедицію, яку очолював Шевченко, засипало лавиною, що раптово зійшла з гір, і всі 13 чоловік загинули.

А потім були роки кропіткої праці, постійне прагнення поповнювати знання.

Віктор Іванович залишив після себе достойну зміну. Дітям передалася його надзвичайна працездатність, сила волі і духу. А ще любов до медицини. Всі діти за фахом – лікарі. Найстарша, Юля – закінчила Львівський медуніверситет, педіатричний факультет. Нині працює гастроентерологом у військовому госпіталі Львова. Її чоловік Михайло та син Андрій працюють стоматологами в клініці «Пародент».

Оксана, молодша донька, з відзнакою закінчила стоматологічний факультет медуніверситету, диплом якого підтвердила в Сполучених Штатах, де проживає в Штаті Арізона, місто Фенікс понад 23 роки. Працює в стоматклініці та веде практичні заняття зі студентами стоматологічного факультету. Саме Оксана, продовжуючи справу батька, отримала другу вищу освіту, протягом семи років навчаючись на факультеті нетрадиційної медицини в Феніксі, і велику увагу приділяє нетрадиційним методам лікування.

Син Тарас теж закінчив Львівський медичний університет, стоматологічний факультет. Нині очолює стоматологічну клініку «Пародент» у Львові, має дві клініки за кордоном: у США м. Фенікс та Канаді в Торонто.

У його житті був період, коли Тарас надто захопився бажанням піти в політику. Віктор Іванович був категорично проти цього, але сказав синові так: «Ти повинен піти і взяти владу, щоб відчувати, що це не твоє, а потім відмовитися і ніколи більше цим не займатися. У тебе інше призначення в житті».

На той час Тарас був в захопленні від Віктора Ющенко. Він згодився бути представником від партії «Батьківщина» в Одеській області.

Потім Тарас поїхав в столицю і був учасником Майдану 2004 року.

Згодом став депутатом міської ради від БЮТ, а з приходом до влади Януковича, змушений був з родиною виїхати до Канади, де прожив чотири роки.

Тарас – справжній патріот. Він не знайшов себе в Канаді і не зміг жити за кордоном – хоче жити і працювати тільки в Україні. З великою радістю сприйняв новину про новий Майдан в рідній країні і зміну влади. Його родина активно допомагала коштами учасникам Майдану. Навесні цього року Тарас з родиною повернувся на Батьківщину і разом з матір'ю працюють в клініці, яку фактично вони й заснували.

Нині родина має дві клініки «Пародент» на 9 стоматологічних крісел кожна. Тарас – головний лікар клініки та її власник. Час від часу у справах фірми він літає в Канаду, в Торонто та Сполучені Штати в місто Фенікс, контролюючи роботу клінік.

Лариса Василівна Дерейко(Бабич) – кандидат медичних наук, доцент, лікар стоматолог-пародонтолог, голова Львівської Асоціації лікарів пародонтологів України. Має 98 наукових праць. Вона постійно працювала на факультеті післядипломної освіти кафедри терапевтичної стоматології Львівського медичного університету, а зараз працює на фірмі «Пародент» лікарем пародонтологом-консультантом. Займається комплексним лікуванням пацієнтів із захворюваннями пародонту.

Наталя, дружина Тараса, кандидат біологічних наук, лікар-стоматолог теж працює в клініці «Пародент».

Внуки (а їх шестеро) теж мають намір продовжити справу батьків і дідуся з бабусею – це уже четверта генерація стоматологів. Старший внук Андрій – лікар-стоматолог. Олександр – наступного року буде вступати до Львівського медичного університету на стоматологічний факультет. Готує себе до цієї професії внучка Софія. Внучка Анна-Марія мріє стати лікарем нетрадиційної медицини як її дідусь та мама Оксана.

Родина Бабичів активно допомагає учасникам АТО, пораненим, особливо інвалідам-спінальникам, які проходять лікування в

Львівському військовому госпіталі – надає кошти на лікування. Донька Оксана разом з представниками української діаспори з міста Фенікса, штат Арізона, США, постійно відправляють українським солдатам на східний фронт теплий одяг, взуття (берці), каремати, спальники. Іноді Оксана дзвонить мамі: «Мама, в госпіталь привезли важкопораненого хлопця і йому потрібна допомога». В таких випадках підключається Тарас і допомагає придбати необхідні медикаменти.

Оксана постійно на зв'язку зі своєю однокласницею Русланою Смертигою, яка має сайт «Я допомагаю» і, незважаючи на те, що є матір'ю чотирьох дітей, є активним волонтером, постійно допомагає учасникам бойових дій та їх родинам разом з чоловіком Юрієм.

Цього року минуло 10 років, як Віктора Івановича немає з нами. Але з тими, хто його знав, залишилися спогади про цього неординарного, гідного наслідування, вченого. Це була людина-вулкан з палким серцем, відданим ідеї, переконаним, що все робить правильно. Він ніколи не мав ні тіні сумніву в тому, що робить щось не так. Чесність, безкомпромісність, пошук у всьому, до кінця... Людина-бунтар з даром лідера. Таким запам'ятався всім професор Бабич Віктор Іванович.

Від себе особисто хочу додати, що з Віктором Івановичем доля звела мою родину у нелегкі 90-ті роки. Ми дружили з його матір'ю Лідією Василівною. Частенько збиралися у неї дома і читали вірші. Нас було кілька поетів та протоієрей Микола Качанівський, член «Просвіти», надзвичайно толерантна, розумна і приємна у спілкуванні людина. Віктор Іванович приїздив до матері і там ми зустрічалися. Враження від зустрічей запам'яталися на все життя. Його не влаштовувала буденність і сірість життя. Він був інтелегентом, християнином, інтелектуалом. Страшенно вимогливий до себе і тих, хто його оточував. Мав рідкісний талант запалювати людей на добрі вчинки. Його можна назвати воїном духу, надзвичайно сміливою і щирою до людей особистістю, з якого джерелом була наснага творчості і бажання все пізнати. Це була людина, яка розуміла Божий світ і людей.

Дякую долі за цікаві зустрічі з Віктором Івановичем і за щире спілкування з його родиною!

Використана література:

1. Газета «Правда», вересень 1971 року стаття «Спешу на допомогу (робота у них такая)» м. Калініград, спец кореспондент Г.Петров
2. Щоденник кандидата медичних наук В.І.Бабича, учасника Антарктичної експедиції 1977-1978 років
3. Особисті спогади дружини Бабич (Дерейко) Л. В.
4. Інформація кафедри реабілітації та нетрадиційної медицини Львівського медуніверситету «Історія кафедри за 2000-2006 роки».
5. «Викладання нетрадиційної медицини у Львівському державному медичному університеті з 1993 року по сьогоднішній час». Інформація

кафедри реабілітації та нетрадиційної медицини Львівського медуніверситету.

6. Звіт кафедри нетрадиційної медицини за 2015 рік.

ЦІКАВІ КНИЖКИ

ВІРА КУХАРУК

Листи з України

Нещодавно до моїх рук потрапила книга «Листи з України», яку привезла наша землячка Світлана Юхимович зі Сполучених Штатів Америки. Надрукована вона видавництвом «КОЛО» (м.Дрогобич) на замовлення ЛМГО «Мистецька рада «Діалог». Публікація здійснена в рамках проекту Львівський місяць у Вроцлаві Європейська Столиця Культури, 2016, тираж – 500 примірників.

Передмову до поетичної антології написав український поет, прозаїк, перекладач, есеїст, Віце-президент Асоціації українських письменників Юрій Андрухович.

До неї увійшли близько 170 віршів 56 українських відомих талановитих поетів сучасності серед яких: Сергій Жадан, Олександр Ірванець, Тарас Малкович, Галина Крук, Вано Крюгер, Артем Полежака, Юрій Іздрик, Любов Якимчук та багато інших. Поети, письменники, перекладачі, переможці Міжнародних та Всеукраїнських літературних конкурсів, творих яких перекладаються на різні мови світу (польську, італійську, португальську, німецьку, французьку, шведську, англійську, іспанську, португальську, латвійську, чеську, бенгальську, хорватську, вірменську, литовську, білоруську, російську, тощо). В даній антології переклад їх творів на англійську здійснили українські студенти, які нині навчаються і працюють в Штатах.

Яким приємним було моє здивування, коли серед тих, хто перекладав, я побачила ім'я Світлани Юхимович, шепетівчанки, яка навчалася в США, штат Міннесота, місто Сен-Пол, в коледжі Макалестер. Вона – член Союзу обдарованої молоді України, переможець різноманітних конкурсів. Дівчина навчалася в НВК №1. У 2008 році виборола I місце на I етапі Всеукраїнського конкурсу науково-творчих робіт до 200-річчя М.В. Гоголя; I місце на III етапі Всеукраїнського учнівської олімпіади з англійської мови; перемогла на IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови і отримала диплом III ступеня; III місце на III етапі Всеукраїнського конкурсу «Безсмертний подвиг українського народу» у номінації

«літературний твір»; 2007 рік: III місце на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови, перемога у конкурсі «Розкрилля душі», публікація в альманасі. Саме перемога на I та II етапах україно-американського конкурсу FLEX дала можливість дівчинці після закінчення 10 класу продовжити своє навчання у Сполучених Штатах, Звичайно, прикро, що США знаходять кошти для навчання українських студентів (бо саме американська сторона оплачувала протягом шести років навчання Світлани в Штатах), тоді як рідна держава геть не дбає про своїх талановитих дітей.

Світлана – член літературно-мистецької студії «Доля», пише вірші рідною та англійською мовами. Її вірші увійшли до альманаху «Спориші» (Харків, 2015). А ще вона має власне видання збірку віршів «До», видану ще в шкільні роки.

Світлана Юхимович перекладала на англійську вірші Артема Полежаки, поета-слемера, співака та шоумена, лауреата міжнародної літературної премії ім. Олеся Ульяненка; Мірека Боднара, головного редактора та співзасновника видавництва «П'яний корабель», співзасновника і учасника музично-візуальних проєктів «Франшиза» та «11 вересня», лауреата премії «Metaphora» за переклади з американських та польських поетів; Василя Голобородько, члена національної Спільноти письменників України, лауреата національної премії ім. Т.Шевченка, премії ім. В.Симоненка; Богдана-Олега Горобчука – поета, журналіста, художника, Лауреата премії «Смолоскип»; Олени Гусейнової – поетеси, лауреатки літературного конкурсу видавництва «Смолоскип» та премії ім.В.Симоненка; Галини Крук – поета, літературознавця, перекладача, члена Асоціації українських письменників, переможця літературної премії ім.Богдана-Ігоря Антоновича «Привітання життя», лауреатки премії «Гранослов» та видавництва «Смолоскип»; Вано Крюгера (Івана Коломійця) – поета, літературознавця, політолога, засновника стилю «некрокомунізму», одного з найбільш епатажних поетів сучасної української літератури; Андрія Любки – поета, перекладача, есеїста, лауреата літературних премій «Дебют», «Київські лаври»; Тараса Малковича – поета, перекладача, автора ідеї та упорядника антології «Сновиди»; Івана Непокори – поета, перекладача, учасника фестивалів «Березневі коти», «Екле», співучасника музично-поетичного проєкту з гітаристом гурту «Один в каное» Устимом Похмурським. Загалом це тридцять віршів десяти вищезазначених авторів.

Наведу, для прикладу, лише один вірш Галини Петросаняк, щоб ви зрозуміли основну тематику віршів, які увійшли до антології:

*Ти не повинна боронитися
це застаріло
кажуть їй сусіди
ті краці*

до яких прагнула наблизитись
 ти не повинна стогнати
 а тим більше
 волати
 спливаючи кров'ю
 це несусвітній архаїзм
 а до того ж неестетично
 кажуть ті від яких
 сподівалася на допомогу
 просто
 будь розумницею
 мило посміхаючись
 гарненько
 дай розірвати себе на шматки
 і забудь
 ми б так зробили
 на твоєму місці
 чесно-пречесно.

Поетеса в кількох рядках передала стосунки «Україна-Європа», настрої європейців і наші з вами думки щодо війни в Україні. Ніхто не прийде боронити нас від агресора, це повинні зробити ми самі.

Але тільки 72 відсотки українців вважають Росію країною-агресором, а військовий конфлікт на Донбасі – українсько-російською війною. Це бачить увесь світ. І тільки нардепи цього не помічають.. Чи не хочать з власних інтересів?

Я думаю, що всі зрозуміли, що слово «війна» (не АТО, а саме війна) найбільш вживане в антології. Кожен автор пише про свої власні відчуття, які принесла війна, яку розпочала проти нас Росія. Борис Гуменюк з тих поетів, які пішли на східний фронт добровольцями. Ось як він пише про запах війни:

*Твої руки обличчя волосся одяг взуття
 Скільки не вмивай не пери – пахнуть порохом
 Вони пахнуть війною
 Ти пахнеш війною
 І стаєте ви з війною суть одно.*

Про запах війни – дуже пронизливо і точно в Ірини Цілик, героїня якої «нюхає чисті сорочки так, ніби силиться згадати, як він пахнув тоді, колись іще до війни». «Я виходжу за хлібом, минаю пости, патрулі, пастки...» – пише Олексій Чупа, який виріс на Донбасі.

Юрій Андрухович назвав свою передмову «Тривожна валіза з листками». Юлія Мусаковська у вірші вживає цей вираз «тривожна валіза», який виник у березні 2014 року, коли на нас напала Росія і перспектива бомбардувань наших міст аж ніяк не виглядала фантастичною (донині не виглядає).

Додам від себе, що багато росіян, колишніх військовослужбовців п'ятого та третього містечка, які проживали на Шешукова, першими повірили в те, що росіяни можуть бомбити наші міста і виїхали до Росії (хоча до цього часу геть не планували переїзду). Коли ми українці ще не йняли віри, що нас прийдуть вбивати чи тим паче бомбитимуть брати-росіяни, самі росіяни повірили зразу. Пригадайте бомбування Грозного, де загинули тисячі росіян і ви зрозумієте, що вони мали рацію. Залишилися в основному ті, хто поріднився з українцями і не змогли залишити дітей та онуків.

Загалом цей тренд «пакувати тривожну валізу» започаткував відомий київський журналіст, який закликав приготувати найцінніші документи, речі першої необхідності, все, що потрібно мати, щоб вижити в чужому середовищі, у війні, яка справді може початися в любую хвилину.

В Іздрика теж *«довкола пахне війною»*, Грицько Семенчук зізнається *«Мені наснилася війна: з чорним волоссям, брудом під нігтями і сухою ороговілою шкірою»*, а Любов Якимчук (народилася і виросла на Донбасі) *«на східному фронті без змін, скільки можна без змін?»*. І саме вона стверджує: *«Про війну не буває поезії»*. Це правда, не буває, Але є! Війна у нашому з вами щоденному житті, вона в антології, яку читають і в Європі, і в Сполучених Штатах.

Поети завжди найперші відгукуються на всі події, що відбуваються в країні. Хочу нагадати, що поезію читали на Майдані. Вдень і вночі лунали вірші на Хрещатику. Навіть сенатор МакКейн, який на той час приїздив до Києва, читав Шевченка англійською.

Українська поезія була проти режиму Януковича (як у свій час проти режиму Кучми). Вона прийняла Революцію Гідності. А сама Революція породила нових поетів.

Для прикладу візьмемо знову ж таки наше невеличке містечко. Саме з початку подій на Майдані почала писати вірші вчителька школи-гімназії Марія Карнаух і видала збірку *«Роздуми з приводу»*. Саме у 2014 році 18 шепетівських поетів-студійці видали самовидавничий збірник патріотичних віршів *«Небесна сотня»*, де на 78 сторінках розмістили автобіографію та спогади побратимів Героя Небесної сотні Миколи Дзявульського (матеріали зібрав краєзнавець Володимир Шулик, підготувала до друку Галина Слюсар). Постріли снайперів, вбиті і скалічені люди, які віддали життя за майбутнє країни, серед них наш вчитель Микола Степанович.

І знову у тому ж таки 2014 році члени літературно-мистецької студії «Доля» видають збірник віршів про війну *«Трави пахнуть кров'ю»*, до якого увійшли вірші 37 авторів. Десятки примірників збірки пішли в добровольчі батальони, про які нині намагаються не згадувати, але ми з вами знаємо і пам'ятаємо, що саме добровольці зупинили навалу і не пустили агресора вглиб країни. Сльози матерів і

дружин, осиротілі діти, які втратили батьків, неспокій у країні... всі переживання знаходять вихід у віршованих рядках.

На завершення таки знову повернуся до нашої талановитої розумниці Світланки Юхимович, бо вірите, таки відчуваю гордість за нашу шепетівчанку, яка займається нелегкою перекладацькою справою. Дівчина закінчила бакалаврат I ступеня за спеціальністю «психологія та література». Минулого року закінчила місячні курси при Гарвардському університеті.

Нині вона перекладає англійською Василя Стуса, якого важко читати і рідною. Цікавлять дівчину твори письменника Мирослава Дочинця, члена Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників. За плідну і самотню творчу діяльність автор відзначений низкою літературних премій, в тому числі трьох міжнародних, а також відзнакою «Золотий письменник України» за найбільші наклади. Світлана перекладає його роман «Вічник» на англійську. Це велика праця. Отож побажаємо їй успіхів. А зараз вірш Світлани Юхимович «Життя прожити»:

*Цвістимуть сфери переливом літ,
І будуть поїзди незмінно гуркотіти.
А я і ти – така коротка мить,
Яка загубиться в пісках пустелі світу.
Та буде поле розмаїттям трав
Встеляти шлях, або колоти ноги,
А хтось ітиме, і співатимуть віки
Усюдисущому й невидимому Богу.*

Бібліотечний блок

Шепетівська районна книгозбірня: робота в 2016 році

Шепетівська центральна районна бібліотека одна із найстаріших бібліотек на Хмельниччині. Вона розпочала своє існування влітку 1919 року.

Фундатором цієї бібліотеки був 15-річний юнак М. Островський. У 1921 році бібліотека відновила свою роботу після розгромлення білополяками. В 1925 році міській бібліотеці було присвоєно ім'я ім. М. Коцюбинського. В 1976 році бібліотека ім. М. Коцюбинського отримала звання районної і її було переведено в приміщення райвиконкому. В 1967 році бібліотека перейшла в нове приміщення – в Будинок культури. В 2014 році Шепетівська ЦРБ відзначила свій 95-річний ювілей.

У нових умовах сьогодення бібліотека стає не тільки місцем збереження і розповсюдження інформації в її «класичному» книжковому вигляді, але і багатофункціональним центром інтенсивного соціокультурного суспільства. Разом з тим, значно підвищується і значення суспільної репутації бібліотеки та її послуг, якщо ці послуги є новітніми, інноваційними та неординарними. Саме це і є важливим фактором престижу бібліотек Шепетівської ЦБС. Першочерговим завданням бібліотечної реклами є створення привабливого іміджу бібліотеки і тим самим спонукає до залучення значної кількості користувачів.

Наша Шепетівська центральна районна бібліотека шість років поспіль надає можливість своїм користувачам отримувати вільний безкоштовний доступ до Інтернет-ресурсів.

Завдяки введенню новітніх технологій в бібліотеці значно змінилася специфіка по обслуговуванню користувачів, та дозволило бібліотекам надавати користувачам нові бібліотечні послуги: доступ до мережі Інтернет, пошук інформації в Інтернеті, користування офісними програмами, перегляд дисків СБ та ОШ), онлайн-спілкування, запис на електронні носії, користування електронною поштою, спілкування в соцмережах, реєстрація на сайтах та блогах, комп'ютерний набір, сканування і копіювання, роздрук документів, доступ до інформації офіційної влади та місцевого самоврядування.

Наша бібліотека протягом 2016 року була справжнім інформаційним центром, стала вікном у безмежний світовий простір інформації, невичерпним джерелом нових знань для користувачів усіх категорій.

Протягом року до бібліотеки було залучено: 4506 користувачів, загальна книговидача складає 84175 прим., відвідування – 36118.

З метою залучення читачів до бібліотеки були проведені акції: «Стань читачем сьогодні», «Читальний зал під відкритим небом» (міський парк культури і відпочинку)

Юнацьким абонементом проведено соціологічне дослідження «Ставлення читача до умов бібліотечного обслуговування.

Щорічне телефонне опитування «Втрачений читач» повернуло до бібліотеки 57 користувачів.

У рамках Всеукраїнського тижня юнацького та дитячого читання проведено коло спілкування: «Цей дивовижний світ книги», годину пізнання «Книги, що збагачують мовлення» (довідники, словники, енциклопедії), перегляд книжкової виставки «Інтелектуальне читання сьогодні».

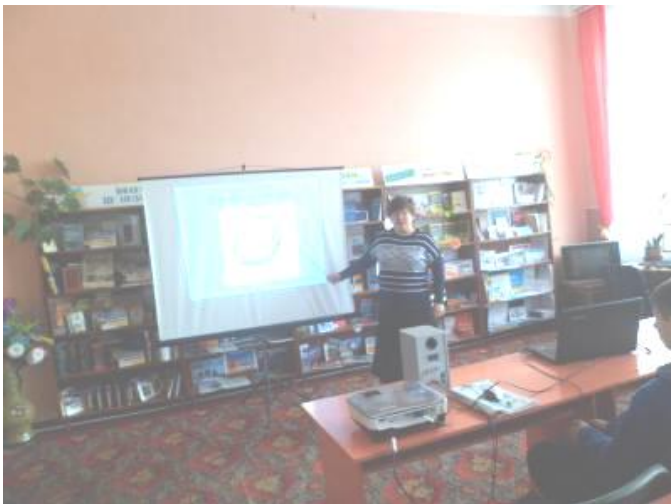
Під час проведення обласної декади національно-патріотичного виховання «Україна – нація героїв» для учнівської молоді Судилківської ЗОШ було проведено урок мужності «Разом ми – сила» за участю учасників АТО та волонтерів.

Для учнів ЗОШ №6 проведено вечір – реквієм «Гірко плаче Україна за своїми синами», а також оформлено книжкову виставку «Революція Гідності: сила і незламність українського духу».

В рамках обласного молодіжного місячника шани і вдячності «Пам'ять серця – Чорнобиль» (до 30-річчя трагедії на ЧАЕС) було проведено вечір – реквієм «Чорнобиль: зона постійної тривоги» за участю ліквідатора Чайки М. та інших учасників.

З юнацтвом, зокрема студентами коледжу ПДАТУ (група фінансового та бухгалтерського обліку) зроблено 2 аналізи читання на тему: «Як студенти читають фахову літературу?» З користувачами які прочитали найменшу кількість книжок проведено рекомендаційну бесіду та був складений і пропонується рекомендаційний список літератури.

До послуг користувачів 60125 прим. літератури, в т. ч. підплачено 18 назв газет та 36 назв журналів.

Фонди розкриті книжковими виставками та полицями: «На шляху до Європейського союзу», «Плекаймо дерево духовності», «Славні віхи і події України», «Прочитай за шкільною програмою» та «Квиток до країни «Кайф» в один бік» (для юн.), «Наша преса на всі інтереси» та ін.

При бібліотеці працюють 5 клубів за інтересами «Витоки», «Зустрічі з прекрасним», «Природа. Людина. Здоров'я», «Господарочка», «Твій Інтернет-світ».

В лютому 2016-го наша бібліотека стала переможцем конкурсу проекту Української Бібліотечної Асоціації «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації». В рамках проекту було проведено: коло спілкування «Крок за кроком до Європи», день інформації «Я пізнаю Європу», участь в Європейській феєрії, безкоштовні курси англійської та польської мов.

Відкриття Пункту європейської інформації та створення молодіжного клубу «Твоє майбутнє – Україна Європейська» надасть можливість оперативного та ефективного інформування жителів громади з питань європейської інтеграції, розуміння та збільшення кількості прихильників європейського вибору, роз'яснення користувачам різних категорій, молоді, людям поважного віку, всім жителям громади значимість та перспективи євроінтеграції, переваги європейських стандартів життя людей.

21 липня 2016 року відбувся ярмарок інноваційних бібліотечних ідей в рамках обласного конкурсу «Бібліотека на службі громади», за підтримки ГО «Інститут солідарності громад», народного депутата України Романа Мацоли, волонтера Наталії Хоришко та її друзів..

Ярмарок – це продаж, ми безкоштовно продавали свої ідеї та напрацювання, нові креативні форми роботи..

Ярмарок відбувався на передодні Дня Незалежності, тому патріотичні заходи представлені.

Бібліотеки презентували свої найяскравіші та найефектніші творчі знахідки:
– Бібліопікнік – Рилівка,

Поляни, Пашуки.

- Шевченківські читання – Чотирбоки.
- Літературні ігри для дітей – Пліщин.
- Інноваційний віночок – Лотівка.
- Книжковий фуршет – Плесна.
- Бібліотечний бульвар – В. Шкарівка.
- Літні читання у стилі «SMART» та перегляд фільму – Судилківка дитяча бібліотека.
- Бібліо-мікс – Городище.
- Бібліотечна веселка – Вербівці.
- Мозаїка творчих ідей – Хутір.
- Бібліоавтобус «Книгарня на колесах» – В. Медведівка.
- Виставка – інсталяція «Життя спіймане у кадрі» – Корчик.
- Районна бібліотека також представила свою виставку-експозицію «Бібліопрання – очистимо мозок професіоналізмом та креативністю», фото-сушка «Наші інноваційні послуги та інформаційні пункти», а ще фото – виставка «Подільський бібліотечний кошик».

Удосконалено системи роботи з молоддю та дорослими користувачами, що мають обмежену мобільність, талановитими і з особливими потребами, а саме волонтерство та електронні розсилки. Також у 2016 році в бібліотеці запроваджено інновації:

- Своїми силами зняли відео-фільм «Змінюйся! Стань європейцем».
- Участь у Книжковому «Біг-Бені» в рамках проекту Молодіжної секції УБА «Display-кросинг», який сприяє професійному спілкуванню та обміну досвідом між бібліотеками України, пошуку нових ідей та форм.

- Відкриття центрів інноваційних послуг в районній та сільських бібліотеках.

– Впровадження нових форм роботи: «Жива книга», «Ніч у бібліотеці», «Бібліо-пікнік», літні читання у стилі «SMART» та перегляди фільмів, «Сутінки у бібліотеці» на тему «Європейське свято Halloween», а виставки – інсталяції вже стали постійними.

В бібліотеках Шепетівської ЦБС діють пункти доступу громадян до офіційної інформації. Мережа пунктів створена завдяки Програмі сприяння Парламенту II Агентства США з міжнародного розвитку.

Вони забезпечують доступ до урядової інформації (урядові портали, сайти органів влади, гарячі лінії тощо), організовують інтерактивне спілкування населення з органами влади.

На сайті Шепетівської центральної районної бібліотеки у розділі «ПДГ», де розміщено корисні посилання на офіційні сайти, створено бібліотеку матеріалів Програми сприяння

Парламенту України II, які надходять електронною поштою. Бібліотекарями надається допомога користувачам у відвідуванні та формуванні навиків роботи з мережевими ресурсами урядових сайтів.

Вільний доступ користувачів до інформації забезпечують постійно діючі інформаційно-ілюстровані виставки, які постійно поновлюються: "Бібліотека і влада: Соціальне партнерство", на якій представленні офіційні документи органів місцевої влади, соціально-економічні програми району, графіки прийому громадян представниками влади. Книжкова

виставка складається з таких розділів: «Влада у режимі законності»; «Діючі програми Шепетівського району»; «Пункт Доступу Громадян до офіційної інформації»; «З нових надходжень ПСП II»; «Україна: стратегічні пріоритети розвитку».

Створено повнотекстову електронну базу даних: «Розпорядження районної державної адміністрації», «Рішення районної ради».

Користувачами пунктів вільного доступу до мережі Інтернет та ПДГ є представники найрізноманітніших верств населення, пріоритетною групою є молодь 15-25 років.

Також при бібліотеці діє інформаційний центр, де надаються такі он-лайн послуги:

– Віртуальна довідка.

Надання інформації про діяльність сайтів всіх організацій та підприємств Шепетівщини.

- Отримати всю необхідну інформацію для ВПО.
- Представлення на нашому сайті важливих посилань:
- Державна податкова інспекція;
- Державні закупівлі;
- Пенсійний Фонд;

- Служба зайнятості та ін.
- Можливість отримати інформацію по нарахуванню пенсій.
- Пенсійний калькулятор.
- Реєстр осіб для участі в ЗНО та дистанційному навчанні.
- Ознайомлення з розкладом руху потягів, резервування та придбання квитків.
- Допомога в заповненні декларації про майновий стан та доходи громадян.
- Навчання здійснювати банківські платежі та поштові перекази.
- Оплата комунальних послуг та можливість перевіряти стан рахунків.

Налагоджені партнерські стосунки з Шепетівським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, зокрема з начальником відділу взаємодії з суб'єктами надання вторинної правової допомоги Ю. Школьнік. Завдяки наявності комп'ютерної техніки в бібліотеці, в тому числі скайп-зв'язку, користувачі матимуть

можливість скористатися послугами цього центру в нас в бібліотеці.

В Шепетівській районній бібліотеці відбулася зустріч представників ГО «Крим SOS», Дениса Савченко та Ємінне Асанова з вимушеними переселенцями зі Сходу України на Шепетівщину, в рамках моніторингу «Місія в Хмельницькій області». Переселенці отримали як юридичну так і практичну допомогу з різних наболілих питань.

Радник Міністра соціальної політики України з питань ВПО по Хмельницькій обл., Олег Майданюк, крім консультації та допомоги як практично вирішити проблеми, запропонував допомогу в Фейсбуці, в групі, дня вимушених переселенців.

Шепетівська ЦРБ та бібліотеки-учасники мережі ПДГ постійно приймають участь в вебінарах: «Електронне урядування спрощує спілкування», «Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», «Реєстрація юридичної особи чи ФОП на Реєстраційному порталі», «Електронні послуги Мінюсту», «Веб-портал звернень у сфері державної реєстрації актів цивільного стану».

На новий рівень вийшла наша співпраця з ХБФ «Хесед-Бешт» – це творчі вечори, круглі столи, різноманітні акції в нашій бібліотеці, зокрема акція «Маю право на здоров'я», де всі бажаючі могли пройти діагностику з онкозахворювань. -Мабуть, вперше наша бібліотека провела районний дитячий конкурс «Краса природи, яку я бачу серцем». Конкурс проходив у трьох

номінаціях: «Живопис», «Графіка», «Поробки. Конкурс присвячений Дню працівників лісу, та презентації книги «Живі смарагди Шепетівщини». Ініціатором конкурсу була районна державна адміністрація і проходив він за підтримки ГО «Інститут солідарності громад» Романа Миколайовича Мацоли».

Бібліотекарі нашої системи постійно підвищують свій професійний рівень, приймаючи участь у тренінгах, вебінарах, курсах підвищення кваліфікації, що дає можливість виробляти свій індивідуальний образ. Найбільш актуальним стає завдання – створити позитивний імідж та зламати стереотипи зневажливого ставлення до бібліотечної професії, як не перспективної

Таким чином, підвищуючи престиж нашої бібліотеки ми підвищуємо її конкурентоспроможність, розширюємо партнерські зв'язки, покращуємо форми роботи.